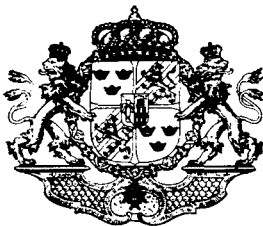

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- och SJUKVÅRD

VID ARMÉN ÅR 1914

AV

KUNGL. ARMÉFÖRVALTNINGENS
SJUKVÅRDSSTYRELSE

TRYCKT HOS

P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG, STOCKHOLM 1915

INLEDNING TILL

**Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse.
– Stockholm, 1912-1970. - (Sveriges officiella statistik).**

Täckningsår: 1911-1969.

1911-1913: Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses underdåniga berättelse.

1914-1930: Hälso- och sjukvård vid armén.

**1931-1936: Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet /
Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ; Flygstyrelsen.**

**1937-1942: Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård
vid armén / Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ;
Flygförvaltningen ; Överfältveterinären.**

**1943-1944: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén /
Försvarets sjukvårdsförvaltning; Överfältveterinären.**

**Från 1943 ingår även Hälso- och sjukvård vid marinen, som utkom 1911-
1942, i denna serie.**

1911-1936 ingår veterinärvård vid armén i ett särskilt avsnitt i denna serie.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1,
Sundhetskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt,
1864-1912. - Sundhetskollegium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen.
Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Efterföljare:

Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse. – Stockholm :
1973–1975. – (Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1970/72-1973/74.

Veterinärvård vid armén / Överfältveterinären. – Stockholm : 1946-1957. –
(Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1945-1955.

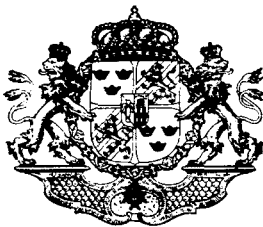
Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II
publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960.
S. 163: Tab. 157. Militära sjukvården 1903-1947.

Hälso- och sjukvård vid armén. År 1914. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- och SJUKVÅRD

VID ARMÉN ÅR 1914

AV

KUNGL. ARMÉFÖRVALTNINGENS
SJUKVÅRDSSTYRELSE

TRYCKT HOS

P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG, STOCKHOLM 1915

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
BIBLIOTEKET
STOCKHOLM 27

TILL KONUNGEN.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse får härmed avgiva underdånig berättelse över sin verksamhet samt över hälso- och sjukvården ävensom veterinärvården vid armén under år 1914.

Stockholm den 1 juli 1915.

Underdånigst

Anton Nettelblad

Peter Schmidt

Iwar Dahlheim

Robert Sällberg

INNEHÅLL.

TEXTAVDELNING.

	Sid.
A. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses verksamhet å fältläkarbyrån	7
B. Hälso- och sjukvården vid armén.	
1. Fältläkarkåren	8
2. Utdrag ur läkarnas årsberättelser	9
3. Viktigare bestämmelser och föreskrifter rörande arméns sjukvård m. m.	53
C. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses verksamhet å fältveterinärbyrån.....	54
D. Veterinärvården vid armén.	
1. Fältveterinärkåren	55
2. Utdrag ur veterinärernas årsberättelser	55

TABELLBILAGOR.

Tab. 1. Tablå öfver truppsjukvårdsanslaget	76
» 2. Sammandrag av rapporterna om läkarbesiktningarna å värnpliktiga.....	80
» 3—5. Översikt av kassationsorsaker vid läkarbesiktningarna å värnpliktiga inom olika inskrivningsområden	82
» 6. Översikt av ändringar i förut inskrivnas värnpliktsförhållanden inom olika inskrivningsområden	88
» 7. Olika kassationsorsakers procentiska andel hos förut inskrivna värnpliktiga	89
» 8. På grund av kroppsfel eller sjukdom frikallade i % av prövade inom olika inskrivningsområden	89
» 9. Sjukligheten bland manskapet vid arméns truppförband.....	90
» 10. Sjukdomar bland manskapet vid arméns truppförband.....	94
» 11. De veneriska sjukdomarna bland fast anställda och värnpliktiga inom armén	118
» 12. Dödlighet bland arméns manskap inom olika områden och efter ålder.....	119
» 13. Revaccination av manskap vid armén.....	120
» 14. Å garnisonssjukhusen vårdade sjuka.....	121
» 15. Å garnisonssjukhusen vårdade sjukdomsfall	122
» 16. Operationer utförda å garnisonssjukhusen	128
» 17. Tablå öfver truppveterinärvårdsanslaget	132
» 18. Sammandrag av hästsjukbesked	134
» 19. Döda hästar.....	137
» 20. Dödade hästar	138
» 21. Kasserade hästar	139

TABLE DES MATIÈRES.

	Page.
A. Fonctionnement de la direction de santé de l'armée au bureau médical.....	7
B. Service sanitaire et soins aux malades dans l'armée.	
1. Corps des médecins militaires	8
2. Extraits des rapports annuels des médecins militaires.....	9
3. Règlements et stipulations importants concernant le service de santé etc. de l'armée pendant l'année.....	53
C. Fonctionnement de la direction de santé de l'armée au bureau vétérinaire	54
D. Service vétérinaire de l'armée.	
1. Corps des vétérinaires militaires	55
2. Extraits des rapports annuels des vétérinaires militaires.....	55

Tableaux.

Tabl. 1. Relevé des crédits alloués au service de santé des troupes	76
<i>Col. 1:</i> Les régiments ou détachement. <i>Col. 2:</i> Moyens réservés de l'année précédente. <i>Col. 3:</i> Allocation de l'année. <i>Col. 4:</i> Recettes extraordinaires. <i>Col. 5:</i> Allocation extraordinaires. <i>Col. 6:</i> Total. <i>Col. 7:</i> Excédent de dépenses de l'année. <i>Col. 8:</i> Excédent des dépenses de l'année précédente. <i>Col. 9:</i> Dépenses de l'année courante. <i>Col. 10:</i> Total.	

	<i>Col. 11: Excédent des recettes de l'année courante. Col. 12: Nombre des jours de service. Col. 13—22: Dépenses par jour et par soldat en ore. Col. 13: Matériaux sanitaires. Col. 14: Dont fournitures. Col. 15: Acquisition de fournitures neuves. Col. 16: Entretien. Col. 17: Blanchissage. Col. 18: Médicaments. Col. 19: Transferts. Col. 20: Dépenses diverses. Col. 21: Pour épidémies. Col. 22: Total.</i>	
Tabl. 2.	Résumé des rapports sur les inspections médicales des conscriptionnaires... <i>Col. 2: Examinés. Col. 3—9: Non conscrits. Col. 10—14: Conscrits.</i>	80
» 3—5.	Résumé des causes de réformation de conscriptionnaires.....	82
» 6.	Résumé des rapports sur les modifications des relations de service des conscrits	88
» 7.	Causes de réformation des conscrits.....	89
» 8.	Non enrôlés par suite de vice de formation ou de maladie en % de tous les examinés.	89
» 9.	Morbidité parmi les soldats	90
	<i>Col. 1: Régiments. Col. 2: Total des jours d'exercice. Col. 3: Restés de l'année précédente. Col. 4—6: Malades entrés (par âge). Col. 7—18: Malades entrés (par mois). Col. 19: Malades (restés et entrés) à la chambre et à l'infirmerie. Col. 20: Malades (restés et entrés) à l'hôpital militaire. Col. 21: Malades (restés et entrés) à l'hôpital civil. Col. 22: Total des malades (restés et entrés). Col. 23: Evacués capables de continuer leur service militaire. Col. 24: Evacués incapables de reprendre leur service militaire. Col. 25: Décédés. Col. 26: Nombre des malades restant à l'année suivante. Col. 27: Nombre des journées de traitement. Col. 28: Journées de malades pour 100 jours d'exercice.</i>	
» 10.	Maladies parmi les soldats	94
	<i>Les numéros des colonnes correspondent aux numéros de la nomenclature de maladies.</i>	
	<i>Groupe I: Vices de formation ou de développement. Groupe II: Maladies d'infection aiguës. Groupe III: Maladies zooparasitaires. Groupe IV: Maladies d'infection chroniques. Groupe V: Maladies constitutionnelles. Groupe VI: Maladies d'intoxication chroniques. Groupe VII: Maladies mentales. Groupe VIII: Maladies du système nerveux. Groupe IX: Maladies des yeux. Groupe X: Maladies des oreilles. Groupe XI: Maladies de l'appareil circulatoire. Groupe XII: Maladies de l'appareil respiratoire. Groupe XIII: Maladies de l'appareil digestif. Groupe XIV: Maladies non vénériennes de l'appareil génito-urinaire. Groupe XV: Maladies de l'appareil locomoteur et du système osseux. Groupe XVI: Maladies de la peau et du tissu cellulaire. Groupe XVII: Tumeurs. Groupe XVIII: Ruptures et distensions des muscles et tendons. Col. 146: Distorsions. Col. 147 a, b: Luxations, simples, compl. Col. 148 a, b: Fractures, simples, compl. Col. 149: Contusions. Col. 150: Blessures d'armes aiguës ou pointues. Col. 151: Blessures d'armes à feu. Col. 152: Excoriations causées par la chaussure. Col. 153: Excoriations causées par l'équitation. Col. 154: Brûlures et traumatismes causés par explosion. Col. 155: Engelures. Col. 156: Coups de soleil et coups de chaleur. Col. 157: Intoxications aiguës. Col. 158: Traumatismes d'autres sortes. Col. 159: Suicides, tentatives de suicide. Col. 160: Maladies indéterminées. Col. 161: Cas d'observation. Col. 162: Total des malades entrés.</i>	
» 11.	Maladies vénériennes dans l'armée	118
» 12.	Mortalité et causes de mort parmi les soldats	119
» 13.	Revaccinations des soldats	120
» 14.	Malades traités dans les hôpitaux de garnison	121
» 15.	Maladies traitées dans les hôpitaux de garnison	122
» 16.	Opérations pratiquées dans les hôpitaux de garnison	128
» 17.	Tableau des crédits alloués au service vétérinaire des troupes	132
» 18.	Résumé des rapports sur les maladies des chevaux de l'armée	134
» 19.	Chevaux morts	137
» 20.	Chevaux tués	138
» 21.	Chevaux réformés	139

A. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelsens verksamhet å fältläkarbyrån.

Under sjunde året av sjukvårdsstyrelsens verksamhet hava å dess fältläkarbyrå handlagts 3 115 ärenden, därav 263 av hemlig natur. Den avsevärda ökningen i ärendenas antal står i samband med den under senare halvåret inträdda utrikespolitiska situationen och antagna nya härordningen. Å fältläkarbyrån har under året tjänstgjort personal till samma antal och i samma egenskap som under år 1913. Arbetet här varit fördelat mellan fältläkaren, läkarassistenten och intendenten på enahanda sätt, som omförmälts i styrelsens underdåniga berättelse för år 1908.

Bland viktigare, icke hemliga ärenden, som handlagts å fältläkarbyrån, må nämnas följande utredningar, förslag eller utlåtanden:

Angående behovet av fördelningsläkare på stat.

Förslag till föreskrifter för ordinarie läkares vid arméns truppförband tjänstgöring vid marinen.

Utlåtande angående läkares vid marinen tjänstgöring vid arméns truppförband.

Angående ökad befogenhet åt överfältläkaren vid ordnande av läkarpersonalens tjänstgöring vid partiell mobilisering.

Angående fortsatt anställande av sjuksköterskor vid armén.

Redogörelse för resultatet av hittills verkställda försök med ordnande av tandvård vid armén.

Angående bestridande av kostnaderna för sanatorievård åt viss armén tillhörande personal.

Förslag till ny modell å förbinderivagn.

Försök med hjulanordning för sjukbår.

Förnyat förslag till nådigt reglemente för undersökning av dem, som söka fast anställning vid krigsmakten o. s. v.

Utlåtande angående tidigare värnplikttjänstgöring.

Förslag angående skyddskoppsympningens ordnande.

Utlåtande angående förslag till vissa sjukhusbyggnader.

Angående ordnandet av tandvården vid armén under år 1915.

Beträffande sjukvårdsmaterielen vid armén har styrelsens arbete under året av ovan antydda orsaker givetvis varit av betydande omfattning i och för vidmakthållande och ökande av krigsberedskapen. De taktiska övningarna för militärläkarne hava under året inställts.

Styrelsen har jämlikt kungl. brevet den 30 maj 1913 deltagit i Baltiska utställningen och därstädes anordnat en arméns sjukvårdsutställning i samband med de frivilliga sjukvårdsföreningarnas utställningar och ambulans.

B. Hälso- och sjukvården vid armén.

1. Fältläkarekåren.

Under år 1914 har Fältläkarkåren undergått de förändringar, som framgå av följande tabell:

Beställningar	Lediga vid årets början.	Ledigblivna genom			Summa	Återbesatta	Lediga tjänster, som icke skola återbesättas enligt den nya organisationen	Lediga vid årets slut
		Transport, befordran eller nyinför- sättning	Avsked	Dödsfall				
Fördelningsläkare	1	—	—	—	1	1	—	—
Regementsläkare	1	1	2 ¹	—	4	2	—	2
Bataljonsläkare.....	11	3	1 ²	2 ³	17	6	3 ⁵	8 ⁶
Extra Bataljonsläkare	1	10	1 ⁴	—	12	10	—	2
Fältläkarstipendiater	9	6	—	—	15	9	—	6
Summa	23	20	4	2	49	28	3	18

Till fördelningsläkare vid I. arméfördelningen har förordnats regementsläkaren vid Kungl. Norra skånska infanteriregementet G. E. Möller, samtidigt utnämnd till fördelningsläkare i Fältläkarkåren.

Av bataljonsläkarna på ny stat har högre lön under året tilldelats bataljonsläkarna C. A. Friberg, E. J. A. Sidenmark och K. O. Lindblad; enligt den gamla organisationen har högre lön — dock med endast 1,000

¹ Regementsläkarna F. M. Melin och F. E. Forslund.

² Bataljonsläkaren E. B. Welinder.

³ Bataljonsläkarna H. E. Lindgren och A. Hygerth.

⁴ Extra Bataljonsläkaren E. Karlberg.

⁵ Vid I. 13, I. 24, K. 5.

⁶ Beställningar vid kavalleriet tillsättas först vid nuvarande regementsläkares avgång.

kronor — tilldelats återstående bataljonsläkare på äldre stat, vilka ännu icke kommit i åtnjutande av dylika förmåner, nämligen E. V. Bjerner och A. O. Winberg.

Fältläkarkårens reserv har under 1914 ökats med 1 regementsläkare, 4 bataljonsläkare, 16 fältläkarstipendiater, men minskat med 3 fördelningsläkare, 1 regementsläkare, 9 bataljonsläkare och 4 fältläkarstipendiater samt bestod vid årets slut av 1 fältläkare, 2 fördelningsläkare, 10 regementsläkare, 32 bataljonsläkare och 42 fältläkarstipendiater.

Resestipendier hava under år 1914 jämlikt utfärdade nådiga brev tilldelats fördelningsläkaren B. C. Fristedt och regementsläkaren A. J. G. Wahlstedt (den 21 november), tandläkaren, laborator G. Thourén (den 11 december) samt desslikes den 31 december regementsläkaren A. Gullström, bataljonsläkaren O. Gertzen samt fältläkarstipendiaterna Å. E. Ahlgren och K. G. T. Flodén med rätt för dessa senare läkare att som fullgjord stipendieresa räkna sig till godo tjänstgöringen vid Röda korsets ambulanser under Balkankriget 1913.

2. Utdrag ur läkarnas årsberättelser.

I. Arméfördelningen.

Karlskrona grenadjärregemente.

Hälsotillståndet vid regementet har under årets lopp varit överhuvudtaget ganska gott. Tvenne dödsfall hava under årets lopp inträffat, det ena föranlett av en ytterst häftig perikardit med svåra komplikationer, det andra i flera hänseenden mera än vanligt sorgligt. Den sistnämnde avlidne, en värnpliktig distinktionskorpral, i civila livet student, tillhörde en släkt, som företedde svår belastning med hänsyn till hereditär disposition för tuberkulos. Flere hans bröder hade redan avlidit i denna sjukdom, en var därmed behäftad, och själv lär han för något år sedan haft en lindrig lungblödning. Det oaktat följde han, käck, manlig och plikttrogen, kallelsen till mobilisering och ställde sig i ledet utan min vetskap och utan att på något sätt rådgöra med mig eller någon annan av regementets läkare. Ingen enda gång hade han känt sig sjuk, än mindre varit sjukskriven, då plötsligen efter en månads förlopp en våldsam, profus lungblödning uppträdde, troligen förorsakad av en ovanligare, på eget initiativ företagen ansträngning. Flere blödningsuppträdde under de närmast följande dagarna och voro trots omsorgsfull behandling mycket svåra att stilla, kroppstemperaturen steg i oroväckande grad, och efter något mera än en veckas förlopp var den, fränsett sjukdomsanlaget,

starke och tränade mannens krafter uttömda. Jag har med några få ord velat framhålla omständigheterna vid detta fall för att fästa uppmärksamheten på, vilka svårigheter det erbjuder att få kännedom om, men på samma gång huru viktigt det är för oss militärläkare att hava ögonen öppna för och med befälet till hjälp söka efterspana dylika i dubbel bemärkelse latent fall av lungtuberkulos, särskilt dem, i vilka hereditär disposition för sjukdomen föreligger, på det att de i god tid må bliva skilda från vapentjänsten, eventuellt krigstjänsten.

Betydande förbättringar hava under årets lopp vidtagits med hänsyn till regementsjukhusets inredning. Sålunda erhöi detsamma i februari egen telefon; och i mars fingo vi kirurgisk instrumentalutredning för operationsavdelningen samt mikroskop, thermostat och övriga inventarier för bakteriologiskt laboratorium. Sjukhusets operationssal befinner sig sålunda numera — fränsett belysningen — i komplett och modernt skick, och flera operationer hava redan utförts i densamma, naturligtvis så vitt möjligt endast aseptiska, ty behandlingen av abscesser, karbunklar, infekterade sår o. d. sker ju, såsom tillförene, å den avdelning av sjukhuset, där sjukvisitationerna förrättas. Att sjukhuset erhållit bakteriolog. laboratorium är helt enkelt ovärderligt, ty därigenom hava ju vi, dess läkare, blivt satta i tillfälle att utan nämnvärd kostnad företaga bakteriologiska undersökningar av alla misstänkta fall av de vanligen gängse smittsamma sjukdomarna samt i god tid isolera dem och sålunda i högsta möjliga mån förebygga uppkomsten av epidemier.

Linoleummattor av god kvalitet hava blivt inlagda i sjuksalar, sjukrum, mottagningsrum m. fl. lokaler. En solid flaggstång av järn har blivt uppsatt å sjukhusets tak, och erforderliga reparationer hava vidtagits, åtskilliga andra mindre förändringar till det bättre att förtiga.

Men ännu återstå brister att avhjälpa. En sådan är den upprepade gånger framhållna, med varje dag tilltagande olägenheten, att sjukhusets vindsvåning allt fortfarande står oinredd och endast — detta blott tack vare den i förra årsredogörelsen omtalade provisoriska anordningen — kan användas under den blidare årstiden.

Från och med beväringsskrytskolans början hava vi åtnjutit den högt värderade förmånen att hava en sjuksköterska anställd vid sjukhuset, vilken genom sitt nitiska, plikttrogna och samvetsgranna arbete varit ej blott en utomordentligt god hjälp vid själva sjukvården utan även en föresyn och ett efterföljansvärt exempel för den övriga sjukvårdspersonalen, vilken moraliska inverkan allt tydligare framträder med varje dag.

Bristen på tillräcklig och kompetent sjukvårdspersonal gör sig här vid regementet som flerstädes fortfarande gällande. Särskilt vid övningarna i fältsjukvård och sjuktransporttjänst gör sig bristen på tillräckligt utbildad befäl gällande.

Vattnet, vilket kasernetablisementet och sjukhuset erhålla från stadens vattenledning, är fortfarande i hygieniskt hänseende otillfredsställande. Någon förbättring i dess beskaffenhet har dock under årets lopp visat sig; den gulbruna mossfärgen uppträder ej så ofta som tillförene och bakteriehalten har i allmänhet varit mindre. En modernisering och förbättring av filterapparaterna är emellertid nu beslutad att företagas under år 1915, varför vi hoppas att erhålla ett åtminstone i bakteriellt hänseende bättre dricksvatten. (Åkerlund.)

Kronobergs regemente.

Allmänna hälsotillståndet har varit synnerligen gott. Utom lindrig mässling och den oundvikliga påssjukan ha inga epidemier förekommit. Av mera svårartade fall, som inträffat, torde anmärkas ett fall av *epidemisk hjärnhinneinflammation*. Genom användande av antimeningokokks serum blev patienten fullkomligt återställd. Vid sjukvården har biträtt en sjuksköterska från Röda korset och har hennes hjälp varit av ovärderlig nytta.

Mänskapets fotbeklädnad har i många fall visat sig dålig. Så har genom för stora skodon talrika skavsår uppstått, vilka dock i de flesta fall ej föranlett sjukskrivning. Jag anser, att manskapet i långt större utsträckning, än som sker, bör genom kompanibefälet tillhållas att redan från början vårda sina fötter.

Då revaccination av truppen skulle äga rum, vägrade samtliga tillfrågade, vilket tyder på en gemensam överenskommelse att säga nej. Ånys ett stöd för meningslösheten av *frivillig* revaccination. (Berlin.)

Hallands regemente.

Hälsotillståndet vid regementet och hit förlagda skolor och kontingenter från I. arméfördelningen har i allmänhet under året varit tillfredsställande.

Bland epidemiska sjukdomar, som uppträtt, märkes *skarlakansfeber*, som under sista hälften av året förekommit med 11 fall. Denna sjukdom har varit gängse i staden Halmstad och nästan hela inskrivningsområdet. De i kasernetablissemnet vidtagna åtgärderna mot smittans spridande hava visat sig verksamma. Intet enda fall har iakttagits, där anledning funnits antaga, att smittan ådragits i kaserne. Samtliga skarlakansfeberfall hava vårdats på stadens epidemisjukhus.

Påssjuka har icke uppträtt under året.

Sjukvisitationerna, särskilt under sista kvartalet, hava varit för läkarna synnerligen ansträngande till följd av det stora tilloppet av sjukanmälda. God hjälp hava läkarna och sjukvården i övrigt haft därigenom, att i allmänhet 1 värnpliktig läkare varit inkallad i tjänstgöring vid regementet. Tyvärr har det visat sig, att antalet icke sjuka — »marodörerna» — vid sjukvisitationerna varit i stigande med varje ny (äldre) årsklass, som inbeordrats till repetitionsövning. Jag kan icke frigöra mig från den uppfattningen, att den försvarsfientliga pressen och det försvarsfientliga märket — det avbrutna geväret — härvid utövat sitt skadliga inflytande, till glädje för alla de »svenske» män, som öppet eller i skymundan arbeta för soldatdisciplinens undergrävande och för sänkandet av fosterlandets försvarskraft.

På sjukhuset har under hela året tjänstgjort en skolad sjuksköterska — till ovärderligt gagn och numera absolut oundgänglig, sedan mera ingripande kirurgiska operationer där nu börjat utföras.

Såsom ett önskemål torde få anses, att militärläkarna, där så ske kan, mera allmänt å eget sjukhus bliva i tillfälle att utföra de operationer, som kunna komma ifråga, i stället för att, som oftast skett, nödgas översända dessa till civilt sjukhus för kirurgisk behandling. Då Kungl. Hallands regementes sjukhus är synnerligen väl inrett och försett med operationssal med möjligheter till utförande

av allehanda operationer, och då därjämte under året vid sjukhuset tjänstgjort en sjuksköterska med operationsutbildning, så funnos goda förutsättningar för upptagande av en operativ verksamhet å sjukhuset, så väl vad beträffar kliniska operationer som poliklinisk behandling av därför lämpade åkommor.

Under årets lopp har å regementssjukhuset också erhållits full operationsutrustning, så väl autoklav med behållare för koksaltlösning eller sterilt vatten som de för de flesta förekommande operationer nödvändigaste instrument. Efter gjorda undersökningar av de lokala förhållandena å regementssjukhuset visade det sig ej möjligt att införa sterilisationsanordningar i samband med sjukhusets centraluppvärmning (lågtrycksånga), och då gasverk ej finnes i staden och sterilisationsanordningar för elektrisk kraft skulle ställt sig alltför dyra, enligt infordrat anbud betingat omkring 2000 kronor, så måste en autoklav med uppvärmning medelst fotogenkök väljas.

Sedan nämnda sterilisationsapparat och instrument erhållits, ha också operationer vidtagits, och ha å sjukhuset under året utförts operationer av olika slag, såsom radikaloperation för inguinal- och kruralbräck, åderbräck m. m.

Då de avsedda anordningarna för kliniska operationer ej kunnat träffas förrän på eftersommaren, delvis till följd av reparation med ommålning å sjukhuset, så ha i allmänhet kliniska operationer dock tyvärr ej kunnat utföras annat än under senare delen av året, men torde från början av nästkommande år allehanda operationer komma att utföras och sålunda önskemålet bliva uppfyllt att i regel ej nödgas sända någon patient till civilt sjukhus för kirurgisk behandling.

Sjukhuset motsvarar nu alla fordringar på ett tidsenligt militärsjukhus. Vid vissa tillfällen har dock utrymmet visat sig otillräckligt, enär dels vindsvåningen med 23 sjukplatser ännu står oinredd, och dels den starka beläggningen i kasernerna under senare delen av året omöjliggjort inredandet av sjukrum där.

Fotvården har i år icke skötts så tillfredsställande som vanligt. På vissa håll ingår det ännu icke i medvetandet, att soldaten måste lära sig att sköta sina fötter själv. För infanteristen åtminstone torde detta vara lika viktigt som att kunna sköta geväret. Det är således, enligt min åsikt, absolut oriktigt att under marscher och fälttjänstövningar beordra sjukvårdsbeställningsmän att sköta fötterna hos truppen och är för visso i fält outförbart. Sjukvården har i sanning tillräckligt med göromål ändå. *Behovet av en för alla fottrupper gemensam fotinstruktion är trängande.* Eljes äventyras armens marschfärdighet och stridsberedskap. Det är icke nog med, att i respektive regementsinstruktioner bestämmelser om fotvården äro intagna. Truppbefälet vill icke på alla håll erkänna, att det är kompanibefälets skyldighet att noga övervaka fotvården. Och det gör icke nog effekt, att truppläkaren framhåller nödvändigheten härav och anmäler försummelse härvid. En gemensam fotinstruktion måste komma uppifrån — på generalorder.

Revaccinationen har givit klen resultat på grund av dålig vaccin. Det är att befara, att expeditionssättet från vaccinanstalten icke är fullt tryggt, åtminstone vid varmare väderlek. De små trähylsorna äro knappast tillräckligt dåliga värmeledare för att skydda vaccinen, och ett vanligt kuvert är icke skyddande mot bräckage under postbehandlingen. Varför icke förpacka med skyddande vaddomhölje? (Felet till vaccinens dåliga verkan kan icke tillskrivas förvaringssättet efter ankomsten hit, den har genast lagts i isskåp med is.)

(Söderberg.)

Märkligt sjukdomsfall.

Värnpliktige J. sjukanmälde sig den 6/6 1914 på grund av smärta nedom högra knäet och intogs samma dag å sjukhuset.

Status vid inkomsten 6/6: Allmänt illamående, frysningar. Temp. 40.1°. Puls regelbunden, frekvens 72.

En obetydlig ansvällning nedom högra knäskålen. Intet tecken på yttre skada, ingen hudrodnad. Ingen fluktuation.

Från lungor och hjärta intet abnormt påvisbart.

7/6. Temp. 39.5/39.8. Puls 100/92. Blodkräkningar. Blodig urin. Tjärliknande fæces, ingen diarré.

Nedom högra knäskålen en begränsad ansvällning med rodnad och starkt begränsad ömhet vid palpation.

Svalget svullet med skarlakansröd slemhinna utan beläggningar. Tungan röd med fula gråaktiga beläggningar, ej s. k. »smultrontunga». Tandköttet ej svullet, men lätt rodnat; ingen blödning från detsamma. För övrigt intet exanthem och inga blödningar å kroppen. Intet från lederna.

8/6. Blodkräkningar och blodig urin som förut. Å buken enstaka hampfrö stora röda fläckar (petechier), ej försvinnande för tryck.

Något förstörd mjäldämpning. För övrigt ingen uppdrivning å buken, ingen resistens, ingen ömhet därstädes.

9/6—15/6. Sakta fall av temperaturen ned till 37.7/37.9 under samtidigt inträdande försämring av allmäntillståndet med stor kraftnedsättning jämte starkt avtrubbat psyke.

Hjärta: Ingen förstoring av relat. hjärtdämpningen. Svagt blåsljud å I. mitralis över spets och bas. Puls regelbunden, frekvens omkring 80.

Från lungorna intet objektivt. Blodkräkningar småningom upphörda, blodet borta ur urinen. Svalget alltjämt starkt svullet, intensivt rött. Ingen svullnad av och inga blödningar från tandköttet. Hudblödningar å buken småningom ökade i antal. Rodnaden och ömhetsen nedom högra knäet betydligt minskade. Ingen fluktuation där påvisbar.

16/6—19/6. Temperaturen subfebril. Tilltagande försämring av allmänna tillståndet med starkt avtrubbat psyke. Ingen nackstelhet, inga förlämningsymptom, inga krampräckningar. Pupillarreflexer utan anmärkning.

Småningom över hela kroppen sig utbredande hudblödningar från hampfrö till 1-öres stora och större. En sig alltmer utvecklande ulcerös stomatit. Inga blödningar från tandköttet.

20/6. I ansiktet en diffus rodnad. Vid hårfästet guirlandformade röda fläckar i huden, blödningar. För övrigt å hela kroppen spridda ärt-2-kronestora fläckar, varav en del i början utvisande en central hampfröstor mörkröd fläck, däromkring en blek zon, som i sin ordning är omgiven av en yttre ljusröd zon. Dessa fläckar här och var tämligen regelbundna, rundade, å andra ställen starkt oregelbundna, guirlandformiga och konfluerande.

Temp. 37.2/37.6. Hjärta: Svagt blåsljud som förut å I. mitralis.

Inga blodkräkningar. Ingen blodhosta. Intet blod i urinen. Diarré, ej blodig. Å förut ansvallda område nedom högra knäet nu ingen rodnad, men någon fluktuation.

Från lederna intet. Inga symptom från bensystemet.

21/6. Temp. 37.3/37.5. Puls liten, regelbunden, frekvens 110. Svår ulcerös stomatit.

Tydlig fluktuation lateralt nedom högra knäet. Incision och uttömning av rätt mycket smuttsgrått var. Dränage. Tillståndet för övrigt som förut.

²²/₆. Tilltagande stark kraftnedsättning, oklart psyke. För övrigt inga symptom från nervsystemet. Temperaturen något högre: 38.3/38.2. Puls liten, frekvens 123.

Mors samma dag kl. 9,30 e. m. Obduktion ej förrättad.

Diagnos. Sjukdomsbilden motsvaras närmast av diagnosen *erysipelas phlegmonosus* + *morbus maculosus Werlhofi*, den senare sjukdomen då synbarligen i detta fall stående på rent septisk bas (erysipelas) och här sålunda möjligen varande uttryck för en viss egenartad form av en septisk infektion.

Möjligt är ju dock, att här blott uppträtt en symptomkomplex, motsvarande bilden av Werlhofs sjukdom.

(Blod- och bakterieundersökningar ej gjorda.)

Sjukdomsbilden skulle emellertid ock kunna tolkas bl. a. genom antagande av en septisk ulcerös endocardit.

Behandling: Lokalt nedom högra knäet i början ichtyolvaselin, senare blyvattenskompresser.

Den ²¹/₆. Incision med varuttömning och dränage.

Per os: Isbitar, citronvatten, hexametylentetramin; subcutant: sista dagarna kamfer, digalen.

Mjölkdiet, té, närande lavemanger. (*Weisner*.)

Norra skånska infanteriregementet.

Tre indelta 50-åringar hava erhållit tillstånd att kvarstå i tjänst. Hälso-tillståndet har varit tillfredsställande. Av svårare akuta infektionssjukdomar förekommo några få fall av scarlatina och difteri. Även i år har man funnit lämpligt att förrätta sjukvisitation kl. 5 e. m.

Revaccination har under regements- och repetitionsövningarna omfattats med större entusiasm än tillförne, i det hela styrkan med få undantag har låtit revaccinera sig (d. v. s. den del av styrkan, som ej förut blivit revaccinerad).

(*Möller*)

Södra skånska infanteriregementet.

Hälso-tillståndet har under hela mötestiden varit gott.

Det som bland de olika sjukdomarne ådragit sig största uppmärksamheten är det ovanligt stora antalet veneriska åkommor. Det var mest vid inryckningen till regementsmötet den 7 augusti, som så många värnpliktiga, huvudsakligast från Malmö, voro behäftade med dylika sjukdomar. Också lära därstädes under sommaren dessa sjukdomar haft stor utbredning. En stor del övningsdagar gingo därigenom förlorade, och än en gång bör framhållas det lämpliga, att värnpliktige med veneriska åkommor erhålla uppskov med sin tjänstgöring.

Då efter regementsövningarnas slut alltjämt nya årsklasser värnpliktiga skulle inkallas till tjänstgöring och Revingehed ej kunde anses användbar såsom vinterförläggning, beslöts att trupper skulle förläggas i staden Lund. Ett större kvarn-

magasin och några av sockerraffinaderiet Öresunds övergivna byggnader förhyrdes för regementets räkning. Efter verkställda ändringar och inredningar visade sig dessa lokaler kunna motsvara sitt ändamål. För expeditionen och sjukavdelningen, för vilka utrymme saknades i förläggningslokalerna, disponeras en våning vid Ö. Mårtensgatan. Den 5 november ryckte övningsbataljonen in och förlades i kvarnbyggnaderna; några dagar senare regementets skolor i sockerbrukets lokaler. Universitetet har upplåtit sin gymnastiksal för regementets gymnastikövningar.

Som vanligt stå de flesta sjukvårdsbeställningarna vakanta, och då sjukvårdspersonalen är otillräcklig, är det så mycket mera välkommet, till och med nödvändigt, att en sjuksköterska varit anställd å sjukhuset under hela mötestiden, och att hon fått fortsätta sin tjänstgöring därstädes även efter den provisoriska förläggningen till Lund. (*Hederström.*)

Skånska husarregementet, Hälsingborg.

Hälsotillståndet vid bataljonen har under året varit tillfredsställande.

Av *epidemiska sjukdomar* hava endast enstaka fall förekommit; likaså har frekvensen av *veneriska sjukdomar* varit ringa.

Bland *svårare olycksfall* må nämnas:

- 1 splitterfraktur av överkåk.
- 1 komplicerad fraktur av underben.
- 1 luxation av högra knät.
- 1 fraktur av knäskål.
- 1 ruptur av ligam. patellae.
- 1 luxation av höger armbågsled.
- 1 nedsväljning av lösgom.

Samtliga skadade ha blivit återställda och dugliga till fortsatt krigstjänst.

94 värnpliktiga vägrade att undergå revaccination. *Tandklinik* har med undantag av tiden 1—21 januari varit anordnad under hela året. En elektrisk borrarapparat har under året uppsatts, så att instrumentariet nu är fullständigt. Kostnaden bestrides alltjämt ur allmänna lägerkassan; arvodet till tandläkaren har utgått med 700 kronor och till tandmaterialet ha varit anslagna 50 kronor.

Rekryteringen har under året ej mött några svårigheter, utan kunde vid inryckningen till rekrytskolan den 1 november samtliga vakanser fyllas. För att förse manskapsköket med friska grönsaker har inom kasernområdet och i omedelbar närhet till köksdepartementet anlagts en köksträdgård på omkring ett halvt tunnland.

De sanitära anordningarna såväl inom- som utomhus äro över huvud taget tillfredsställande. En del av den i föregående årsberättelse omnämnda fukten i underofficersbostäderna finnes ännu kvar; ävenså fungerar värmeledningen ej till full belåtenhet inom vissa mera avlägsna delar inom kasernen. Antalet urinoarer utomhus är något knappt tilltaget. Gårdsplanen har under året blivit dränerad och planerad, en del planteringsarbeten äro verkställda och hela etablisementet har blivit omgärdadt med staket av ståltrådsnät. I fördelningsläkarens inspektionsrapport heter det: »etablisementet i sin helhet gjorde ett ståtligt och tilltalande intryck och det sätt, varpå alla detaljer tillämpats, vittnade noggrant om välvillig omtanke om truppens välbefinnande och trevnad. Ordning och snygghet rådde över allt.»

Fält- och depåmaterielen befinner sig i synnerligen gott stånd och är tillräcklig för de fältformationer, som enligt mobiliseringsplanen skola uppsättas av bataljonen. Densamma är avdelad i grupper, försedda med anslag för vilken formation de äro avsedda, så att de vid rekvisition genast kunna utlämnas. För fredsövningar finnas härför särskilt avsedd materiel, så att den för mobilisering avsedda ej behöver tagas i bruk. (*Collin.*)

Skånska husarregementet, Landskrona.

Trots den gamla kasernen kan man i år liksom föregående år konstatera, att mycket få fall av smittsamma sjukdomar förekommit inom avdelningen.

En sjukdom, som uppträtt i år i talrikare fall än vanligt, är skabb. Detta är nog beroende därpå, att sjukdomen fått stor utbredning både i staden och närmaste landsbygd. Hälsotillståndet har i övrigt varit gott, sjukvisitationer ej talrikt besökta.

Intet dödsfall har under året förekommit, men däremot ett svårare olycksfall under tjänstgöring. Detta olycksfall var i så måtto märkvärdigt, att det trots den svåra skadan (fullständig avslitning av jejunum och tecken på börjande peritonit) gick till fullständig hälsa. Olycksfallet hade så tillgått, att under övning å exercisfältet hästen »gick över» och kom att med främre sadelvalvets högsta punkt vila på volontärrekrytens maggrop.

Rekryteringen av volontärer har försiggått lätt: alla vakanserna äro fyllda; dock antogos, av rädsla att så ej skulle ske, under sommaren en del, som voro klena och nätt och jämnt höllo de föreskrivna måtten och vikten; ingen olägenhet har därav ännu förmärkts.

De i november inryckande värnpliktige äro ej så bra som de bruka vara, så att flera hava måst överföras till icke vapenföra. Även finnas en del, som aldrig förut haft med hästar att göra.

Revaccinationen har ingen vägrat att underkasta sig; ej heller de inkallade äldre årsklasserna. Men denna deras villighet har ej varit till någon nytta, då på grund av dålig vaccin resultatet blev mycket dåligt. (*Hederström.*)

Skånska dragonregementet.

Året, som i så många avseenden varit ett abnormt år, har även varit det, så vitt angår sjukligheten. Under årets första 5 månader var den så stor, att sjukhuset, som är beräknat för 30 platser, större delen av tiden belagts med 45 — och återstoden av året så liten, att sjukhuset en stor del av sommaren stod tomt. Den stora sjukligheten på våren berodde huvudsakligen på epidemier av reumatisk feber (11 fall, de flesta mycket svåra), influensa (58 fall) och påssjuka (111 fall), vilken sista var i så avseende svårare än vanligt, att så många fingo orchitis och detta ofta ganska sent i sjukdomen, så att det var nödvändigt att hålla dem på sjukhuset längre än vanligt. Skabb har fortfarande förekommit talrikt — tydligen är den epidemisk å landsbygden. Förutom 1 självmord ha 2 dödsfall förekommit. Även ett par olycksfall, som föranlett anspråk på ersättning.

Revaccination har icke någon rekryt, varken stam eller värnpliktig, vägrat att underkasta sig; resultat som vanligt klen.

Fylleriförseelserna hava under året varit 95.

Sjukhuset genomgick under den lediga tiden på sommaren en välbehövlig reparation, och tack vara att denna kunde verkställas av eget folk, lyckades vi att få anslagen att räcka till oljemålning av väggar, dörrar, fönster m. m. i hela sjukhuset, varjämte i mottagningsrummet inlades linoleum. Synnerligen önskvärt vore nu att få elektrisk belysning, åtminstone i mottagningsrummet för undersökning av öron, ögon och strupe — hittills har jag fått hjälpa mig med en vanlig fotogenlampa.

Undervisningen har fortgått på föreskrivet sätt. Anmärkas bör, att här icke varit stort tillfälle till sjukhusutbildning för de hit beordrade värnpliktiga från trängen, emedan sjukhuset så lång tid i somras stod tomt. Och bättre torde det icke bli 1915, då antagligen regementet i sin helhet en stor del av sommaren kommer att förläggas på Ljungbyhed.

Renhållningen inom kasernområdet för övrigt oklanderlig, men flugplågan från de många gödselställena har varit svår som vanligt. Dock finnes förhoppning att snart få gödselupplagen avlägsnade från kasernområdet. — Närmast som ett kuriosum får jag anföra, att vid sundhetsinspektionen 1911 klandrades pissoirerna i I. bataljonens kasern — och de förtjäna det även — men vid årets sundhetsinspektion klandrades särskilt 3. skvadronens — och detta är den enda, som sedan 1911 ändrats — lämpligt torde kanske vara, att, då vederbörande låter verkställa ändringar, råd då inhämtas av sakkunnig person, så att det icke blir försämring i stället för förbättring.

Rekryteringen har som vanligt varit svår — visst icke kvantitativt, ty arbetslösa, som söka anställning, har det varit gott om — men så mycket mera kvalitativt. Av 189 antagna fylla endast 134 de i författningarna uppställda anspråk — av återstoden äro visserligen de flesta endast för unga, men för övrigt dugliga.

(Ammitzböll.)

Kronprinsens husarregemente.

Sjukligheten har i det stora hela icke varit avsevärt större än vanligt, men på grund av den ökade nummerstyrkan har arbetet på den trånga sjukavdelningen tidtals förorsakat de största svårigheter. Så hava förutom de sjuk-skrivna och till sjukhus avpolletterade polikliniskt behandlats (icke direkt sjuk-skrivna) 869 man tillhörande regementet och cirka 75 man från främmande kontingenter.

Under hela Baltiska utställningen voro främmande truppkontingenter inkvarterade vid regementet.

De hygieniska anordningarna vid regementet såväl rörande proviant, vattentillgång, bad (ångbad, sjöbad) som lokaler m. m. för manskapets trevnad inom kasernen äro mycket väl tillgodosedda, men styvbarnen äro sjukavdelningen och belysningen inom kasern.

Sjukavdelningen är icke från första början inredd som sådan, utan utgöres av ett par logement lika med skvadronernas och några tillhörande rum motsvarande skvadronernas korprals- och snygggningsrum. Korridoren, i vilken dessa logement mynna, tjänstgör som väntrum vid sjukvisitationer och besiktningar, som

matlokal för de sjuka, som förrådsrum för sjukavdelningens linneförråd för dylikt bruk. Där inhyses dessutom ett större skåp för mobiliseringsförrådet.

Läkarens rum måste användas som expeditions-, mottagnings-, omlägnings- och besiktningsrum.

Belysningen i sjukavdelningen är dålig.

Sjuksalarna äro för stora och ohanterliga vis-à-vis isolering av speciella sjukdomsfall. Renhållningen är på grund av den ständiga trafiken, bristen på linoleumsmattor förenad med de största svårigheter, och jag vågar påstå, att ingen riktigt grundligt genomgripande förbättring av sjukavdelningen kan äga rum, så framt denna ej erhåller särskild byggnad, som inrättas efter de speciella krav, som man måste ställa på en sådan avdelning. Härför talar dessutom att trångboddheten inom kasernen är mycket stor, och regementet för andra behov väl behöver dessa lokaler.

Tandkliniken har under året fungerat på vedertaget sätt; och för varje år som går visar sig allt tydligare behovet och nödvändigheten av denna del av den militära sjukvården.

Missförhållandet, att flera av äldre årsklass inrycka till militärtjänstgöring smittade av venerisk sjukdom, som synes av specialrapporter, är en återkommande olägenhet.

Sjukvisitationen har framflyttats till tiden efter dagens övningar och synes denna anordning verka gynnsamt. (*Bohmansson.*)

Märkligt sjukdomsfall.

Volontärrekryt D. intogs den $15/4$ 1914 på regementets sjukavdelning. Han hade några dagar förut gått befriad från övning på grund av ridböld på insidan av högra knäet. Status vid intagning: allmänna symptom med frysningar, hög feber, från såret efter ridbölden ingen anmärkning, men högra axelledstrakten är starkt rodnad, ansvalld och säte för intensiva smärtor. Den $17/4$ insändes han till allmänna sjukhuset under diagnos pyämi. Där öppnades en större abscess i närheten av högra axelleden, benet blottat, men leden fri. Den 20 april incidades en nyuppkommen abscess i mjukdelarna bakom vänstra yttre malleolen.

Den $16/9$ sekvestrotomi i humerusskäftet, dess bägge ledgångar då angripna. Den $9/1$ 1915 ny sekvestrotomi å samma ställe. Sedan dess synes processen vara avstannad.

Epikris: På grund av infektion från en ridböld uppträder en plötsligt insättande pyämi med disseminerade varhårdar. Processen mycket häftig, långa tider livsfarlig, och förorsakar svårartade förstörelser av högra armens ben och ledgångar, vilka komma att leda till såväl oduglighet till krigstjänst som inskränkt arbetsförmåga. (*Bohmansson.*)

Vendes artilleriregemente.

Även under detta års första månader har påssjuka uppträtt inom kasernerna. Dock inskränker sig antalet fall till 53 mot 163 föregående år. Icke mindre än 51 fall hava behandlats för skabb. Den höga siffran står i samband med den inom länet befintliga skabbepidemien. Det stora flertalet av de behandlade hade blivit smittade före inryckningen. (*Falck.*)

Göta ingenjörkår.

Det nuvarande trånga och illa belägna sjukrummet, ursprungligen avsett till manskapets samlingsrum, bör med snaraste utbytas mot en lämpligare lokal.

(Danelius.)

Skånska trängkåren.

Hälsotillståndet har under det gångna året varit gott. Anmärkningsvärt många svårare olycksfall med benbrott (7 fall) hava förekommit.

Såsom i de föregående årsberättelserna framhållits, hava de hygieniska anordningarna såväl inom- som utomhus varit tillfredsställande med undantag av vattentillgången ur kårens brunnar och belysningen. Dessa viktiga frågor hava nu äntligen fått sin lösning, då sedan hösten kårens etablissement erhåller sitt vatten från Hessleholms stads vatten- och elektricitetsverk, och är det beslutat, att i början av år 1915 elektrisk belysning skall anordnas från samma verk.

Det gråa uniformstyget, möjligen från en del äldre leveranser, förefaller icke tillräckligt starkt. Hade tillfälle att granska en hel del uniformer på grund av ohyra. Uniformerna, som varit i bruk ungefär 3 månader, voro betydligt tunnslitna och nedfläckade, oaktat de voro nytvättade. Ryggarna på vapenrocken voro, där läderskyddet för karbinen sitter, en enda smutsbrun fläck. (Lembke.)

II. Arméfördelningen.

Första livgrenadjärregementet.

En stor del av bevärningsrekrytskolans tid har under året måst användas till handräckning för släckande av skogseldar. De förhållanden under vilka truppen förlägges, äro naturligtvis ej de hygieniskt bästa och möjligheterna för infektion av smittsamma sjukdomar, om vilkas förekomst man ej har någon kännedom, äro stora. Den 1 augusti förekom ett fall av barnförlamning bland truppen. Den sjuke, som avled, hade nyligen legat ute en längre tid på bevakning i skogarna i en trakt, varest omedelbart därefter en ganska stor epidemi kom i gång, och själv hade han sin hemort i de smittade trakterna. (Hintze.)

Andra livgrenadjärregementet.

Allmänna hälsotillståndet någorlunda tillfredsställande.

Sjukvisitationslokalerna hava icke undergått någon förändring. Äro otillfredsställande, såsom jag i föregående årsberättelser framhållit.

De bristfälligheter, som vidlåda såväl regementssjukhuset som barackerna, särskilt under den kallare årstiden, ha i år ännu bjärtare framträtt och mana till att regementets nya och tidsenliga kasernetablissement snarast bringas till utförande. *De nuvarande förläggingsförhållandena* äro till men ej blott för truppens utbildning, utan även för upprätthållandet av ett gott hälsotillstånd inom densamma, på samma gång de medföra den största otrevnad för truppen. (Vahlqvist.)

Jönköpings regemente.

Hälsotillståndet har i allmänhet varit särdeles gott; en epidemi av akut tarmkatarr var under slutet av juli och augusti rådande inom Skillingaryds samhälle och spred sig även till truppen med 178 fall å i medeltal 3 sjukdagar å varje; även mässling uppträdde med ett 40-tal fall, dock så att efter kaserneringen den 10 oktober blott 2 fall yppat sig, sedan de äldre fallen kvarlämnats till vård å Skillingaryd.

Den 8 oktober marscherade regementet från Skillingaryd till Jönköping, varefter den 9 oktober efter ett högtidligt mottagande slogs läger utanför regementets nya kaserner, vilka för första gången togos i besittning den 10 oktober av den då inryckande 1909-årsklass värnpliktige. Enär grunden ännu ej var lagd till regementets sjukhus, användes en fanjunkarebostad (3 rum och kök) på n. b. i kasern II:s södra gavel såsom mottagningslokal, och såsom provisorisk lokal för sjukrum anvisades regementets skräddare- och skomakareverkstäder under nära 1 månad, varefter, sedan målningsarbeten avslutats och värmeledningen blivit färdig, sjukavdelningen förflyttades till tvenne logement i samma våning som nämnda fanjunkarebostad, varjämte ett furir- och 1 torkrum upplätos såsom eventuella isoleringslokaler; med ovanstående lokaler, av vilka ett rum i fanjunkarebostaden disponeras av sjuksköterskan, har utrymmet under det gångna året varit tillräckligt, enär sjukligheten efter inflyttningen till Jönköping varit ringa, men besöken och sjukvisitationerna så mycket livligare; att vänja de äldre årsklasserna att ej onödigt infinna sig vid sjukvisitationerna har varit ett ytterst tidsödande arbete, till vilket naturligtvis kommit de täta besiktningarna med åtföljande överföringar inom de nyinryckande årsklasserna.

Då regementets badinrättning ännu ej kunnat tagas i bruk, och en badavdelning för de sjuka svårligen kunnat beredas, har vid nödvändiga tillfällen (efter skabb-behandling) A. 6 sjukhus badrum fått begagnas.

Under bevärringsrekrytskolan och regementsövningen förefunnos under tredje kvartalet 8 fall av gonorrhé, av vilka de flesta hos värnpliktiga underbefälsmännen, som inryckt till repetitionsövning, vilken fullgjordes å regementssjukhuset under behandling av äldre, försummade fall av gonorrhé med i medeltal 36 sjukdagar å varje fall.

Under början av bevärringsrekrytskolan revaccinerades 256 man = 45 %, och de vägrades antal var 311 = 55 %. (*Rundquist.*)

Kalmar regemente.

Genom statsmakternas beslut att inrätta sjukvårdsfurirbeställningar på stat har ett länge närt önskemål äntligen blivit fyllt. och skall detta säkerligen komma att visa sig vara till arméns fromma.

Regementet har från bevärringsrekrytskolans början till årets slut å de respektive militärsjukhusen å Hultsfred och Ränneslätt haft en Rödakors-syster för vård av de sjuka; utan en sådan syster synes det omöjligt erhålla en väl ordnad sjukvård å våra militärsjukhus.

Hälsotillståndet har under året, särskilt i jämförelse med flera föregående år, varit relativt gott, detta väl till en stor del beroende på mera gynnsamma väderleksförhållanden och därav ökade möjligheter till förbättrad ventilation. Med un-

dantag av halsfluss och ett fall av påssjuka har under året intet fall av epidemisk sjukdom vid regementet förekommit.

Förlägningsförhållandena å Ränneslätt, dit de inkallade värnpliktiga inryckte den 3 november, hava varit bättre än å Hultsfred, ehuru från hygienisk synpunkt ej fullt tillfredsställande. Barackerna å Ränneslätt äro dock snygga och väl ombonade, och genom införandet av elektrisk belysning i logementen och anordnandet av tidsenliga badstubar för manskapet i staden har detta även beretts avsevärda hygieniska fördelar därstädes.

De till tjänstgöring inkallade värnpliktiga hava i stor utsträckning visat sig olämpliga för militärtjänst till följd av alla möjliga slags åkommor, därav ej så sällan lungtuberkulos; man erhåller och genomgående det intrycket, att de äldre årsklasserna i viss mån årligen försämrats och att de yngre årsklasserna, som äro mera sparade och mindre illa åtgångna i sina respektive yrken, äro de kraftigaste och bästa. De sämsta äro genomgående gamla »svenskamerikanare».

Under året har blott ett fåtal värnpliktiga, summa 93, låtit revaccinera sig; resultatet blev gott å 90.3 %. (*Nyström.*)

Volontärskolan i Norrköping.

Angående truppens förläggning får jag meddela, att då styrkeförhållandet efter den 1 november visade 330 man, en i hygieniskt avseende fullt nöjaktig förläggning inom volontärskolans etablissement ej stod att vinna. Vid företagen undersökning i avseende härfpå framgick det, att i logementen luftkuben per individ uppgick till cirka 7 kbm., understigande alltså det fastställda minimitalet, 8 kbm. per individ. Även i lektionssalen och matsalen understeg motsvarande siffror betydligt dem, som för dessa lokaler kunna anses vara minimum. På grund härav inlämnades till arméfördelningschefen en skrivelse med påpekande av dessa missförhållanden.

Rekrytskolan, 110 man, förlades sålunda till en av stadens folkskolor, där lämpliga lokaler erhöles. — Inom samma folkskola är tillfälliga sjukhuset förlagt. (*Guillemot.*)

Smålands husarregemente.

Sjukligheten vid regementet har under året varit lägre än vanligt. Detta torde bero på två omständigheter, dels på att rekryteringen varit lyckad — största sjukligheten brukar ju förefinnas hos nyintaget manskap — dels på att vi varit förskonade från mer utbredda epidemier. Smittsam halsfluss har dock som vanligt förekommit med ett stort antal fall, dock med kort duration för varje enskilt sådant. Det synes nästan vara tröstlöst att försöka genom desinfektionsåtgärder motarbeta denna smitta. De veneriska sjukdomarna plåga vid regementet vara sällsynta; för året är dock antalet fall något ökat. I regel har nedsmittandet skett utom förlägningsorten. Till kavalleriofficersvolontärskolan importerades influensa mot slutet av året, tydligen genom besök av en person från ort, där denna sjukdom var gängse. Två av de insjuknadeingo som komplikation pneumoni.

Den nuvarande sjukvårdspersonalen vid regementet synes med nit och duglighet fylla sin uppgift. En väsentlig fördel är att tjänstförrättande sjukvårdsförrådsunderofficeren hädanefter får förbättrade löneförmåner, men att det skett genom

indragning av en sjukvårdsbeställning är måhända ej lyckligt. Det kan tänkas, att svårigheter kunna uppstå för tjänstens behöriga skötande med endast fem sjukvårdsbeställningsmän. Om, såsom för närvarande är fallet, två från sjukvårdssoldatskolan utexaminerade elever äro beordrade till sjukvårdskorpralskolan och en är bortkommenderad, återstår ingen annan möjlighet än att regementschefen får till tjänstgöring vid sjukvården beordra volontär, som ej kunnat få anställning som sjukvårdsryttare. Med den värdefulla hjälp för sjukvårdsarbetet, som sjuk-sköterska lämnar, behöver detta dock ej medföra någon större olägenhet. Ett tungt vägande skäl för önskvärdheten av att sjuksköterska fortfarande får vara anställd vid regementet har därigenom ytterligare tillkommit. Å regementssjukhuset har en del mindre reparationer företagits. Med avseende å inkvartering, utspisning m. m. är intet av vikt att anföra. (*Bergman.*)

Smalands artilleriregemente.

Etablissemantets kokinrättning med tillhörande mathall har under året om- och tillbyggt, så att hädanefter under normala styrkeförhållanden truppens utspisning kan ske samtidigt och icke såsom hittills i omgångar.

Det i förhållande till truppförbandets storlek ringa utrymmet inom sjukavdelningen har föranlett svårigheter att bereda utrymme åt de sjuka. Vid upprepade tillfällen har det varit nödigt att såsom sjuklokaler anlita lektionsrum och logement i batterierna.

Det förhållandet, att sjukhuskorridoren är avsedd att användas även till vänt-rum vid sjukvisitationerna, föranleder alltid obehag, och dessa hava under senare delen av året, då truppstyrkan varit väsentligt ökad, varit synnerligen kännbara.

Även under detta år har, särdeles under första kvartalet, sjukligheten bland truppen varit betydlig. Till en stor del har denna förorsakats av epidemier. Morbilli fortsatte från 1913 och var gängse under januari och februari; parotitis epid. under hela första kvartalet och med en betydande utbredning; rubeola i slutet av april. Bland manskap, som i slutet av juli återkom från släckning av en skogsbrand i trakten, uppträdde omedelbart efter hemkomsten en synnerligen utbredd diarréepidemi. Något missförhållande med hänsyn till utspisningen under tiden kunde icke påvisas såsom densammas orsak. De insjuknade angåvo, att de under arbetet haft svårt att få dricksvatten och fått dåligt sådant.

Under skjutövning på Skillingaryds skjutfält inträffade den 6 november ett sorgligt olycksfall, i det en projektil nedslog i ett säkerhetshus invid målterrängen och exploderade så, att det störtade samman. Av den i säkerhetshuset vid tillfället innevarande personalen dödades en omedelbart av de nedstörtande jordmassorna. En erhöi en svår skada i huvudet. Han fördes omedelbart till lasarettet i Jönköping, där han avled på natten. En tredje undslapp oskadd.

Under hela året har sjuksköterska varit vid regementet anställd, och har hennes verksamhet varit till stort gagn. (*Sörensen.*)

Östgöta trängkår.

Särskild sjukpaviljong för kåren har under 1914 börjat uppföras, och skall densamma under loppet av år 1916 bli färdig att tas i bruk.

Den 12 maj sjukskrevs i rubeola en kort förut från Jönköping anländ elev i sjukvårdskorpralskolan. Han isolerades omedelbart, men hade redan hunnit sprida smittan, så att under den 27—28 maj 4 nya fall anmälades. Sedermera kom med den 11 juni den stora skaran sekundärt infekterade. Efter den 27 juni inträffade inga nya fall. — Inkubationstiden för de först infekterade har tydligen varit minst 16 dagar, för de sekundärt infekterade säkerligen även så omkring. — För de först insjuknade användes rätt långvarig isolering. När fallen från och med den 11 juni kommo massvis, inskränktes isoleringen till cirka 5 dagar. Trots detta uppstod av de sålunda utskrivna ingen ny infektion.

I diagnostiskt syfte ha upprepade gånger vid misstänkt tuberkulos givits tuberkulininjektioner. I ett par fall ha därvid värnpliktige, som enligt av civil-läkare utfärdade intyg lidit av sådan sjukdom, kunnat som fullt friska och tjänstbara utskrivas.

I sammanhang härmed kan jag ej underlåta att ånyo framhålla, hurusom talrika läkare tyckas väl lättvindigt och utan tillräckliga objektiva grunder lämna läkarbetyg; varje något erfaren militärläkare torde härav ha en sorglig erfarenhet.

Männe principerna för läkarbetygs utfärdande och vikten av ett samvetsgrant tillvägagående därvid tillräckligt grundligt bibringas de medicine studerande?

Talrika värnpliktiga av de äldre årsklasserna ha befunnits kräva ändring i deras värnpliktsförhållande. För att ej ytterligare öka arbetet vid en mobilisering borde de tillhållas att vid uppstående kroppsfel eller sjukdom, som kan föranleda sådan ändring, göra vederbörlig anmälan därom vid inskrivningsnämndernas sammanträden. (*Gullström.*)

III. Arméfördelningen.

Västgöta regemente.

Hälsotillståndet har i det hela taget varit rätt gott. I början av maj yppade sig en mindre mässlingsepidemi med inalles 26 fall.

Under höstövningarna uppträdde rätt talrika fall av diarré, enligt vad man förmodade en följd av en mängd omogen frukt, som insmugglades och förtärdes å mötesplatsen.

Revaccinationen har vid detta regemente under många år så gott som alldeles legat nere, och denna gamla tradition har ej heller under 1914 övergivits. Tio (10) vaccinerade, 6 med gott resultat. (*Christenson.*)

Skaraborgs regemente.

Under året har endast 1 patient avpolletterats till civilt sjukhus; sjukdomen — urogenitaltuberkulos — krävde nämligen sådan speciell behandling, som ej kunde erhållas i Skövde. Alla övriga avpolletterade ha mottagits å härvarande militärsjukhus, tack vare tillgången på kirurgiskt utbildad läkare, sköterska och nödiga kirurgiska instrument.

Av epidemiska sjukdomar hava förekommit rätt många fall av mässling (65), de flesta under andra och tredje kvartalet. Även påssjuka har uppträtt med

många fall, varav dock endast 39 sjukskrivits, övriga mindre angripna hava blott befriats från praktiska övningar under någon tid. Isolerings- och desinfektions-åtgärder mot vare sig mässling eller påssjuka har jag ansett lönlösa.

Tiden för sjukvisitationerna har varit antingen under middagsrasten eller efter avslutade övningar för dagen, således på fritid. Säkerligen har detta i sin mån bidragit till att sänka det ändå tillräckligt höga antalet av sjukbesökande.

Antalet fast anställda sjukvårdsbeställningsmän är för närvarande 1. Av 3 volontärer, som samtidigt kommenderades till sjukvårdsskolan, var denne den ende, som lyckades bestå examensfordringarna, ett bevis för att rekryteringen av elever till sjukvårdsskolan denna gång liksom många gånger förut varit mindre lycklig.

Revaccination har utförts på så gott som samtliga bevärningsrekryter; endast ett fåtal vägrade underkasta sig det lilla obehaget.

Tack vare den gynnsamma väderleken och säkerligen även på grund av förläggningen i de nya, i allo förstklassiga kasernerna har hälsotillståndet under året varit i det hela mycket gott. Tjänstgöringen har dock varit ganska krävande på grund av den tidvis höga manskapsnumerären och de många inryckningarna av äldre årsklasser med åtföljande tidsödande undersökningar och otaliga intyg av understundom tvivelaktig beskaffenhet. (*Pettersson.*)

Älvsborgs regemente.

Hälsotillståndet vid till Fristad hed och till Borås förlagda truppförband har under hela året varit gott, epidemier ha icke förekommit.

Anmärkas bör dock, att en del olägenheter för sjukvården vållades därav, att även efter regementets överflyttande hit, i början av oktober 1914, det gamla regementssjukhuset å Fristad hed fortfarande och under cirka fem veckor måste användas. De sjuka måste således transporteras från Borås till Fristad och läkare dagligen resa samma väg. Dess bättre var sjukligheten ringa, varför ansvaret för sjukvården mellan tiden för läkarens besök kunde överlämnas åt sjukvårdssystemen.

I mitten av november 1914 stod det provisoriska regementssjukhuset färdigt. Det är inrett i en av staten inköpt villabyggnad, Kristiansfält, vackert belägen i en skogspark invid Varberg—Borås järnväg och landsväg cirka två kilometer från Borås och nära en halv kilometer från kasernerna.

Den, som fått sig ålagt att inreda en privat villabyggnad till ett oklanderligt sjukhus, torde stå inför en olöslig uppgift. Ännu omöjligare ter sig saken, om det därvid gäller en tilltänkt provisorisk anordning, då kostnadsfrågan ännu mer måste spela in. Att, i tanke att erhålla förbättringar, kritisera det å Kristiansfält uppnådda resultatet torde både vara lönlöst och obefogat, då provisoriet tyckes bli mycket kort. Arbetet för det blivande regementssjukhuset har nämligen redan påbörjats, och får man för sjukvårdens skull hoppas, att det påskynas så mycket som möjligt.

Skulle inom hit förlagda truppförband allvarsam epidemi utbryta, så måste, tills det för Borås med omnejd projekterade farsotssjukhuset blivit verklighet, ännu ett provisorium utfunderas, då man här på Kristiansfält endast kan avse ett rum och det för observationsfall, samt stadens nuvarande epidemisjukhus är i högsta grad otillfredsställande. (*Andén.*)

Bohusläns regemente.

Efter regementets förläggning till kasernerna i Uddevalla förändrades inom kort tid det utmärkta hälsotillstånd, som härskade på den gamla mötesplatsen Backamo, till motsatsen, vilket visar sig särskilt därigenom, att epidemiska sjukdomar fått en vidsträckt spridning inom garnisonen. Icke blott skarlakansfeber, difteri, den epidemiska parotiten och elakartad halsfluss, så kallad »Uddevalla-difteri», hava grasserat i form av epidemier, utan även ett dödsfall i cerebro-spinal meningit är att beklaga. Med undantag av den sist nämnda sjukdomen hava samtliga de andra samtidigt förekommit i staden, och det har därför ej varit svårt att finna ursprunget till sjukligheten inom det garnisonerade manskapet. Vad åter könssjukdomarna beträffar, varav såväl akuta som kroniska former förekommit i avsevärt stora mängder, måste man i övervägande grad söka orsaken till dem i Göteborg, oaktat de visserligen icke äro okända i Uddevalla bland den inhemska befolkningen.

Försök gjordes under 1914 med att genom upplysningsarbete förmå de värnpliktiga att låta revaccinera sig. På min anmodan höll bataljonsläkaren ett föredrag för samtliga värnpliktiga över vaccinationens betydelse och resultatet kan icke, vid jämförelse med föregående år, kallas dåligt, då 120 låto revaccinera sig (1913 revaccinerades 4).

Under året har regementet fortfarande saknat sjukhus. Största delen av nionde kompaniets lokaler ha därför stått till sjukvårdens förfogande, och om man ock ej kan påstå, att detta varit till dess fördel, får man å andra sidan icke framställa några allvarigare klagomål. I allmänhet kan sägas, att samtliga för ändamålet upplåtna logement hela året, sedan de togos i besittning, varit väl belagda och att uppvärmning och ventilation fungerat till belåtenhet, den senare till och med varit alldeles för kraftig, så att i sjuksalarna, liksom i det övriga kasernetablissemnet för övrigt, ventilerna utåt korridoren under den kallare årstiden tillstoppats av folket med kuddar, kläder och dylikt på grund av det alltför starka draget. (*Rosengren.*)

Volontärskolan å Karlsborg.

Allmänna hälsotillståndet har icke varit fullt tillfredsställande.

I början av året inträffade åtskilliga fall av blindtarmsinflammation, under sommaren tre fall difteri och under juli var akut mag- och tarmkatarr allmänt gängse. Denna senare sommarepidemi berodde säkerligen delvis av ihållande hög värme och ihärdiga övningar; symptomen voro emellertid lindriga med 3—4 dagars varaktighet.

Konkurrensen mellan de många officersvolontärrekryterna har varit påfallande: övningarnas intensitet, gymnastikens uppdrivning, idrottens och sportens tävlingar fresta på, och alltför många voro de volontärer, som härigenom ådrogo sig kontusioner, ledvrickningar, ledvridningar, menisklossning, smärre benbrott, muskel- och sensträckningar m. m. samt på grund härav erhållit uppskov med tjänstgöringen, varit sjukskrivna eller befriats från praktiska övningar. Något svårare olycksfall har dock ej inträffat. (*Hedborg.*)

Livregementets husarer.

Allmänna hälsotillståndet har varit gott. Medeltalet per dag sjukskrivet manskap har varit 9. Antalet sjukanmälda har i medeltal utgjort 19,2 per dag. Endast två värnliktige hava vägrat att låta revaccinera sig.

Rekryteringen av såväl volontärer som värnpliktige har på det hela taget utfallit väl.

Sjukvårdsmanskapets kvalitet är fortfarande i allo mönstergill.

(Ekelund.)

Göta artilleriregemente.

Hälsotillståndet under året måste betecknas som synnerligen gott.

I fråga om sjukvården har anställandet av sköterska under viss tid av året medfört ett nytt och bättre sakernas tillstånd.

Sjukhuset laborerar fortfarande med sina förut så ofta anmärkta och alltjämt oavhjälpna missförhållanden, en ytterlig trångboddhet, dubbelt kännbar under denna massförläggning av trupper till kasernen, oduglig belysning, ofullständig uppvärmning, högst snuskiga och ledsamma klosett- och urinavloppsförhållanden, särskilt besvärande för badavdelningen.

Sjukhusets läge har särskilt i år varit besvärat av grannskapet till kok-inrättningen, därifrån under den heta sommaren en ovanlig mängd flugor överflyttade till oss. Just då förekommo fall av erysipelas, vilka syntes utöva en särskild dragningskraft på flugorna, vilka naturligtvis drogo försorg om smittömnens kringspridande. Att under sådana förhållanden skydda friska sår eller företaga även mindre ingrepp är naturligtvis ganska vanskligt.

Förut hårt beträngt på alla sidor, hade sjukhuset dock sin östra gavel fri, och från det nu av sjuksystemen bebodda rummet hade man fri och vacker utsikt över landskapet. Men även detta lilla behag har man nu berövat oss, i det en mjölkbod under förra våren uppförts, som till stor del tilltäpper denna vår enda utkiksmöjlighet. Mjölkbodens läge så nära sjukhuset är även ur sanitär synpunkt olämplig, då utspridd och utslagen mjölk bidrager till dålig lukt och flugsamling under sommarens heta. Regementsläkarens framställning om byggnadens flyttning avlogs av regementschefen, ehuru endast bottenstockarna utlagts, när framställningen gjordes. Arbetet påbörjades under ordinarie läkarnes bortovaro på inskrivningsresor.

Vad kasernen i övrigt angår, har den i höst måst beläggas i en grad, som innebär bestämda hygieniska faror.

Luftkuben per man är numera på den enligt Tj. R. lägsta tillåtna eller 8 kbm. Huru länge detta kan ostraftat fortgå, får ju framtiden utvisa.

En allmän klagan förspörjes över de ojämna temperaturförhållandena i logementen. Värmeledningen är så litet effektiv och så ojämn i sin verksamhet, att vissa logement och dagrum vid kyla och blåsiga väderlek icke få högre temperatur än + 8 å + 10 grader C. Härtill kommer nu, att under den hårda beläggningen bäddar måste uppställas alldeles intill fönstren, som ju alltid äro dragiga, vadan i detta hänseende truppens klagomål äro fullt berättigade och kräva snar ändring. (Neuman.)

Karlsborgs artilleribataljon.

Hälsotillståndet har varit gott. Bataljonens sjukavdelning har under året genomgått en grundlig reparation, även har inletts vattenledning i mottagnings- och sjukrum.

Flertalet värnpliktiga vägrade underkasta sig revaccination. (*Lillieroth.*)

Göta ingenjörkår.

Allmänna hälsotillståndet har ej varit tillfredsställande.

Någon svårare epidemi har ej förekommit; under sommaren inträffade ett tiotal fall difteri, i allmänhet lindriga, två åtföljda av övergående pareser. Då dessa fall uppträdde spridda under 3 månader, i olika logement och kompanier, kunde de vanliga åtgärderna mot smittspridning — i början rigoröst genomförda — sedermera utan olägenhet åtskilligt förenklas. Reumatiska ledåkommor hava varit få; däremot ha iakttagits av lungsäcksinflammation 11 fall och av latent tuberkulos fem fall. Dessa senare hava börjat med feber av obestämd art eller med bronkopneumoni eller bronkit + herpes zoster och mesenterialkörtelansvällning för att efter relativt fria intervaller slutligen manifesteras sig såsom lungtuberkulos (1 fall), bukhinnetuberkulos (3 fall), tuberkulos i bukhinna och lungsäck (1 fall).

Vintertjänstgöringen kan misstänkas vara bidragande orsak till samtliga dessa sjukdomsfall; kårens förlägningslokal — det ärevördiga slutvärnet — kan härvid ock spela viss roll, man kan ej begära att dess logement skola vara tidsenligt hygieniska. Kårens sjukavdelning saknar ordentligt väntrum.

Det har förefallit, som de äldre årsklasserna av värnpliktige ur hälsosynpunkt bestämt sitt tjänstgöringsprov ganska gott. (*Hedborg.*)

Göta trängkår.

Det gångna årets hälsotillstånd inom kåren har i allmänhet varit tillfredsställande, utan några epidemier eller svårare olycksfall. Under senare delen av året har dock här som på många andra orter i landet yppat sig talrika fall av influensa.

Fullständig revaccinationsvägran har även detta år förekommit hos de värnpliktiga. (*Beronius.*)

Intendenturskolan å Karlsborg.

Hälsotillståndet vid skolan har under året varit gott. Ett svårare olycksfall har inträffat — krossning av höger ben och hand av järnvägsvagn — vilket föranledde amputation å mitten av låret och ovan handleden.

Flertalet värnpliktiga vägrade efter vanligheten att underkasta sig revaccination. (*Lillieroth.*)

Garnisonssjukhuset i Karlsborg.

En lämplig översjukvaktare vore synnerligen behövlig; man kan ej begära, att sjuksköterskan skall kunna ständigt räcka till överallt, nattjänstgöring t. ex. blir under nuvarande förhållanden ofta för betungande.

Det har förekommit en del ej lätt diagnosticerbara fall, av dem avpolletterades två till civilt sjukhus; i tre fall med tarmlödning kunde etiologien ej fullständigt klarläggas, varjämte latent tuberkulos förelegat i fem fall; ett fall av dessa återfinnes i nedan angivna redogörelse.

Sjukhuspaviljongerna undergå sedan hösten genomgripande förändring med avseende på hela sin inredning, ett arbete, som säkerligen inte avslutas förr än nästa sommar. (*Hedborg.*)

Märkligare sjukdomsfall.

En tillförene frisk värnpliktig insjuknade en natt med obestämda, ej egentligen häftiga smärtor i buken, hade någon svårighet att gå på morgonen, föredde en något valkformad, lätt öm, obetydligt rörlig resistens på djupet i buken nedom och till höger om naveln, temperaturen subfebril (första dagen), nedsatt aptit, eljest inga buk- eller andra symptom. Resistensen — i första början misstänkt appendicit — ökades endast högst obetydligt, ömheten minskades, uppfattades sedan som ansvällda lymfkörtlar i mesenteriet, allmänna befinnandet var tillfredsställande och temperaturen afebril; på 11. sjukdomsdagen visade sig bältros å högra armen, temperaturen lätt stegrad. En månad efter inkomsten relativt återställd, resistensen minskad, bältrosen hävd. Efter ytterligare två veckor föreföll buken bli spänd, men ööm, resistensen palpapel, ascites kunde dock först småningom med säkerhet påvisas, därefter tillstötte smygande utgjutning i båda pleurasäckarne, allmänna befinnandet blev tämligen nedsatt och samtidigt uppträdde skrofulosliknande eczem å huvudet, temperaturen endast en och annan dag subfebril eller däröver, i regel afebril. Nämda symptom växlade sedermera tämligen avsevärt i intensitet närmaste 3 månaderna, varefter den värnpliktige frikallades för tuberculos. peritonei et. pleur. och utskrevs på egen begäran något förbättrad.

En volontärrekryt insjuknade i måttlig feber med utpräglad dålighet, inga lokalsymptom (obestämda hjärnsymptom) (negat. tyfoid), föreföll återställd efter några veckor; om ett par månader påvisades pleuritis sicca, som även tycktes återgå; en tid därefter hade dock tuberculos pulmonum manifesterat sig; ingen militärtjänst under de relativt symptomfria mellantiderna.

Den latent tuberkulosen visar svårigheten eller omöjligheten för militärläkaren att söka begränsa antal sjuka eller sjukdagar, men samtidigt skydda fullt nöjaktigt truppens hälsotillstånd.

Militärsjukhuset i Skövde.

Bataljonsläkaren O. Gertzén har under året tjänstgjort såsom biträdande läkare vid sjukhuset och därunder utövat en flitig och förtjänstfull kirurgisk verksamhet, vars resultat närmare framgår av hans bifogade rapport över utförda operationer.

Det vore önskligt, att bland garnisonens läkare, vilka i tur och ordning tjänstgöra vid sjukhuset, funnes flera, som voro skolade kirurger, så att den operativa verksamheten därstädes aldrig behöfde ligga nere.

Man har dock alltid den utvägen att anlita närmaste lasarett, som är Falköping, varvid järnvägens sjukvagn, som är stationerad här, kan, när så behövs, användas. Men transporten till Falköping tager tid, och ehuru väl tågförbindelserna dit äro särdeles goda och snabba, står icke alltid ett tåg tillreds så snart som önskligt är.

Och likväl har, tack vare nämnda i alla avseenden utmärkta lasarett, alla operativa fall från här förlagda truppförband erhållit tillräckligt snar behandling, även innan sådana fall kunde mottagas å härvarande militärsjukhus. Härtill kommer, att kostnaden för vård å Falköpings lasarett numera ställer sig billigare än kostnaden för vård å militärsjukhuset.

Genom fältläkare Christensons föranstaltande har nämligen direktionen för Falköpings lasarett medgivit, att var och en av härvarande manskap får där mottagas till vård för lägsta avgiften (75 öre per dag), oavsett om han är skriven inom länet eller icke. Detta gör, att själva sjukvårdskostnaden efter avdrag av den portionskostnad, som beräknas vid de härvarande truppförbanden, utgör blott 15 öre per man och dag, under det att motsvarande kostnad vid härvarande militärsjukhus år 1914 utgjorde i medeltal omkring 29 öre per patient och dag.

Den av doktor Gertzén i hans bifogade berättelse påpekade olägenheten att sjukhuset saknar eget kök och att matportionerna skola hämtas från trängkärens kokinrättning synes mig vara till stor del avhjälpt därigenom, att dels i kokinrättningen finnes en särskild spis, där all slags sjukhusmat kan lagas, dels sjukportionernas transport till sjukhuset sker i särskilda transportkärl, så konstruerade, att maten i dem håller sig varm även under den kalla årstiden.

Att sjukhusets värmepanna ej alltid kan alstra tillräckligt med värme i sjukhusets alla lokaler är, såsom doktor Gertzén i sin berättelse framhåller, alldeles riktigt.

Anmälan om detta förhållande har gjorts till vederbörande myndighet, d. v. s. chefen för T. 2, som meddelat, att nödiga anordningar för erhållande av tillräcklig värme alltid och överallt i lokalerna skola så fort ske kan vidtagas.

En förbindelsegång mellan sjukhuspaviljongerna enligt doktor Gertzéns förslag vore nog till nytta. Härvid är dock att märka, att det rum för nyopererade, som för närvarande är upplåtet till tandklinik, snart blir ledigt genom tandklinikens förflyttning till Skaraborgs regementes sjukavdelning. Och därmed blir behovet av en dylik förbindelsegång mindre kännbart.

I doktor Gertzéns yrkande på anordnande av särskilda sjukrums- och sjukvisitationslokaler för T 2 instämmer jag på de av honom anförda skälen till alla delar. (*Ekelund.*)

Under år 1914 har till militärsjukhuset ankommit fullt modern instrumentutrustning, så att de flesta förekommande sjukdomsfall nöjaktigt kunnat behandlas. Likaså har sjuksköterska större delen av året varit där anställd. En olägenhet vidlåder sjukhuset, i det detsamma saknar eget kök och portionerna skola hämtas från det ungefär 300 meter från sjukhuset belägna trängkärsköket. Ej heller kan man härigenom få fullt passande sjukhusmat. En förändring härutinnan är synnerligen beaktansvärd.

Värmeledningen är otillfredsställande och vid starkare köld kan ej operationsrum eller de högre upp i denna paviljong belägna sjukrummen tillräckligt uppvärmas. En annan olägenhet är, att paviljongen med operationssalen ej står i direkt förbindelse med den egentliga sjukhuspaviljongen, utan skola patienterna bäras ut i den kalla luften efter operationerna, vilket vintertid är synnerligen

olämpligt. En kringbyggd förbindelsegång mellan paviljongerna vore synnerligen önskvärd.

Vad utrymmet beträffar, är detta tidvis för garnisonens trupper otillräckligt, men detta beror delvis därpå, att Göta trängkår för sin del disponerar å sjukhuset såväl mottagningsrum som sjukrum. En tredje paviljong med köksavdelning och sjukavdelning för Göta trängkår skulle avhjälpa många olägenheter.

(Gertzén.)

IV. Arméfördelningen.

Svea livgarde.

Av epidemiska sjukdomar ha som vanligt förekommit parotitis, morbilli och rubeola, alla dock i ringa antal och av lindrig beskaffenhet.

I januari började en ganska svårartad difteri, som tilltog under de följande vinter- och vårmånaderna och ej utslocknade fullständigt förrän i september. Några sporadiska fall inträffade sedan även under oktober och december.

Från scarlatina har regementet ej heller, såsom framgår av rapporterna, varit fullt befriat.

Egendomligt nog har difteri huvudsakligen angripit det fast anställda manskapet (60 fall), under det att de värnpliktiga varit relativt förskonade (24 fall).

Många värnpliktiga ha som vanligt vid inryckningen varit behäftade med veneriska sjukdomar, huvudsakligen gonorrhé, och avpolletterade till garnisons-sjukhuset ha de därstädes tillbragt en längre eller kortare del av utbildningstiden. Särskilt inträffar under repetitionsövningarna att ett större eller mindre antal värnpliktiga använda den för dessa avsedda utbildningstiden med att sköta sina veneriska åkommor å garnisons-sjukhuset i stället för att övas i vapnens bruk till fäderneslandets bästa. Det vore på tiden, att något korrektiv mot detta bedröfliga förhållande snarast möjligt åstadkommes.

Till den för 1914 års värnpliktige anbefallda revaccinationen hade summa 3 man anmält sig. På frivillighetens väg torde, att döma av detta och även föregående års erfarenheter, någon egentlig revaccination av de värnpliktiga icke vara att hoppas. (Lindström.)

Göta livgarde.

Vattenklosetter hava under året införts å sjukavdelningen.

Däremot kvarstå alltjämt fortfarande oförändrade i föregående årsberättelser påpekade olämpliga förhållanden med avseende å över sjukavdelningen belägen verkstadslokal med störande buller, nedsmutsande av korridorer och trappor av genompasserande personer och materiel; ävensom omöjlighet att hålla väntrum och yttre korridor någorlunda drägligt uppvärmda.

I under året av sekundchefen fastställd regementsinstruktion äro även sjukvårdsärendena väl tillgodosedda. Särdeles torde böra framhållas de i densamma sammanförda och preciserade anvisningarna rörande även befälets för ett fruktbärande samarbete så nödvändiga åligganden härutinnan, ävensom instruktionen för tjänstgörande läkaren.

Dessutom har — så vitt jag har mig bekant för första gången inom vår

armé — noggranna bestämmelser för den dagliga sjukvisitationens olika detaljer blivit utfärdade samt genom regementsorder av sekundchefen fastställda.

Av de däri ingående nio punkterna vill jag såsom exempel framhålla en:

»För sjukvårdstjänstens underlättande böra vissa element tidvis avskiljas från den egentliga sjukvisitationen.

Tjänstgörande läkaren antecknar för den skull med blyerts i sjukrulla och sjukbesked *dag* då sjukskrivna, som fått sin behandling föreskriven, *åter skola inställa sig* till sjukvisitationen. Tider för *behandling*, som i allmänhet icke äger rum under sjukvisitationen, angivas särskilt.

Ovanstående föreskrifter innebära *icke förbud* för inställelse tidigare, om trängande skäl föreligga. I så fall angivas dessa skäl å sjukbeskedet.»

Jag har anfört denna detalj därför, att den innebär ett större framsteg till underlättande av arbetet samt ökande av ordning och reda däri, än man vid första ögonkastet torde tro. I skildringar från Balkankriget påpekar Erhardt svårigheten af att få *turkarne* att fatta det medicinskt och praktiskt riktiga i att »såren icke dagligen skötas». Även *hos oss* är anmärkningen tillämplig, i det att mångenstädes inom vårt militärväsen den uppfattningen är inrotad, att alla sjukskrivna — i motsats till vad i en ordnad civil sjukvård sker — ovillkorligen varje dag skola av läkaren »tillses och behandlas», d. v. s. trots läkarens välgrundade motsatta åsikt dagligen öka eventuell trängsel i lokalerna och besvär vid sjukbeskeds och rullors genomgående m. m. samt sålunda absolut motverka, vad som å andra sidan lika ivrigt kräves, nämligen en snabb expedition. Då för denna uppfattning anförts även de mest egendomliga skäl, torde sekundchefens för I. 2 vidsynta åtgärder härutinnan vara väl värda efterföljd. (*Klefberg.*)

Kungl. Livregementets grenadjärer.

Hälsotillståndet har under de 3 första kvartalen varit gott med undantag av sjukdomsfall av paratyphus under tredje kvartalet. Antalet marodörer har även under dessa kvartal varit ringa.

Under de äldre årsklassernas krigstjänstgöring under fjärde kvartalet har sjukligheten varit större, beroende på en betydlig mängd sjukdomsfall av feber, bronkit och lunginflammation, vilka torde hava sin orsak i någon form av influensa (sjukligheten bland stadens invånare i övrigt var även under denna tid stor). Antalet marodörer var under denna tid stort, särskilt från Södermanlands regementes kontingent. Detta är dock till någon del beroende på att dessa årsklasser ej på några år genomgått någon träning, så att de voro ovana vid de ansträngningar, som nödvändiggjordes av den militära utbildningen och därför kände smärtor i rygg, axlar o. s. v. samt ansåge dessa symptom vara beroende på reumatism.

Under året har uppträtt en paratyfusepidemi på 33 fall; dessutom förekommo några fall inom detacherade kontingenter. Epidemien började i slutet av juli och är att anse som en mjölkepidemi (en liknande pågick samtidigt i Örebro stad). Några fall uppträdde dock under september och få anses såsom kontaktfall. I övrigt upphörde sjukdomsfallen, sedan all mjölk, som levererades till truppen, pasteuriserats. Att antalet fall inom grenadjärregementet blev så stort (nästan lika stort som inom hela staden i övrigt) har jag ansett kunnat bero på större mottaglighet på grund av gastriter och enteriter, ådragna under skogseldsläckning.

(*Borgström.*)

Militärsjukhuset i Örebro.

Sjukhuset togs i bruk under regementsövningarna 1913. Det är omsorgsfullt uppfört, så att berättigade anmärkningar häremot ej kunna framställas; några mindre brister i värmeledningsanordningarna komma att av entreprenören avhjälpas innevarande år.

Det är ändamålsenligt inrett och har visat sig vara tillräckligt rymligt; dock synes det mig, när sjukhus av denna typ (avsedda för mera än ett truppförband) uppföres, vara lämpligt att mer än 2 sjuksalar äro så belägna, att de kunde effektivt isoleras. Här hava samtidigt vårdats rubeola, paratyfus, difteri och parotitis, och hava då såsom isoleringsrum måst användas vanliga sjuksalar med utgång till den gemensamma korridoren.

Medeltalet sjuka har under de olika kvartalen varit 3, 10, 28 och 27 eller, när de å sjukrum inlagda medräknas, 3, 14, 35 och 34. Högsta antalet sjuka har varit 59.

Under året har 39 fall av paratyfus vårdats å sjukhuset utan något dödsfall; i ett fall var hämorrhagisk nefrit det dominerande i sjukdomsbilden och diagnosen ställdes först genom positiv »Vidal». Recidiv förekommo i 3—4 fall. Några följsjukdomar hava ej förekommit annat än att i ett fall hjärtsvaghet med ödem i benen kvarstod ännu efter 4 månader.

80 fall av rubeola hava vårdats. I några fall iaktogs här hjärtsvaghet, som väl får antagas bero på en akut myokardit; de kunde under 2—3 veckor ej deltaga i övningarna, men tillfrisknade sedan. (*Borgström.*)

Märkligare sjukdomsfall.

Under år 1914 inträffade på regementet många fall av rubeola. De flesta voro lindriga, en del fingo dock avsevärda komplikationer. Så uppträdde i ett fall ansiktsros och i några fall pneumoni. Nedanstående fall torde såsom prov på vilket svårt sjukdomsförlopp den vanligen oskyldiga »röda hund» kan antaga vara värt att här meddela:

Värnpliktige nr 7 54 S. på I. 10 intogs å militärsjukhuset den 9 novemb. för rubeola. Han var den dagen afebril, likaså följande morgon. På middagen frossbrytning, varefter utvecklade sig en pneumoni, som efter 1 vecka löste sig. På femte dagen härefter recidiv med aftontemperaturen ända upp till 40.7°, dålig puls och mycket medtaget allmäntillstånd. Efter några dar tillstötte en högersidig otitis media. Pneumonien gick småningom tillbaka och patienten var från den 29 nov. afrebril. Öronflytningen fortfarande riklig, ingen svullnad över proc. mast., knappt någon ömhet. När emellertid den ymniga avsöndringen fortfor, och bakre övre hörselgångsväggen visade tydlig och sig ökande sänkning, var det klart, att en mastoidit förelåg, varför en upprejsling av proc. mast. blev nödvändig. Som emellertid patientens allmänna tillstånd fortfarande var betydligt medtaget, och varken lungor eller hjärta utan stor risk tilläto narkos, gjordes $\frac{5}{12}$ antrotomi i lokalanästesi (Charlier). Proc. mast. med dess varfyllda celler utrymdes. Anästesien lyckades bra, och patienten markerade knappt någon smärta. Såret tillslöts till övre $\frac{3}{4}$ med Michels klämmare, och en jodoformveke leddes ut genom nedre sårändan. Efter fyra veckor var pat. läkt.

(*Charlier.*)

Södermanlands regemente.

Allmänna hälsotillståndet har under året varit gott; så har t. ex. under hela året ej förekommit mer än ett enda fall av lunginflammation.

Två självmord och ett självmordsförsök ha under året inträffat.

Med en alltför fåtalig sjukvårdspersonal, förlagd dels i Malmköping dels å andra platser, har det ej varit någon lätt sak att få sjukvårdstjänsten nöjaktigt upprätthållen.

Regementets sjukhus befinner sig i ett ganska förfallet skick, beroende därpå att under senare åren endast de allra nödvändigaste reparationer fått utföras, enär man tagit för givet, att regementets förflyttning snart skulle komma att äga rum. (*Lindskog.*)

Vaxholms grenadjärregemente.

Regementets sjukhus har under det gångna året blivit färdigt, så att det mot slutet av året kunnat tagas i bruk. Det är beräknat för två bataljoner och enligt hittills vunnen erfarenhet i stort sett mycket lämpligt för sitt ändamål. Då emellertid regementet skall utvidgas till tre bataljoner, torde utökning av sjukhuset i dess helhet inom kort behöva vidtagas, och särskilt blir en sådan ökning önskelig beträffande mottagningslokalerna, vilka redan nu äro i knappaste laget.

Redan i föregående rapporter har jag haft anledning omnämna det ogynnsamma inflytande, transportererna i de öppna båtarna och pråmarna haft på truppens hälsotillstånd, i det att katarer i luftvägarna varit särdeles vanliga. Hava dessa olägenheter framträtt i så hög grad redan nu, då tjänstgöringen till största delen varit förlagd till den varma årstiden, så komma de för visso att för utbildningsarbetet och truppens hälsa göra sig gällande på ett än mera störande sätt, då övningarna komma att försiggå huvudsakligen under den kalla årstiden. Förbättrade kommunikationer medelst tidsenliga båtar, som skänka skydd mot vind och rusk åt den ofta genomvåta eller svettiga truppen under dess färd över de blåsiga fjärdarna, torde med nödvändighet böra bliva föremål för statsmakternas skyndsamma och välvilliga omsorger. (*Forsmark.*)

Livgardet till häst.

Tillgången på stamrekryter har även i år varit god, så att ordentligt urval kunnat göras vid antagningen.

Hälsotillståndet bland truppen har under största delen av året varit tillfredsställande; på hösten inträffade dock, att difteri infördes till kasernen genom en i Södertörn förlagd skvadron. Sjukdomen yppade sig först med sporadiska fall och antog under senare delen av november häftigare karaktär; till årets slut inträffade sålunda sammanlagt 20 fall, de flesta inom livskvadronen. Fallen voro svåra att diagnosticera; uttalade beläggningar förekommo icke alltid, och sjukdomens natur måste i nästan samtliga fall ställas genom bakteriologisk undersökning, isynnerhet som samtidigt vanliga anginor i stor mängd uppträdde, ökande

de diagnostiska svårigheterna. Difterifallen voro samtliga godartade, och vid årsskiftet kvarlägo å epidemisjukhuset endast 3 patienter.

Under denna — låt vara godartade — epidemi framträdde tydligare än eljes bristfälligheterna uti de lokala anordningarna för sjukvården vid Kungl. Livgardet till häst, vilket jag redan haft tillfälle påpeka i mina årsrapporter för 1910, 1911 och 1912.

Till sjukavdelningen hör, på en manskapsstyrka av lägst 500 man, ett enda sjukrum å 10 sjuksängar, i vilket rum samtidigt de båda tjänstgörande sjukvårdsbeställningsmänna ha sin bostad. Under flera veckors tid innevarande höst förekommo dagligen misstänkta fall av halssjukdomar; då dessa icke kunde på grund av sin mängd utan vidare remitteras till epidemisjukhuset för observation, måste de, till dess att den bakteriologiska undersökningen blivit verkställd, kvarhållas å regementet, antingen i logementet eller å det förut i regel väl belagda sjukrummet, båda utvägarna ur hygienisk synpunkt lika förkastliga.

Utom bristen på observations- eller isoleringslokaler framstår även frånvaron av ett särskilt bostadsrum för den å avdelningen tjänstgörande distinktionskorpralen (furiren) som en olägenhet. Att under dessa förhållanden kunna erhålla en lämplig sjukvårdsfurir, som är villig kvarstanna någon längre tid, anser jag omöjligt.

Sjukavdelningen, vilken som bekant är belägen 2 trappor upp i södra kasernflygeln, har en skvadron under sig, 2 stora lektionssalar vid sidan samt regementets skräddareverkstad och stora förrådslokalen ovan sig. Till alla dessa lokaler för en gemensam trappuppgång. Jag tillåter mig uttala den uppfattningen, att dessa förhållanden icke kunna anses tillfredsställande, och hemställas vördsamt, huruvida icke åtgärder borde vidtagas för att få desamma ändrade, helst så att regementet i likhet med övriga garnisonerade regementen inom arméfördelningen erhåller en självständig fristående sjukvårdsavdelning. Plats för en dylik byggnad kan utan svårighet beredas inom kasernens område.

Några svårare olycksfall ha icke under året bland manskapet inträffat, och ej heller något dödsfall. De inkallade äldre årsklasserna samt till A-klassen hörande f. d. stamanställda hava i allmänhet väl fördragit tjänstens besvärigheter.

(Sjögren.)

Svea artilleriregemente.

Hälsotillståndet har under år 1914 varit gott. Den genom särskilda inkallelser ökade truppstyrkan har icke föranlett proportionsvis den ökning i sjukdagars antal, som man kunnat vänta, utan i stället företett en relativ minskning.

De inkallade värnpliktige av äldre årsklasser hava i regel företett ett kraftigare och mera utvecklade kroppstillstånd än det, som de vanliga värnpliktiga plåga förete. En del hava nämligen företett ett till synes ohälsosamt hull, vilket ej sällan givit intrycket av att vara beroende av missbruk av alkoholhaltiga drycker, men endast sällan behövt föranleda hemförlovning från tjänstgöringen.

Jag har sedan flera år funnit det särdeles önskligt, att föreskrift funnes, som föranledde de läkare, vilka avgiva läkarebetyg till inskrivningsförrättningar eller till inställelse för tjänstgöring, att avgiva dessa betyg slutna. Betygen bliva då endast en välkommen hjälp med upplysning om den undersöktes sjuklighetsförhållanden, särskilt värdefull när det gäller sådant, som icke kan utan längre observation iakttagas. Men när betygen lämnas öppna i den undersöktes hand, få de

ofta karaktären av ett kampmedel, på vilket den undersökte grundar en bestämd fordran om den åtgärd, han själv anser betingas av läkarebetyget.

Jag tror att detta missförhållande på lämpligaste sätt skulle avhjälpas, om såsom komplettering av Kungl. Medicinalstyrelsens cirkulär om läkarebetyg det föreskrevs, att läkarebetyg avsedda att företes vid inskrivningsförrättning eller vid inställelse i tjänstgöring skola vara inneslutna i förseglat kuvert med påskrift »Till tjänstgörande läkaren vid inskrivningsnämnden (regementet); innehåller läkareutlåtande angående N. N.» (Nordlund.)

Positionsartilleriregementet.

Hälsotillståndet har under året varit gott. Något svårare olycksfall eller någon skottskada har ej förekommit vid regementet. (Gibson.)

Svea ingenjörkår.

Sjukligheten vid kåren har under året varit stor. Under första kvartalet förekommo som vanligt talrika fall av halsfluss, bronkiter och andra förkylningssjukdomar, varjämte, såsom under de senaste åren regelbundet ägt rum vid denna årstid, en liten epidemi av påssjuka, tillsammans inemot 50 fall, tog sin början. Spridda fall av scarlatina och rubeola förekommo under hela första halvåret, vanligen med så långa mellantider, att varje gång ny import av smittämne utifrån måste antagas. Scarletinan var av synnerligen lindrig karaktär. Några av de sjuka hade t. o. m., då utslaget stod på sin höjdpunkt, knappast någon feber.

Under sommarförläggningen å Laxön hade difteri kommit in bland 4. kompaniets manskap. Smittan hade troligen erhållits från den civila befolkningen i trakten, bland vilken den under hela sommaren uppträtt med talrika fall. Även efter truppens återkomst till Stockholm fortforo difterifallen, alltså huvudsakligen inom 4. kompaniet, ända till dess 1913 års klass den 16 november ryckt ut, då de med ens upphörde. Omedelbart före regementsövningarnas början företogs bakteriologisk massundersökning på 4. kompaniets hela personal, dock utan att leda till något resultat. I början av november, då 3 difterifall tätt efter varandra förekommit i ett och samma logement, lyckades det emellertid att bland dettas invånare uppspara en »bacillbärare», som internerades i isoleringsrummet å kårens sjukavdelning. Vare sig nu denne, en värnpliktig av 1913 års klass, varit anledning till de tidigare sjukdomsfallen eller icke, faktum var, att sjukdomen upphörde, för att först på en av årets allra sista dagar åter uppträda, denna gång hos en värnpliktig av 1907 års klass, visserligen även tillhörande 4. kompaniet, men förlagd i en helt annan byggnad inom kasernetablissemanget, uti vilken förut under året icke förekommit difteri.

Av mera ovanliga sjukdomar förtjänar nämnas ett fall av aktinomykos i underkäken hos en värnpliktig från Jämtland samt ett fall av erythema hydroa. Det sistnämnda fallet, som blev inremitterat till Stockholms stads epidemisjukhus på grund av misstanke på difteri, började såsom en akut infektionssjukdom med hög feber. Å gombågarna, tonsillerna och gommen visade sig röda fläckar av egendomligt utseende, å vilka så småningom bildades gråvita beläggningar. Det var dessa, som ledde tanken på difteri. Å epidemisjukhuset befanns den sjuke, egendomligt nog, hysa sparsamt med difteribaciller i svalget (vid denna tid hade dif-

teri icke på mycket länge förekommit bland kårens personal), men strax efter inkomsten dit erhöill han över nästan hela kroppen och synliga slemhinnor ett pemphigusliknande utslag i förening med ytterst svåra allmänsymptom, så att prognosen ansågs ytterst dålig. Emellertid förbättrades den sjukes tillstånd så småningom, så att han efter 54 dagars sjukhusvistelse kunde utskrivas såsom frisk. Några veckor senare fick han ett lindrigt recidiv av sjukdomen. Fallet lär komma att publiceras av en av epidemisjukhusets läkare.

Revaccination av såväl fast anställda som värnpliktiga rekryter ägde som vanligt rum omedelbart efter de senares inryckning. Endast ett fåtal av de värnpliktiga vägrade underkasta sig revaccinationen, och åtskilliga, som först hyste betänkligheter gent emot densamma, läto tala förstånd med sig. Revaccinationen gav positivt resultat hos ej fullt 30 procent av de vaccinerade.

(Wahlstedt.)

Fälttelegrafkåren.

Hälsotillståndet har under det gångna året varit på det hela taget tillfredsställande. Emellertid förekommo under det första kvartalet rätt många fall av påssjuka och i december rådde vid kåren liksom i Stockholm för övrigt en allmänt utbredd influensaepidemi, dock utan några allvarsamma komplikationer. Intet dödsfall har förekommit, ej heller något svårare olycksfall eller fall av skottskada.

Den kontingent av bevärningsrekryter, som inryckte i november 1914, har visat bättre kroppsbeskaffenhet än föregående års. Frikallelse och överföring till icke vapenför hava förekommit sparsamt. Ungefär halva antalet bevärningsrekryter underkastade sig revaccination.

I sjukpaviljongen hava samtliga golv belagts med linoleummattor.

Kårchefens framställning om införande av elektrisk belysning inom etablissemmentet har avslagits sannolikt på grund av den ovissa förlägningsfrågan; men under kårens nuvarande strävsamma förhållanden vållar den svaga och underhaltiga fotogenbelysningen olägenheter såväl inom lektionsrum som logement.

(Drougge.)

Svea trängkår.

Allmänna hälsotillståndet har under året varit gott ända till de första dagarna i december, då en häftig influensaepidemi utbröt vid kåren, samtidigt med uppträdandet av en liknande epidemi inom Örebro samhälle.

På grund av sjukdomsfallens mängd var en isolering av de insjuknade icke genomförbar, utan måste de flesta vårdas i logementen.

Fallen voro, åtminstone under december månad, i allmänhet lindriga och gingo snart till hälsa. Endast få följsjukdomar förekommo.

Under året har kårens sjukpaviljongs vindsvåning blivit inredd till en sjukavdelning, bestående av en sjuksal för 6 patienter och därtill hörande vederbörliga snyggningsrum. Därjämte har å denna vindsvåning anordnats dels förrådslokal för sjukhusets eget behov, dels en expeditiionslokal för regementsläkareexpeditionen, även inrymmande kårens mobiliseringsförråd av kirurgiska instrument och gummivaror, förut provisoriskt förvarade i kanslihuset. (Åderman.)

Krigsskolan.

Hälsotillståndet vid Kungl. Krigsskolan har under det gångna året i det stora hela varit gott, dock med undantag av särskilt november månad, då en rätt anseelig mängd influensafall, mer eller mindre svåra, uppträdde; utom de å sjukhuset vårdade behandlades och voro befriade från övningar under några dagar en större del av kadetterna. Ungefär samtidigt uppträdde några få fall av vattkoppor, vars spridande man lyckades förhindra genom tidig isolering samt desinfektions- och rengöringsåtgärder, samt, efter enteriter i samband med influensa, dels fall av gulsot, dels flera blindtarmsinflammationer, varav de flesta sedermera undergått operation.

Såsom önskemål för hygieniska förbättringar vid krigsskolan kvarstå ännu de i flera föregående årsberättelser föreslagna ventilations-, uppvärmnings- och belysningsanordningarna i logement, lektionssalar och å sjukhus samt förändringarna av de å vinden belägna kadettklosetterna, som i sitt nuvarande skick långt ifrån motsvara enkla hygieniska fordringar. (*Setterblad.*)

Garnisonssjukhuset i Stockholm.

Bland sjukhusets fast anställda personal har under året den förändring skett, att till sjukhusläkare utnämnts extra bataljonsläkaren Aleman samt till föreståndare på tandpolikliniken tandläkare G. W. Bergman, som därtill förordnats efter avlidne tandläkare Boström.

Verksamheten å sjukhusets olika avdelningar och polikliniker framgår av bifogade rapporter och besked. 4 051 patienter äro å sjukhuset vårdade, ett antal, som icke oväsentligt överskrider det vanliga; å öronpolikliniken äro vårdade 1 326 nya fall, å tandpolikliniken 1 577 fall samt å den nedan nämnda provisoriska polikliniken för könssjukdomar 402 fall.

Genom den alltsedan augusti pågående extra värnplikstjänstgöringen har det klienttal, som sjukhuset skall betjäna, mångdubblats. De lokala svårigheterna att möta därav följande ökade krav på sängplatser hava tidvis varit mycket stora, då sjukhusets utrymme blott nödortfigt räcker för normala förhållanden. För att i någon mån inskränka sjuktillförseln har en provisorisk poliklinik för könssjukdomar inrättats, vilken specialisten i könssjukdomar, doktor F. Sandman åtagit sig att utan kostnad för statsverket förestå, så länge extra värnpliktsövningar pågå. Kostnaderna för uppsättande av denna poliklinik samt för anställande av en extra sköterska hava bestritts genom extra anslag.

Större olägenhet av att sålunda polikliniskt behandla flertalet veneriskt sjuka har hittills icke avhört. Givetvis hava de akut sjuka såsom förr vårdats på sjukhuset.

Sjukhuset har under året kunnat fylla den sålunda förstärkte garnisonens behov av sjukhusplatser. Att detta icke kunnat ske utan uppoffrande av bekvämlighet, som under vanliga förhållanden kan erbjudas de sjuka, är givet. Sålunda har man varit tvungen att taga kyrksal och dagrum i anspråk såsom sjuksalar samt att inställa ett stort antal extra sängar i de vanliga sjukrummen. Matutdelningen har förlängsamrats, varigenom portionerna ej alltid kunnat serveras varma. Det lugn och den stillhet, som råda på sjukhus under vanliga förhållanden, har svårigen kunnat fullt tillgodoses, isynnerhet som man tvingats anskaffa ett stort

antal vakt- och handräkningsmanskap, vilket man nödgats inlogera inom sjukhusbyggnaden.

För fyllande av det ökade behovet av sjukvårdspersonal hava dels frivilliga, dels värnpliktiga läkare tjänstgjort. Sköterskepersonalen har förstärkts genom anställande av extra sköterskor.

Sjukhusets röntgenfråga har så till vida blivit löst, som sjukvårdsstyrelsen medgivit, att ett rörligt röntgenlaboratorium får disponeras av sjukhuset, samt Kungl. Maj:t anslagit medel för dettas inmontering. För laboratoriets drivande har Kungl. Maj:t beviljat ett månatligt anslag av 200 kronor att utgå t. o. m. juni 1915.

Det av arméfördelningschefen hos Kungl. Maj:t begärda anslaget för inrättande av en ordnad ögonpoliklinik har icke bifallits; dock har förnyad framställning i detta ärende gjorts av arméfördelningschefen. En skolad oftalmolog, dr G. Boström, har i likhet med föregående år under året fått konsulteras på sjukhuset en gång i veckan.

På grund av sjukhusets starka beläggning ha ångpannorna i maskinhuset visat sig otillräckliga. Dessa pannor skola bereda ånga till tvättstuga och kök samt för drift av sjukhusets elektricitetsverk. Jag har för den skull anskaffat en dynamomaskin för drivande med elektricitet från staden av sjukhusets generator. Genom kontrakt har staden förbundit sig att leverera ström härför till 20 öre per hkr. Genom anlitande av denna utväg har jag kunnat undgå att begära extra anslag till en större ångpanna, som annars hade varit nödvändigt. Belysningen ställer sig vid normala kokspris något billigare än förut, och sjukhuset blir mindre beroende av kolleverantörer, en sak som icke saknar betydelse.

Vid uppgörande av förslag till stat för sjukhuset under år 1916 har jag begärt anslag till avlöning för en ny översköterska, avsedd att tjänstgöra på kuravdelningen. På grund av under hösten rådande förhållanden ansåg jag vid tiden för avlämnande av detta förslag, att jag borde inskränka mig här till.

Vid en inspektion, som Generalfältläkaren företog på sjukhuset i november 1914, uttalade han önskvärdheten av att vissa förändringar redan nu vidtagas, avseende belysningen, förplägnaden och beklädnaden. Med anledning härav har jag låtit uppgöra kostnadsförslag och hos Kungl. Maj:t anhållit om extra anslag för genomförande av dessa förbättringar. På samma gång har jag anhållit om medel för vissa anordningar för portionernas varmhållning.

Redan förut har sjukhusets otidsenlighet och bristande utrymme vidrörts. Dessa hava sedan länge varit kända och erkända, och många förslag hava blivit väckta för förbättrande av dessa missförhållanden. Alla större förslag i detta avseende hava dock strandat på planerna angående sjukhusets förflyttning till Järfältet, och under tiden har trångboddheten år för år tilltagit. Anspråken på sjukhusets belägningsförmåga hava ökats i samma mån som värnplikten blivit utsträckt, och krav på modernare lokaler för kliniska undersökningar hava vuxit, flera polikliniker hava tillkommit och slutligen hava nya bostäder anordnats för nytilkomna sköterskor. Ett utvidgande av sjukhuset genom tillbyggnad eller anskaffande av sjukplatser på annat ställe synes mig icke längre kunna uppskjutas. Det är icke möjligt att på garnisonssjukhuset vidmakthålla en god hygien och tillgodose alla sjukvårdskrav, som ställas härpå, under de trångbodda förhållanden, som nu råda. För att åstadkomma en förberedande utredning angående möjligheten att tillgodose dessa krav genom en tillbyggnad av sjukhuset, har jag anhållit om och erhållit biträde av en av Överintendentensämbetets arkitekter. Jag har för avsikt att efter en sådan förberedande utredning hos vederbörande myn-

dighet anhålla att snabba och energiska åtgärder vidtagas mot sjukhusets trångboddhet.

Detta är det viktigaste villkoret för sjukhusets försättande i ett mera tidsenligt skick. (*Bellander.*)

V. Arméfördelningen.

Upplands infanteriregemente.

Sjukvisitationerna hava sedan beväringarekrytskolans början ägt rum kl. 6 e. m. På morgonen har icke varit sjukvisitation, men hava under natten insjuknade svårare sjuka haft tillfälle träffa läkaren, då morgonronden gjordes på sjukhuset. Medeltalet sjukanmälda per dag under april—juli 1913, då sjukvisitationen ägde rum kl. 6,30 f. m., samt under samma tid 1914 synes tala till förmån för morgonvisitationerna. Men det torde erfordras en längre tids observation för att kunna bedöma fördelen av den ena eller andra tiden för sjukvisitationen.

Under juni 1914 var under 7 dagar antalet sjukanmälda dagligen över 100, och i juli 1914 under 8 dagar dagligen över 100.

Den fördelen medför dock sjukvisitation på aftonen, att en hel del obetydligt sjuka, som ej behöva sjukskrivas, icke få tillfälle att genom att inställa sig vid sjukvisitationen och vänta på sin tur på detta sätt själva befria sig från någon övningstimme.

Antalet sjukanmälda har varit störst före marscher, på måndagarna samt efter de dagar, då permission i större utsträckning varit beviljad. Så sjukanmälde sig en gång efter återkomsten från permission 40 man från en bataljon.

Antalet sjukskrivna har som vanligt varit stort. I allmänhet ha dock de sjukdomar och skador, som föranlett sjukskrivning, varit av lindrig art, så att den tid under vilken de sjukskrivna varit fullständigt befriade från deltagande, även i handräkningsarbeten, varit kort.

Värnpliktiga, som vid inryckningen till vapenövningar kommit från ort, där smittsam sjukdom varit gängse, ha isolerats. Å dem, som kommit från difterismittad ort, ha halsprov tagits.

Ett olycksfall med dödlig utgång har inträffat, i det att en värnpliktig, då han skulle klättra över en gärdesgård, föll mot bajonetten, som gick in i ena sidan och träffade lungorna och stora kroppspulsådern.

Hälsotillståndet bland de inkallade äldre årsklasserna har i stort sett varit gott. Rätt många ledo av reumatiska åkommor, som gjorde dem odugliga till vapentjänst under tid, de tjänstgjorde.

Även detta år har det visat sig, att en hel del fotskador varit beroende på olämpliga skodon.

Endast 9 värnpliktiga ha varit villiga att låta revaccinera sig. Försök att påpeka nyttan av vaccinationen ha icke haft någon som helst inverkan.

En sjuksköterska har tjänstgjort vid sjukhuset från beväringarekrytskolans början till årets slut. I föregående årsberättelser har framhållits den stora fördelen såväl för sjukvården som för undervisningen, att en sjuksköterska finnes på ett regementssjukhus.

Då sjukhusets vid I. 8 bristfälliga och i alla hänseenden olämpliga beskaffenhet gör såväl läkarnes som den övriga sjukvårdspersonalens arbete synnerligen

svårt och betungande, är det givetvis särskilt värdefullt att ha tillgång till en duglig sjuksköterska. Utan sjuksköterska skulle sjuka icke i den utsträckning som nu skett, kunnat vårdas på regementets sjukhus, utan hade det då blivit nödvändigt att till civilt sjukhus avpollettera flera av de sjuka, som under året kunnat vårdas på regementets sjukhus.

Svårigheten att på ett tillfredsställande sätt kunna sköta sjukvården vid regementets sjukhus hava under senare hälften av året varit större än vanligt. Den förstuga, som är avsedd till väntrum och som icke kan uppvärmas, kunde naturligtvis under den kalla årstiden icke användas till väntrum, utan måste man i stället härtill använda mottagningsrummet. Till mottagningsrum har använts ett sjukrum, varigenom det förut otillräckliga utrymmet ytterligare minskats. Under beväringsskrytskolan och regementsövningarna användes som extra sjukrum ett logement i baracken nr 2 samt ett mindre rum därstädes till mottagningsrum för en av läkarne vid sjukvisitationerna.

Från och med januari 1915 kommer ett logement i en av kasernerna att användas till sjukrum.

Sjukhusets oduglighet för sitt ändemål har i föregående årsberättelser påpekats. För var och en, som gjort någon bekantskap med regementets sjukhus, måste det vara uppenbart, att det är synnerligen angeläget, att regementet, så snart ske kan erhåller ett nytt sjukhus.

Någon desinfektionsugn har regementet ännu icke erhållit, utan hava erforderliga desinfektioner skett vid epidemisjukhuset i Uppsala. (*Leczinsky.*)

Dalregementet.

Sjukligheten vid regementet har under året varit ungefär den vanliga.

Revaccinationen av de värnpliktiga rekryterna gjordes i för regementet stor skala; de föregående åren har knappast någon värnpliktig revaccinerats; i år gjordes ej vid sundhetsmönstringen den sedvanliga utvecklingen av vaccinationens nytta och betydelse med därpå längre fram följande inställelse till vaccination, utan kompanierna inställdes utan vidare mangrant till vaccination, och fingo då de, som så önskade, vägra. Virulensen hos det använda vaccinämnet tyckes, att döma av resultatet, hava varit god.

På regementets sjukhus har under året inlagts korkmattor, och hava de omöjliga klosetterna borttagits och ersatts med vattenklosetter, vilka båda förbättringar i hög grad ökat trevnaden.

Sedan beväringsskrytskolans början har under året vid sjukhuset tjänstgjort sköterska från Röda korset, och är i år, liksom föregående år, endast att säga att denna hjälp i hög grad varit till sjukvårdens båtnad. (*Nennes.*)

Västmanlands regemente.

Hälsotillståndet i synnerhet under första halvåret mindre gott. Epidemier av påssjuka och röda hund. Även med avseende fäst å den under året ökade presensstyrkan — beroende på en ovanligt stark beväringsskrytkontingent samt inkallandet av äldre årsklasser — har antalet halsfluss samt sjukdomarna i respirationsorganen och de veneriska åkommorna varit flera än vanligt. Den bataljon av Andra livgrenadjärregementet, som sedan den 28 oktober varit förlagd här,

har dock haft relativt få sjukdomsfall. Deras förläggning i första bataljonens kasern har dock varit betydligt tätare, 25—27 man per logement, än vad regementets eget manskap hade motsvarande tid, omkring 18—20 man per logement.

En skolad sjuksköterska, Röda kors-syster, har regementet haft förmånen disponera allt sedan vapenövningarnas början i april, och kunna vi ej vara vederbörande nog tacksamma härför.

I regementssjukhusets vindsvåning har golv inlagts i de större mot söder vettande rummen, vilka under sommaren och hösten tagits starkt i anspråk för inläggning av de talrika yttre skadorna (fotsvulst, vrickningar etc.). Dessa rum äro i sitt nuvarande skick ej synnerligen lämpliga till sjuksalar. Under varma dagar steg temperaturen inne till 28—30 grader och under de senaste kalla dagarna (i början av oktober) av repetitionsövningarna frös patienterna därstädes trots 2—3 filter över sig. Dessutom hava två förrådsrum för sjukvårdsförrådet blivit inredda, ett i vardera ändan av vindens korridor. Önskligt vore, att de förut berörda stora salarna åt söder i vindsvåningen med snarast inreddes till sjukrum, enär en stor mängd yttre åkommer vid vistelse i logementen i kasern taga betydligt längre tid i anspråk för tillfrisknande, än vid stillaliggande å sjukhuset. (*Wickholm.*)

Värmlands regemente.

Hälsotillståndet har under år 1914 varit gott. Inga smittsamma sjukdomar hava förekommit och de lindriga hava haft ringa utbredning.

Efter vederbörlig besiktning skedde inflyttningen i den nya sjukpaviljongen den 28 maj.

Med stor tillfredsställelse hava läkare och sjukvårdspersonal haft sin verksamhet i de nya lokalerna, som med sin inredning visat sig ändamålsenliga. Sjuksalarna hava visat sig t. o. m. under årets exceptionella förhållanden tillräckliga, ehuru ofta fullt belagda.

Avpollettering äger rum endast undantagsvis, då särskilda dietiska förhållanden så fordra. Utspisningen har tillgått så, att rekvisition på antal matportioner från vart och ett kompani, som skola utgå till sjukhuset, inlämnats till köksföreståndaren var dag strax efter sjukvisitationen, att gälla till och med morgondagens frukostmål.

Portionernas fördelning äger rum i sjukhusets kök. Extra mat, mjölk, ägg o. d. rekvireras från manskapsmässen.

En brist i sjukhusets inredning som gjort sig gällande är, att ringledning icke blivit inledd till isolerings-, observations- och befälsrummen. Icke ens nattklocka med ledning har beståtts.

En stilla förhoppning att det vid sjukvisitationernas förläggning till verkligt sjukhus, skulle med det begränsade utrymmet för väntrum, visa sig en minskning i antalet sjukanmälda har kommit på skam. Med beklämning ser man det stora tilloppet av dem, som äro rädda för ansträngningar; undrar hur förhållandena skola gestalta sig vid verkligt allvar.

Den tid, som det tager för läkaren att skilja på verkligt sjuka och icke sjuka, är ganska anseelig och arbetet tungt och otacksamt.

Icke mindre än fyra dödsfall hava inträffat. Vid officersövningarnas slut i Jämtland stannade flera officerare vid Åre några timmar för att åse tävlingarna där. En genom stjälpning frigjord bobsleigh rusade under sitt nedersta lopp upp

mot snövallen och träffade en löjtnant så våldsamt mot bröstkorgens nedre del, att han sanslös sjönk ned och inom kort var död.

En annan löjtnant fördes den 20 juni från landet sanslös till Karlstads lasarett, där han inom 2 dygn avled. Dödsorsaken hämorrhagisk nephrit.

Kort tid därefter den 2 juli tog sig regementets plikttrogne och värderade förrådsförvaltare av daga genom hängning i ett anfall av sinnesförvirring.

En beväringsman av 1906 års klass intogs på sjukhuset dagen efter sin inryckning i december, med symptom av akut hjärtsvaghet, som trots energisk behandling ledde till dödlig utgång dagen därpå. (Örn.)

Livregementets dragoner.

Något av intresse utöver de under året avlämnade kvartalssjukbeskeden har jag icke att meddela.

Orsaken till de talrika fall av s. k. förkylningar och andra icke diagnosticerbara småkrämpor, som förekommit även i år, får nog i de flesta fall tillskrivas den stora känslighet för övergången från den borgerliga till den militära verksamheten med dess krav på andlig friskhet och kroppslig spänstighet, som sannernligen icke grundlägges genom och befordras av nutidens klemiga och förvända uppfostran med alla dess ömma omsorger om det uppväxande släktet. Därtill kommer, att tilldelningen av de värnpliktiga vad beträffar lämpligheten och dugligheten för ett specialvapen lämnar mycket övrigt att önska. Visserligen utkom i början av förra året en arméfördelningsorder, som anbefallde noggrant urval vid inskrivningen till de olika vapenslagen, men denna order synes hava fallit i glömska eller icke så strängt, som önskligt varit, hava beaktats.

Det har knappt gått en dag utan man anträffat en »sjukling», som, oavsett den kroppsliga beskaffenheten av andra nödvändiga och oavvisliga kvalifikationer, mot sin egen önskan och vilja tilldelats regementet. Det är ju givet, att dessa missförhållanden alstra olust och intresselöshet och att möjligheten att slippa ifrån tjänstgöringen skall begagnas i stor utsträckning vid de s. k. sjukvisitationerna, vilka härigenom bliva över hövan talrikt besökta. Man ängslas under dessa vid tanken på, hur det skall te sig, när det hotande ansvaret står och klappar på dörren, då ingen får vara eller allra minst säga sig vara sjuk. (Lindblad.)

Upplands artilleriregemente.

En difteriepidemi grasserade under första halvåret och fortsatte sedan, visserligen med ett par avbrott, till årets slut. I december härjade en mässlingsepidemi på 33 fall; samtidigt utbröt en svårare influensaepidemi, som sedermera (efter årets slut) visade sig ödesdiger genom att föranleda flera dödsfall.

Ett hygieniskt oskick särskilt vid epidemier är cigarrettrökningen. Denna rökning torde i sig själv ingalunda hava något välgörande inflytande på vederbörandes hälsa, åtminstone då den användes i större utsträckning av yngre folk. Men i epidemitider (då t. ex. halsfluss, difteri, mässling och influensa äro i gång) blir cigarrettrökningen särskilt farlig genom att verka såsom smittspridare. Cigarretten tändes av en person, men går sedan mycket ofta från mun till mun. Det har observerats, att ända till 6 karlar rökt på en och samma cigarrett efter varandra. Om nu smittfrön (t. ex. difteribaciller) kommit på cigarrettens munstycke

från en mun, bliva ju dessa sjukdomsfrön överodlade i munnen på dem, som röka på denna samma cigarrett. Detsamma, som sagts om cigarrettrökningen, gäller i viss mån om snustuggningen, då nämligen flera personer sticka sina fingrar ömsom i sin mun och den gemensamma snusdosan eller asken.

»Flugplågan» på sjukavdelningen har under året knappast varit så stor som under föregående år. Måhända skulle detta kunna stå i något samband med den under sommaren och hösten rådande ovanligt torra väderleken.

Särskild avdelning för sjukvårdsförrådets fältmateriel har under året blivit inredd, och densamma ligger här upplagd och ordnad efter respektive mobiliseringskontingenter.

Rekryteringen i allmänhet har år 1914 varit kvantitativt lättare, men kvalitativt densamma.

Sjukvårdsmanskapets rekrytering har varit lika som vanligt. Chefens medgivande till förbättring av detta förhållande, att regementets läkare själva skulle få tillstånd att rekrytera sjukvårdsmanskapet, har ännu icke kunnat hava önskad verkan på grund därav, att det icke lyckats läkarna, trots gjorda försök, att få värva några rekryter.

Regementets lilla sjukavdelning har upprepade gånger under detta sjukvården påfrestande år visat sig ohjälpligt för liten.

Morgonronder och sjukvisitationer hava under senare delen av året tagit ganska lång tid i anspråk. Under den mörka årstiden (nov.—dec.) hava de till stor del försiggått före dager vid ganska bristfällig gas- eller fotogenbelysning. — Förhoppning lär emellertid finnas att under kommande år få elektrisk belysning på sjukavdelningen. (*Humbla.*)

Västmanlands trängkår.

Hälsotillståndet var under första kvartalet ovanligt gott. Enligt sjukförslaget 35 man sjukskrivna, det minsta antal, som förekommit sedan kårens förläggning till Sala den 28 mars 1906.

I sin mån härtill bidragande anser jag vara den desinfektion och därpå följande stora allmänna rengöringen inom hela kasernetablissemnet, som företogs före inryckningen den 1 nov. på grund av under sommaren och hösten rådande mindre difteriepidemier.

Men redan under andra kvartalet nådde sjuksiffrorna sin vanliga storlek. Halsfluss — under fjärde kvartalet 94 fall — och akut luftrörskatarr — 61 fall — äro de vanligaste förekommande sjukdomarna, och få de enligt min mening påbörjas »Salaklimatet», som för främlingar är ovanligt hårt och provande.

Till dessa och andra sjukdomar komma ju årligen enstaka fall av smittsamma sjukdomar. Under året barnförlamning, skarlakansfeber och difteri. Av sistnämnda sjukdomen utbröt under sista kvartalet en större epidemi (24 fall), samtidigt som en dylik var rådande inom Sala stad (162 fall) med omnejd.

Hela området omkring sjukhuset har under året planerats och sedermera planteringar av träd och buskar ägt rum, så att det hela erhållit mera vårdat utseende. Sjukhuset har också under året helt och hållet blivit belagt med genomtryckta korkmattor.

Bland de förbättringar, som ägt rum, må i första rummet nämnas de i kokinrättningen uppsatta apparaterna, drivna med elektrisk kraft: diskmaskin, köttkvarn, potatisskalnings-, köttblandnings- och rotfruktskärningsmaskinerna.

De stora fördelar dessa apparater var och en på sin plats fylla, kunna ej nog framhållas, så väl i fråga om besparing av tid och folk som ock den ojämeförigt mycket större snygghet, som tack vare dessa är möjlig att åstadkomma i köket.

Vad särskilt diskapparaten angår, bör vid kommande epidemier den mest effektiva desinfektion av manskapets servis härigenom kunna komma att äga rum. Detta underlättas ytterligare därav, att varje kompani har sin särskilda numrerade servis, vilken förvaras i särskilda skåp i matsalen. (*Arpi.*)

VI. Arméfördelningen.

Hälsinge regemente.

Hälsotillståndet har på det hela taget varit gott.

Tvenne dödsfall hava inträffat. Det ena gällde en distinktionskorpral, som utan föregående sjukdom en morgon anträffades liggande död i sin säng i logementet och som med all sannolikhet avlidit genom hjärtslag. Någon anledning att misstänka självmord förefanns ej. Däremot lär han under livstiden hava hängivit sig åt ett omåttligt bruk av cigarretter, vilket väl torde få anses som en bidragande orsak till hans död. Det andra rörde sig om en beväring, som utan att förut hava varit sjukanmäld intogs på regementets sjukhus för en större lungblödning, vilken sedermera visade sig bero på tuberkulos. Emellertid tillstötte symptom tydande på en pneumoni, som ledde till döden efter ett sjukdomsförlopp av 20 dagar.

Revaccination av de värnpliktige har i vanlig ordning företagits, men tyvärr har endast ett fåtal låtit revaccinera sig, trots det att på upplysningens väg genom framhållande av vaccinationens stora betydelse försök gjorts att förmå de värnpliktige underkasta sig revaccination.

Rekryteringen har lämnat ett materiel, som i genomsnitt ej varit av bästa kvalitet.

Alltsedan vapenövningarnas början har vid regementet varit anställd en Röda kors-syster, vilken varit till stort gagn för sjukvården. Det torde för övrigt numera knappast vara möjligt att utan sköterska på ett fullt tillfredsställande sätt upprätthålla sjukvården vid ett regementessjukhus.

Korridoren en trappa upp i sjukhuset har inretts till dagrum och på lägerkassans bekostnad försetts med en prydlig möbel, vartill hör bokskåp, piano och orgel. Genom denna anordning har ett verkligt behov fyllts för de patienter, som tillbringa dagen uppe och vilka där nu kunna fördriva tiden med musik eller läsning av böcker och tidskrifter. Ett sådant dagrum bör med säkerhet kunna bli till både nytta och trevnad för patienterna, som nog också få tillfälle att lära sig iakttaga snygghet och ordning inom sjukhuset.

Vattenklosetter hava under året införts i sjukhuset, en från sanitär synpunkt synnerligen viktig åtgärd. (*Sparrman.*)

Västerbottens regemente.

Under årets andra och tredje kvartal ägde en paratyfusedepidemi rum bland manskapet, i det närmare ett hundratal angreps av nämnda sjukdom. Trots det

i några fall synnerligen svåra sjukdomsförloppet ägde dock intet dödsfall rum på grund av epidemien. Komplikationer: Otiter, bronkopneumonier, de sistnämnda rätt allvarliga. Konvalescensstadiet var synnerligen långsamt. Källan till epidemien kunde ej med säkerhet konstateras. På grund av de i förlägningsorten varande dåliga vattenförhållandena tillhölls manskapet under sommarens lopp förtära endast kokt vatten.

I likhet med närmast föregående år har antalet otiter varit påfallande stort, till största delen som följd av de katarrala sjukdomar i luftvägarna, som här ständigt förekomma.

Begäret hos de värnpliktiga att sjukanmäla sig för rena bagateller och ofta till och med utan verklig orsak har under året framträtt på ett mången gång synnerligen besvärande sätt.

Under större delen av året har examinerad sköterska tjänstgjort vid regementet och varit till ovärderlig nytta. Ty bortsett från paratyfusedidemien, som i och för sig betingat behovet av skolad sköterskehjälp, torde det faktum, att av årets 19 pneumonier — varav flera varit mycket allvarliga till sitt förlopp — intet dödsfall ägt rum, i allra högsta grad vara att tillskriva den omsorgsfulla vård som genom sköterskas medverkan kunnat ägnas de sjuka. I högsta grad önskligt vore därför, att sådan hjälp framgent funnes att tillgå. Sköterskans arbete å regementets sjukhus utgör även en fortsatt utbildningskurs för regementets sjukvårdspersonal, vilken ej är att underskatta.

Revaccinationen har lämnat särdeles dåligt resultat.

De flesta värnpliktiga ha icke önskat revaccinera sig. Revaccinering av nyantagna volontärer har icke kunnat äga rum på grund av befintliga fall av rosfeber å regementet. (*Hammarin.*)

Jämtlands fältjägarregemente.

Allmänna hälsotillståndet vid regementet har under år 1914 varit gott. Av epidemiska sjukdomar förekom endast några lindriga mässlingsfall; ej något fall difteri eller skarlakansfeber har iakttagits. Liksom föregående år underkastade sig endast ett fåtal värnpliktiga — detta år 62 man — revaccination, vilket möjligen kan föranleda spörsmål, om den frivilliga revaccinationen bör kvarstå.

Värnpliktige, tilldelade skidlöpartjänst, hava med inryckning den 15 oktober varit förlagda vid regementet. Det synes mig, som denna tjänst fordrar något mer av de värnpliktigas kroppsutveckling än vapentjänst i övrigt, och borde i anseende härtill vid inskrivningarna beaktas, huruvida de, som uttagas till skidlöpartjänst, äro lämpliga särskilt för denna tjänst. Därför må här anföras några iakttagelser:

flera, ehuru dugliga till vapentjänst, hava befunnits utrustade med för svag kroppsbyggnad för att med packning fullgöra sina uppgifter på skidor; stor kroppsvidt har visat sig vara till hinder för skidåkning; värnpliktig med avsevärd kroppslängd torde vara mindre lämplig till skidlöpare;

normal synskärpa utan korrektionsglas bör vid inskrivningen konstateras hos dem, som uttagas till skidlöpartjänst.

Under året har regementets sjukhus utrustats med ett mindre bakteriologiskt laboratorium — ett gott mikroskop och thermostat med tillbehör. Detta var syn-

nerligen av behovet, då epidemiskt sjuka från regementet fortfarande ej mottagas på stadens epidemisjukhus.

Regementet har nu flera år under bevärningsrekrytskolor och repetitionsövningar blivit försett med sjuksköterska från Röda korset. Dennas stora betydelse för regementets sjukvård har allt mer för varje år gjort sig gällande. På den grund att sjukvårdsbeställningsmännen allt för kort tid kvarstå i tjänsten för att tillbörligt få intresse och vinna färdighet för tjänst på sjukhus, synes det vara av stor vikt för sjukvården vid truppförbanden, att skolad sjuksköterska tjänstgör på sjukhusen. (*Isander.*)

Västernorrlands regemente.

Hälsotillståndet har under hela året varit särdeles gott. Sedan kallare väderlek i november och december inträtt har dock sjukligheten, särskilt bronkiter och reumatiska åkommor, ökats. I juni inträffade ett fall av akut barnförlamning, som inom två dygn fick letal utgång. Utom detta dödsfall har under året i december ett dödsfall förekommit; en värnpliktig, som genast vid inryckningen intogs å sjukhuset för svårt magsår, vilket inom några dagar ledde till perforation av magsäcken och trots genast företagen operation fick dödlig utgång. I februari inträffade 7 fall difteri vid regementet och i slutet av oktober och i november 14 fall av lindrig beskaflenhet bland manskap, som dittills varit förlagt å annan ort, där förut en del difterifall förekommit. Genom omedelbar isolering av hela kontingenten inträffade inga difterifall hos den övriga styrkan.

Saknaden av ett ordentligt och tidsenligt militärsjukhus har ju under många år gjort sjukvårdsförhållandena särdeles otillfredsställande vid detta regemente, och när nu en så omfattande vinterförläggning måst företagas, ha de blivit, jag kan gott säga, olidliga. För härbärgerandet av sina sjuka har regementet endast att tillgå de en kilometer avlägsna gamla sjukpaviljongerna på »gamla lägret», då den lilla paviljongen vid själva kasernen knappt är tillräcklig för expeditiönsrum, mottagningsrum vid sjukvisitationer, förbandsrum och logement för behöfvelig sjukvårdspersonal. Dessa paviljonger på gamla lägret ha vi ju försökt på allt upptänkligt sätt göra användbara och beboeliga på vintern, men de hava ju redan från början byggts endast för sommarförläggning och kunna aldrig, hur man än lappar och bonar, göras användbara till sjukrum för vintern. Där eldas nu dag och natt för att göra vistelsen möjlig, men man kan gott föreställa sig, hur lämpligt det hela är för sjukvård, när redan för månader sedan¹ vattenledningen måste avstängas, då densamma redan vid en yttre temperatur av 1°—2° under noll frös. Ett ytterligare plus till svårigheterna har tillkommit, då styrelsen för härbärgerande epidemisjukhus förklarat sig icke kunna mottaga till vård andra epidemifall än sådana, där patienten är skriven i Sollefteå köping och socken. Underhandlingar pågå att få detta beslut hävt, men hava icke lett till resultat. Det är ju givet, att det varit tanke på och överläggningar hållits om att i stället aptera ett kompanilogement till sjukavdelning, men två, tre årsklasser beväring, militärskolor, reserv- och landstormsbefälskurser kräva ett utrymme, så att det är hart när omöjligt att avvara ett logement till annat ändamål än det avsedda. Varför detta regemente blivit så vanlottat i jämförelse med andra, är omöjligt att förstå, då väl de hårda klimatiska förhållandena här mer än på många andra håll krävt, att de sjuka i främsta rummet bort tillgodoses med för uppehåll och vård möjliga lokaler. Hur som helst, förhållandena här äro sådana, att jag icke

¹ Rapporten är daterad 25. 1. 1915.

nog kan framhålla den trängande nödvändigheten av att ett militärsjukhus här kommer till uppförande och detta inom den allra närmaste tiden.

Att erhålla sjukvårdsbeställningsmän har som vanligt visat sig omöjligt, och följden därav har naturligtvis varit, att de med det tre, fyra sjukvårdare, som funnits, varit svårt att uppehålla skötseln av de sjuka, och har jag för detta måst antingen låna sjukvårdare från T. 3 eller använda sjukbärarna som sjukvårdare. Även här verka de säregna sjukhusförhållandena försvårande, då det ju erfordras mindre folk att sköta sjukvården koncentrerad på en plats än på två.

I samband härmed vill jag framhålla olämpligheten av att till sjukbärare uttaga icke vapenföra värnpliktiga, då dessas såväl militära- som sjukvårdsutbildning måste bli undermålig; de fullgöra sin värnplikt i en följd, sedan försvinna de från repetitionsövningar och allt, där den viktigaste övningen och utbildningen försiggår. Deras försvinnande orsakar defekter i bårlagen, som kan bli nog så besvärligt för de kvarvarandes övningar. Den militära utbildning, som är anbefalld och nödvändig för sjukbärarna, måste alltid bli i ett eller annat avseende underhållig och ofullständig. Vid årsklassernas inkallelse nu, då icke mobilisering ägt rum, hava naturligtvis alla uteblivit.

Angående första förbanden synas landstormsmännen allmänt haft den uppfattningen, att de redan nu under fredstjänstgöringen skulle använda dem, och följden av detta har blivit att massor av dessa, sannolikt många gånger i onödan, förbrukats och en betydlig brist uppstått. Lämpligt vore, att vid utrustningen förbanden icke utdelades, utan antingen stannade hos förrådsförvaltaren eller i erforderligt antal överlämnades till vederbörande befälhavare eller kommissarie för att först vid krigsutbrott utdelas. Vid landstormsbefälkursen ämnar jag särskilt framhålla för landstormsmännen vikten av att första förbanden sparas, till dess verkligt behov föreligger.

Såväl vid inskrivning som under utbildningen har jag funnit de värnpliktiga i allmänhet vara väl utvecklade, kraftiga och härdade, men undantag göra de som fostrats i de egentliga fabriksdistrikten. Talrikare försök än här att med föregivande av allehanda fysiska och psykiska fel och brister söka fria sig från militärtjänsten har jag dock icke upplevat. Djupaste orsaken till detta har man att söka i den vilda antimilitära propaganda, som här fritt får härja och som synes anse alla medel tillåtliga för sitt ändamål. Till och med falska läkarbetyg, undertecknade med legitimerade läkares namn, hava presterats. Den fasthet, med vilken alla dessa försök och manipulationer avvisats och sålunda kommit dem att misslyckas, har naturligtvis uppväckt en helig vrede, som resulterade i att man tog härvarande antimilitaristorgan till hjälp. Till en början inskränkte man sig väl till stickord här och var i andra antimilitära artiklar, men då dessa, obefogade som de voro, icke ledde till önskat resultat, utan lämnades åt sitt värde, växte djärvheten och jag och sjukvården vid regementet uppvaktades med två artiklar, vars likar i oförsynthet och osanning man, som väl är, får söka make till. Jag överlämnade genast saken till auditören för anställande av tryckfrihetsåtal. Efter stämningens mottagande förklarade tidningen, som tydligen icke väntat sig denna utgång, att »då saken tagit denna vändning, komme den att anmäla den för civilkommissionen», vilket också skedde, och har jag från denna erhållit anfordran om förklaring, vilken avgivits. Sedan målet tre gånger varit före och alla tre gångerna av olika anledningar blivit uppskjutet på svarandens begäran, har jag nu från honom erhållit flera brev, i vilka han erkänner, att tidningen helt och hållet farit med osanning, skyller på en medarbetare, erbjuder

offentlig ursäkt, rättegångsersättning och eventuellt skadestånd samt till slut om-talar, att han redan återtagit anmälan till civilkommissionen, allt för att jag må inställa åtalet, på vars utgång han sålunda icke synes tvivla.

(*Fredriksson.*)

Norrlands dragonregemente.

Hälsotillståndet har under det gångna året varit ganska tillfredsställande. Enstaka fall av difteri, skarlakansfeber samt nervfeber hava förekommit.

Under maj förekommo några fall av paratyfus, antagligen beroende på att ofiltrerat Tavlesjö-vatten insläppts i ledningen. Ännu är ej vattenledningen från Piparbölosjön färdig, men torde redan i slutet av januari kunna tagas i bruk.

En influensaepidemi härjade i november samt ökades betydligt i december (105 fall), alla dock av ringa intensitet.

De i matsalen insatta värmeelementen (i stället för de gamla, stora kam-nerna) göra god effekt.

Revaccinationen har lämnat ytterst dåligt resultat. (*Trafvenfelt.*)

Norrlands artilleriregemente.

Hälsotillståndet, som under de två första kvartalen var mycket gott, har under de två senare varit mindre tillfredsställande. Detta synes bero, dels på den trängre förläggningen, dels på att en del av de äldre värnpliktige visat sig mindre motståndskraftiga — eller åtminstone mindre villiga — under första tiden av deras tjänstgöring. Försöken att bliva befriade ha också varit otaliga. Det har dock i allmänhet lyckats övertyga dem och att få dem att inse författningarnas innebörd. Man kan och bör helt säkert ej använda samma metod mot en 30-årig som mot en 20 årig sjukanmäld värnpliktig, hos vilken man ej kan konstatera alla hans påstådda krämpor. Många av de förra äro ju självständiga, ömdömesgilla män, som med vakna ögon iakttaga, vad som passerar omkring dem. Ett sådant tillfälle, som det denna höst har erbjudit, att gynnsamt inverka på folkmeningen, att för dessa män, som ute i bygderna i sin tid skola styra och leda, visa att det militära arbetet endast avser nödvändig, allvarlig fostran och utbildning, men icke någon onödig »militarism» m. m. eller något översitteri, kommer helt säkert icke oftare att erbjudas vår armé.

Behovet av en sjuksköterska under vintermånaderna har varit stort; det har under en följd av år framhållits, men beklagligtvis ej vunnit beaktande.

Revaccinationen har i år lämnat ett särdeles dåligt resultat. Flertalet värnpliktsrekryter har låtit revaccinera sig en gång, fast i allmänhet utan resultat. Under de senare åren har klagan över mindervärdig vaccin varit allmän vid hela armén. (*Thorné.*)

Norrlands trängkår.

De allmänna hygieniska förhållandena vid trängkåren hava under året varit goda. Inga epidemier hava förekommit. — Vattenledningen har fungerat normalt och lämnat gott och tillräckligt vatten. Yttre och inre belysningen har även

varit utan anmärkning. Uppvärmningen av logementen har varit ojämn och ej fungerat till belåtenhet. — I sjukavdelningen har under sommaren insatts en vattenklosett. — I köksavdelningen har insatts en diskmaskin, som drives med elektrisk kraft och fungerar till belåtenhet. (*Hoffman.*)

Bodens trupper.

Norrbottens regemente.

Under de fem första månaderna av året var en ganska stor sjuklighet rådande. De sjukdomar, som mest förekommo, voro influensa, bronkiter och lunginflammationer. Dessa senare ovanligt talrika och av elakartad beskaffenhet, i en hel del fall komplicerade med variga pleuriter och perikarditer. Några epidemiska sjukdomar hava däremot ej inträffat. Vid regementet ha under året inträffat 6 dödsfall, därav 5 i lunginflammation och dess komplikationer.

Revaccinationen har haft samma utgång som de senast föregående åren, största delen av de värnpliktiga hava vägrat att underkasta sig behandlingen.

Inom sjukpaviljongen hava en del förändringar blivit utförda, som i avsevärd grad förbättrat de hygieniska förhållandena. Detta gäller de gamla klosett- och urinoiranordningarna, som blivit utbytta mot vattenklosetter.

Den härigenom uppkomna trevnaden och behaget inom sjuklokalen kan ej nog framhållas. (*Andersson.*)

Bodens artilleribataljon.

Allmänna hälsotillståndet har varit tillfredsställande. Intet svårare olycksfall har inträffat och endast ett dödsfall i lunginflammation. Antalet veneriska sjukdomar har varit litet, men som vanligt förorsakat långvarig sjukskrivning och oförmåga till tjänstgöring.

Av de värnpliktiga har på grund av hälsoskäl ett betydande antal måst antingen helt frikallas eller också överföras till icke vapenföra, vilket visar, att tvivelaktiga fall i alltför stor utsträckning tilldelas bataljonen, ett tillvägagående, som synes mig ej lämpligt, då till specialvapnen endast ett visst antal uttagas och en alltför stor brist i den ursprungligen bestämda numerären härigenom kan uppstå.

Endast 2 värnpliktiga ha i år varit villiga att revaccineras.

Här har alltid varit svårt att få användbara sjukvårdsbeställningsmän, men sämre har det blivit sista åren, då man ej får annat än underhålligt folk att välja på. Belysande detta är, att 1913 underkändes 3 i sjukvårdssoldatskolan utav 4 uttagna och den fjärde underkändes i sjukvårdskorpralskolan. 1914 godkände jag ingen av de fyra till sjukvårdssoldatskolan föreslagna. Under min tjänstledighet skickades sedan endast 2 man till densamma, av vilka en fick avsked på grund av kroppsfel. Bristen på volontärer uppgives vara anledningen till missförhållandet, men på ingeniörkåren, varest jag även tjänstgör och tillgången på sådana mig veterligen varit större, har alltid funnits bra sjukvårdsbeställningsmän, där ha de fått provtjänstgöra, och om de visat sig ej lämpliga, ha de genast villigt utbytts, vilket emellertid sällan behövt ske. (*Sjöstrand.*)

Bodens ingenjörkår.

Allmänna hälsotillståndet har varit gott. Intet svårare olycksfall eller dödsfall med undantag av ett självmord har förekommit. Fallen av halsfluss ha som vanligt varit talrika, och att de genast förlagts i särskilt rum synes ej ha hjälpt mycket. Av epidemiska sjukdomar ha endast inträffat ett fall av difteri och ett mässling. Av veneriska sjukdomar ha fyra män, alla värnpliktiga, varit smittade, men endast en ådragit sig sjukdomen i Boden.

Ingen har behövt sjukskrivas för kylskada, och fotskadorna ha ej varit många. Sjukskrivning för sistnämnda åkomma har berott på vanskötsel av mindre skoskav, varigenom uppstått inflammation med varbildning, som i allmänhet tagit lång tid för läkning.

Som vanligt ha de sjukanmäldas antal varit stort, i synnerhet dagarna för fälttjänst, och ej stått i proportion till de verkligen sjuka. Likaledes ha vid efterbesiktningen försöken att bliva hemförlovade varit talrika och alla möjliga åkommor föregivits, isynnerhet hjärtfel, men endast ett fåtal ha blivit förklarade odugliga till krigstjänst.

Motviljan mot revaccinationen bland de värnpliktiga är fortfarande lika stor. Alla revaccinerade tillhörde samma kompani, och de övriga vägrade samtliga att underkasta sig densamma.

I hela sjukpaviljongen saknas med undantag för väntrummet linoleummattor, vilka äro behöfliga både för att underlätta renhållningen och för att minska golvdraget, som är betydligt på nedra botten. (*Sjöstrand.*)

Garnisonssjukhuset i Boden.

Garnisonssjukhuset har under året erhållit röntgenapparat med fullständig utredning även för genomlysning.

I källaren under östra flygeln hava en del rum inretts till utmärkta förrådsrum. Önskvärt vore, att även samtliga rum under västra flygeln erhöles liknande inredning.

Under hösten, då sjukhuset var överbefolkat, framträdde en hel del olägenheter beträffande klosett- och urinoaranordningarna. Oaktat klosettterna dagligen tömdes och rengjordes samt försågos med torvströ och andra desinfektionsämnen och kraftig ventilering försiggick hela dygnet om, kunde man ej undgå, att en obehaglig stank ville sprida sig från denna avdelning till angränsande snyggningsrum och korridor. Dylika hygieniska brister kunna naturligtvis ej undvikas, så länge sjukhuset saknar fullt tidsenliga klosetter, d. v. s. wc.

Under tiden $\frac{1}{8}$ — $\frac{31}{10}$ voro å sjukhuset intagna 603 patienter. Under samma tid utfördes 218 operationer, huvudsakligast för bräck, åderbräck, körtlar etc., således gamla åkommor, som de inkallade passade på att få gratis avhjälpta.

(*Andersson.*)

Gottlands trupper.

Gottlands infanteriregemente.

Hälsotillståndet har varit gott.

I mitten av februari inryckte omkring 500 värnpliktiga och i april ytterligare omkring 200. Ovana vid klimatet och nya levnadsförhållanden medförde givetvis

en del förkylningssjukdomar: angina, influensa, bronkit, samtliga dock snart övergående och av lindrig art.

Den 18 april anmälde sig vid morgonvisitationen ett 50-tal, sedan föregående dags eftermiddag insjuknade i häftig diarré och kräkningar. Ett lika stort antal hade, enligt uppgift, samtidigt insjuknat i samma symptom, men blivit bättre och ej sjukanmält sig.

Misstanken på en matförgiftning var givetvis synnerligen grundad, men de noggrannaste undersökningar och efterforskningar gävo intet som helst stöd däråt.

Inskrivningsdagen (årets första vackra vårdag) hade truppen i stor utsträckning använt fritiden till vila på marken, många lätt klädda. En förkylning med ovan angivna symptom kan lätt ådragas, och då hundratals personer göra sig skyldiga till denna oförsiktighet, kan följden lätt nog bli ett massinsjuknande med epidemisk karaktär.

I december utbröt vid de å Visborgs slätt förlagda trupperna en större influensaepidemi, som dock fick kort varaktighet och förlöpte utan allvarliga komplikationer.

Revaccinationen vinner ringa tillslutning och önskvärdheten av att normerna därför revideras, måste framhållas.

Sjukvårdspersonalens antal och tjänstduglighet i år utan anmärkning.

Idrottsövningarna ha vid regementet givit anledning till en del skador, som gjort vederbörande tjänstodugliga. Svårare sådana ha dock ej förekommit, och med hänsyn till idrottens stärkande och utbildande inflytande torde ej heller något vara att vid saken åtgöra.

Mathållningen vid regementet har som alltid varit den bästa.

Sanitära olägenheter förekomma icke, men kan jag icke underlåta att i detta sammanhang påpeka ett missförhållande. Mitt för garnisonssjukhusets framsida ligger regementets latrin.

Under sommaren kan vid vissa tillfällen stanken därifrån vara betydande. Många av de besökande fullborda sin toalett utanför. Som synes en ej så trevlig passage eller utsikt för de sjuka eller för de sjukhuset besökande. (*Brodin.*)

Gottlands artillerikår.

Hälsotillståndet gott. Av smittsamma sjukdomar har, fränsett några sporadiska fall av mässling och påssjuka, endast ett fall av tyfoidfeber förekommit med dödlig utgång. Smittkällan förblev okänd.

Svårare olycksfall ha bland manskapet ej förekommit; däremot har en av officerarna under hinderhoppning ådragit sig en fractura baseos cranii med länge kvarstående facialisförlamning. Fallet återställdes slutligen fullständigt.

De till kåren uttagna värnpliktiga ha i kroppsligt avseende lämnat åtskilligt övrigt att önska; till specialvapnen, som tilldelas ett bestämt antal värnpliktiga, borde vid inskrivningsförrättningarna endast fullgott folk uttagas.

(*Fries.*)

Gottlands garnisonssjukhus.

På garnisonssjukhuset å Visborgs slätt har under hela året sjuksköterska varit placerad till tjänstgöring, och därigenom har möjliggjorts att utföra ifråga-

kommande operationer, även sådana tillhörande den s. k. stora kirurgien. Bland sådana må antecknas fyra laparotomier för appendicit eller peritonit, 2 operationer för empyem med revbensresektion, 3 radikalop. för ljumskbräck, ett 20-tal operationer för åderbräck eller hämorroider, 3 operationer för vattenbräck, en amputation av lårben samt en artrotomi av knäled. En del mindre ingrepp såsom operation för phimosis, præpatellarbursit, pleurastick, Bowmans operation, tonsillotomi samt öppnande av abscesser, excision av mindre tumörer, tandoperation m. m. har naturligt nog även förekommit.

Beträffande den ovan omtalade lårbensoperationen må ytterligare några ord sägas. I början av september månad råkade en värnpliktig artillerist bryta högra lårbenet ungefär på gränsen mellan nedre och mellersta tredjedelen; huden var fullkomligt oskadad över brottstället, och det var således ett okomplicerat benbrott. Samtidigt fick han också ett mindre skrubbsår i nacken. Den skadade erhöill, så fort ske kunde, av närmaste läkare ett provisoriskt stödjeförband och infördes därefter till garnisonssjukhuset å Visborgs slätt. Där lades han i sträck, och skrubbsåret behandlades energiskt med jodspnit. Efter några dagar inställde sig hög feber och starka smärtor i brottstället. Såret i nacken samtidigt tydligt infekterat med gråaktigt utseende. Snart nog visade trakten över brottstället tecken till fluktation; incision gjordes, och en större abscess öppnades och dränerades. Febern höll sig dock hög, och patienten började få ett septiskt utseende, och 2 metastaser (abscesser, som öppnades) uppträdde i underbenet och på halsen. Samtidigt konstaterades nefrit och endokardit. Efter få dagar en ny metastas i knäleden, och då artrotomi ej förde till önskat resultat, företogs som ultimum refugium amputation av lårbenet.

Amputationsstället lämnades öppet för sekundär läkning. Patienten blev snart nog feberfri, nefriten försvann, och patienten som ännu (den 20 febr. 1915) vårdas på sjukhuset, har betydligt ökat i vikt, är snart läkt, och torde inom kort utskrivas därifrån. Fallet är kanske icke så enastående. Det visar dock, att förloppet vid ett s. k. okomplicerat benbrott icke alltid förlöper så regelrätt och utan infektion. I detta fall ha tydligen från såret i nacken bakterier kommit in i blodet och därefter slagit sig ned i brottställets söndertrasade, blodinbiberade ben- och märgdelar, som säkerligen utgjorde ett locus minoris resistentiæ. En tidig och noggrann inspektion av vår patient med tanke på mer än det dominerande benbrottet hade nog varit välgörande. Fallet är en god illustration till den gamla sanningen: förakta ej små sår.

Beträffande sjukhuset, dess utrustning och inredning kan intet annat än gott sägas. Även högt ställda fordringar torde i detta avseende fyllas. Ett önskemål kunde kanske frambållas, nämligen en direkt telefonledning till sjukhuset, nu går ledningen genom köket och då slarv med ledningen ofta förekommer — trots tillsägelser och bestämda order — är faktiskt sjukhuset timtal och längre utan telefon, vilket kan vara nog så fatalt. (Brodin.)

3. Viktigare bestämmelser och föreskrifter rörande arméns sjukvård m. m. under år 1914.

Kungliga brev.

Den 24 januari. Angående tillstånd för ordinarie militärläkare att med egen tjänst få förena underläkare-, resp. stadsläkaretjänst.

Den 24 januari. Angående anställande av sjuksköterskor vid arméns truppförband under år 1914.

Den 18 augusti. Angående sjukhusbyggnad för Älvsborgs och Jönköpings regementen.

Angående anskaffande av sjukvårdsmateriel för komplettering (8 augusti, 9 september och 5 december).

Den 14 oktober. Angående svenska frivilliga sjukvårdsväsendets framställning rörande avlöning åt viss frivillig personal i krig.

Den 23 oktober. Angående anställande av sjuksköterskor vid arméns truppförband vintern 1914—15.

Den 6 november. Angående rätt för arméfördelningschefer m. fl. att bereda militärläkare tillfälle till ridning.

Den 5 december. Angående ändrade benämningar å vissa befattningshavare vid Fältläkarkåren.

Generalorder.

Den 25 februari, nr 214. Lärobok i sjukvård för armén.

Den 1 april, nr 351. Bärande av beklädnadspersedlar av äldre och yngre modeller i fredstid.

Den 10 mars, nr 264. Fältutrustningslistor för sjukhuskader och etapp-sjukvårdsförrådet samt

Den 31 juli, nr 820. Fältutrustningslista för etappsjukvårdskader.

Den 23 september, nr 1546. Angående rättighet för överfältläkaren att avlösa läkare vid mobiliserade trupper samt att förfoga över värnpliktiga läkare vid partiell mobilisering.

Den 23 december. Överfältläkarens utnämning till generalfältläkare.

I samband med generalorder angående inbeordrande till krigstjänstgöring av olika årgångar värnpliktiga hava vederbörande befälhavare och

myndigheter bemyndigats att under tiden för dylik tjänstgöring inbeordra sådan personal i reserven, som de skola fördela till tjänstgöring vid mobilisering till den utsträckning, som för tjänstens behöriga upprätthållande är oavvisligen nödvändig.

Kungl. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses rundskrivelser.

Den 3 februari. Förnyad rundskrivelse (gemensam med intendentsdepartementet) angående tolkningen av föreskrifterna i intendentsdepartementets rundskrivelse den 16 december 1910 rörande gäldandet av portionskostnaderna vid vård å sjukhus.

Den 3 april. Angående nytt förpackningssätt av gips.

Den 10 augusti. P. M. angående sjukvårdstjänsten vid armén till läkare vid armén och landstormen.

Den 3 november. Angående handläggandet av intyg, utfärdade för bedömande av landstormsmäns krigsduglighet.

Den 5 november. Rundskrivelse (gemensam med Arméförvaltningens intendentsdepartement) angående redovisning av utgifter för detacherade trupper m. m.

Den 10 november. Angående rost i bindtyg till sjukvårdsränslar.

Den 27 november. Angående bestämmelser rörande redovisning av sjukvårds- och veterinärmateriel i krig (jämlikt § 3 av krigsmaterielreglementet den 24 januari 1914).

Den 15 december. Rundskrivelse (till trängkårerna) angående ändring av § 4 i rundskrivelse den 3 april 1908 rörande förvaltningen av sjukvårdsmaterielen vid armén.

Därjämte har i styrelsen utarbetats handledning vid begagnandet av arméns bakteriologiska laboratorier och desinfektionskärror.

C. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses verksamhet å Fältveterinärbyrån.

Å fältveterinärbyrån hava under året handlagts 739 ärenden, häruti icke inräknade de hemliga ärendena.

Tablå över truppveterinärvårdsanslaget (se Tab. 1).

Sammandrag av hästsjukbeskeden från arméns truppförband och remontdepåer (se Tab. 2).

Döda stamhästar (se Tab. 3).

Dödade stamhästar (se Tab. 4).

Kasserade stamhästar (se Tab. 5).

D. Veterinärvården vid armén.

1. Fältveterinärkåren.

På stat äro följande veterinärtjänster:

1 fältveterinärtjänst (byråchefstjänst i styrelsen), 14 regementsveterinärtjänster, 26 bataljonsveterinärtjänster och 8 fältveterinärstipendiattjänster.

Beställningar	Lediga vid årets början	Ledigblivna genom			Summa	Återbesatta	Lediga vid årets slut
		Transport eller befordran	Avsked	Dödsfall			
Regementsveterinär ...	—	—	—	—	—	—	—
Bataljonsveterinär.....	5	1	1	—	5	2	5
Fältveterinärstipendiat	8	—	—	—	8	—	8

Fältveterinärkårens reserv utgjordes vid årets slut av 2 regementsveterinärer, 11 bataljonsveterinärer och 10 fältveterinärstipendiater.

2. Utdrag ur veterinärernas årsberättelser.

Livgardet till häst.

Hälsotillståndet bland regementets hästar under sistlidna år har varit synnerligen tillfredsställande. Bland infektionssjukdomar har endast förekommit lungröta. Glädjande nog har denna så gott som årligen återkommande sjukdom uppträtt godartat. Förutom från föregående år kvarstående konvalescenter hava endast behandlats tjugu fall, alla gångna till hälsa.

Antalet insjuknade hästar överstiger visserligen högst väsentligt föregående års, men dels kan detta förklaras av att hästantalet till följd av nära nog ingen utträngning av gamla och förbrukade hästar samt inköp av ett fyrtiotal extra hästar högst betydligt överstigit det vanliga, dels av ökad tjänstgöring under fältförhållanden. En ej oväsentlig del i denna höjda sjuksiffra beror på yttre åkomor, speciellt sår- och kontusioner.

Ett förhållande, som jag dock anser mig särskilt vilja framhålla, är den ökade förekomsten av kolik. Förutom ett betydande antal fall härav, som ej tarvat

någon medicinsk behandling och därför ej upptagits i sjukbesked, äro mot föregående års trettiosex fall att för året anteckna etthundrafjorton sjukdomsfall, och därav rätt så många av allvarlig beskaffenhet.

Någon förklaringsgrund härtill annat än den ändrade utfodringen, tidtals med krossad majs, tidtals med så kallat fodermjöl, kan jag ej finna, alldenstund de stallhygieniska förhållandena i stort sett varit de samma som tillföre.

Även bland hältor, såsom sensträckning, kronledsvrickning och dylika förefinnes en ökning under året; streck- och punktbränning har företagits på inalles sextiotvå hästar, med i allmänhet gott resultat. Till följd av olycksfall hava sex hästar, därav en egen tjänstehäst, måst nedslaktas samt en dött, denna senare genom drunkning under simövning.

Bland fall av mera intresse äro följande att meddela.

Vid hästsjukvisitation den 10 december sjukskrevs en 11-årig häst för näshålekattarr. De första dagarna förmärktes endast ensidigt, sedermera dubbelsidigt, luktlöst varflöde. Temperatur och foderlust normala. Den 16 samma månad inställde sig feber, 39·8°, näsflödet blev illaluktande och foderlusten minskade. Behandling: inhalationer med kreolin i heta vattenångor. Efter några dagar upphörde näsflödet och febern, men den stinkande lukten förmärktes fortfarande på andedräkten. Foderlusten fullständigt upphörd. Under de närmaste dagarna ingen förändring med undantag av att det vänstra ögonklotet trängdes ut ur orbitan c:a 2 cm., så att ögat formligen »satt på skaft». Vid manipulationer på ögonlocken förmärktes egendomligt nog ingen ömhet. Efter tre dygns behandling med våtvärmande kompress över ögat återtog detta sitt normala läge och utseende.

Den 25 på morgonen blev hästen plötsligen våldsam och fullständigt ohanterlig. Så fort man vidrörde den, rusade den vilt mot väggarna i boxen, där den stod. Höggradig svettning inställde sig. Detta tillstånd under fullkomlig medvetlöshet fortfor ett helt dygn, då hästen föll omkull, oförmögen att resa sig. Så förblev den lugnt liggande, och då den numera ej reagerade för beröring, applicerades ett isbandage över nacken och pannan. Hästen dog den 26 på aftonen.

Vid den på Veterinärhögskolan företagna obduktionen iakttogos följande sjukliga, lokala förändringar: brungult, stinkande var i båda näshålorna med bihålor och luftsäckar. Slemhinnan ansvalld, röd och sårig. Gult var i hjärnkamrarna. En ärtstor varhåla i lilla hjärnan. Stinkande var mellan hårda hjärnhinnan och benet omkring nerv. trigeminus främre grenar, och attesten löd, att djuret lidit av »purulent rhinit med sinus- och luftsäcksempyem med spridning utefter nerv. maxillaris till hjärnan med hjärnempyem och en hjärnböld med följande septisk intoxication av vilka lidanden döden följt».

Under året har en avsevärd olägenhet blivit avhjälpt, i det att såväl operationslokalen i sjukstallet som både hovslagaresmedja och skostall försetts med belysning från luxlampor.

Så som förhållandena dessförinnan voro, kunde faktiskt ett operativt ingrepp ej företagas i operationslokalen annat än på ljusa dagen, och arbetet i skosmedjan var särskilt beträffande undervisningen i respektive skolor inskränkt till endast några få timmar vintertid i följd av bristfällig belysning, under det att numera arbetena kunna fortgå hela dagarna även sedan mörker inträtt.

Undervisningen i hovslagareskolan såväl som i hovbeslag för regementets övriga skolor har bedrivits i enlighet med fastställda bestämmelser, och resultatet har utfallit till belåtenhet.

Till delvis god hjälp såväl härutinnan som även vid veterinärvården har varit

biträdet av dels värnpliktiga — dels inkallade legitimerade veterinärer. Med undantag av en del för utbildningens bedrivande nödvändiga ämnen, såsom ridning, skjutövningar och fälttjänstövningar, hava de helt ställts till förfogande såsom veterinärbiträden.

Att hoppas är, att den från och med i år skedda förändringen, att på stat upptagits en hovslagarefurirs av andra klass beställning, skall medföra, att därtill lämplig innehavare genom de därmed ökade löneförmånerna lockas stanna längre tid i befattningen till båtнад för förbättrade förhållanden inom den för kavalleriet så viktiga detaljen — hovbeslaget. (*Morell.*)

Livregementets dragoner.

Hälsotillståndet bland hästarna har varit gott. Någon allvarligare smittsam sjukdom har ej förekommit. På hösten utbröt en till utseendet smittsam hornhinneinflammation med varbildning i hornhinnans yttre lager. Sjukdomen angrep ett 10-tal hästar, men i intet fall kunde någon menlig inverkan på synförmågan iakttagas såsom följd av sjukdomen. Lidandet började med en häftig bindhinnekatarr, dels på ett och dels på båda ögonen. Efter några dagar iaktogs en skarpt markerad abscess på hornhinnans högsta välvning, vilken abscess efter ganska kort tid öppnade sig utåt. Sjukdomen förlöpte sedan normalt och endast ett ringa ärr kvarstod.

Ett par olycksfall ha förekommit.

Det ena rörde sig om en häst, som halkade i stallet och bröt bäckenbenet. Det andra var av mera egendomlig natur och är värt att i sin helhet relateras.

Under en patrullritt fick en häst genom någon oförsiktighet hos en ryttare en sabelbalja instucken vid sidan av ändtarmen så djupt att urinblåsan träffades och perforerades.

Hästen ankom till regementet ungefär 2 timmar efter det olyckan skett i ett mycket medtaget tillstånd. Pulsen omkring 100. Temperaturen 39.5. Vid undersökning av såret befanns detta vara cirka 2 dm. djupt, beläget till höger om ändtarmen. Av allt att döma hade perforationen av urinblåsan skett vid övergången mellan blåsa och urinrör. Såret blödde obetydligt. Djuret behandlades till en början med spolningar av 3 % vätesuperoxidlösning, men detta övergavs efter endast kort tid, då spolningsvätskan genom inträngande i urinblåsan orsakade djuret starka krystningar. I stället användes tamponer av gastyg genomdränkta med vätesuperoxid, vilka byttes flera gånger dagligen. Sedermera, då såret i urinblåsan blivit läkt, vidtog åter spolningen med vanliga särantiseptica. En blåskatarr stod emellertid ej att undvika, men denna var dock av lindrig natur och gick till hälsa efter en veckas förlopp. Efter cirka 14 dagar var såret i urinblåsan läkt, men samtidigt hade i sårkanalen en sänkning ägt rum, vilket nödvändiggjorde en klyvning nedåt av sårkanalens yttre del. Det rikliga sekretet bidrog visserligen hindrande till sårets läkning, men djuret var likväl fullt återställt efter två månader.

Att fallet, som i början såg ganska hopplöst ut, likväl gick till hälsa, får väl tillskrivas den lyckliga omständigheten, att perforeringen av blåsan låg vid övergången till urinröret, ty i annat fall hade bukhinnan lederats och utgången med all sannolikhet blivit bukhinneinflammation och urämi.

Det är intet tvivel om att vid sadelbrott och andra lesioner i sadelstaden

den närmaste vägen till hälsa är operation. Visserligen kan man genom vanlig sårbehandling få t. ex. ett sadelbrott att gå till hälsa, men förändringarna i huden predisponera allt fortfarande för nya brott.

Tvenne operationer ha på grund av dylika lesioner i sadelstaden företagits under det gångna året, båda med gott resultat. I ena fallet rörde det sig om multipla abscesser, i andra om ett rent sadelbrott.

Operationerna företogs plastiskt. Som huden här är mycket förskjutbar, kan man taga bort ganska stora stycken utan vidare olägenhet. Så t. ex. bortogs i ena fallet ett hudstycke av ungefär en hands storlek.

Såren läktes normalt efter 3 veckors förlopp.

En allvarsam blödning från de övre luftvägarna är likaledes att anteckna. Djuret, som stått flera dagar utan något ansträngande arbete, träffades sent en kväll av en så häftig blödning, att på endast en halv timmes tid cirka 5—6 liter blod rann bort. Försök att stanna blödningen genom att ständigt begjuta huvud och hals med iskallt vatten misslyckades, och det återstod ingenting annat än genom steril fysiologisk koksaltlösning ersätta den förlorade blodmängden. 3 liter injicerades intravenöst. Blödningen stannade så gott som omedelbart, hästen övervakades noga under de närmaste dygnet, men blödningen återkom ej mera.

Till slut bör meddelas, att endast ett ytterst ringa antal kolikfall inträffat under året. (*Skarstedt.*)

Livregementets husarer.

Hälsotillståndet kan anses ha varit gott.

En katarr i övre luftvägarna angrep så gott som alla de i sept. 1914 inköpta hästarna. Katarren var emellertid av ganska lindrig art och vållade ej stort avbräck i dressyrarbetet.

Flera kolikfall ha förekommit, dock intet med dödlig utgång. Utfodringen med fodermjöl har ej här givit någon uppmuntrande erfarenhet.

Tvenne anasarka fall som sviter till kvarka äro antecknade; det ena inträffade bland de till Göteborg förlagda hästarna, det andra här i Skövde.

De få fall av kvarka som förekommo vid regementet hösten 1914 voro annars av ganska ofarlig natur. (*Bengtson.*)

Smålands husarregemente.

Hälsotillståndet bland hästarna har under året varit synnerligen gott. Några smittsamma sjukdomar hava icke förekommit, om jag undantager fyra fall av munsjuka bland de i augusti månad till regementet inköpta hästarna. Några tecken å munsjuka syntes icke hos någon av dem vid inköpet, men efter omkring tre veckor uppträdde sjukdomen å en häst och följde sedan å ytterligare tre med en dags mellanrum. De angripna hästarna isolerades genast i sjukstallet, varest de fingo stå under tre veckor. Sjukdomssymptomen voro fullständigt överensstämmande med dem vid smittsam munsjuka och sannolikt var även munsjukan å ifrågavarande hästar av smittsam natur, fastän den här inskränktes till fyra fall. Detta har jag så mycket större skäl antaga, som munsjuka med pustelbild-

ning samtidigt förekom å några hästar i Eksjö-orten, varifrån en del av hästarna inköptes.

Av invärtes sjukdomar märkas fall av tarmkatarr och icke så få fall av kolik. Bland stamhästarna finnas åtskilliga individer med svag digestion, som fordra särskilt omsorgsfull utfodring för att kunna hållas i kraft och något så när hull. Efter manövrar eller större ansträngningar än vanligt kräva dessa en tids vila och medicinsk behandling. Utfodring med stöfade linfrö och vetekli ett par tre gånger i veckan har visat sig hava mycket god verkan å dylika hästars matsmältning.

Kolikfallen hava förlidet år varit av något större antal än året förut. Som vanligt har sjukdomen företrädesvis uppträtt efter en mera ansträngande övningsperiod under de första dagarna av vilotiden. Vare sig minskning i havrationen under vilotiden vidtagits eller ej, hava kolikfallen duggat. Någon väsentlig minskning i utfodringsstatens näringsvärde anser jag i varje fall icke vara tillrädligt, då hästarna under en sådan period så väl behöva tillföras ökat hull för att bibehållas i kraft för kommande ansträngningar. Ett annat tillfälle, då kolikfallen bruka komma tätare än vanligt, är vid ombyte av de permanenta ströbäddarna. Orsaken till koliksjukdomen är då den synnerliga begärlighet, varmed hästarna förtära den nya halmen. För att hindra detta har försökts att hava hästarna uppbundna under dagen de första dygnen efter bäddens inläggning. Någon gynnsam verkan härav har jag dock just icke kunnat iakttaga, då hästarna i stället förtära så mycket mera halm under natten. Det synes därför vara lika förmånligt att låta hästarna vara bundna som vanligt, då de småningom fått sitt lystmäte å halmen tillfredsställt. Endast ett dödsfall av sjukdomen i fråga har inträffat under året. Särskilt mot dylika kolikfall, varom det här oftast rör sig, utfodringskolik och magsäcksöverfyllnad, hava vi nu, synes mig, ett bra nära osvikligt medel i mjölksyran, ingiven i rätt tid.

Av utvärtes åkommo förekommo som vanligt överbenshåltor och benhinneinflammationer, senlidanden, sår och kontusioner. Därjämte märkes ett jämförelsevis stort antal fall av ringkota ävenså osedvanligt många som kasserats för nämnda lidande, därav två stycken rätt unga hästar med sjukdomen i fråga icke inskränkt till en lem utan å flera.

Den möjligheten har framkastats, att ringkotans uppträdande i ökad frekvens under något år skulle kunna bero på bristande mineralhalt i fodret af föregående års skörd, vilket antagande synes hava sannolikhet för sig.

Tryckskador av beskaffenhet att föranleda hästens sjukrapporterande hava förekommit i 25 fall. En av orsakerna till dessa äro de vid icke fältutrustning begagnade filtvojlockarna, vilka äro väl tunna för att skydda huden för tryck. De skador, som nu stundom uppkomma å bakre randen av skulderbladet genom tryck av främre randen av sadelbladet, skulle sannolikt bliva sällsyntare om en tjockare vojlock som ginge tillräckligt långt framåt skuldran begagnades eller den dubbelvikta hästfilten även användes utan fältutrustning. Ävenså har visat sig brist å de nummer å sadlarna förefinnas, som äro högst i valvet och avsedda för hästar med särskilt hög manke. På regementschefens befallning har under förlidet år en utredning rörande orsaken till tryckskador vid regementet företagits och rapport härom insänts till inspektören för kavalleriet. Rekvisition av ett större antal sadlar höga i valvet har även verkställts.

Ett olycksfall av lyckligtvis mera ovanlig anledning har under året inträffat, i det ryggradsbrott, brott av tvenne ländkotor, uppkom å en häst, under det den för punktbränning låg fängslad i kasttyget. Kastningen förlöpte fullt normalt

och i hästens uppträdande under operationen märktes icke något ovanligt, men då hästen efter slutad operation blivit avfängslad, förmådde den icke resa sig. Vid undersökning konstaterades skadan i fråga.

Hovslagareskolan vid regementet har nu fungerat sitt andra år.

I motsats mot föregående år visade sig icke möjligt att på frivillighetens väg få det antal elever, 6 stycken, som till kommenderingen begärts, i det endast 5 stycken anmälde sig till genomgående av skolan. Av dessa avgick en med döden under utbildningens lopp.

I detta sammanhang kan jag icke underlåta att framhålla önskvärdheten av att hovslagareunderofficerens vid kavalleriet avlönings- och pensionsförhållanden snarast ordnas. Det torde ej kunna bestridas, att den person, som dels har att svara för den praktiska utbildningen vid hovslagareskolan dels med uppbördsmanansvar skall handhava det numera, särskilt efter förlidna års betydliga ökning ganska vidlyftiga och dyrbara veterinärmaterialförrådet, är för ett kavalleriregementes tjänstbarhet av stor betydelse, och att det sålunda är av synnerlig vikt, att en högt kvalificerad man för nämnda befattning finnes att tillgå. Dennas avlöningsförmåner hava visserligen, sedan hovslagareskolan kom till stånd, något förbättrats, men dock icke tillräckligt för att en duglig person med någorlunda säkerhet skall kunna påräknas kvarstanna såsom hovslagareunderofficer under längre tid. Denne bör därför i likhet med vad förhållandet är å fältartilleriet med avseende å löne- och framför allt pensionsförhållanden likställas med underofficer. Tätta ombyten å en så viktig befattning som ifrågavarande vore nämligen mycket olyckligt, något som man dock med nuvarande provisoriska anordning kan hava skäl befara. (*Lokrantz.*)

Skånska husarregementets I. bataljon.

Hälsotillståndet bland bataljonens hästar har under året ej varit gott. Dels uppträdde lungröta med 154 fall samt kvarka, näskatarr och halsinflammation med tillsammans 52 fall, dels kolik med ej mindre än 80 fall, vartill kommo två stelkrampsfall, det ena slutande med döden. Lungrötan infördes med en egen tjänstehäst, inköpt från ett handelsstall den 22 december 1913. Andra fallet förekom 35 dagar och tredje och fjärde fallen respektive 25 och 28 dagar efteråt samt det femte ytterligare 5 dagar därefter å hästar, hörande till liv-, tredje och femte skvadronerna. Till andra och fjärde skvadronerna nådde sjukdomen i april. Isolerings- och andra profylaktiska åtgärder, som naturligtvis redan från början vidtogos, kunde ej hejda sjukdomens spridning, men medförde dock den fördelen, att de flesta fallen framskötos till den varmare årstiden, under vilken dödsprocenten plägar vara minst. Häftigast uppträdde sjukdomen på livskvadron under juni, på andra skvadron under maj, på tredje under augusti, på fjärde under juli och på femte under april. Antalet fall på de respektive skvadronerna voro 30, 31, 32, 29 och 22. Inkubationstiden visade sig vara väsentligt längre än den i läroböcker angivna, en iakttagelse, som även gjordes på andra bataljon, dit sjukdomen infördes från samma håll. Sålunda har en inkubationstid på 35 dagar konstaterats. Sista fallet under året inträffade den 31 december. Sjukdomen är visserligen för närvarande på retur, men 28 hästar ha dock i år angripits därav. Anmärkningsvärt är, att långa intervaller i sjukdomens uppträdande förekommo på alla fem skvadronerna, vilket antagligen berott på den omständigheten, att

nya hästar i två perioder under tiden tillfördes bataljonen. Sålunda var det på livskvadron ett uppehåll från $^{26}/_7$ — $^{17}/_{12}$, på andra skvadron från $^{16}/_6$ — $^{31}/_{12}$ med ett enstaka fall den $^{26}/_{10}$, på tredje från $^{2}/_9$ — $^{21}/_{11}$ med ett fall under mellantiden den $^4/_{10}$, på fjärde från $^{23}/_7$ — $^{19}/_{10}$ och på femte från $^8/_7$ — $^{27}/_{10}$. Härav torde man åter kunna draga den slutsatsen, att inkubationstiden kan vara ännu mycket längre (42 dagar ha hittills angivits såsom den längsta), eller att sjukdomen kan bibehållas och fortplantas genom s. k. stallmiasma, vilket i så fall skulle utgöra en bekräftelse på förut gångse åsikter. Ehuru dödsprocenten har varit mycket låg — 3·24 % — (ett dödsfall på en egen tjänstehäst skulle till och med kunna uteslutas, enär hästen ej behandlades av någon veterinär och dessutom var uppstallad utom kasärn) så kan man dock ej påstå, att sjukdomen hade någon utpräglad mild karaktär, ity att febern i de flesta fall var ganska hög och i allmänhet ej släppte patienten förrän på 5—6 dygnet samt att lokalisation i övre hälften av inträffade fall konstaterades. I 38 fall uppträdde nämligen sjukdomen såsom högersidig, i 33 såsom vänstersidig, i 13 såsom dubbelsidig lunginflammation och i åtminstone 5 fall i förening med lungsäcksinflammation och utgjutning i brösthålan, samt varade i genomsnitt hos varje häst i 13 dagar. Till det goda resultatet torde tvenne omständigheter i synnerhet ha bidragit, nämligen dels att hästarna i allmänhet genast kommo under behandling, dels att till förfogande fanns ett mycket »luftigt» stall, egentligen en gammal lada med högst bristfälliga väggar och tak, så att tillgången på frisk luft var obegränsad. Det gynnsamma inflytandet härav gjorde sig nu som alltid gällande, i det att temperaturen hos patienten, så snart han väl kommit dit, i regeln nästan genast sjönk en halv grad. Motsatsen kunde också iakttagas eller vid de tillfällen, när han på grund av bristande utrymme något tidigare måste återflyttas till skvadronsstallet, då i flera fall temperaturen steg med en halv grad eller därutöver. Stående medicin var kamfer och kina. I november börjades med neosalvarsanbehandling. Tillsammans 15 hästar underkastades dylik behandling alltid under första eller andra dygnet efter insjuknandet. Resultatet var påtagligt; regelbundet sjönk temperaturen på andra eller tredje dagen till den normala, någon lokalisation uppstod ej och hästen blev så att säga i ett nu frisk. Om man får döma av dessa små försök, men jämförda med andra, erkännerligen med de i Tyskland anställda, i tidskrifter under senare tid refererade, så synes man i neosalvarsan ha funnit ett verkligt specifikum mot lungröta, helt enkelt outhärligt i de fall, då hästarna till varje pris fortast möjligt böra återställas, t. ex. i fält. Någon som helst svit av injektionerna hade vi icke. Medlet användes också i ett fall mot en envis kvarka med samma goda resultat. Några följesjukdomar efter lungröten ha i övrigt icke med säkerhet konstaterats, vilket väl berott därpå, att patienterna medgivits en rundlig rekonvalescenstid efter den egentliga friskrapporteringen.

En formlig kolikepidemi utbröt under tiden den 8—25 oktober bland hästarna vid tredje skvadron, som var förlagd till Ljungbyhed $^{28}/_8$ — $^{27}/_{10}$. En häst dog. Inalles insjuknade 29 hästar, utan att orsaken blev uttrönt. På dricksvattnet, som analyserades och befanns vara utmärkt, berodde sjukdomen ej. Mögelförgiftning ansågs också utesluten, men omöjligt är ej att epizootin berodde på förtärandet av sand vid avbetning av det korta gräset på heden, så mycket mera som det iakttogs, att sand avgick med avföringen i 5 fall.

Årets remonter voro av god kvalitet. (Sjöberg.)

Skånska husarregementets II. bataljon.

Såsom i årsberättelsen för föregående år omnämndes, utbröt i slutet av år 1913 lungröta bland avdelningens hästar, ditförd av en officershäst, som inköpts från en hästhandlare. 40 stycken hästar, de flesta yngre, angrepos av sjukdomen, av vilka 2 dogo. Å 2 stycken företogs med lyckligt resultat bröststick, då fara för kvävning syntes vara för handen. Såsom följsjukdom insjuknade 4 stycken i sen- och senskideinflammation, den ena mycket svårt å alla fyra fötterna. Efter behandling med våtvarmande omslag och i svårare fall med blistering samt en gräsbetestur tillfrisknade samtliga. Hos 2 stycken, båda officershästar, följdes sjukdomen av pipande kvickdrag. Sista lungrötefallet inträffade den 15 maj. Vid behandlingen lades synnerlig vikt vid så tidig isolering som möjligt av patienten samt noggrann desinfektion av spiltan. Dessutom frisk luft, kina, digitalis, kamfer, brännvin m. m.

I september månad inköptes för avdelningens räkning 48 stycken extra hästar, vilka medförde kvarka, som dock visade sig vara av godartad beskaffenhet och inskränkte sig till 25 sjukdomsfall.

Förutom de 6 sjukskrivna kolikfallen ha även en del lindrigare fall på en eller annan timma förekommit.

Inga mera anmärkningsvärda sjukdomar ha förekommit. (*Larsson.*)

Skånska dragonregementet.

Hälsotillståndet bland hästarna har i stort sett varit ganska tillfredsställande, ehuruval såväl kvarka som ringorm förekommit.

Sammanlagt hava 2 073 hästar varit sjukskrivna i tillsammans 23 325 dagar eller varje häst i medeltal under 11—12 dagar.

Kvarka, som utbröt bland de nyinköpta hästarna och av vilka 12 insjuknade, var av mycket svårartad natur. En stamhäst och en egen tjänstehäst dogo på grund av »kastad» kvarka.

Kolik uppträdde med 31 fall, av vilka 5 slutade dödligt.

Ringorm upptäcktes först bland de hästar, vilka voro tilldelade II. bataljonens underofficersskola. Trots isolering och andra åtgärder för hämmande av sjukdomens spridande, överfördes den dock till övriga skolors hästar, så att tillsammans 110 hästar angrepos och stodo obrukbara under 21 dygn per häst.

Bland övriga yttre sjukdomar hava som vanligt sår- samt led-, sen- och hov- åkommor varit mest förekommande.

Årets hovslagarskola har fortgått enligt uppgjord och av regementschefen fastställd plan. På grund av bristande utrymme ha endast sex elever kunnat utbildas vid eget regemente; av de övriga hava fyra utbildats vid A. 3 och två vid K. 4. Givetvis vore det en stor fördel för regementet att självt få utbilda sina hovslagare, då nu denna utbildning blivit lagd på respektive truppförband, och har på den grund framställning gjorts om nybyggnad av en instruktionssmedja för hovslagareskolans räkning. (*Sjöberg.*)

Kronprinsens husarregemente.

Hälsotillståndet bland hästarna har under året varit mycket tillfredsställande. I början av året inträffade ett fall av lungröta, som omedelbart vid sjukdomstecknens framträdande isolerades, varigenom smittans spridande till övriga hästar tycks hava förebyggts, alldenstund intet vidare fall inträffade under året. Under senare delen av året, då utfodring med majs och mjöl ägt rum, hava ett stort antal i allmänhet lindriga fall av kolik förekommit. Några hava dock varit svårare och tarvat behandling under flera dagar.

Till följd av benbrott hava två hästar störtat, i det ena fallet förelåg ett brott av tinningbenet, i det andra av nackbenet.

Under året hava undersökningar angående sockerhalten i blodet hos hästar blivit utförda av mig för att utröna dels huruvida någon skillnad förekommer hos sto och vallack, dels om dylik skillnad framträder i blodet under vinter och sommar, dels träningens inverkan på sockerhalten och dels huru hästarna i nämnda hänseende reagera vid ett mera ansträngande arbete. (*Bohm.*)

Norrlands dragonregemente.

Hälsotillståndet inom regementets hästbesättning har under hela det gångna året varit synnerligen gott. Av smittsamma sjukdomar hava visserligen förekommit 14 fall av »kvarka» bland de hästar, som under hösten från Uppsala-trakten inköptes för regementets behov, men på grund därav att dessa hästar stodo uppställda i regementets ridhus, isolerade från regementets övriga hästar, samt sedan sjukdomen brutit ut fingo förflyttas till stadens karantänstall i stället för att uppdelas och uppställas i respektive skvadronsstallar, lyckades det att hindra sjukdomens spridning till regementet. Att detta varit av synnerligen stor betydelse för regementets fältduglighet under dåvarande kritiska tidsperiod ligger i öppen dag. Sjukdomen kvarka har nämligen på de senaste 10 åren icke uppträtt som epizooti, utan endast förekommit i enstaka fall. Ytterst få av regementets hästar äro således immuna, och sjukdomen, som under vintermånaderna brukar uppträda såsom mest elakartad, hade antagligen fått en våldsam spridning. Ytterst få fall av invärtes sjukdomar hava förekommit, och även kolikfallen hava varit jämförelsevis fåtaliga. Endast ett av kolikfallen slutade med döden.

Detta fall gällde en remont och var dödsorsaken synnerligen egendomlig. Denna bestod nämligen i en magöverfyllnad framkallad genom en rent mekanisk tillstoppling av pylorus vid dess övergång i duodenum genom anhopning av larver till hästflugan (*Gastrophilus equi*).

I årsberättelsen för år 1912 har jag utförligt skildrat symptomen och sjukdomsförloppet vid ett fullkomligt analogt fall, som också slutade dödligt, varför jag här förbigår detsamma.

Tvenne fall av tarmslynga, ett fall av aortabristning och ett fall av lunghyperämi hava också förekommit, vilka samtliga slutade med döden. Dessutom har en av regementets hästar drunknat under egendomliga omständigheter. Under en simövning i Stocksjön, där badning av såväl personal som hästar försiggår, blev en av unghästarna orolig, reste sig, gick över i vattnet och dök upp under den vid sjöstranden uppförda, låga badbryggan. Hästen började att under bryg-

gan simma mot land, vilket lyckades bra, tills den kommit under det »pålok», som uppar den närmast land liggande delen av bryggan.

Då djuret på detta ställe med fötterna fått stöd mot sjöbottnen, sökte det arbeta sig upp på land men fastnade under påloket tvärplanka och kunde icke få upp hela huvudet över vattenytan. Munnen och näsborrarna voro under vattnet.

Under de mest våldsamma bemödanden att komma loss drunknade hästen inför ögonen på hela skvadronens personal, som förgäves gjorde de största ansträngningar att komma honom till hjälp. Då verktyg att söndersåga bron icke funnos till hands, och närmaste bondgård låg ett par kilometer avlägset, kom hjälpen för sent.

Allmännaast förekommande utvärtes sjukdomar under år 1914 hava, liksom under föregående år, varit alla slag av sår samt böjsene- och hovinflamationer. Sår, krosskador och grimskaftskador uppgå till ett sammanlagt antal av 309. Föregående år var denna siffra 241, och kan ökningen tillskrivas det ökade hästantalet vid regementet, dels genom nyinköp och dels genom i hög grad reducerad kassation. Böjseneinflamationerna visa däremot en glädjande minskning, från 71 till 57 fall, antagligen beroende därpå, att någon större ansträngande fälttjänstövning icke förekommit under året. Däremot hava hovinflamationerna stigit från 66 till 127 fall, och torde nog detta icke uteslutande bero på ökningen av hästantalet, utan även i någon mån på tvånget att under den gångna kristiden använda värnpliktiga hovslagare till biträden såsom hovslagare på skvadronerna. Dessa kunna givetvis under sin korta inkallelsetid icke bibringas den rutin i yrket, som man måste fordra av den ordinarie hovslagarepersonalen.

Sex av regementets hästar hava såsom obotliga måst nedslaktas. Sjukdomsorsakerna i dessa fall voro hjärnblödning, ryggradsbrott, ledsår, muskelbristning, gaffelbandsbristning och hovkräfta.

Sammanlagda antalet sjukdomsfall under år 1914 uppgår till 1 300 och antalet sjukdagar till 18 197 mot 1 046 fall och 14 243 sjukdagar under år 1913. Under det gångna året hava utförts 8 sträckbränningar för böjseneinflamation och 6 för gaffelbandsinflamation, 4 punktbränningar för spatt, 10 för periostiter och exostoser och 4 för kotbensfissurer. Av penetrerande nålbränning hava 2 utförts å senskidegallor, en å ledgalla och 3 å hygrom. Genomgående hovspricka har opererats i 24 fall, samt dessutom hava utförts 2 tandextraktioner, en nackfisteloperation samt en operation för hovkräfta, en för luftsnappning (Forssellska metoden), ett nervsnitt och en trepanation å skallen. Den sista patienten, en officers tjänstehäst, led av sarkom i nashålan och avsändes till Veterinärhögskolan för vidare behandling på grund av lidandets svårartade natur. Efter att därstädes hava undergått operation fyra olika gånger, måste den slutligen nedslaktas såsom obotlig.

I 1914 års hovslagareskola hava deltagit 7 elever, vilka samtliga hava utexaminerats som hovslagare, en med betyget med beröm godkänd och de övriga med godkänd i avgångsbetyg.

Bataljonsveterinärbeställningen, som sedan 10 år stått vakant, har under hösten tidvis upprätthållits. (*Widerström.*)

Svea artilleriregemente.

Regementet har under året varit fritt från smittsamma sjukdomar. I sjukjournalen finnes antecknat endast ett fall av »kvarka» med typiskt förlopp. Av övriga katarrala sjukdomar i respirationsorganen hava förekommit ett fåtal fall av laryngit. Ett av dessa fall hos en lejd häst har visat sig synnerligen kroniskt och nödvändiggjorde slutligen hästens avförande till Veterinärhögskolans kirurgiska klinik för operation. Hästen är ännu, då detta skrives, sjukrapporterad.

Frånvaron av smittsamma sjukdomar i andningsorganen — särskilt lungröta — är under alla förhållanden synnerligen gynnsam för arbetets normala gång vid regementet, och under det förflutna året har detta varit fallet i ännu högre grad, då hästarnas antal varit större, de lejda hästarna förhyrda för längre tid och övningarna och uttryckningarna talrikare än vanligt.

En omständighet, som i stället verkar störande, har varit den stora kolikfrekvensen. Såsom av sjukbeskedet framgår hava nämligen förekommit tillsammans 42 fall av sådana lidanden i digestionsorganen, som sammanförts under det gemensamma namnet kolik och av sådan art att de föranlett sjukrapport och behandling. Därutöver hava en mängd lindrigare och snart övergående rubbningar i digestionsorganen under en viss del av året nästan dagligen förekommit. Orsaken härtill anser jag vara den utfodring med fodermjöl eller s. k. Götafoder, som ägde rum under tiden $^{19}/_8$ — $^{13}/_{11}$. Av de sjukrapporterade 42 fallen kommo 31 på nämnda tid.

Förutom genom sin talrikhet utmärkte sig de kolikfall, som förekommo under mjöltutfodringsperioden, ofta genom sitt ovanligt långvariga förlopp, som i några fall uppgick till 10—11 dagar. Av de insjuknade hästarna dogo 7 stycken eller nära 17 %. Efter mjöltutfodringens slut upphörde kolikfall och övriga digestionslidanden. Angående utfallet av mjölfodringen har jag den 23 november avgivit rapport till regementschefen.

I övrigt har hälsotillståndet varit gott och sjuknumerären i förhållande till det stora antalet lejda hästar, som varit vid regementet inmönstrade under lång tid och till stor del kvarstå vid årets slut, jämförelsevis liten och endast obetydligt högre än under föregående år. Till stor del beror nog detta därpå, att de sedvanliga långa, krävande marscher till Marma och andra platser för fältskjutning, vilka pläga öka sjuknumerären i hög grad, under året ej förekommit.

Angående vid utmönstring av lejda hästar utbetalade skadeersättningar hänvisas till sjukbeskedet, som upptager samtliga ersatta fall.

Bland kulsprutekommissionens 43 stycken hästar, som sedan den 16 nov. varit vid regementet uppställda, hava förekommit:

lymfangit 1 fall,
tarmkatarr 1 fall,
tendinit 1 fall,
sår och kontusion 3 fall,

samtliga vid årets slut återställda. (Ringdahl.)

Göta artilleriregemente.

Hälsotillståndet har under år 1914 varit ganska gott.

Under de sista månaderna uppträdde en del fall av kvarka och halskatarr, men sjukdomen tog icke form av epidemi. Anmärkningsvärt är det stora antal

av kolikfall, som förekommit vissa tider, 6 å 8 sjukdomsfall om dagen. Som de allra flesta dock snart återgått till hälsa, hava de icke influtit i hästsjukbeskedet.

En del lindrigare sjukdomsfall såsom sår, kontusioner, mugg, laryngiter m. m., vilka visserligen varit föremål för behandling men ej omöjliggjort hästens användande, äro ej heller upptagna i detsamma. (*Olsson.*)

Vendes artilleriregemente.

Hälsotillståndet bland regementets hästar har under året ej varit tillfredsställande. I slutet av januari månad hade regementet fälttjänstövningar i trakten av Kristianstad. Ett par dagar efter hemkomsten från dessa övningar insjuknade vid södra kasernen en häst i lung- och vänstersidig lungsäcksinflammation samt ett par andra i feber av obestämbart art. Jag ansåg sjukdomarna bero på, att hästarna blivit förkylda i vinterbivuakerna och placerade dem i sjukstall. Det anmäldes emellertid sedan ett och annat stänkfall och med temperatur hos djuren av omkring 40°. Även dessa patienter placerade jag i sjukstall, men då också av norra kasernens hästar, som deltagit i södra batteriets övningar, några insjuknade med febersymptom, satte jag genast igång med utbrytning av bäddar, där sjuka hästar stått, och bröts ej blott den bädden, där feberhästen varit placerad, utan även en bädd på varje sidan om densamma. Spiltorna rengjordes och desinfektion verkställdes. Antalet sjuka feberhästar nedbragtes ganska snart till fyra stycken, och den förut omtalade lunginflammationshästen blev så småningom fullt tjänstbar. Den 25, 26 och 27 februari var det ånyo vintermarscher. Genom P. M. från fältveterinären hade jag blivit underrättad om att Skånska husarregementets Landskronaavdelnings hästar samt kronprinsens husarers hästar voro smittade av lungröta. Då vi hade samövning med kronprinsens husarer, fick bataljonsveterinären, som vid den marschen var tjänstgörande, order att vid bivuaker ingen förbindelse fick ske med nämnda regementes hästar och efter första övningsdagen marscherade första batteriet, stationerat vid södra kasernen, hem, och fingo det batteriets hästar övernatta i batteristallet. Följande natt lågo batterierna i vinterbivuak utan förbindelse med nämnda husarer. Omedelbart efter den marschen fick jag emellertid vid sjukvisitationerna ner till södra sjukstallet en hel del hästar, som ledo av höggradig feber. Samtidigt konstaterades på sjuette batteriet vid södra kasernen, att en därstädes uppstallad stamhäst hade lungröta. På norra kasernen konstaterades ett liknande fall ett par dagar därefter. All förbindelse med östra kasernen avbröts nu, men då under marscher hästar från alla regementets batterier varit sammanförda, dröjde det ej länge förr än lungrotetfall även anmäldes från öster. Hela regementets hästbesättning förklarades då smittad. Hästar med eller misstänkta för lungröta isolerades från de batterier, som de hade med att göra, d. v. s. första och andra divisionens, 10 batteriets och officersvolontärskolans på söder i öppna sommarstallar. Resultatet därav blev gynnsamt. Redan i slutet på april hade sjukdomen upphört både på norra och södra kasernen. På östra kasernen, som måste isolera sina hästar i täckta och därför mera osunda sommarstallar, varade sjukdomen betydligt längre och förekommo därstädes 2 stycken dödsfall.

Huru sjukdomen införts till regementet har icke med visshet kunnat utrönas. En av våra officerare hade i december månad året förut fått tillstånd att i ett av södra kasernens stallar insätta en honom tillhörig häst, inköpt från en hästhandlare i Kristianstadstrakten. Den hästen hade koller och gick även

ute på ridplanen och skadade sig så i huvudet, att han fick stå i sjukstallet en tid, innan han återställdes till säljaren. Från samma hästhandlare lär samtidigt levererats hästar både till kronprinsens husarregemente och till skånska husarregementet i Landskrona och Hälsingborg, där sjukdomen sedermera uppträdde.

Av andra sjukdomar, som vi haft åtskilligt besvär med, har varit kolik. På grund av havrebrist fingo vi en tid på hösten utfodra våra hästar till en del med majs, och antagligen genom ovanan med det fodermedlet förekommo nästan dagligen på de olika kasernerna kolikanfall i mängd bland hästbesättningen. Mången gång hade vi per dag samtidigt en 5 å 6 stycken hästar sjuka i kolik på södra och östra kasernen. Jag har i årsberättelsen endast upptagit de mest svårartade fallen, d. v. s. sådana, då jag ansåg sjukrapportering nödvändig i händelse av dödsfall. Ett annat olycksöde vis å vis kolik drabbade oss, då under fälttjänstövning i höstas ett par batterier voro på marsch från Kristianstad till Hörby. På vägen dit hade rast gjorts vid V. Vram och vattnades och utfodrades där hästarna. En del av dem hade vattnats vid en källa, där, efter vad ortsbefolkningen sedan upplyst mig om, vattnet är så kallt i vanliga fall, så ingen på det stället vågar vattna hästar, om de äro på minsta vis svettiga eller varma. På vägen från Vram till Hörby sjuknade en av de hästar, som druckit av nämnda källvatten, i väderkolik och kvarlämnades under tjänstgörande veterinärens behandling. Hästen måste troakariseras.

Då veterinären kom fram till bivuaken i Hörby lågo där två stycken av regementets hästar döda av kolik och tio å tolv stycken ledo av samma åkomma, därav tre ganska svårt. Alla företedde samma sjukdomssymptom, buken utspänd, metallklingande tarm ljud och stegrad hjärtverksamhet. Hästarna filtades och var och en erhöll 12 gm mjölksyra och kalla lavemang. På den marschen miste vi fyra hästar, tre genom magbristning och en på grund av tarmslynga.

Kvarka och näskatarr ha även under året förekommit mera än vanligt. Särskilt klagar den veterinär, som tjänstgör vid det i Lund förlagda batteriet från regementet, över att en stor del av våra därvarande hästar varit utsatta för en intensiv kvarkepidemi med svårartat sjukdomsförlopp, feber, abscessbildning m. m.

(Jonsson)

Norrlands artilleriregemente.

Vid jämförelse med föregående år, 8 114 dagar år 1913, 13 146 dagar 1914, synes sjukdomsförhållandet ej hava varit det bästa.

Orsakerna härtill torde vara att söka i dels de svårigheter, som uppstodo därigenom, att II. div. stallar nedbrunnit, att få hästarna lämpligt uppstallade, dels ock i det ökade antal lejda hästar, som under året måste anskaffas i och för användning vid tolfte mobila batteriet. — Under året har inträffat ej mindre än 46 stycken kolikfall, varav 6 med dödlig utgång. — Orsakerna härtill torde till en del kunna tillskrivas den anbefallda utfodringen med fodermjöl, vilken enbart blandad med fuktig havre förorsakat de svåra digestionstörningarna. Skall nämnda fodermedel rätt kunna tillgodogöras och digestionstörningarna förhindras, torde hackelse, helst höhackelse, användas som lämpligt blandningsmedel i därför avsedda lårar. Att användas blandat med havre på marscher och fältövningar anser jag ej vara lämpligt.

Ett stort antal hästar hava lidit av en näs- och halskatarr, därav blott 37 stycken blivit sjukrapporterade, och sedermera utbröt kvarka bland de lejda hästarna med ett dödsfall. (Söderberg.)

Norrlands artilleriregementes detachement i Boden.

De vanligast förekommande lidandena hava, såsom sjukbeskedet utvisar, varit sår, hovinflammation, senlidanden och blodförgiftning (lymfangiter) i nu nämnd ordning.

Kolik har förekommit i en anmärkningsvärt ringa grad i förhållande till hästantalet, tryckskador likaså.

Tvenne hästar hava under året störtat till följd av benbrott.

Den ene, en stambäst, bröt skankbenet, då den sökte resa sig i spiltan efter att antagligen hava fastnat med ena bakbenet i grimskafvet. Den andra, en lejd häst, snubblade i spannet med påföljd, att underarmen bröts. Sex stambästar hava kasserats, därav tre till liv och tre till slakt.

(Bergh.)

Upplands artilleriregemente och Skånska Husarregementets detachement i Uppsala.

Den under år 1913 utbrutna lunggröteenzootien har under året fortgått. Den nådde under slutet av januari månad sin höjdpunkt, avtog därefter under vintern och våren samt upphörde i början av juni månad. Det sista fallet inträffade den 25 maj och kunde friskskrivas den 5 juni, varefter sjukdomen förklarades upphörd i slutet av nyssnämnda månad. Inalles voro under året angripna 57 stycken hästar, varav 2 stycken dogo, under det återstoden tillfrisknade.

Under hela enzootien, vilken såsom i förra årsrapporten omnämndes började i oktober månad 1913, inträffade 159 sjukdomsfall, varav 8 stycken dogo. Man kan alltså säga, att sjukdomen varit ganska svårartad och förorsakat icke så ringa förluster, ehuru de av densamma förorsakade följsjukdomarna, nämligen pipande kvickdrag och synnoviter, icke varit i någon nämnvärd grad förekommande.

Vid regementenas friskförklarande företogs icke någon allmän desinfektion. Visserligen blevo de till sjukstall använda byggnaderna rengjorda, gödseln komposterad och delvis uppbränd men i övrigt företogs endast allmän utluftning i stallarna. Man befarade nog ett förnyat sjukdomsutbrott på hösten, särskilt vid inställandet av de lejda hästarna, och det så mycket mera, som under hösten genom exceptionella förhållanden ett ovanligt stort antal hästar måst inom etablissemetet uppställas, varvid ridhus och andra byggnader blivit använda till stall, men lyckligtvis har något sådant icke förekommit, och möjligt är ju, att den under sjukdomsperioden vidtagna åtgärden att hålla regementenas ridhus stängda, härvid kunnat hava sin betydelse.

Genom noggrannhet och försiktighet lyckades man ock förhindra sjukdomens spridning såväl till landsbygden kring Uppsala som till andra regementen och platser, där militärhästar äro uppställda.

Vid behandling av sjukdomen användes neosalvarsan, som därvid visade sig vara ett utmärkt medel och i de fall, där det i tid kom till bruk, visade ett fullgott resultat. Med detsamma behandlades 35 hästar, vilka allesamman med undantag av en, vilken omnämndes i förra årsrapporten och å vilken medlet på grund av omständigheterna blev för sent applicerat, tillfrisknade. Dosen ut-

gjordes av 4·5 gram upplöst i 150 gram 0·4 % steril. koksaltlösning, på en gång intervenöst infunderat. Behandlingen företogs på andra eller tredje dagen efter sjukdomens utbrott, och inträdde efter 1 dygns förlopp regelbundet en temperatursänkning av 1 à 2° samt därefter ganska hastig allmän förbättring. Salvarsanet har emellertid den olägenheten att vara ganska dyrt (pris cirka 40 kronor per dos); dessutom är det, då det ej finnes tillgängligt å apoteken, förenat med viss svårighet och dröjsmål att anskaffa detsamma.

Vid själva applicerandet kan man ej undgå att vid många tillfällen skada venens bakre vägg, varvid flebiter uppstå. Sådana åderfistlar och kalla abscesser ha uppträtt uti 10 fall. De voro rätt envisa, men övergingo alla till hälsa med undantag av 1 fall, där vävnadsmältningen sträckte sig ända till carotis med anfrätning av kärlväggen och därav följande bristning och allmän förblödning.

I övrigt ha bland hästarna förekommit endast yttre skador, olycksfall o. d. Kolik och magåkommor ha nog ibland uppträtt, ehuru icke i sådan grad, att man kunnat anse utfodringsfel föreligga.

Slutligen kan omnämnas, hurusom under året företagits två operationer mot krubbitning, enligt Forsell-, samt en mot pipande kvickdrag, Williamssonsoperationer, samtliga med gott resultat. (*Florén.*)

Smålands artilleriregemente.

Hälsotillståndet bland hästarna har ej varit fullt tillfredsställande. Kvarka och halsinflammation uppträdde under senare delen av året isynnerhet bland de lejda och kompletteringshästarna. Yttre skador hava varit vanligare än eljest, beroende på att en stor del av hästarna måste stå i bivack, sedan stora vinterstallet härjats av eld. I synnerhet sedan hästbesättningen genom lejning och inköp betydligt ökats, blevo »bivacksåren» med öppnade muskel- och senskidor talrika och krävde ett synnerligen drygt arbete, i det sår, sårinfektion och krosskada hava sammanlagt förorsakat ej mindre än 317 sjukdomsfall med 4 885 sjukdagar mot 60 och 2 443 under 1913; tryckskada å ryggen genom filtgjordstryck hava även varit vanliga hos dessa bivackhästar.

Ävenså har konditionen lidit i avsevärd grad. En del hästar stå ännu vid årsskiftet ute i öppna sommarstallar eller fältförråd — och rationen för kompletterings- och lejda hästar är enligt för dem fastställd stat avsevärt lägre än normalration.

Antalet sjukdagar har varit 6·3 % av tjänstgöringsdagarna mot 5·8 % år 1913.

Två fall av stelkramp inträffade på olika batterier tätt på varandra, varför samtliga bäddar togos ut; antitetanusserum försöktes i båda fallen, ena fallet gick till döden på fjärde dygnet, andra fallet, som gick till hälsa, var från början synnerligen lindrigt, och någon påtaglig verkan av serum kunde ej påvisas.

Ett fall av spiktramp — med perforerad sena och öppnad strålbensbursa — gick till hälsa efter intensiv behandling med vätesuperoxid; fallet kom genast till behandling och sårkanalen var så vid, att en kanyl kunde införas ända in till strålbenet.

Eldsvådan i stora vinterstallet utbröt av obekant anledning å fouragevinden omkring klockan 11 e. m. den 17 maj, och vid 5-tiden på morgonen var hela stallet oanvändbart. Alla hästar utfördes i god ordning ur stallarna vid brand-

larmet, men på grund av vid ett dylikt tillfälle förklarlig »hets» släpptes allesamman — omkring 400 stycken — lösa, de flesta med kvarsittande grimskäft och en hel del filtade. Samtliga grindar till etablissementet öppnades, en kedja hade bildats av manskap runt det brinnande stallet och med ett väldigt härskriförmåddes hästarna att rusa ut genom grindarna, som sedan stängdes. Och sedan spridde sig hästarna runt om i omgivningen; de flesta återkommo dock självmant under nattens och morgonens förlopp; en avdelning på omkring 30 stycken tog vägen runt Rocksjön och Munksjön och återvände med god fart genom västra stadsdelen, ränsande gatorna framför sig. Av dessa stötte en av flygelhästarna huvudet mot en lyktstolpe, varvid käk-, pann- och en del av ögonhålan inträcktes; hästen kom emellertid med de andra tillbaka, och skadan märktes, då det började dagas på morgonen, och hästen opererades omedelbart, medan eldsvådan rasade som värst, och blev fullkomligt återställd. Detta var den enda större skada, som uppstod; en del hade blivit skadade på knän och skenben genom de slängande grimskäften och genom att springa mot stängsel och dylikt men ingen svårt, fast en del av skadorna krävde rätt långvarig behandling. Omkring 50 hästar sjukskrevos de närmaste dagarna. Alla hästar, all sadelmundering och övriga inventarier, som förvarades nere i stallet, blevo bärgade. (Hederstedt.)

Gottlands artillerikår.

Hälsotillståndet bland hästarna har under året varit i allmänhet gott. Det är huvudsakligen yttre skador och hältor som behandlats. Ingen smittsam sjukdom har uppträtt. (Ahlgren)

Positionsartilleriregementet.

Under det gångna året har ett jämförelsevis gott hälsotillstånd varit rådande. Det lejda hästantalet har varit ovanligt högt och på grund härav kommer sjukdomarnas antal bland denna kategori hästar att betydligt överstiga föregående års. Delar av regementet ha under året varit förlagda från Stockholm, där jag ej kunnat handha hästsjukvården. De sjukdomsfall, som vid dessa truppförband inträffat, äro icke upptagna i bifogade sjukbesked.

Av smittsamma sjukdomsfall äro 10 fall lindrig kvarka att anteckna. Smittokällan till denna sjukdom visade sig vara en lejd häst, behäftad med periproctala abscesser med fistelbildningar nedåt låret samt långt upp i korsmuskulaturen. Denna häst företedde inga symptom till kvarka. Vid undersökning av varet visade sig detta innehålla streptococcus equi. Det låg sålunda tydligt för handen, att härifrån härledde sig infektionen. Periproctiten blev rätt besvärlig att få bukt med; när en fistelgång slutit sig, öppnade sig en eller flera på långa avstånd därifrån. Behandlingen bestod i kraftiga incisioner, sköljningar med vätesuperoxid samt subkutana injektioner av antistreptococserum.

Även en annan smittsam sjukdom, nämligen ringorm (herpes tonsurans) har under det gångna året hemsökt regementets hästar. Inom en veckas tid anmäldes 15 fall dels stam dels lejda hästar. Samtliga angripna djur blevo på ett betryggande sätt isolerade och sjukdomens vidare spridning förhindrades. Jag

uppdelade de angripna djuren i tre grupper och använde olika behandlingsmetod för varje grupp. En grupp behandlades med 5 % creolinsprit, en med 1 % sublimatsprit samt en med en blandning av phenol, glycerin och spirit. ten. (i förh. 1: 10: 30). Den sista metoden visade sig vara de andra överlägsen.

En trepanation för besvärlig bihålekatarr har under året utförts å en lejd häst med gott resultat.

Det fodermjöl, som under förra året blev anbefallt att användas i utbyte mot en del av havren, anser jag icke uppfylla sådana fordringar, som man bör ställa på ett lämpligt hästkraftfoder. En del hästar visa tydligt, att detta nya foderämne icke verkar välgörande på dem. De förete kraftlöshet samt svettas lätt efter lindrigt arbete. Vid fall då jag föreskrivit att upphöra med mjölnutfodring ha djuren snart åter repat sig. (*Kruse.*)

Svea ingenjörkår.

Hälsotillståndet bland hästarna kan under det gångna året sägas hava varit rätt gott. Visserligen har icke mindre än 5 hästar blivit nedslaktade, men 4 av dessa, samtliga med brott av stora skankbenet, framkallade genom slag av närstående hästar, kunna betraktas såsom rena olycksfall. Den femte i korslamhet insjuknade hästen dödades efter några dagar på grund av utbredda sårnader å huden och fullständig oförmåga att resa sig. Därjämte hava tvenne hästar dött i kolik och tre stycken blivit utrangerade för ålder och stelhet.

De smittsamma och invärtes sjukdomarna i övrigt hava varit få och av lindrig art. Största anparten kommer således på de utvärtes skadorna såsom sår, tryckskador m. m. och på hältorna.

För senlidanden hava två stycken hästar blivit brända och fyra stycken skarpt blistrade; en häst har blivit opererad för bindvävsknutor i sadelstaden. Samtliga ingrepp hava lämnat gott resultat.

Uppställningen av ett större antal lejda hästar å Kungl. Svea ingenjörkår har på grund av trångboddheten inom etablissementet alltid varit bekymmersam och rätt kostsam genom förlusterna av söndersparkad hästmateriel. Nu har emellertid på bästa sätt blivit sörjt för de senast inköpta 100 hästarna, i det sommarstallet ovanför ridhuset blivit inbyggt och vinterbonat samt ett av pontonförråden blivit inrett för samma ändamål och utrustat med spiltor för 60 stycken hästar.

(*Arenander.*)

Göta ingenjörkår.

Då kåren under höstens lopp haft flera hästar, än vad stallrummet är avsett för, hava hästarna måst stå mycket trångt, vilket haft till följd att flera olycks-händelser än vanligt inträffat. Isynnerhet hava, sedan djuren blivit vinterskodda, sår på bakbenen ofta förekommit.

Det mot havren utbytta fodermjölet gav, innan hästarna hunnit vänja sig därvid, anledning till talrika om ock i allmänhet rätt lindriga kolikfall. Ingen smittsam sjukdom med undantag av kvarka har under året uppträtt.

(*Sandberg.*)

Fälttelegrafkåren.

Hälsotillståndet bland hästarna kan betecknas såsom synnerligen gott.

Endast en häst har med döden avgått genom blodförgiftning. Som fallet är egendomligt, vill jag litet närmare beröra detsamma. Dagen före Kristi Himmelsfärdsdag, under eftermiddagsrykten, sprang ovannämnda häst helt plötsligt framåt i spiltan och slog därvid huvudet mot en i stallväggen befintlig sprint. Den ådrog sig därvid, enligt stallofficerens och tjänsteförrättande hovslagarens mening, endast ett obetydligt skrubbsår. Detta tvättades därför helt löst med lysoform och täcktes med ett kolloidumförband. Någon anmälan till mig skedde ej på grund av skadans obetydlighet. Följande dag gick hästen med i motionsridningen, och mannen som red den märkte endast att hästen ej var så pigg, som den brukade vara, samt att den var något »vinglig i gången». I övrigt åt och drack den som vanligt hela den dagen. På fredagen ringde hovslagaren tidigt på och meddelade mig, att hästen svårt insjuknat. Vid min ankomst till stallet stod djuret i spiltan hängande med huvudet, fullkomligt oberörd av sin omgivning — medvetandet således starkt stört — förflyttning ej utan stöd. Temperatur 39.4, i pannan sår med gulröd flytning och ansvalld omgivning. Diagnos: sår med infektion i pannan. Behandling: varsam spolning av såret med antiseptika och ispåse å hjässan. Tillståndet förbättrades, så att djuret på eftermiddagen samma dag kunde röra sig tämligen obehindrat samt även upptaga foder och dryck. Samma var även förhållandet, då jag på lördagsförmiddagen besökte djuret, men på eftermiddagen sistnämnda dag blev det plötsligt sämre, föll omkull och dog helt hastigt. Vid obduktionen, som utfördes å Veterinärhögskolan, gjordes den överraskande upptäckten, att förutnämnda sprint, som djuret slagit huvudet emot, genomborrat hjärnkapseln och inträngt 2 cm. i hjärnsubstansen.

Ett typiskt fall av anasarka med fullt utbildat ödem å huvud och extremiteter har, efter upptäckten och skarifiering av inkapslad varhård i käklymfkörtlarna, blivit återställd till hälsa efter 32 dagars behandling, varvid såsom invärtes medicin använts jodkalium och jodnatrium å 5 i förening med vätvärmande bukslag.

Av övriga invärtes sjukdomar hava förekommit några lindrigare fall av kolik, samt å höstsidan en hel del kombinerade näs- och svalgkatarrer, som duggat litet emellanåt, tills jag slutligen upptäckte smitthården hos en av stamhästarna med kvarstående högst ringgradig flytning från en föregående sjukskrivning och som nu på allvar isolerats för en längre tid framåt.

I övrigt hava åkommorna mest varit av utvärtes beskaffenhet, såsom sår och kontusioner samt hältor. (*Arenander.*)

Svea trängkår.

Hälsotillståndet bland kårens hästar har varit gott. Intet sjukdomsfall av extraordinärt intresse har förekommit med undantag av ett fall av åderbrock hos en remont, vilken efter kassation såldes till Veterinärhögskolan och där blivit vetenskapligt bedömd vid sektion. (*Berg.*)

Göta trängkår.

Vid kåren har under året funnits ett större antal hästar än vanligt och, om jag så må säga, ett nytt slag av hästar — inköpta draghästar. Resultatet av detta sätt att skaffa hästar synes mig vara särdeles gott. Alla djuren hava stått sig bra och anskaffningskostnaden var särdeles låg.

Vad deras hälsotillstånd beträffar synes det av sjukbeskedet, att antalet »sårade» varit stort, men detta beror på att stallutrymmet varit otillräckligt. Provisoriska stallar kunna ej gärna bliva fullgoda.

Antalet kolikfall har ävenledes varit stort, beroende på att havren av ekonomiska skäl måst utbytas mot fodermjöl. Detta senare tålde hästarna ej väl till en början, men då de fingo det i små givor, förorsakade det ej någon olägenhet.

I övrigt har hälsotillståndet varit gott. (*Sandberg.*)

Norrlands trängkår.

Under år 1914 har det allmänna hälsotillståndet bland hästarna varit tillfredsställande. Någon smittsam sjukdom (infektionssjukdom) har jag ej iakttagit bland hästarna under nämnda år. De sjukdomar, som mest förekommit, hava varit bleksot, inflammationer i luftstrupshuvudet, kolik, böjseneinflammationer, krosskador, tryckskador, sår, inflammationer i hovens läderhud och krontramp.

(*Setterbom.*)

Skånska trängkåren.

Under år 1914 har hälsotillståndet vid kåren varit gott, vad yttre sjukdomar beträffar. I augusti utbröt en ganska svårartad kvarkepidemi, som ej upphörde förrän i slutet av november. Därvid visade sig de lejda och inköpta hästarna särskilt mottagliga, under det att endast en stambäst insjuknade. Alla fallen återgingo dock till hälsa. (*Wolke.*)

Västmanlands trängkår.

Hälsotillståndet bland kårens hästar har under året varit synnerligen gott.

Inga smittsamma och mycket få invärtes sjukdomar hava förekommit.

Efter inköpet av hästar i början av september rymde kårens stallar för lejda hästar icke alla, utan en stor del måste stå ute vid krubbstreck. Vid inträffande kyligare väderlek förhrydes den enda lokal, som stod till buds i den allra närmaste trakten, nämligen en större ladugård å en bredvid etablissemang liggande egendom, men då utrymmet därstädes i alla fall var trångt, och de inköpta hästarna icke voro vana att stå så tätt med endast bommar emellan sig, förekommo i början en hel del sår och andra skador å bakbenen, vilka skador i en del fall voro ganska långvariga.

Då 32 hästar avsänts härifrån den 27 november till olika infanteriregemen-

ten blev utrymmet större, och så småningom vande sig också hästarna vid varandra och antalet »sparkade» minskades undan för undan.

Två dödsfall hava under året förekommit, båda bland inköpta hästar. Båda fallen inträffade under marsch till och från fälttjänstövning, den ena dog i kolik och den andra måste nedslaktas på grund av bäckenbrott i själva höftleds pannan.

Några märkligare sjukdomsfall hava icke under året inträffat.

(Larson.)

Östgöta trängkår.

Hälsotillståndet bland hästarna har under året varit tillfredsställande. Smittsamma sjukdomar ha icke förekommit. Vanligaste fel hava varit tryckskador och sår. En stamhäst med höggradigt pipande kvickdrag uppsändes till Veterinärhögskolan för operation, och medförde denna tydlig förbättring. En bränning för senskidegalla har gjorts med gott resultat. (Morén.)

Bodens trupper.

Allmänna hälsotillståndet har varit gott. Förutom ett fall av smittsam kvarka bland de mobiliserade hästarna vid A. 8, vilket fall isolerades, ha inga smittsamma sjukdomar förekommit. Med kallare väderlek började katarrer i luftvägarna (rino-laryngiter) förekomma, särskilt vid A. 8, där en del av »plåtföråden» (magasin med plåtvägg) apterades till stall, men fallen avtogo sedan stallen hunnit vinterbonas.

Vid A. 8 inträffade i början av mobiliseringen tvenne svårare fall av kolik, varav det ena ledde till slakt, men det andra gick till hälsa. Anledningen var förtäring av grus (finkornig krossad kvarts), varmed det stenlagda golvet i ett av stallen var bestrött och som förtärts under djurens försök att tillgodogöra sig å golvet utspilld havre. I det slaktade djurets mage fanns över en liter grus.

Ett egendomligt fall, som inom några dagar förde till slakt, då djuret var i döende tillstånd, har förekommit vid I. 19. Sjukdomen började med upphörd peristaltik och förlamning av rectum, blåsa och svans samt ansiktsmuskler och övergick slutligen till allmän paralyse. Vid sektion visade sig inga makroskopiskt skönjbara förändringar i de inre organen, hjärnan eller förlängda märgen.

(Bergh.)

TABELLER

RÖRANDE HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN VID ARMÉN

Tab. 1. Tablå över trupp-

1		2	3	4	5	6	7
		D e b e t					
		Reser- vation från år 1913 kronor	1914 års anslag kronor	Extra upp- börd kronor	Extra anvis- ningar kronor	Summa kronor	Brist till år 1916 kronor
I. arméfördelningen.							
1	Karlskrona grenadjärregemente.....	513'86	1 816'81	53'45	—	2 384'12	1 686'41
2	Kronobergs regemente.....	—	1 557'75	2 617'00	—	4 174'75	—
3	Hallands regemente.....	—	2 408'31	2 539'56	—	4 947'87	—
4	Norra skånska infanteriregementet	—	2 019'85	6 139'85	—	8 159'70	—
5	Södra skånska infanteriregementet	1 117'20	3 288'07	1 437'02	—	5 842'29	—
6	Skånska husarregementet i Helsingborg	277'84	1 554'90	583'76	—	2 416'50	—
7	Skånska husarreg:ets avd. i Landskrona	262'92	1 157'78	204'16	—	1 624'86	—
8	Skånska dragonregementet.....	2 596'19	2 715'57	1 639'37	—	6 951'13	—
9	Kronprinsens husarregemente	167'65	1 580'69	1 150'00	—	2 898'34	—
10	Wendes artilleriregemente	497'57	3 815'27	2 318'24	—	6 631'08	—
11	Skånska trängkåren.....	494'64	2 704'71	1 301'96	1 622'53	10 728'74	—
II. arméfördelningen.							
12	Första livgrenadjärregementet	88'24	2 863'41	2 327'06	—	5 278'71	—
13	Andra livgrenadjärregementet	313'33	2 071'05	2 901'02	—	5 285'40	—
14	Jönköpings regemente.....	—	1 895'11	3 502'95	—	5 398'06	—
15	Kalmar regemente.....	374'38	2 078'88	3 873'37	—	6 326'63	—
16	Smålands husarregemente	81'88	1 572'05	836'36	—	2 490'29	—
17	Smålands artilleriregemente	—	2 146'47	2 825'11	—	4 971'58	—
18	Östgöta trängkår	3 993'27	2 498'13	84'05	1 305'20	9 634'65	—
19	Volontärskolan i Norrköping.....	—	653'82	—	249'06	902'88	—
III. arméfördelningen.							
20	Västgöta regemente.....	1 976'87	1 676'18	1'05	—	3 654'10	—
21	Skaraborgs regemente.....	1 209'73	2 363'49	4 241'26	—	7 814'48	—
22	Älvsborgs regemente	2 310'86	1 820'47	1 480'86	—	5 612'19	—
23	Bohusläns regemente	327'25	2 710'27	5 049'20	—	8 086'72	—
24	Livregementets husarer	209'26	1 561'27	750'88	—	2 521'41	—
25	Göta artilleriregemente	828'65	2 228'84	1 168'91	952'18	5 168'58	—
26	Boden—Karlsborgs artilleriregemente ...	704'01	1 037'94	1 283'85	—	3 025'80	—
27	Göta ingenjörkår	624'24	1 589'37	1 448'72	—	3 662'33	—
28	Göta trängkår	1 470'89	2 819'85	3 667'72	1 5964'11	13 922'67	—
29	Volontärskolan å Karlsborg	278'89	563'46	—	12'00	854'35	—

¹ Värdet av till truppförband översänd materiel.

sjukvårdsanslaget år 1914.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
K r e d i t				Antal tjänst- görings- dagar	Kostnad per man och dag i öre									
Brist från år 1913 kronor	Utgifter kronor	Summa kronor	Reserva- tion till år 1915 kronor		Naturav- rden	Förbr. materiel	Nyskaffning	Underhåll	Tvätt	Medikamenter	Transp.-kostn.	Diverse	Utgifter för epidemier	Summa kostnad
—	4 070'53	4 070'53	—	181 681	1'30	0'01	0'03	0'10	0'11	0'54	0'04	0'07	—	2'24
—	2 557'98	2 557'98	1 616'77	155 775	0'49	0'04	0'03	—	0'10	0'86	0'08	—	—	1'64
77'56	3 284'41	3 361'97	1 585'90	240 831	0'39	0'01	0'10	0'03	0'07	0'69	0'02	—	0'01	1'36
1 603'49	6 081'65	7 685'14	474'56	201 985	0'98	0'05	0'46	0'66	0'34	0'37	0'14	0'03	—	3'01
—	2 553'22	2 553'22	3 289'07	328 807	0'27	0'02	0'05	0'01	0'02	0'34	0'02	—	—	0'77
—	2 046'58	2 046'58	396'92	155 490	0'30	—	0'08	0'07	0'09	0'67	0'05	—	0'02	1'31
—	1 037'82	1 037'82	587'04	115 778	0'18	—	0'14	0'06	0'08	0'34	0'04	—	0'02	0'89
—	1 587'46	1 587'46	5 363'67	271 557	0'08	0'03	0'02	0'03	0'09	0'18	0'09	0'02	0'02	0'58
—	1 861'31	1 861'31	1 037'03	158 069	0'05	0'03	0'12	0'02	0'07	0'67	0'04	—	0'14	1'17
—	3 933'96	3 933'96	2 697'12	381 627	0'33	—	—	0'02	0'06	0'52	—	0'01	0'03	1'03
—	9 226'11	9 226'11	1 502'63	90 157	0'91	0'12	0'33	0'58	0'22	0'93	0'19	0'01	—	3'32
—	2 137'47	2 137'47	3 141'24	286 341	0'22	0'02	0'04	0'10	0'13	0'10	0'01	—	0'08	0'74
—	2 840'83	2 840'83	2 444'57	207 105	0'38	0'02	0'07	0'04	0'11	0'69	0'02	0'01	—	1'37
169'13	2 414'27	2 583'40	2 814'66	189 611	0'30	0'03	0'02	0'08	0'11	0'68	0'02	—	—	1'27
—	3 278'48	3 278'48	3 048'15	207 888	0'30	0'03	0'11	0'09	0'18	0'77	0'06	—	—	1'57
—	1 572'14	1 572'14	918'15	157 205	0'27	0'04	0'03	0'05	0'11	0'47	0'03	—	0'02	1'00
1 251'32	3 657'79	4 909'11	62'47	214 647	0'44	0'10	0'06	0'09	0'31	0'62	0'03	—	0'02	1'70
—	7 089'48	7 089'48	2 545'17	83 271	2'66	0'12	0'31	0'30	0'20	1'04	0'18	—	—	4'83
—	669'78	669'78	233'10	65 352	0'14	0'01	—	—	0'10	0'72	0'02	—	—	1'02
—	1 926'45	1 926'45	1 727'65	167 618	0'32	0'04	0'06	0'02	0'07	0'56	0'04	—	—	1'14
—	4 141'63	4 141'63	3 672'85	236 349	0'29	0'02	0'03	0'17	0'09	1'08	0'03	0'01	—	1'75
—	3 364'96	3 364'96	2 247'23	182 047	0'56	0'06	0'16	0'04	0'22	0'74	0'01	0'01	0'01	1'84
—	4 159'88	4 159'88	3 926'84	271 027	0'27	0'04	0'03	0'05	0'11	0'89	0'04	—	0'06	1'53
—	1 904'40	1 904'40	617'01	156 127	0'27	0'03	0'11	0'08	0'09	0'54	0'02	0'01	0'03	1'21
—	2 875'62	2 875'62	2 292'96	222 884	0'41	0'04	0'12	0'06	0'07	0'55	0'01	—	—	1'29
—	1 856'39	1 856'39	1 169'41	103 794	0'62	—	0'01	0'16	—	0'80	0'03	—	0'13	1'78
—	2 038'16	2 038'16	1 624'17	158 937	0'45	0'02	0'01	0'02	0'05	0'60	0'01	0'02	0'12	1'28
—	10 010'08	10 010'08	3 912'49	93 915	0'63	0'13	0'77	0'91	0'29	1'28	0'19	0'05	0'03	4'80
—	834'39	834'39	19'96	56 346	0'05	—	0'03	0'03	—	1'14	0'12	—	0'07	1'48

	1	2	3	4	5	6	7
	D e b e t						
	Reser- vation från år 1913 kronor	1914 års anslag kronor	Extra upp- börd kronor	Extra anvis- ningar kronor	Summa kronor	Brist till år 1915 kronor	
IV. arméfördelningen.							
1 Svea livgarde	373'31	3 505'17	3 744'72	700'00	8 328'20	—	
2 Göta livgarde	—	3 947'54	4 229'33	—	8 176'87	—	
3 Livregementets grenadjärer	274'04	2 200'32	4 678'69	—	7 153'05	—	
4 Södermanlands regemente	1 070'06	2 583'60	2 588'45	—	6 242'11	—	
5 Vaxholms grenadjärregemente	—	1 960'86	45'75	—	2 006'61	—	
6 Livgardet till häst	605'37	1 683'16	905'78	—	3 194'31	—	
7 Svea artilleriregemente	188'75	2 376'16	2 148'26	—	4 713'17	—	
8 Positionsartilleriregementet	—	1 128'21	1 841'86	—	2 970'07	1 391'88	
9 Svea ingenjörkår	494'52	1 589'75	1 581'11	—	3 665'38	—	
10 Fälttelegrafkåren	2 179'29	1 303'64	178'88	—	3 661'81	—	
11 Svea trängkår	—	2 645'91	1 262'23	1 919'46	13 098'60	—	
V. arméfördelningen.							
12 Upplands infanteriregemente	1 111'05	3 043'19	3 829'61	—	7 983'85	—	
13 Dalregementet	1 844'30	2 417'80	175'75	—	4 437'85	—	
14 Västmanlands regemente	169'48	2 048'36	4 582'01	—	6 799'85	—	
15 Värmlands regemente	—	1 919'30	2 454'62	—	4 373'92	—	
16 Livregementets dragoner	—	1 613'43	917'44	—	2 530'87	410'87	
17 Upplands artilleriregemente	287'33	3 217'23	56'91	2 558'53	6 120'00	—	
18 Västmanlands trängkår	5'90	2 314'02	12551'29	2 552'84	20 398'05	—	
VI. arméfördelningen.							
19 Hälsinge regemente	631'37	1 842'07	3 870'58	—	6 344'02	—	
20 Västerbottens regemente	—	2 295'01	2 905'57	—	5 200'58	—	
21 Jämtlands fältjägerregemente	—	2 075'91	3 689'74	—	5 765'65	—	
22 Västernorrlands regemente	121'25	2 477'80	3 207'26	—	5 806'31	—	
23 Norrlands dragonregemente	—	1 602'71	829'24	—	2 431'95	—	
24 Norrlands artilleriregemente, I. och II. divisionerna	853'34	1 272'20	1 225'09	—	3 350'63	—	
25 Norrlands trängkår	34'94	2 263'83	1 132'86	3 478'61	6 910'24	—	
Bodens trupper.							
26 Norrbottens regemente	775'83	2 569'40	117'86	—	3 463'09	46'73	
27 Norrlands artilleriregementes det. i Boden	—	846'64	20'00	—	866'64	496'44	
28 Boden—Karlsborgs art. reg:t det. i Boden	326'97	462'14	41'00	—	1 330'11	—	
29 Bodens ingenjörkår	280'15	762'00	119'50	—	1 161'65	—	
Gottlands trupper.							
30 Gottlands infanteriregemente	—	1 852'18	71'25	49'12	1 972'55	1 152'35	
31 Gottlands artillerikår	—	424'87	390'91	—	815'78	32'20	

¹ Värdet av magasinsbehållning vid årets slut samt till truppförband översänd materiel.

² Värdet av till regemente översänd materiel, 3731. 28 kr.

³ Värdet av magasinsbehållning vid årets slut.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
K r e d i t				Antal tjänst- görings- dagar	Kostnad per man och dag i öre									
Brist från år 1813 kronor	Utgifter kronor	Summa kronor	Reserva- tion till år 1915 kronor		Naturavården	Förbr. materiel	Nyanskaffning	Underhåll	Tvätt	Medikamenter	Transp.-kostn.	Diverse	Utgifter för epidemier	Summa kostnad
—	7 303'50	7 303 '50	1 019'70	350 517	0'28	0'08	0'01	0'22	0'11	0'97	0'10	—	0'27	2 '08 1
162'07	6 490'68	6 652 '75	1 524'12	394 754	0'61	0'04	—	0'09	0'12	0'61	0'04	—	0'09	1 '64 2
—	3 908'40	3 908 '40	3 244'65	220 032	0'59	0'10	0'06	0'18	—	0'78	0'04	0'03	—	1 '77 3
—	3 662'06	3 662 '06	2 580'05	258 360	0'42	0'07	0'14	0'14	0'01	0'53	0'06	—	—	1 '41 4
—	1 687'26	1 687 '26	319'35	196 086	0'25	0'01	—	0'01	0'02	0'48	0'06	—	—	0 '86 5
—	2 718'29	2 718 '29	476'02	168 316	0'23	0'08	0'02	0'06	0'18	0'67	0'04	0'02	0'27	1 '61 6
—	3 123'27	3 123 '27	1 589'90	237 616	0'21	—	0'07	0'04	—	0'62	0'08	—	0'25	1 '31 7
90'38	4 271'67	4 361 '95	—	112 821	0'44	—	—	—	0'08	1'33	0'04	0'01	1'85	3 '78 8
—	3 219'97	3 219 '97	445'41	158 975	0'21	0'04	—	0'04	0'06	1'10	0'02	—	0'50	2 '02 9
—	2 222'02	2 222 '02	1 439'79	130 364	0'28	0'25	0'01	0'48	0'04	0'31	0'01	0'29	—	1 '70 10
91'42	12 902'39	12 993 '81	104'79	88 197	1'02	0'21	0'21	0'53	—	0'89	0'11	0'02	0'03	3 '64 11
—	4 907'62	4 907 '62	3 076'23	304 319	0'32	0'03	0'01	0'07	0'08	0'98	0'01	0'02	0'05	1 '61 12
—	1 996'43	1 996 '43	2 441'42	241 780	0'26	0'05	0'02	0'05	—	0'40	—	—	—	0 '82 13
—	3 799'98	3 799 '98	2 999'87	204 836	0'60	0'03	0'13	0'13	0'77	0'01	0'02	—	—	1 '85 14
325'72	2 907'49	3 233 '21	1 140'71	191 930	0'58	0'08	0'02	0'09	—	0'65	0'03	0'02	0'01	1 '51 15
384'72	2 557'02	2 941 '74	—	161 343	0'21	0'03	0'02	—	0'16	0'68	0'04	—	0'40	1 '58 16
—	4 979'87	4 979 '87	1 140'13	321 723	0'20	—	0'05	0'06	0'01	0'71	0'04	0'01	0'42	1 '54 17
—	17 601'05	17 601 '05	2 797'00	77 134	0'63	0'40	0'71	0'90	0'18	1'92	0'13	—	0'68	5 '58 18
—	3 640'77	3 640 '77	2 703'25	184 207	0'25	0'22	0'18	0'36	0'08	0'78	0'04	0'01	0'01	1 '97 19
344'68	2 660'94	3 005 '62	2 194'96	229 601	0'30	0'06	0'06	0'04	0'11	0'50	0'01	0'02	0'02	1 '15 20
182'06	3 042'23	3 224 '29	2 541'36	207 591	0'50	—	0'11	0'14	—	0'66	—	0'01	—	1 '46 21
—	3 820'10	3 820 '10	1 986'21	247 780	0'51	0'03	0'05	0'04	0'10	0'73	—	0'04	0'01	1 '64 22
14'49	2 219'97	2 234 '46	179'49	160 271	0'22	0'01	0'02	—	0'14	0'95	0'01	—	—	1 '38 23
—	1 855'00	1 855 '00	1 495'63	127 220	0'25	0'01	0'01	0'04	0'15	0'97	0'03	—	—	1 '45 24
—	6 579'33	6 579 '33	330'91	75 461	1'19	0'22	0'40	0'48	0'25	1'90	0'08	0'03	0'01	4 '58 25
—	3 509'82	3 509 '82	—	256 940	0'56	0'01	0'02	0'06	0'05	0'62	0'01	—	—	1 '36 26
291'91	1 071'17	1 363 '08	—	84 664	0'45	0'02	0'04	—	0'05	0'65	0'03	—	—	1 '26 27
—	1 037'72	1 037 '72	292'39	96 214	0'45	0'03	—	—	0'06	0'50	0'01	—	—	1 '07 28
—	798'12	798 '12	363'53	76 200	0'53	—	—	—	0'07	0'44	—	—	—	1 '04 29
116'00	3 008'90	3 124 '90	—	185 218	0'92	0'02	—	0'08	0'14	0'41	0'02	—	—	1 '62 30
396'00	451'98	847 '98	—	42 487	0'35	0'03	—	—	0'04	0'55	0'06	—	—	1 '06 31

Tab. 2. Sammandrag av rapporterna om

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Vid förtäring provade	Icke inskrivna						
			Frikallade		Erhållet uppskov med inskrivningen			Summa icke inskrivna	
			På grund av kroppsfel (Vpl. § 19 mom. 1 c)	På grund av förlust av medborgerligt förtronde	Summa	På grund av hälsoskäl	På grund av familjeskäl		Summa
	21-åriga.²								
1	I. arméfördelningsområdet.....	6 963	1 119	—	1 119	194	38	232	1 351
2	II. ».....	4 915	671	—	671	154	54	208	879
3	III. ».....	6 052	631	—	631	235	50	285	916
4	IV. ».....	6 276	748	—	748	201	21	222	970
5	V. ».....	6 107	930	—	930	111	90	201	1 131
6	VI. ».....	7 301	828	—	828	128	113	241	1 069
7	Gottlands militärområde	299	17	—	17	—	—	—	17
	Summa	37 913	4 944	—	4 944	1 023	366	1 389	6 833
	Överåriga.²								
8	I. arméfördelningsområdet.....	633	167	—	167	12	47	59	226
9	II. ».....	499	103	—	103	10	82	92	195
10	III. ».....	600	109	—	109	29	88	117	226
11	IV. ».....	723	150	—	150	12	44	56	206
12	V. ».....	596	73	—	73	7	124	131	204
13	VI. ».....	817	125	—	125	13	136	149	274
14	Gottlands militärområde	27	7	—	7	—	1	1	8
	Summa	3 895	734	—	734	83	522	605	1 339
	Underåriga.²								
15	I. arméfördelningsområdet.....	1 848	—	—	—	—	—	—	—
16	II. ».....	1 044	1	—	1	—	—	—	1
17	III. ».....	896	1	—	1	—	—	—	1
18	IV. ».....	1 846	1	—	1	—	—	—	1
19	V. ».....	987	—	—	—	—	—	—	—
20	VI. ».....	877	3	—	3	—	—	—	3
21	Gottlands militärområde	63	—	—	—	—	—	—	—
	Summa	7 561	6	—	6	—	—	—	6
	21-åriga, över- och underåriga.²								
22	I. arméfördelningsområdet.....	9 444	1 286	—	1 286	206	85	291	1 577
23	II. ».....	6 458	775	—	775	164	136	300	1 075
24	III. ».....	7 548	741	—	741	264	138	402	1 143
25	IV. ».....	8 845	899	—	899	213	65	278	1 177
26	V. ».....	7 690	1 003	—	1 003	118	214	332	1 335
27	VI. ».....	8 995	956	—	956	141	249	390	1 346
28	Gottlands militärområde	389	24	—	24	—	1	1	25
	Summa	49 369	5 684	—	5 684	1 106	888	1 994	7 678
	20-åriga.³								
29	I. arméfördelningsområdet.....	6 175	841	—	841	399	31	430	1 271
30	II. ».....	4 781	618	—	618	297	47	344	962
31	III. ».....	5 763	493	—	493	396	43	439	932
32	IV. ».....	5 501	548	—	548	400	25	425	973
33	V. ».....	5 908	667	—	667	429	68	497	1 164
34	VI. ».....	6 930	692	—	692	424	120	544	1 236
35	Gottlands militärområde	236	24	—	24	8	—	8	32
	Summa	35 294	3 883	—	3 883	2 353	334	2 687	6 570

¹ De utan personlig inställelse inskrivna, som till avgjort övervägande delen äro fullt — ³ Besiktningarna på hösten 1914 (enl. nya värnpliktslagen).

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Inskrivna					På 100 prövade blevo								
Utan personlig installering	Närvarande			Summa inskrivna	icke inskrivna			inskrivna				Summa	
	Vapenföra		Icke vapenföra		Frikallade	Uppskov	I allt	All vapenfjänst	Viss vapenfjänst	Icke vapenför	I allt		
	I all vapenfjänst	I viss vapenfjänst											
219	4 476	31	886	5 612	16'07	3'33	19'40	67'42	0'45	12'73	80'60	100'00	1
79	3 320	16	621	4 036	13'65	4'23	17'88	69'16	0'33	12'63	82'12	100'00	2
195	4 127	226	588	5 136	10'43	4'71	15'14	71'41	3'74	9'71	84'86	100'00	3
115	4 412	32	747	5 306	11'92	3'54	15'46	72'13	0'51	11'90	84'54	100'00	4
30	4 097	28	821	4 976	15'23	3'29	18'52	67'58	0'46	13'44	81'48	100'00	5
150	5 209	46	827	6 232	11'34	3'30	14'64	73'40	0'63	11'33	85'36	100'00	6
—	248	—	34	282	5'69	—	5'69	82'94	—	11'37	94'31	100'00	7
788	25 889	379	4 524	31 580	13'04	3'66	16'70	70'37	1'00	11'93	83'30	100'00	
34	304	1	68	407	26'38	9'32	35'70	53'40	0'16	10'74	64'30	100'00	8
17	222	2	63	304	20'64	18'44	39'08	47'90	0'40	12'62	60'92	100'00	9
16	271	19	68	374	18'17	19'50	37'67	47'84	3'16	11'33	61'33	100'00	10
18	382	3	114	517	20'75	7'75	28'49	55'33	0'41	15'77	71'51	100'00	11
6	307	2	77	392	12'25	21'98	34'23	52'51	0'34	12'92	65'77	100'00	12
28	412	4	99	543	15'30	18'24	33'54	53'85	0'49	12'12	66'46	100'00	13
—	12	—	7	19	25'93	3'70	29'63	44'44	—	25'93	70'37	100'00	14
119	1 910	31	496	2 556	18'84	15'53	34'38	52'06	0'80	12'73	65'62	100'00	
2	1 794	2	50	1 848	—	—	—	97'18	0'11	2'71	100'00	100'00	15
2	1 004	3	34	1 043	0'09	—	0'09	96'36	0'29	3'26	99'91	100'00	16
1	836	45	13	895	0'11	—	0'11	93'42	5'02	1'45	99'89	100'00	17
5	1 778	8	54	1 845	0'05	—	0'05	96'59	0'43	2'93	99'95	100'00	18
—	937	1	49	987	—	—	—	94'94	0'10	4'96	100'00	100'00	19
1	850	2	21	874	0'34	—	0'34	97'04	0'23	2'39	99'66	100'00	20
1	62	—	—	63	—	—	—	100'00	—	—	100'00	100'00	21
12	7 261	61	221	7 555	0'08	—	0'08	96'19	0'81	2'92	99'92	100'00	
255	6 574	34	1 004	7 867	13'62	3'08	16'70	72'31	0'36	10'63	83'30	100'00	22
98	4 546	21	718	5 383	12'00	4'65	16'65	71'91	0'32	11'12	83'35	100'00	23
212	5 234	290	669	6 405	9'82	5'33	15'14	72'16	3'84	8'86	84'86	100'00	24
138	6 572	43	915	7 668	10'16	3'16	13'32	75'86	0'48	10'34	86'68	100'00	25
36	5 341	31	947	6 355	13'04	4'32	17'36	69'92	0'40	12'32	82'64	100'00	26
179	6 471	52	947	7 649	10'63	4'33	14'96	73'93	0'58	10'53	85'04	100'00	27
1	322	—	41	364	6'17	0'26	6'43	83'03	—	10'54	93'57	100'00	28
919	35 060	471	5 241	41 691	11'51	4'04	15'55	72'88	0'95	10'62	84'45	100'00	
9	4 249	24	622	4 904	13'62	6'96	20'58	68'96	0'39	10'07	79'42	100'00	29
3	3 299	8	509	3 819	12'92	7'20	20'12	69'06	0'17	10'65	79'88	100'00	30
8	4 326	31	466	4 831	8'55	7'62	16'17	75'20	0'54	8'09	83'83	100'00	31
6	4 034	23	465	4 528	9'96	7'73	17'69	73'44	0'42	8'45	82'31	100'00	32
1	4 116	17	610	4 744	11'29	8'41	19'70	69'69	0'29	10'32	80'30	100'00	33
24	5 042	31	597	5 694	9'99	7'85	17'84	73'10	0'45	8'61	82'16	100'00	34
—	173	—	31	204	10'17	3'39	13'56	73'30	—	13'14	86'44	100'00	35
51	25 239	134	3 300	28 724	11'00	7'62	18'62	71'65	0'38	9'35	81'38	100'00	

vapenföra, hava här helt och hållet förts till denna grupp. — ² Besiktningarna vid årets början.

ningarna å värnpliktiga inom olika inskrivningsområden 1914.

åriga.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
av kroppsfel eller sjukdom														
Nervsystemets sjukdomar		Ögonsjukdomar	Öron-sjukdomar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmält-ningsorganens sjukdomar		Urin- och könsorga-nens sjukdomar	Bensystemets och rörelseorganens sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven	Svulster	Summa	
Fallandesot	Övriga sjukdomar i nervsystemet		Dövhet och övriga öron-sjukdomar	Dövstumhet			Bräck	Övriga matsmältningssjukdomar						
3	4	18	1	17	76	11	—	12	4	54	7	—	246	1
5	4	10	1	12	72	2	1	6	10	31	2	—	212	2
1	13	9	1	14	71	8	2	14	3	33	1	—	272	3
5	—	4	1	10	43	—	1	—	3	29	5	—	155	4
3	1	9	2	17	64	3	1	9	11	36	5	1	234	5
1	5	7	1	13	51	6	1	1	3	30	—	—	171	6
3	3	7	3	11	36	1	1	42	3	36	1	1	189	7
5	6	10	—	17	44	1	1	6	7	23	2	3	160	8
2	—	6	—	29	40	3	—	4	1	26	3	1	151	9
4	1	24	4	23	52	—	—	16	9	51	1	1	260	10
3	3	5	3	7	21	1	1	—	2	21	—	—	96	11
3	3	4	1	10	29	2	1	2	5	33	2	—	129	12
4	6	9	1	12	17	4	—	—	4	30	2	—	146	13
7	2	8	2	27	28	8	—	25	5	35	1	3	197	14
7	8	11	—	19	35	6	—	5	4	37	2	—	166	15
3	6	18	3	37	92	8	4	30	13	76	5	—	385	16
—	2	19	—	15	48	5	8	33	2	24	3	—	223	17
1	5	16	—	31	36	—	—	8	4	46	4	2	224	18
1	6	11	4	14	53	1	—	2	7	32	2	—	210	19
—	7	6	2	24	78	4	1	50	4	31	3	2	273	20
4	3	25	2	11	51	2	1	2	—	28	1	2	179	21
2	1	9	3	16	32	1	—	13	4	33	1	3	165	22
7	2	8	1	13	78	—	5	8	1	55	4	3	238	23
—	3	8	3	10	16	6	—	1	3	29	3	—	126	24
6	1	6	4	9	22	—	2	8	1	15	—	—	120	25
—	—	1	—	2	4	—	—	2	—	5	—	—	17	26
80	95	268	43	420	1 189	97	31	299	113	879	60	23	4 944	
1'62	1'92	5'42	0'87	8'49	24'04	1'96	0'63	6'05	2'29	17'78	1'21	0'47	100'00	27
2'11	2'51	7'07	1'13	11'08	31'36	2'56	0'82	7'89	2'98	23'18	1'58	0'61	130'40	28

Tab. 4. Översikt av kassationsorsaker vid läkarbesikt-

Över-

1		2	3			4	5	6	7
Inskrivningsområden		Vid för- rättning prövade	Därav frikallade på grund						
			Bildnings- och utvecklingsfel			Kroniska in- fektions- sjukdomar		Konstitutionella sjukdomar	Sjnessjukdomar
			allmän svaghet	Fortfarande kroppsligt utvecklingsfel	Övriga bild- nings- och utvecklingsfel	Tuberkel- sjukdom	Övriga kron. infektions- sjukdomar		
1	Malmöhus södra inskrivningsområde	105	10	—	—	—	—	—	2
2	Malmöhus norra	79	3	—	—	2	—	—	—
3	Hallands	194	6	—	—	15	—	—	4
4	Blekinge	145	3	—	—	4	—	—	3
5	Kronobergs	110	—	—	—	2	—	—	8
6	Kalmar	201	2	—	—	7	—	—	3
7	Jönköpings	97	2	—	—	2	—	—	2
8	Östergötlands västra	80	2	—	—	3	—	—	—
9	Östergötlands östra	121	4	—	—	6	—	—	5
10	Göteborgs och Bohus	239	1	1	—	3	7	—	3
11	Älvsborgs södra	108	—	—	—	3	—	—	2
12	Älvsborgs norra	155	9	—	1	1	—	—	1
13	Skaraborgs	98	5	—	—	4	—	—	—
14	Örebro	101	2	—	—	—	—	—	3
15	Södermanlands	107	17	—	—	2	—	—	2
16	Stockholms	515	10	1	1	14	—	1	11
17	Värmlands	149	1	—	—	3	—	—	4
18	Västmanlands	175	1	1	—	1	—	—	—
19	Uppsala	102	—	—	1	5	—	—	2
20	Kopparbergs	170	1	1	—	2	—	—	—
21	Gävleborgs	155	7	—	—	8	—	—	2
22	Jämtlands	180	4	—	—	4	—	—	4
23	Västernorrlands	172	3	—	—	3	1	—	5
24	Västerbottens	116	5	—	—	4	—	—	1
25	Norrbottnens	194	3	2	—	4	—	—	1
26	Gottlands	27	1	—	—	2	—	—	—
Summa		3 895	102	6	3	104	8	1	68
27	Frikallade i /på 100 av samtl. kasser.		13'90	0'82	0'41	14'17	1'09	0'14	9'26
28	varje grupp /på 1000 » » prövade		26'19	1'54	0'77	26'70	2'05	0'26	17'46

A n m. Ovanstående kassationer hänföra sig till besiktningarna februari 1914.

ningarna å värnpliktiga inom olika inskrivningsområden år 1914.

årliga.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
av kroppsfel eller sjukdom													
Nervsystemets sjukdomar	Ögonsjukdomar	Öron- sjukdomar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmält- ningsorganens sjukdomar		Urin- och könsorga- nens sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven	Ben- systemets och rörelseorganens sjukdomar	Svulster	Sa- ma	
		Dövhet och övriga öron- sjukdomar	Dövstumhet			Övriga mat- smältningso- rg- sjukdomar	Bräck						
—	—	2	1	1	7	2	—	1	—	4	—	32	1
—	—	1	—	1	2	—	—	2	—	3	—	16	2
1	4	—	—	3	23	1	1	—	—	2	—	64	3
—	—	1	1	2	6	—	1	—	—	8	—	32	4
—	—	1	—	1	5	—	—	—	—	5	—	23	5
1	1	1	1	—	16	3	1	2	1	4	1	43	6
—	—	—	—	—	4	—	—	1	4	1	—	19	7
—	3	1	—	—	4	—	1	3	2	—	—	19	8
—	2	—	—	—	2	—	—	—	2	—	1	22	9
—	—	5	2	14	1	1	1	2	9	—	—	51	10
—	1	—	—	4	4	1	—	—	1	—	—	14	11
—	—	—	—	3	3	—	—	2	2	—	—	20	12
—	1	3	—	1	3	1	—	—	3	1	—	24	13
—	1	—	—	—	1	—	—	2	3	—	—	14	14
—	—	1	—	—	8	1	—	4	2	—	1	40	15
—	2	4	—	4	26	3	—	7	9	1	1	96	16
—	—	—	—	—	3	—	—	2	5	—	—	19	17
1	2	1	—	1	4	3	—	5	2	—	—	24	18
—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	11	19
—	2	1	—	2	7	—	—	—	3	—	—	19	20
—	—	—	—	—	5	—	—	1	2	1	1	27	21
—	1	—	—	—	5	1	—	2	5	—	—	26	22
2	—	—	—	1	7	1	—	2	4	1	—	30	23
—	—	—	—	—	4	2	—	1	4	—	—	21	24
—	—	1	—	1	2	2	—	1	4	—	—	21	25
—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	7	26
5	22	24	5	25	169	22	5	34	21	93	13	4	734
0.68	3.00	3.27	0.68	3.40	23.02	3.00	0.68	4.63	2.86	12.67	1.77	0.55	100.00
1.28	5.65	6.16	1.28	6.42	43.39	5.65	1.28	8.73	5.89	23.88	3.34	1.03	188.45

Tab. 5. Översikt av kassationsorsaker vid läkarbesiktning-

20-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Inskrivningsområden	Vid för- rättning prövade	Därav frikallade						
		Bildnings- och utvecklingsfel			Kroniska in- fektions- sjukdomar		Konstitutionella sjukdomar	Sjnessjukdomar
		Fortvarande allmän svaghet	Ullröcklig kroppslängd	Övriga bild- nings- och utvecklingsfel	Tuberkel- sjukdom	Övriga kron. infektions- sjukdomar		
1 Malmöhus södra inskrivningsområde	1 416	1	3	3	21	—	1	7
2 Malmöhus norra »	1 249	3	8	5	18	—	—	6
3 Hallands »	1 206	13	5	1	24	—	1	15
4 Blekinge »	1 070	3	5	1	8	—	1	13
5 Kronobergs »	1 234	7	3	6	29	—	—	13
6 Kalmar »	1 224	13	2	3	11	—	—	3
7 Jönköpings »	1 318	2	8	4	16	—	1	14
8 Östergötlands västra »	1 217	5	3	4	10	—	—	16
9 Östergötlands östra »	1 022	1	—	3	16	—	—	15
10 Göteborgs och Bohus »	1 997	5	6	1	12	6	—	14
11 Älvsborgs södra »	1 325	6	1	¹ 1	23	—	—	12
12 Älvsborgs norra »	1 174	3	4	3	13	—	—	15
13 Skaraborgs »	1 267	8	4	4	12	—	—	8
14 Örebro »	1 172	—	—	2	16	—	1	18
15 Södermanlands »	1 218	1	2	—	18	—	—	3
16 Stockholms »	3 111	6	3	8	63	—	1	18
17 Värmlands »	1 399	3	3	—	19	1	—	14
18 Västmanlands »	1 404	1	3	2	20	—	—	12
19 Uppsala »	1 432	—	—	1	28	—	1	11
20 Kopparbergs »	1 673	14	4	6	24	—	1	17
21 Gävleborgs »	1 284	8	—	4	24	—	—	12
22 Jämtlands »	1 342	2	3	1	18	—	—	15
23 Västernorrlands »	1 760	8	3	2	26	—	—	6
24 Västerbottens »	1 276	10	5	2	13	—	—	12
25 Norrbottens »	1 268	2	8	8	24	—	—	9
26 Gottlands »	236	—	—	1	3	—	—	2
Summa	35 294	125	86	76	509	6	11	313
27 Frikallade i /på 100 av samtl. kasser.		3'22	2'22	1'96	13'12	0'16	0'28	8'07
28 varje grupp /på 1 000 » » prövade		3'54	2'44	2'15	14'42	0'17	0'31	8'87

Anm. Ovanstående kassationer hänföra sig till besiktningarna hösten 1914 enligt

¹ Hermafrodit.

arna å värnpliktiga inom olika inskrivningsområden år 1914.

åriga.

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
på grund av kroppsfel eller sjukdom.													
Nervsystemets sjukdomar		Ögonsjukdomar	Öron-sjukdomar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmält-ningsorganens sjukdomar		Urin- och könsorga-nens sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven	Bensystemets och rörelseorganens sjukdomar	Svulster	Summa
Fallandesot	Övriga sjukdomar i nerv-systemet		Dövtumhet	Döhet och övriga öron-sjukdomar			Bräck	Övriga mat-smältningorgens sjukdomar					
6	4	12	2	19	55	2	1	11	11	35	1	1	196
3	4	9	2	8	53	4	—	—	5	20	3	—	151
2	6	7	1	11	46	10	—	7	4	30	—	—	183
1	—	2	—	11	32	1	—	1	7	29	1	—	116
3	4	9	2	16	51	—	1	10	6	32	—	—	192
—	10	6	5	13	23	1	2	1	—	28	2	—	189
2	4	7	1	16	36	6	—	24	1	31	2	—	175
5	9	8	1	14	44	1	3	4	17	34	1	5	184
3	5	8	—	16	18	—	—	9	1	25	—	—	120
3	—	4	1	21	20	2	—	6	1	28	—	—	129
5	1	6	3	4	40	4	—	—	7	25	—	—	188
3	6	6	1	6	22	1	—	6	2	13	—	—	104
3	9	7	1	9	12	8	1	9	4	22	1	—	122
5	6	10	3	—	27	3	—	2	4	22	1	1	121
1	1	7	1	17	29	—	—	6	2	26	1	—	115
10	14	18	2	21	73	6	—	7	8	51	2	1	312
6	2	11	5	7	46	3	—	13	5	27	—	—	165
5	8	14	—	10	43	4	1	—	2	27	2	—	154
5	2	3	1	6	15	3	—	1	2	29	—	—	108
3	4	11	4	16	52	1	2	47	4	25	3	2	240
1	2	13	1	20	22	4	—	1	2	18	—	—	132
5	1	8	—	15	58	3	1	14	3	21	1	2	171
3	2	7	3	18	20	2	1	14	4	32	1	—	152
4	3	10	6	11	20	3	—	3	1	23	2	—	128
5	1	8	4	6	12	—	1	5	2	14	—	—	109
2	—	2	—	—	9	—	—	—	1	3	1	—	24
94	108	213	50	311	878	72	14	201	106	670	25	12	3 880
2'42	2'78	5'49	1'29	8'02	22'63	1'86	0'36	5'18	2'78	17'27	0'64	0'31	100'00
2'66	3'06	6'04	1'42	8'81	24'87	2'04	0'40	5'70	3'00	18'98	0'71	0'34	109'93

nya värnpliktslagen.

Tab. 6. Översikt av ändringar i förut inskrivnas värnpliktsförhållanden inom olika inskrivningsområden år 1914.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Inskrivningsområden	Frikallade				Icke vapenföra			
	Inskrivna 1913	Inskrivna 1912	Inskrivna före 1912	Summa	Inskrivna 1913	Inskrivna 1912	Inskrivna före 1912	Summa
Malmöhus södra	¹ 20	54	32	¹ 106	15	63	10	88
Malmöhus norra	18	94	30	142	11	33	5	49
Hallands	22	39	40	101	4	27	14	45
Blekinge	17	49	13	79	4	33	7	44
Kronobergs	17	75	20	112	2	39	9	50
Kalmar	26	51	18	95	10	49	8	67
Jönköpings	18	42	14	74	11	38	2	51
Östergötlands västra	15	51	17	83	3	77	10	90
Östergötlands östra	23	60	27	110	5	57	13	75
Göteborgs och Bohus	82	71	50	203	² 28	58	16	² 102
Älvsborgs södra	11	49	16	76	7	54	10	71
Älvsborgs norra	11	43	14	68	2	45	14	61
Skaraborgs	² 19	36	12	² 67	² 3	54	6	² 63
Örebro	19	52	26	97	1	58	7	66
Södermanlands	16	60	29	105	6	58	5	69
Stockholms	79	103	101	283	30	131	40	201
Värmlands	10	84	23	117	6	64	6	76
Västmanlands	15	48	28	91	4	45	6	55
Uppsala	14	52	24	90	1	57	10	68
Kopparbergs	20	145	40	205	2	67	6	75
Gävleborgs	44	61	31	136	10	39	10	59
Jämtlands	16	73	28	117	3	63	16	82
Västernorrlands	36	126	34	196	7	105	22	134
Västerbottens	26	53	20	99	1	58	8	67
Norrhottens	10	21	9	40	1	15	4	20
Gottlands	11	13	3	27	6	8	—	14
Summa	615	1 605	699	2 919	183	1 395	264	1 842

¹ Därav 2 år 1914. — ² Därav 1 d.o.

Tab. 7. Olika kassationsorsakers procentiska andel hos förut inskrivna värnpliktiga år 1914.

1	2	1	2
Sjukdomar	Frikal- lade i % av samtl.	Sjukomar	Frikal- lade i % av samtl.
Bildnings- och utvecklingsfel		Öronsjukdomar	
fortfarande allmän svaghet	3'01	dövstumhet	—
otillräcklig kroppslängd	0'03	dövhhet och övr. öronsjukdomar ...	6'58
övr. bildnings- och utvecklingsfel	0'14	Cirkulationsorganens sjukdomar	22'03
Kroniska infektionssjukdomar		Andningsorganens sjukdomar	5'96
tuberkelsjukdom	19'19	Matsmältningsorganens sjukd.	
övr. kron. infektionssjukd.	0'10	bräck	0'45
Konstitutionella sjukdomar	0'24	övr. matsmältningsorganens sjukd.	9'01
Sinnessjukdomar	5'24	Urin- och könsorganens sjukdomar...	3'84
Nervsjukdomar		Bensystemets o. rörelseorg. sjukd.	11'92
fallandesot	1'85	Hudsjukd. och sjukd. i bindväven...	1'20
övr. sjukd. i nervsystemet	5'34	Svulster	0'75
Ögonsjukdomar	3'12	Summa	100'00

Tab. 8. På grund av kroppsfel eller sjukdom frikallade i % av prövade inom olika inskrivningsområden år 1914.

1	2	1	2
* 21-åriga	% fri- kallade	* Överåriga	% fri- kallade
1. Gottlands inskrivningsområde	5'69	1. Uppsala inskrivningsområde	10'78
2. Älvsborgs södra »	7'59	2. Norrbottens »	10'82
3. Västerbottens »	9'79	3. Kopparbergs »	11'18
4. Stockholms »	10'38	4. Värmlands »	12'75
5. Norrbottens »	10'65	5. Älvsborgs norra »	12'90
6. Göteborgs o. Bohus »	10'82	6. Älvsborgs södra »	12'96
7. Älvsborgs norra »	11'30	7. Västmanlands »	13'71
8. Jämtlands »	11'82	8. Örebro »	13'88
9. Skaraborgs »	11'76	9. Jämtlands »	14'40
10. Västernorrlands »	11'94	10. Gävleborgs »	17'42
11. Gävleborgs »	12'47	11. Västernorrlands »	17'44
12. Östergötlands västra »	12'57	12. Västerbottens »	18'10
13. Södermanlands »	12'59	13. Östergötlands östra »	18'18
14. Blekinge »	13'44	14. Stockholms »	18'64
15. Kalmar »	13'47	15. Jönköpings »	19'69
16. Malmöhus norra »	13'91	16. Malmöhus norra »	20'25
17. Uppsala »	14'00	17. Kronobergs »	20'99
18. Östergötlands östra »	14'11	18. Göteborgs o. Bohus »	21'34
19. Jönköpings »	14'50	19. Kalmar »	21'39
20. Västmanlands »	14'63	20. Blekinge »	22'06
21. Malmöhus södra »	14'80	21. Östergötlands västra »	23'75
22. Örebro »	15'77	22. Skaraborgs »	24'49
23. Värmlands »	16'05	23. Gottlands »	25'93
24. Kopparbergs »	16'18	24. Malmöhus södra »	30'47
25. Kronobergs »	19'02	25. Hallands »	32'99
26. Hallands »	19'51	26. Södermanlands »	37'38
Hela riket	13'04	Hela riket	18'84

* Numren beteckna områdenas ordningsföljd.

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Truppförband och förläggningssort		Sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar	Kvarligg. från 4913	I n s j u k -							
				Å l d e r			M å.				
				Under 21 år	21-25 år	Över 25 år	Januari	Februari	Mars	April	Maj
I. arméfördelningen.											
1	Karlskrona grenadjärreg. (Karlskrona)	437 235	—	82	823	543	22	10	5	74	91
2	Kronobergs reg. (Kronobergshed)	286 025	—	31	604	87	—	1	—	60	102
3	Hallands regemente (Halmstad)	455 334	4	187	550	199	58	68	95	65	74
4	Norra Skånes inf. reg. (Ljungbyhed)	426 011	—	84	1 358	219	—	—	—	73	186
5	Södra » » (Revinge)	400 058	—	95	778	244	—	—	—	53	89
6	Skånska husarreg., I. bat. (Hälsingborg)...	184 518	10	186	267	15	40	46	44	31	26
7	» » II. bat. (Landskrona)...	184 205	6	101	146	5	26	21	24	17	12
8	Skånska dragonregementet (Ystad)	352 636	7	252	296	54	64	50	106	77	41
9	Kronprinsens husarreg. (Malmö)	199 768	10	84	122	21	22	20	8	15	20
10	Wendes artillerireg. (Kristianstad)	512 438	3	249	379	102	81	71	77	68	51
11	Göta ing.-kår, 5. komp. (Karlskrona) ¹	—	—	30	71	11	5	6	4	6	8
12	Skånska trängkåren (Hässelholm)	155 230	—	47	276	62	7	8	24	19	24
II. arméfördelningen.											
13	Första livgrenadjärreg. (Malmen)	399 854	—	40	1 345	390	2	2	1	90	168
14	Andra » » (Malmen) ²	393 309	—	67	1 175	99	—	—	1	53	178
15	Jönköpings reg. (Skillingaryd)	355 977	—	78	1 245	166	—	—	—	64	136
16	Kalmar » » (Hultsfred)	310 141	—	85	535	204	42	31	18	44	65
17	Volontärskolan i Norrköping ⁴	65 352	—	113	217	55	16	24	14	16	7
18	» » i Linköping ²	—	1	16	7	—	7	1	9	3	3
19	Smålands husarregemente (Eksjö) ⁵	202 644	2	178	299	35	32	50	44	30	21
20	Smålands artillerireg. (Jönköping)	292 816	19	236	876	116	130	138	126	80	68
21	Östgöta trängkår (Linköping)	143 119	—	35	212	130	12	2	9	15	15
22	Intendenturskolan å Malmen	7 128	—	3	26	—	—	—	—	—	11
III. arméfördelningen.											
23	Västgöta regemente (Axvall)	318 103	—	60	909	411	—	—	—	50	110
24	Skaraborgs » » (Skövde)	465 559	—	80	815	182	40	23	19	67	139
25	Älvsborgs » » (Fristad hed)	425 988	—	60	771	571	1	—	—	75	112
26	Bohusläns » » (Uddevalle)	523 292	2	74	460	106	40	18	31	43	104
27	Volontärskolan å Karlsborg	56 346	—	120	97	6	11	3	9	4	6
28	Livregementets husarer (Skövde)	200 458	2	92	158	6	13	16	18	20	21
29	Göta artillerireg. (Göteborg)	327 706	6	161	582	105	100	57	82	74	43
30	Karlsborgs artilleribat. (Karlsborg)	193 025	—	48	171	34	29	9	36	30	29
31	Göta ing.-kår, 1.—4. komp. (Karlsborg) ¹ ...	250 806	2	161	501	60	90	83	70	51	43
32	Göta trängkår (Skövde)	150 376	2	17	275	77	8	6	17	27	35
33	Intendenturskolan å Karlsborg	28 360	—	4	89	24	4	14	2	5	13
IV. arméfördelningen.											
34	Svea livgarde (Stockholm)	539 650	11	546	772	110	108	96	112	132	195
35	Göta » » ⁶	662 975	6	224	782	183	30	34	32	83	122
36	Livregementets grenadjärer (Örebro) ⁴	402 075	—	245	1 265	624	39	34	35	110	119
37	Södermanlands reg. (Malma hed)	387 670	—	66	806	93	23	20	11	63	92
38	Vaxholms grenadierregemente ⁷	602 414	2	121	684	394	17	17	35	57	61
39	Livgardet till häst (Stockholm)	212 255	5	145	238	18	50	39	48	40	29
40	Svea artillerireg. (Stockholm)	346 220	10	196	464	66	62	59	73	103	50
41	Positionsart.-reg. (Stockholm)	204 914	—	118	439	—	18	25	39	75	72

¹ Göta ingenjörskår 5. komp. i Karlskrona för kol. 28 sammanförd med dess 1.—4. komp. å Karlskrona. — ² Jämte skolor å Ränneslätt. — ⁴ Inkl. ett tillfälligt sjukhus; någon siffra i kol. 28 har där-
⁷ Å Vaxholms och Oscar Fredriksborgs fästning. — ⁸ Hela Svea ing.-kår i kol. 2 och 28 räknad såsom

12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
n a d e							Samtl. vårdade				Avförda			Kvarligg. till 1916	Sjukdagarnas antal	Sjukdagar i % av tjänstgöringsdagar
n a d							vid truppen	å militär-sjukhus	å civila sjukhus	Summa	Dugliga till fortsatt krigstjänst	Dugliga till forts. krigstj.	Döde			
Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December										
49	77	237	174	296	167	246	1 281	145	22	1 448	1 373	31	2	42	7 039	1'61 1
131	115	129	130	49	4	1	296	414	12	722	710	12	—	—	4 699	1'64 2
76	82	112	104	58	73	71	519	392	29	940	819	113	2	6	7 386	1'62 3
87	108	288	531	164	154	70	1 249	373	39	1 661	1 579	70	1	11	12 033	2'32 4
78	90	169	175	184	151	130	985	102	30	1 117	1 081	19	3	14	9 128	2'28 5
33	28	42	37	18	69	54	165	291	22	478	444	19	—	15	4 645	2'52 6
20	20	18	26	18	26	24	4	240	14	258	251	2	1	4	2 658	1'98 7
12	24	33	51	32	69	43	577	16	16	609	565	33	2	9	6 396	1'81 8
11	19	22	13	21	31	25	199	—	38	327	202	16	2	17	4 730	2'37 9
37	34	61	40	56	78	76	288	417	28	733	688	38	2	5	6 748	1'32 10
—	9	9	10	33	7	15	107	—	5	112	109	2	—	1	701	3'32 11
26	28	75	69	37	39	29	81	298	6	385	364	17	1	3	2 835	1'83 12
205	154	335	282	183	167	186	1 197	557	21	1 775	1 707	42	1	25	10 874	2'72 13
126	133	290	426	102	13	19	821	504	16	1 341	1 305	24	1	11	9 528	3'35 14
120	178	373	414	57	85	62	1 054	418	17	1 489	1 455	23	3	8	10 299	2'89 15
76	96	96	145	74	68	69	646	159	19	824	797	18	3	6	6 554	2'11 16
8	30	69	76	41	28	56	170	178	37	355	370	5	—	10	4 558	1'7 17
—	—	—	—	—	—	—	21	3	—	24	24	—	—	—	299	3'35 18
39	37	53	24	25	58	99	289	209	16	514	488	9	1	16	5 005	2'47 19
41	110	104	153	50	80	148	937	291	19	1 247	1 180	37	—	30	11 783	4'02 20
38	20	30	52	35	56	93	356	18	3	377	363	5	—	9	2 929	2'05 21
8	5	4	1	—	—	—	8	20	1	29	29	—	—	—	187	2'62 22
63	56	304	209	202	267	119	948	399	33	1 380	1 286	51	2	41	10 675	3'35 23
118	78	122	230	73	72	96	814	259	4	1 077	1 035	21	2	19	9 702	2'08 24
91	100	141	125	149	297	311	894	476	32	1 402	1 350	23	2	27	12 089	2'84 25
72	50	77	58	57	53	36	16	595	30	641	634	1	1	5	6 539	1'25 26
31	49	49	17	11	21	12	149	69	5	223	222	—	1	—	1 310	2'82 27
18	26	28	23	19	30	24	165	79	14	258	244	6	3	5	3 320	1'66 23
32	66	56	79	50	95	114	170	647	37	854	818	18	4	14	7 362	2'25 29
10	30	42	24	5	7	2	58	194	1	253	248	4	1	—	2 613	1'35 30
22	35	53	82	56	75	62	366	353	5	724	713	6	—	5	7 625	3'32 31
12	23	28	75	42	43	53	274	95	2	371	358	4	—	9	3 217	2'14 32
4	9	12	22	3	21	8	24	93	—	117	111	4	1	1	1 126	2'97 33
152	111	145	118	79	91	89	816	495	128	1 439	1 400	20	1	18	13 854	2'57 34
107	94	132	127	104	161	163	824	335	36	1 195	1 148	21	4	22	11 019	1'66 35
174	152	262	278	240	333	358	916	1 186	32	2 184	2 063	37	—	34	17 825	3'6 36
66	93	193	185	144	43	32	380	531	54	965	930	28	1	6	9 369	2'42 37
43	37	394	423	85	11	19	1 028	165	8	1 201	1 157	37	4	3	11 103	1'84 38
19	11	26	35	24	39	41	255	123	28	406	391	2	1	12	4 624	2'18 39
32	40	67	58	52	68	62	460	244	32	736	704	19	4	9	8 223	2'37 40
41	41	54	45	57	53	37	370	123	64	557	544	—	—	13	5 096	2'49 41

borg. — * Tjänstgöringsdagar för Volontärskolan i Linköping (Malmen) ingår i siffran för 2:dralivgrenad för icke kunnat anföras. — ° Jämta skola för kavalleriofficersvolontärer. — ° Inkl. Intendenturskolan. — en enhet.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Truppförband och förläggningssorter.		Sammanlagda an- talet tjänstgörings- dagar	Kvarligg. från 1913	I n s j u k -							
				Å l d e r			M å -				
				Under 21 år	21 - 25 år	Över 25 år	Januari	Februari	Mars	April	Maj
42 Svea ingenjörkår, 1.—4. komp. (Stockholm) ²	252 627	6	220	529	76	85	77	68	60	44	
43 Svea " 5. komp. ⁷		2	18	142	15	4	14	16	11	10	
44 Fälttelegrafkåren (Stockholm)	157 383	3	170	260	26	40	61	48	43	51	
45 Svea trängkår (Örebro)	147 900	2	88	483	242	23	6	26	19	45	
46 Krigsskolan (Stockholm)	35 604	—	70	120	3	19	13	11	15	14	
V. arméfördelningen.											
47 Upplands infanterireg. (Uppsala) ¹	492 156	6	128	2 037	206	48	49	56	136	112	
48 Dalregementet (Falun)	374 840	4	128	941	313	23	17	40	47	96	
49 Västmanlands reg. (Västerås)	432 408	—	77	861	243	30	27	30	84	141	
50 Värmlands reg. (Trossnäs fält)	314 661	—	107	829	443	12	10	37	32	62	
51 Infanteriskjutsk. (Rosersberg)	13 076	—	—	80	—	—	—	—	4	15	
52 Livreg:s dragoner (Stockholm)	205 265	16	174	408	22	71	41	30	27	59	
53 Skånska husarreg:s det. (Uppsala) ²		5	153	173	23	30	26	16	19	27	
54 Upplands artillerireg. (Uppsala) ²	421 866	9	321	1 207	278	131	146	126	116	71	
55 Västmanlands trängkår (Sala)	143 627	—	51	318	229	7	8	21	34	51	
56 Intendenturskolan i Uppsala ¹		—	14	34	—	—	—	—	—	7	
VI. arméfördelningen.											
57 Hälsinge regemente (Gävle)	376 436	3	56	614	154	10	12	9	57	67	
58 Västerbottens reg. (Umeå)	371 287	5	78	789	138	21	17	18	112	200	
59 Jämtlands fältjägarreg. (Östersund)	392 078	1	93	1 048	170	16	20	4	176	187	
60 Västernorrlands reg. (Sollefteå)	407 218	—	65	881	397	12	18	12	155	143	
61 Norrlands dragonreg. (Umeå)	202 350	6	174	377	21	45	41	31	12	52	
62 Norrlands art.-reg., I. och II. div. (Östersund)	188 422	6	38	211	48	15	16	32	14	18	
63 Norrlands trängkår (Sollefteå)	138 396	2	101	397	132	20	29	20	62	67	
Bodens trupper.											
64 Norrbottens regemente (Boden)	687 261	2	40	1 543	875	57	88	45	141	133	
65 Norrlands art.-reg:s det. i Boden	117 897	6	41	215	36	26	23	27	18	18	
66 Bodens artilleribat. (Boden)	292 867	2	61	337	205	10	10	33	51	40	
67 Bodens ing.-kår (Boden)	185 400	1	54	266	61	7	11	30	36	30	
68 Intendenturskolan i Boden	21 083	—	—	60	14	6	4	—	4	3	
Gottlands trupper.											
69 Gottlands inf.reg. (Visby)	374 393	4	170	1 672	590	26	76	121	145	105	
70 Gottlands artillerikår (Visby)	139 166	2	122	401	213	23	15	11	19	11	
Sammandrag.											
71 I. arméfördelningen	3 543 458	40	1 428	5 670	1 562	325	301	387	558	724	
72 II. " "	2 170 340	22	851	5 937	1 195	241	248	222	395	672	
73 III. " "	2 940 019	14	877	4 828	1 581	336	229	284	446	655	
74 IV. " "	3 951 687	47	2 227	6 984	1 850	518	495	554	811	904	
75 V. " "	2 397 899	38	1 153	6 888	1 757	352	324	356	499	641	
76 VI. " "	2 076 187	23	605	4 317	1 060	139	153	126	588	734	
77 Bodens trupper	1 304 508	11	196	2 421	1 191	106	136	135	250	224	
78 Gottlands trupper	513 559	6	292	2 073	803	49	91	132	164	116	
Summa	18 897 657	201	7 629	39 118	10 999	2 066	1 977	2 196	3 711	4 670	

A n m. För några smärre förband ingår siffran för sammanlagda antalet övningsdagar (kol. 2) i delningssummor på grund härav ej alltid fullt exakta. — Talen i kol. 2 och 28 måste i flera fall räknas

¹ Intendenturskolan i Uppsala sammanförd med Upplands inf.-reg. — ² Skånska husarreg. detachem.

12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
n a d e							Samtl. vårdade				Avförda			Kvarligg. till 1915	Sjukdagarnas antal	Sjuktid i % av tjänstgöringsdagar
n a d							vid truppen	å militär-sjukhus	å civilt sjukhus	Summa	Dugliga till forts. krigstj. tjänst	Odugliga till forts. krigstj. tjänst	Döda			
Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December										
32	28	61	82	61	76	151	462	336	33	881	800	18	2	11	8 709	4'07
5	14	40	31	17	3	10	60	116	1	177	175	2	—	—	1 586	4'07
12	21	22	21	16	67	54	317	135	7	459	449	8	—	2	4 079	2'59
43	34	105	71	129	79	233	747	47	21	815	755	32	—	28	5 364	3'62
16	6	—	—	10	65	24	10	182	1	193	192	1	—	—	1 176	3'30
288	206	592	491	144	143	106	2 190	123	64	2 377	2 338	20	1	18	17 860	3'63
113	72	231	303	118	192	130	1 321	39	26	1 386	1 348	7	2	29	12 532	3'34
140	101	215	185	92	76	60	1 000	171	10	1 181	1 134	35	—	12	12 856	2'97
73	76	181	225	243	219	209	1 360	2	17	1 379	1 340	24	1	14	7 942	2'52
42	19	—	—	—	—	—	78	2	—	80	79	1	—	—	393	3'01
42	87	40	40	49	66	52	538	61	21	620	610	6	—	4	4 862	2'36
9	25	20	30	29	32	86	328	5	19	352	327	6	1	18	3 497	4'55
46	102	128	164	121	193	462	1 694	31	90	1 815	1 674	32	3	106	15 608	4'53
25	25	36	94	79	115	103	506	40	52	598	564	15	—	19	4 458	3'10
7	21	13	—	—	—	—	47	1	—	48	47	1	—	—	320	3'63
96	143	112	123	43	74	78	781	16	30	827	776	42	1	8	8 551	2'27
53	74	160	128	77	75	70	652	318	40	1 010	842	49	2	17	10 955	2'95
134	72	141	211	92	74	184	736	567	9	1 312	1 240	37	2	33	7 055	1'78
60	62	167	204	159	188	173	245	1 026	72	1 343	1 287	22	2	32	9 832	2'41
22	47	19	38	18	99	148	334	180	64	578	565	1	3	9	4 097	2'02
12	24	24	36	20	46	41	1	283	19	303	294	4	—	5	3 058	1'62
35	36	56	103	55	82	65	580	—	52	632	602	18	—	12	4 589	3'32
120	105	555	358	264	331	261	1 935	517	8	2 460	2 410	18	6	26	16 405	2'39
14	20	26	33	24	26	37	186	111	1	298	286	1	—	11	2 447	2'07
31	19	203	151	28	9	18	472	133	—	605	594	9	1	1	4 711	1'61
27	29	113	53	22	10	13	314	66	2	382	367	12	—	3	3 855	2'08
3	—	14	6	2	19	13	55	19	—	74	69	2	—	3	581	2'76
91	82	301	259	361	267	598	1 793	642	1	2 436	2 313	38	2	83	15 031	4'01
11	16	104	62	119	157	188	622	113	3	738	707	10	1	20	6 128	4'40
558	634	1 195	1 360	966	868	784	5 751	2 688	261	8 700	8 185	372	16	127	68 998	1'95
661	763	1 354	1 573	567	555	732	5 499	2 357	149	8 005	7 718	163	9	115	62 016	2'86
473	522	912	944	667	981	837	3 878	3 259	163	7 300	7 019	138	17	126	65 578	2'23
742	682	1 501	1 474	1 018	1 089	1 273	6 645	4 018	445	11 108	10 708	225	17	158	102 027	2'58
785	734	1 466	1 532	875	1 036	1 208	9 062	475	299	9 836	9 461	147	8	220	80 328	3'35
412	458	669	843	464	637	759	3 329	2 390	286	6 005	5 706	173	10	116	48 137	2'32
195	173	911	601	340	395	342	2 962	846	11	3 819	3 726	42	7	44	27 999	2'15
102	98	405	321	480	424	786	2 415	755	4	3 174	3 020	48	3	103	21 159	4'12
3 928	4 064	8 408	8 648	5 877	5 985	6 721	39 541	16 788	1 618	57 947	55 543	1 308	87	1 009	476 242	2'52

annat förband; i regel hava de då i kol. 28 sammanförts och räknats såsom en enhet (se noter); arméför-såsom osäkra.

i Uppsala med Upplands art.-reg.

Tab. 10. Sjukdomar bland manskapet

		I	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Truppförband		I. Bildningsstef och medfödda sjukdomar	II. Akuta infektioner															
			Halsfluss. Angina tonsill.	Akut ledgångsreumatism. Rheumat. articularis acutus. Blodförgiftning. Varicell. Septicæmia. Pyæmia.	Septisk lymfader- och lymf-kortelinfiammation. Lymfangitis et lymphadenitis septica.	Ros. Erysipelas.	Stekkramp. Tetanus.	Rödsot. Dysenteria.	Inhemsk kolera. Cholera nostras.	Asiatisk kolera. Cholera asiatica.	Tarmtyfus. Febris typhoides.	Fläcktyfus. Typhus exanthematicus.	Rash. Rubella.	Mässling. Morbilli.	Skarlakansfeber. Scarlatina. tiva.	Valtenkoppor. Varicella.	Smittkoppor. Variola. Variolæ.	
1	Karlskrona grenadjärregemente	—	—	—	1	9	31	—	—	—	—	—	—	1	19	—	14	216
2	Kronobergs regemente	—	—	2	—	16	3	—	1	—	—	—	—	—	—	7	3	84
3	Hallands „	2	—	3	11	—	21	—	—	—	—	—	—	1	10	—	11	119
4	Norra Skånska infanteriregementet...	—	—	—	4	4	3	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	92
5	Södra „	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	11	—	3	121
6	Skånska husarregementet, I. bat. ...	—	—	—	2	10	—	—	—	—	—	—	—	1	14	—	9	79
7	Skånska „ II. „	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	7	57
8	Skånska dragonregementet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	12	48
9	Kronprinsens husarregemente	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	14	34
10	Wendes artilleriregemente	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	24	55
11	Göta ingenjörkår, 5. komp.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
12	Skånska trängkåren	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	156
	Summa	2	—	7	25	44	61	—	2	—	—	—	—	6	82	8	97	1089
II. arméfördelningen.																		
13	Första livgrenadjärregementet.....	4	—	—	—	—	70	—	2	—	—	—	—	—	32	4	14	85
14	Andra „	—	—	—	—	3	65	—	—	—	—	—	—	—	36	1	4	152
15	Jönköpings regemente	—	—	—	2	30	48	—	—	—	—	—	—	—	22	—	3	232
16	Kalmar regemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	5	161
17	Volontärskolan i Norrköping	—	—	2	—	4	25	—	3	—	—	—	—	1	1	—	3	52
18	„ i Linköping.....	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
19	Smålands husarregemente.....	—	—	2	1	—	17	—	—	—	—	—	—	—	4	—	11	215
20	Smålands artilleriregemente.....	—	—	—	4	22	24	—	—	—	—	—	—	1	13	—	12	137
21	Östgöta trängkår.....	—	—	—	—	—	32	—	—	—	—	—	—	2	2	—	7	60
22	Intendenturskolan å Malmen	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
	Summa	4	—	4	7	59	285	—	5	—	—	—	—	4	117	5	59	1100
III. arméfördelningen.																		
23	Västgöta regemente	—	—	1	—	26	—	—	—	—	1	—	—	4	18	2	14	150
24	Skaraborgs „	—	—	2	—	56	2	—	—	—	—	—	—	—	27	—	11	136
25	Älvsborgs „	1	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1	4	127
26	Bohusläns „	—	—	—	16	—	1	—	2	—	—	—	—	—	29	—	8	114
27	Volontärskolan å Karlsborg.....	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	26
28	Livregementets husarer.....	—	—	—	—	20	6	—	—	—	—	—	—	—	4	1	18	53
29	Göta artilleriregemente.....	—	—	1	—	13	2	—	—	—	—	—	—	2	22	1	15	75
30	Karlsborgs artilleribataljon	—	—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	51
31	Göta ingenjörkår, 1.—4. komp.	—	—	—	1	14	—	—	2	—	—	—	—	2	1	—	2	143
32	Göta trängkår	—	—	1	1	21	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	1	84
33	Intendenturskolan å Karlsborg	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	21
	Summa	1	—	5	24	168	11	—	4	—	1	—	—	9	118	6	76	980

Anm. Kolumnernas nummer i denna tabell motsvara numren i rapportformulärens sjukdomsnomenklatur.

¹ Sviter av vaccinering 80 fall.

		42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54a	54b	55	56	57	58	59
		VI. Kron- förgift- ningsjuk- domar	VII. Sinessjukdomar		VIII. Nervsystemets sjuk- domar								IX. Ögonsjukdomar							
		Kronisk alkoholförgift- ning <i>Alcoholismus chronicus</i>	Andra kroniska förgif- ningsjukdomar		Nervinflammation. <i>Neuritis</i> <i>Polypneuritis</i>	Nervsmärta. <i>Neuralgia</i>	Perifer förlamning. <i>Paralys</i>	Fallandesol. <i>Epilepsia</i>	Nervsvaghet. <i>Neurasthenia</i>	Hjernerinflammation. <i>Meningitis cerebri</i>	Hjernerinflammation. <i>Meningitis cerebelli</i>	Hjernerinflammation. <i>Meningitis cerebri</i>	Andra sjukdomar i nerv- systemet	<i>Conjunctivitis catarrhalis</i>	<i>Conjunctivitis phlyctenulosa</i>	<i>Keratitis</i>	<i>Iritis</i>	<i>Panophthalmitis</i>	Refraktionsanomalier.	Andra ögonsjukdomar.
Truppförband																				
I. arméfördelningen.																				
1	Karlskrona grenadjärregemente	—	—	2	—	8	2	—	16	—	—	—	7	8	2	4	—	—	—	6
2	Kronobergs regemente	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3
3	Hallands „	—	—	—	—	5	—	—	5	—	—	—	3	3	7	2	1	—	—	7
4	Norra Skånska infanteriregementet	—	—	—	1	12	—	1	5	—	—	—	2	7	—	—	—	—	—	7
5	Södra „	—	—	—	—	6	—	—	3	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	6
6	Skånska husarregementet, I. bat.	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	6	—	1	—	—	—	2
7	Skånska „ II. „	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Skånska dragonregementet	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4
9	Kronprinsens husarregemente	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—
10	Wendes artilleriregemente	—	—	—	—	—	1	—	3	—	1	—	—	3	—	—	—	1	—	1
11	Göta ingenjörkår, 5. komp.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
12	Skånska trängkåren	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1
Summa		—	—	2	3	37	5	2	38	1	1	—	13	38	11	8	5	1	—	37
II. arméfördelningen.																				
13	Första livgrenadjärregementet	—	—	1	—	10	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—
14	Andra „	—	—	1	1	3	—	1	4	—	1	—	—	5	1	2	1	—	—	2
15	Jönköpings regemente	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—
16	Kalmar „	—	1	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	2
17	Volontärskolan i Norrköping	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	3	—	3	—	—	—	2
18	„ i Linköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Smålands husarregemente	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—
20	Smålands artilleriregemente	—	—	—	—	7	—	—	5	—	—	—	1	5	2	1	—	—	—	4
21	Östgöta trängkår	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
22	Intendenturskolan å Malmen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa		2	—	3	1	22	—	4	15	—	1	—	2	33	4	7	1	—	—	11
III. arméfördelningen.																				
23	Västgöta regemente	—	—	3	5	3	—	—	4	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	2
24	Skaraborgs „	—	—	4	—	—	—	—	8	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	8
25	Älvsborgs „	1	—	—	4	8	1	—	8	—	—	—	—	13	1	2	2	—	—	3
26	Bohusläns „	—	—	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Volontärskolan å Karlsborg	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
28	Livregementets husarer	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
29	Göta artilleriregemente	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	1	—	10	—	1	4	—	—	2
30	Karlsborgs artilleribataljon	—	—	—	—	2	—	—	5	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—
31	Göta ingenjörkår, 1.—4. komp.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	6	—	1	—	—	—	1
32	Göta trängkår	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	—	—	4	—	1	—	—	—	—
33	Intendenturskolan å Karlsborg	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa		2	—	9	9	23	5	2	31	—	—	1	3	48	1	9	6	—	—	16

60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77 a	77 b	78	79	80	81	82	83	84		
X. Öronsjukdomar				XI. Cirkulationsorganens sjukdomar										XII. Andningsorganens sjukdomar													
Inflammation i mellan- öret. <i>Otitis media intermedia.</i>	Katar i mellanöret. <i>Oti- tidis cati tympani.</i>	Inflammation i örat. <i>Otitis externa dif- fusæ. Furunculæ meati audi-</i>	Andra öronsjukdomar.	Varig inflammation i mel- lanöret. <i>Otitis media perpetua.</i>	Inflammation i hjärtat. <i>Myocarditis. Endocarditis.</i>	Inflammation i hjärtsäcken. <i>Pericarditis.</i>	Organiskt hjärfel. <i>Vitium organicum cordis.</i>	Hjärttyppest. <i>Hyper- trophia cordis.</i>	Nervös hjärtsjukdom. <i>Neurosis cordis.</i>	Akut svaghetstillstånd hos hjärtat. <i>Insufficiëntia cor- dis acuta.</i>	Blödaderbräck. <i>Variæ.</i>	Blödaderinflammation. <i>Pilebitis. Periplebitis.</i>	Blödpropp. <i>Trombosis. Fimbria.</i>	Andra sjukdomar i cirkula- tionsorganen.	Sjukdomar i näsan och dess bihålor.	Strupkatar. <i>Laryngitis. Tracheitis.</i>	Odem i struphuvudet. <i>Oedema laryngis, glottidis.</i>	Akut luftströskatar. <i>Bronchitis acuta.</i>	Kronisk luftströskatar. <i>Bronchitis chronica.</i>	Asthma. <i>Asthma bronchiale.</i>	Lungenfrys. <i>Empysema pulmonum.</i>	Hemorrhagiæ pulmonum.	Krupps lunginflammation. <i>Pneumonia erysiplos sive lob- ularis.</i>	Kataral lunginflammation. <i>Bronchopneumonia. Pne- umonia lobularis.</i>	Andra sjukdomar i and- ningsorganen.		
15	12	3	2	6	5	2	33	2	16	3	7	2	1	4	4	35	1	72	2	1	—	—	7	5	—	1	
2	1	5	1	11	4	—	27	1	35	2	12	5	4	4	3	1	40	1	1	1	—	—	13	7	—	4	
3	5	1	3	30	1	—	3	2	1	2	5	—	1	1	2	7	72	7	3	2	—	—	7	1	—	5	
10	1	11	1	1	—	—	1	2	—	—	1	—	—	—	4	68	15	15	15	3	2	1	1	4	—	6	
1	2	—	—	5	4	—	—	—	—	—	6	1	—	—	2	4	—	15	15	—	—	—	1	3	—	7	
—	6	—	—	7	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	17	17	17	1	1	—	—	2	8	—	8	
3	—	14	2	—	—	—	5	—	5	—	1	—	—	—	1	—	38	38	—	—	1	—	3	4	7	—	9
2	2	—	—	2	—	—	7	—	1	—	—	—	—	—	1	1	10	45	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	12
37	40	82	9	2	7	94	4	91	11	40	1	6	11	17	65	40	460	7	5	2	4	14	52	57	3		
8	3	10	—	—	23	—	—	4	10	11	—	—	—	—	1	6	—	36	5	1	—	—	2	10	8	2	13
3	17	1	2	—	6	—	—	28	—	4	—	—	—	—	1	14	—	69	1	—	—	—	1	1	4	—	14
—	4	1	—	—	5	—	—	—	—	7	1	—	—	—	—	10	—	103	—	—	—	—	1	18	13	—	15
2	5	10	—	—	3	1	9	9	4	8	—	—	—	—	5	1	—	171	1	—	—	—	1	5	6	—	16
4	5	10	—	—	2	—	—	1	2	2	—	—	—	—	1	1	—	22	4	—	—	1	—	—	9	—	17
—	3	1	—	—	1	—	—	—	—	4	1	—	—	—	1	2	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—	18
—	9	11	—	—	2	—	—	4	—	—	1	1	1	1	1	2	—	60	—	—	—	—	—	—	1	—	19
2	2	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	33	—	125	1	—	—	1	4	16	11	—	20
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	—	—	—	—	—	—	2	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
20	31	64	3	1	2	42	1	54	16	38	3	1	1	10	67	—	639	12	1	—	2	9	53	52	2		
7	1	27	—	—	1	19	—	2	1	11	—	—	1	3	4	—	134	10	—	—	1	7	1	16	1	23	
2	2	2	—	—	2	—	—	2	4	16	—	—	—	1	8	—	40	1	—	—	—	1	9	6	—	24	
10	9	3	1	—	9	—	—	4	2	10	—	—	—	—	6	—	207	1	—	—	—	4	7	8	—	25	
1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	2	—	—	101	—	—	—	—	3	3	—	—	26	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	10	6	—	—	—	—	—	—	—	27	
—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	18	—	—	—	—	10	3	—	—	28	
—	15	—	—	—	4	—	—	1	—	2	—	—	—	6	2	—	98	3	—	—	—	7	1	19	—	29	
2	4	1	—	—	1	—	—	3	—	4	—	—	—	1	2	—	24	—	—	2	1	1	1	—	—	30	
2	6	15	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	9	—	52	1	—	—	3	1	5	13	—	31	
4	3	3	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	2	—	31	—	—	—	—	1	1	3	1	32	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	27	—	—	—	1	2	—	—	—	33	
28	26	77	2	—	2	34	—	16	9	54	—	2	5	13	34	—	742	22	—	—	7	18	37	71	10		

		85	86	87 a	87 b	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102
		XIII. Mat- och smältningssystemets sjukdomar																		
Truppförband		Inflammation i mun o. tunga. <i>Stomatitis, Glossitis.</i>	Akut magkatarr. <i>Gastritis acuta.</i>	Kronisk magkatarr. <i>Gastritis chronica.</i>	Funktionell magsjukdom. <i>Neurosis ventriculi.</i>	Magsår. <i>Ulcus duodeni.</i>	Ulcus ventriculi.	Utgång av magsäckkon. <i>Dilatatio ventriculi.</i>	Magkatarr. <i>Gastroenteritis.</i>	Tarmkatarr. <i>Enteritis.</i>	Magtarmkatarr. <i>Gastroenteritis.</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis.</i>	Tarmhinder. <i>Tamperel.</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Peritonitis.</i>	Förstoppning. <i>Obstipatio.</i>	Bräck. <i>Hemilia.</i>	Ännu icke utvecklad. <i>Peritonitis.</i>	Ännu icke utvecklad. <i>Peritonitis.</i>	Ännu icke utvecklad. <i>Peritonitis.</i>	Ännu icke utvecklad. <i>Peritonitis.</i>
I. arméfördelningen.																				
1	Karlskrona grenadjärregementet	1	6	9	5	26	3	—	20	93	6	—	3	15	1	—	—	—	2	1
2	Kronobergs regemente	—	—	7	—	—	1	—	30	20	8	—	3	—	—	—	—	—	2	—
3	Hallands	1	4	2	—	4	2	—	7	38	4	2	12	2	—	—	—	—	1	—
4	Norra Skånska inf. regementet	1	—	61	2	1	4	1	39	31	12	—	8	3	—	—	—	—	—	1
5	Södra Skånska	1	—	24	3	—	—	—	14	38	5	—	10	1	1	—	—	—	2	—
6	Skånska husarregementet, I. bat.	—	—	6	3	—	—	—	—	13	4	—	2	—	—	—	—	—	—	—
7	Skånska II. »	—	2	12	—	—	—	—	—	8	5	—	—	—	—	—	—	—	2	—
8	Skånska dragonregementet	—	—	7	1	—	—	—	—	15	3	—	2	—	—	—	—	—	1	—
9	Kronprinsens husarregemente	—	—	1	—	—	—	—	—	4	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—
10	Wendes artilleriregemente	1	—	56	—	—	—	—	5	3	7	—	10	—	—	—	—	—	6	2
11	Göta ingenjörkår, 5. komp.	—	—	—	—	2	—	—	3	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
12	Skånska trängkår	—	—	11	—	—	2	—	—	17	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—
Summa		5	12	196	14	33	12	1	118	283	56	2	55	22	2	—	—	—	17	26
II. arméfördelningen.																				
13	Första livgrenadjärregementet	1	—	51	4	—	1	—	15	87	14	—	11	1	—	—	—	2	3	4
14	Andra	—	—	25	2	—	1	—	6	135	9	—	4	2	—	—	—	4	2	—
15	Jönköpings regemente	1	1	21	1	—	2	—	15	234	2	—	5	5	—	—	—	—	6	—
16	Kalmar	1	—	13	—	1	2	—	12	55	7	—	7	—	—	—	—	—	3	—
17	Volontärskolan i Norrköping	—	—	7	1	—	1	—	3	10	13	—	4	1	—	—	—	—	6	6
18	» i Linköping	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Smålands husarregemente	—	—	9	—	—	—	—	9	18	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Smålands artilleriregemente	—	3	25	7	1	2	—	15	185	4	—	3	2	—	—	1	—	6	—
21	Östgöta trängkår	—	—	9	—	—	—	—	—	22	—	—	5	4	1	—	—	—	5	—
22	Intendenturskolan å Malmen	—	—	1	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa		3	4	161	15	2	10	—	75	752	57	1	39	15	1	—	1	6	31	10
III. arméfördelningen.																				
23	Västgöta regemente	1	—	26	3	9	2	—	58	106	13	—	8	—	—	—	—	—	7	10
24	Skaraborgs	—	—	15	—	—	2	—	3	35	4	—	1	—	—	—	—	—	2	—
25	Älvsborgs	—	—	18	2	—	1	—	19	38	8	—	7	—	—	—	—	—	2	8
26	Bohusläns	—	—	17	—	—	—	—	—	9	4	—	2	—	—	—	—	—	3	—
27	Volontärskolan å Karlsborg	1	—	17	—	—	—	—	29	26	5	—	1	1	—	—	—	—	4	—
28	Livregementets husarer	—	—	—	—	—	—	—	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
29	Göta artilleriregemente	—	—	22	—	—	—	—	—	63	10	—	2	1	—	—	—	—	—	—
30	Karlsborgs artilleribataljon	1	—	18	1	1	—	—	5	8	3	—	3	1	1	—	—	—	1	1
31	Göta ingenjörkår, 1.—4. komp.	—	—	16	1	—	—	—	18	39	6	—	1	—	2	—	—	—	6	6
32	Göta trängkår	—	—	14	1	—	—	1	2	1	1	—	2	3	—	—	—	—	1	—
33	Intendenturskolan å Karlsborg	—	—	7	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Summa		3	—	170	8	10	5	1	135	328	68	2	28	4	4	—	—	—	27	25

103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129		
XIV. Urin- och könsorganens sjukdomar.												XV. Rörelseorganens och bensystemets sjukdomar.																
Njurinflammation. Nephritis.	Njursen. Lithiasis renalis.	Äggvlecken. Albuminuria.	Katarr. inflammation i urinblåsan. Cystitis.		Funktionell blåssjukdom. Neurosis vesicae urticae. Ejaculatio nocturna.	Blåskörtelinflamm. Prostat. Abscessus prostatici.	Urinrörsförträngning. Stricture urethrae.	Förträngning av förhuden. Phimosis. Paraphimosis.		Testikelinflammation. Epididymitis. Orchitis.	Hydro. Hemato. Pyoscele.	Valtenbräck. Pungsvullnad.	Pungädelbräck. Vorticosele.	Andra sjukdomar i urin- och könsorganen.	reum. Mygita. Rheum. musc.	Muskelinflamm. Muskelfeem. Mygita. Rheum. musc.	Tendovaginitis.	Inflammation i senskida.	Senknuta. Ganglion.	Hyretita. Mygroma.	Inflammation i slemhinn.	Falk ledstallning. Scoliosis. Genu valgum. Pes-varus. Hallux valgus etc.	Ledslyshet. Anchylosis.	Ledstallning. Anchylosis.	Leadslyshet. Anchylosis.	Leadslyshet. Anchylosis.	Leadslyshet. Anchylosis.	
1	1	3	2				1		2					4	43	13	15			5								
1	3	3	1						1					5	11	34	9			8								
1	3	3	1						2					3	42	33	45		1	9		6						
									3						6	6	1		1	6		1						
									1					1	1	1	1		1	2		1						
									1					1	24	1	1		1	1		1						
									1						1	1	7											
9	4	13	6		3		1	3	10	5	3	14	182	112	2	33	10	9	143	14	2	3	28	20	94	23	29	
1	1	2	1					1	2	1	2			44	55		16	1		14	6		4	3		12	7	
		3							2					69	18					11	2		1	22		45	7	
5		2							3	5				54	13		1	1		28	3	2		2	26	26	11	
	1	7							1					26	12		3			22	6		1	2	19	6	2	
		2	1						2					8			1			11				1				
														3	6		2				1			6	1			
1		3							1						41	2	3			33	3			2		2		
															3	2				1								
7	2	19	2					2	10	8	3	4	251	103		29	5	1	124	18	2	6	38	27	110	18	15	
6		6	1						1	1				2	69	26		8	1	15	12	2	1	12	2	23	3	
3		1							1	2					49	46		43		15	9	1	15	1	74	1	3	
2									2					1	66	56				26	2			9	52	6	6	
		6												1	9	23		1	4				1					
		1													1	1		1					1					
1		1							5	1				3	3	3		2						2				
			2						1						11	4		3						1				
2	1	2													14	2		1						1	2		2	
1															20			1							1			
															2													
15	1	17	3		2			3	10	5	2	7	244	161		62			1	88	16	4	3	45	5	156	6	19

		130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144
		XVI. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven.														
Truppförband		<i>Erythema multiforme et nodosum.</i>	<i>Urticaria.</i>	<i>Herpes zoster.</i>	<i>Psoriasis.</i>	<i>Decima.</i>	<i>Impetigo, Ecthyma.</i>	<i>Favus.</i>	<i>Herpes tonsurans, Syphilis.</i>	<i>Nageltång, Ungula incarnata, Paronychia.</i>	<i>Bindvävsinflammation, Inflammation, Phlegmon, Abscessus.</i>	<i>Bula, Furunculus, Carbunculus.</i>	<i>Rötsår, Ulcus.</i>	<i>Brand, Gangrena.</i>	<i>Andra sjukdomar i huden eller bindväven.</i>	<i>XVII. Svulst, Tumor.</i>
I. arméfördelningen.																
1	Karlskrona grenadjärregementet	—	1	—	2	7	—	—	—	1	41	48	—	—	3	2
2	Kronobergs regemente	—	—	3	—	4	—	—	—	4	5	49	—	—	1	1
3	Hallands	1	1	5	3	6	—	1	1	5	38	38	4	—	13	1
4	Norra Skånska infanteriregementet	2	4	2	7	15	—	—	—	7	44	122	3	—	20	—
5	Södra Skånska	1	1	2	—	8	—	—	3	5	50	88	—	—	4	—
6	Skånska husarregementet, I. bat.	—	—	—	3	5	—	—	—	—	24	39	1	—	1	—
7	Skånska „ II. „	—	2	1	—	5	—	—	—	1	13	7	—	—	—	—
8	Skånska dragonregementet	—	—	—	—	4	—	—	—	1	39	23	19	—	2	—
9	Kronprinsens husarregemente	—	—	—	1	3	—	—	—	—	14	7	1	—	—	1
10	Wendes artilleriregemente	2	3	—	5	6	—	—	—	—	32	19	—	—	—	—
11	Göta ingenjörkår, 5. komp.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	6	10	—	—	—	—
12	Skånska trängkåren	—	3	1	—	2	—	—	2	1	9	20	1	—	1	—
Summa		6	15	15	21	66	—	1	6	25	315	470	33	—	45	5
II. arméfördelningen.																
13	Första livgrenadjärregementet	1	—	—	2	18	2	—	3	9	121	56	1	—	—	2
14	Andra „	—	—	—	—	9	—	—	—	1	65	32	—	—	1	1
15	Jönköpings regemente	—	—	—	1	3	1	—	—	—	16	34	—	—	3	2
16	Kalmar „	1	—	—	—	5	1	—	—	3	17	23	—	—	4	3
17	Volontärskolan i Norrköping	—	—	1	1	2	1	—	—	—	10	10	—	—	1	1
18	„ i Linköping	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
19	Smålands husarregemente	—	1	—	—	2	—	—	—	—	15	11	—	—	—	1
20	Smålands artilleriregemente	4	2	5	2	15	1	—	—	4	23	31	—	—	5	4
21	Östgöta trängkår	—	1	2	—	2	—	—	—	2	5	1	1	—	2	1
22	Intendenturskolan a Malmen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa		7	4	8	6	56	6	—	3	19	273	198	2	—	16	15
III. arméfördelningen.																
23	Västgöta regemente	1	3	3	—	11	—	—	—	12	21	47	3	—	5	5
24	Skaraborgs	2	—	2	4	13	—	—	—	5	3	81	—	—	6	6
25	Älvsborgs „	1	1	4	2	25	—	—	1	3	24	105	8	—	6	3
26	Bohusläns „	1	—	—	3	6	—	—	—	—	9	1	23	—	—	2
27	Volontärskolan a Karlsborg	1	—	—	—	1	—	—	—	—	8	10	—	—	—	—
28	Livregementets husarer	1	1	—	2	2	—	—	—	1	1	4	—	—	—	—
29	Göta artilleriregemente	3	—	1	4	4	—	—	—	3	38	44	—	—	—	—
30	Karlsborgs artilleribataljon	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	6	—	—	—	—
31	Göta ingenjörkår, 1.—4. komp.	4	—	5	1	1	2	—	—	1	31	37	—	—	2	1
32	Göta trängkår	1	—	—	—	4	—	—	—	2	5	8	—	—	3	2
33	Intendenturskolan a Karlsborg	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	5	—	—	—	—
Summa		15	5	15	17	68	2	—	2	28	142	348	34	—	22	19

145	146	147 a	147 b	148a	148b	149	150	151a	151b	151c	152	153	154a	154b	154c	155a	155b	155c	156	157	158	159	160	161			
XVIII. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.																							Sjukdom av obestämd art	Observationspatienter	Summa		
Muskelförstärkning. Senbristning. Sensträckning.	Luxation, enkel.	Luxation, komplic.	Benbrott, enkelt.	Benbrott, komplic.	Stöt och krossning. Krossår.	Sår av skarpt eller spetsigt vapen.	Skotsår, enkelt.	Skotsår, intägar.	Skotsår, komplic.	Ridsår.	Skotav. Skavar efter skidbindning e. d.	Skada. orsakad av förbränning eller explosion	Kylskada			Solsyng. Värmeslag.	Akut förgiftning.	Andra skador.	Självmord. Självmords-försök.								
													1. graden	2. graden	3. graden												
8	25	1	1	5	2	4	6	1	43	25	—	1	18	16	3	2	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1448	
3	32	1	1	5	2	4	6	1	22	16	3	1	16	9	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	722	
5	28	1	1	5	2	4	6	1	39	24	2	1	9	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	13	936	
59	61	1	1	1	6	53	34	1	59	30	1	1	99	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5	24	1661	
30	65	1	1	2	6	53	34	1	48	8	1	1	49	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1117	
1	5	2	2	2	6	5	12	1	5	8	1	1	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	468
18	1	1	1	5	8	51	8	1	5	12	1	1	9	6	—	6	—	—	—	—	—	—	—	1	2	252	
14	4	1	1	5	8	2	14	1	2	1	2	1	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	602
2	6	1	1	2	3	1	71	1	—	—	—	—	1	3	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	227
17	2	1	1	2	3	1	10	8	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	730
3	10	1	1	—	5	2	7	4	1	1	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112
3	10	1	1	—	5	2	7	4	1	1	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	385
111	282	18	2	53	6422	170	12	1	1	207	8	11	23	1	3	—	—	—	3	—	15	1	8	48	8	660	
56	18	—	—	6	—	30	64	—	—	—	232	—	7	—	—	1	—	—	—	1	—	2	3	—	—	—	1775
9	41	—	—	—	—	31	15	—	—	—	66	—	—	2	1	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	1341
48	1	—	—	1	—	19	16	1	—	—	95	—	1	2	—	—	—	—	—	—	11	24	—	—	—	—	1489
3	15	—	—	3	—	17	18	1	—	—	11	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	824
7	—	—	—	3	—	7	7	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	385
2	—	—	—	1	—	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	23
1	13	1	1	4	—	36	5	—	—	—	1	1	1	—	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	512
1	16	1	1	9	—	90	13	—	—	—	17	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	1228
3	10	—	—	1	—	7	5	—	—	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	377
—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
73	170	2	—	31	—	242	144	2	—	—	1427	2	15	13	2	3	—	1	—	2	8	—	14	53	7	983	
10	35	1	—	11	—	38	38	—	—	—	38	—	2	2	—	1	—	—	—	—	2	8	—	—	—	—	1380
1	29	—	—	3	—	20	13	1	—	—	19	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	1077
6	70	1	—	1	—	49	87	—	—	—	28	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	36	—	—	—	—	1402
1	35	—	—	2	—	10	3	—	—	—	10	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	7	—	—	—	639
5	8	2	—	1	—	12	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	223
—	6	—	—	2	—	5	3	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	256
—	21	1	1	3	1	73	12	1	—	—	8	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	37	—	—	—	—	848
3	7	—	—	—	—	7	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	8	—	—	—	—	253
3	25	1	—	1	—	51	12	60	—	—	—	—	—	5	—	2	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	722
—	—	—	—	—	—	14	3	—	—	—	5	—	1	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	369
2	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117
29	238	6	1	24	3284	174	63	—	—	—	116	2	5	16	2	1	2	1	—	4	9	1	8	109	7	286	

Truppförband		I	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
		I. Bildningsfel och medförda sjukdomar	II. Akuta infektions															

¹ Paratyfus.

17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31 a	31 b	32	33 a	33 b	34	35	36	37	38	39	40	41																			
s j u k d o m a r										III. Zooparasit- tära sjukdomar				IV. Kroniska infek- tionssjukdomar.				V. Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar																											
Andra kroniska infektions- och blodsjukdomar. Sockerajuka. <i>Diabetes mellitus</i> .										Gikt. <i>Arthr. vera sive urtica</i> .				Bidaresjuka. <i>Hemo- philia</i> .				Sködbug. <i>Scorbutus</i> .				Blodläcksjuka. <i>Morbus macul. Werlhofii. Purpura. Bleket. Blodbrist. Chlo- rosis. Anæmia</i> .				Andra kroniska infektions- sjukdomar. Hecliverande syfilis. <i>Sy- philis recidivans.</i> Nyförvärad syfilis. <i>Sy- philis recens.</i> Trakom. <i>Conjunctivitis trachomatosa.</i> Tuberkulos i andra organ. <i>Tuberculosis organorum ceterum.</i> Lungtuberkulos. <i>Tubercu- losis pulmonum.</i> Andra zooparasitiska sjuk- domar. Skabb. <i>Scabies</i> . Maskisjukdom. <i>Helmin- thiasis.</i> Trikinisjukdom. <i>Trichi- nosis</i> .				Andra akuta infektions- sjukdomar. Feber av obeständ art. <i>Febria. Febris ephemera.</i> Enkelt venertiskt sär. <i>Ulcus molle. Chancere.</i> Dyspepi. <i>Gonorrhoea (med följelsjukdomar).</i> Epidemisk hjärnmembranin- flammation. <i>Meningitis cerebro- spinalis epidemica.</i> Akut barnfeberliknande. <i>Potomngyllitis anterior acuta epidemica.</i> Influenza. Kikhosta. <i>Pertussis.</i> Påssjuka. <i>Parotitis epidemica.</i> Difteri. <i>Strypsjuka. Diphtheria. Croup.</i>				81 23 4 — — 20 20 45 22 — 1 3				88 18 18 — — 36 36 41 46 — — —				— 			

Truppförband			42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54a	54b	55	56	57	58	59
			VI. Kron. förgiftningssjukdomar		VII. Sinnessjukdomar.	VIII. Nervsystemets sjukdomar										IX. Ögonsjukdomar					
			Kronisk alkoholförgiftning. <i>Alcoholismus chronicus.</i>	Andra kroniska förgiftningssjukdomar.		Nervinflammation. <i>Neuritis Polyneuritis.</i>	Nervsmärta. <i>Neuralgia.</i>	Perifer förlamning. <i>Paralytis.</i>	Fallandesot. <i>Epilepsia.</i>	Nervsaghet. <i>Neurasthenia.</i>	Hypermuskulär inflammation. <i>Myelitis.</i>	Hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis cerebri.</i>	Hjärnbloeding. <i>Hæmorrh. rhinea cerebri.</i>	Andra sjukdomar i nervsystemet.	<i>Conjunctivitis catarrhalis.</i>	<i>Conjunctivitis phlyctenulosa.</i>	<i>Keratitis.</i>	<i>Iritis.</i>	Retraktionsanomalier. <i>Paraploctenitis.</i>	Andra ögonsjukdomar.	
IV. arméfördelningen.																					
1	Svea livgarde	1	—	4	—	5	—	—	—	11	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	3
2	Göta "	3	—	—	—	1	—	—	—	5	—	—	—	3	1	2	—	1	—	—	1
3	Livregementets grenadjärer	—	—	4	3	22	—	—	—	12	—	—	—	3	14	—	1	3	—	—	4
4	Södermanlands regemente	—	—	—	—	5	—	—	1	4	—	—	—	—	34	1	1	2	—	—	7
5	Vaxholms grenadjärregemente	1	—	—	—	3	—	2	6	—	—	—	—	15	5	—	—	2	—	—	9
6	Livgardet till häst	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
7	Svea artilleriregemente	—	—	2	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	6
8	Positionsartilleriregementet	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—
9	Svea ingenjörkår, 1.—4. komp.	—	—	2	—	6	—	—	—	2	—	—	—	—	2	5	1	3	—	1	3
10	Svea " 5. komp.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
11	Fälttelegrafkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—
12	Svea trängkår	—	—	—	6	5	—	1	2	—	—	—	—	—	7	—	—	4	—	1	—
13	Krigsskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Summa		5	—	13	10	49	3	4	43	—	—	—	1	22	76	14	4	15	—	2	36
V. arméfördelningen.																					
14	Upplands infanteriregemente	—	—	—	—	—	2	—	5	—	—	—	—	1	23	1	—	1	—	—	2
15	Dalregementet	—	—	1	15	2	2	—	2	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	1
16	Västmanlands regemente	—	—	1	—	10	1	—	3	—	—	—	—	1	12	2	2	—	—	—	1
17	Värmlands "	—	—	1	3	4	1	—	2	—	—	—	—	4	12	—	3	—	—	—	15
18	Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
19	Livregementets dragoner	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	12	—	—	—	—	—	2
20	Skånska husarregts det. i Uppsala..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
21	Upplands artilleriregemente	—	—	—	—	2	3	—	1	—	—	—	—	2	15	—	3	—	—	—	2
22	Västmanlands trängkår	—	—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Intendenturskolan i Uppsala	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa		—	—	4	20	22	11	1	18	—	—	—	—	11	77	4	8	1	—	—	23
VI. arméfördelningen.																					
24	Hälsinge regemente	—	—	—	1	2	—	3	7	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Västerbottens regemente	—	—	—	—	4	1	2	4	—	—	—	—	—	5	—	2	1	—	—	—
26	Jämtlands fältjägarregemente	—	—	1	—	9	—	—	2	—	—	—	—	—	12	1	1	—	—	—	3
27	Västernorrlands regemente	1	—	1	—	6	1	1	6	—	—	—	—	—	6	3	1	—	—	—	2
28	Norrlands dragonregemente	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—
29	Norrlands artillerireg. I. o. II. div.	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—
30	Norrlands trängkår	—	—	—	2	2	—	2	5	—	—	—	—	2	8	—	1	—	—	—	1
Summa		1	—	2	3	26	2	8	26	—	—	—	3	2	41	5	7	1	—	—	6

[illegible]

		85	86	87 a	87 b	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102
		XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar																		
Truppförband		Andra sjukdomar i mat- smältningsorganen.	Gallsten. <i>Cholelithiasis.</i>	Gulsot. <i>Icterus co- torrhælis.</i>	Bukhinneinflammation. <i>Peritonitis.</i>	Andarmspricka. Andarms- kontraktur. <i>Fissura, contractura ani.</i>	Illamun. kring ändarmen. <i>Periproctitis. Fistula ani.</i>	Förstopning. <i>Obstipatio.</i>	Bräck. <i>Hæmia.</i>	Tarmhindret. Tarmvred. <i>Intussusception. Inguinalia.</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis.</i>	Tarmkatarr. <i>Enteritis.</i>	Magkatarr. <i>Gastro- enteritis.</i>	Utvridning av magsäckken. <i>Dilatatio ventriculi.</i>	Magvar. <i>Ulcus ventriculi.</i>	Funktionell magsjukdom. <i>Neurosis ventriculi.</i>	Kronisk magkatarr. <i>Gastritis chronica.</i>	Akut magkatarr. <i>Gastritis acuta.</i>	Illamun. i svalg o. matstrupen. <i>Pharyngitis. Oesophagitis.</i>	Inflammation i mun o. tunga. <i>Stomatitis. Glossitis.</i>
IV. arméfördelningen.																				
1	Svea livgarde	1	—	22	9	—	12	—	27	3	15	—	9	—	—	—	—	—	2	—
2	Göta	1	1	9	4	3	5	—	4	15	12	—	17	2	3	—	—	5	—	4
3	Livregementets grenadjärer	—	2	82	1	—	21	—	19	62	16	—	4	2	—	—	—	10	—	4
4	Södermanlands regemente	1	1	27	—	—	3	—	3	29	14	—	4	—	—	—	—	2	—	—
5	Vaxholms grenadjärregemente	—	—	55	3	—	13	—	3	6	3	—	3	1	1	—	1	4	1	23
6	Livgardet till häst	1	—	5	3	—	—	—	—	6	5	1	3	—	1	—	—	—	—	2
7	Svea artilleriregemente	2	—	27	5	1	1	—	23	—	9	—	8	3	1	—	—	1	—	—
8	Positionsartilleriregementet	—	—	10	—	—	2	—	5	11	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
9	Svea ingenjörkår, 1.—4. komp.	1	—	16	—	2	2	—	10	21	2	—	8	—	—	—	—	1	—	—
10	Svea 5. komp.	—	—	14	—	—	3	—	1	—	3	—	2	—	—	—	—	1	—	—
11	Fälttelegrafkåren	—	—	10	—	—	1	—	7	3	2	—	1	—	—	—	—	1	—	3
12	Svea trängkår	—	—	32	3	—	1	—	—	45	7	—	1	—	—	—	—	4	—	3
13	Krigsskolan	—	—	—	—	—	—	—	1	9	6	—	—	—	—	—	1	1	—	—
Summa		7	4	309	28	6	64	—	103	210	94	1	63	8	6	3	—	32	1	39
V. arméfördelningen.																				
14	Upplands infanteriregemente ...	1	1	78	3	—	6	—	292	14	—	—	14	2	—	—	—	2	—	3
15	Dalregementet	—	1	40	9	—	2	2	2	65	12	—	6	—	—	—	—	12	—	—
16	Västmanlands regemente	—	—	6	5	—	1	—	4	32	4	—	—	—	—	—	1	3	1	—
17	Värmlands	1	6	22	—	—	5	—	2	51	11	—	3	1	2	—	—	1	1	64
18	Infanteriskjutskolan	1	—	—	—	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Livregementets dragoner	1	—	5	—	—	—	—	12	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	19
20	Skånska husarreg. det. Uppsala ..	—	—	3	—	—	—	—	—	13	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Upplands artilleriregemente	3	—	41	2	—	4	—	—	133	4	—	8	—	—	—	—	5	—	1
22	Västmanlands trängkår	—	—	13	—	—	1	—	1	39	10	—	1	—	—	—	—	1	—	—
23	Intendenturskolan i Uppsala ...	—	—	2	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa		7	8	210	19	1	19	2	21	642	58	—	36	3	2	—	—	1	24	2
VI. arméfördelningen.																				
24	Hälsinge regemente	—	—	20	5	1	5	3	1	30	12	—	7	1	—	—	2	1	1	1
25	Västerbottens regemente	1	—	28	6	—	5	—	27	17	4	—	7	—	—	—	—	2	—	—
26	Jämtlands fältjägarregemente ...	—	—	72	—	—	1	—	6	27	10	—	—	3	—	—	—	5	—	—
27	Västernorrlands regemente	—	5	19	3	—	10	—	23	38	24	—	10	—	—	—	—	5	—	1
28	Norrlands dragonregemente	1	—	4	—	—	—	—	—	14	9	—	7	1	—	—	—	1	—	—
29	Norrlands artillerireg., I. o. II. div.	—	—	2	1	1	—	—	7	11	10	—	4	—	—	—	—	1	—	—
30	Norrlands trängkår	1	3	4	9	4	—	—	28	17	3	—	2	—	—	—	1	1	—	1
Summa		3	8	149	24	6	21	3	92	154	72	—	37	5	—	—	3	1	16	3

103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129		
XIV. Urin- och könsorganens sjukdomar												XV. Rörelseorganens och bensystemets sjukdomar																
Njurinflammation. <i>Nephritis</i> .	Njursten. <i>Lithiasis renalis</i> .	Äggvileurin. <i>Albuminuria</i> .	Katar. inflammation i urinblåsan. <i>Cystitis</i> .	Funktionell blåsesjukdom. <i>Neurosis vesicae irritabilis</i> .	Blåskörtelinflammation. <i>Prostatitis</i> .	Urinrörförträngning. <i>Stricture urethrae</i> .	Phimosis. <i>Paraphimosis</i> .	Testikelinflammation. <i>Epididymitis</i> .	Vattenbräck. <i>Varicocele</i> .	Hydro. <i>Hydrate</i> .	Inflammation i senkskida. <i>Tendovaginitis</i> .	Muskelinflammation. <i>Myositis</i> .	Andra sjukdomar i urin- och könsorganen.	Senknula. <i>Ganglion</i> .	Inflammation i stomacksäck. <i>Gastritis</i> .	Falsk ledställning. <i>Scorbutus</i> .	Ledstyvhet. <i>Anchylrosis</i> .	Inflammation i ledgång. <i>Synovitis</i> .	Kronisk ledgångsreumatism. <i>Rheum. artic. chron.</i> .	Reum. artic. <i>chron.</i> .	Reum. artic. <i>chron.</i> .	Reum. artic. <i>chron.</i> .	Reum. artic. <i>chron.</i> .	Reum. artic. <i>chron.</i> .	Reum. artic. <i>chron.</i> .	Reum. artic. <i>chron.</i> .		
3	2	2	5	2	3	1	2	6	1	1	17	24	2	7	4	2	—	34	11	—	5	—	—	—	—	—		
2	2	5	2	5	—	—	2	—	—	—	10	62	—	1	—	—	—	10	2	—	18	16	—	—	—	—		
2	3	3	1	3	—	—	—	3	2	—	9	42	5	—	1	—	—	34	10	—	5	4	—	—	—	—		
5	—	9	—	—	—	—	—	7	—	—	6	10	3	—	—	—	—	18	5	—	4	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	1	2	4	—	1	7	2	—	4	—	—	13	2	—	1	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	13	5	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	2	7	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—		
1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	5	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	3	—	—	—	—	1	3	—	—	10	4	—	—	—	—	—	11	1	—	9	1	—	—	—	—		
18	1	32	3	4	—	4	8	27	1	14	19	219	110	3	11	6	—	136	32	3	5	41	8	169	22	14		
3	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	81	65	—	5	—	—	—	73	5	—	7	—	65	—	—	14		
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	59	55	—	3	—	—	—	42	2	1	5	—	39	1	2	15		
—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	10	21	1	1	—	—	1	11	6	—	1	—	44	4	—	16		
—	—	1	—	—	—	—	3	—	1	—	46	15	—	15	—	—	—	7	7	—	3	6	30	2	19	17		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	19	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	1	—	—	—	—	5	—	—	1	—	—	—	—	1	20	
2	—	4	2	—	—	—	1	—	—	—	38	8	1	—	1	—	—	11	—	—	—	—	—	1	—	2	21	
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	8	1	—	1	—	—	—	2	2	—	3	2	7	1	—	—	22	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	23	
5	—	8	5	—	—	—	2	9	—	2	7	265	168	3	32	2	2	159	22	2	3	20	8	185	9	33		
3	—	1	—	1	—	—	—	1	2	—	3	27	4	1	2	—	—	25	4	—	1	2	—	13	—	—	24	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	13	—	—	1	—	1	20	—	—	—	1	6	—	—	—	25	
6	3	—	3	1	—	—	2	2	2	—	39	19	—	2	1	—	—	20	2	2	—	8	—	33	—	2	26	
—	—	4	—	2	—	—	2	3	2	—	10	35	18	1	1	—	—	14	7	1	2	16	14	—	—	—	27	
1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	28	
1	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	
—	—	1	2	—	—	—	—	—	1	—	7	4	3	—	—	—	—	4	2	—	—	2	—	2	—	1	30	
13	3	15	5	4	—	—	7	8	3	14	131	61	5	7	1	1	84	15	4	4	30	—	69	—	—	3		

		130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144
Truppförband		XVI. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven														
		<i>Erythema multiforme et nodosum.</i>	<i>Tricharia.</i>	<i>Herpes zoster.</i>	<i>Psoriasis.</i>	<i>Eczema.</i>	<i>Impetigo. Ertyma.</i>	<i>Furur.</i>	<i>Herpes tonsurans. Syphilis.</i>	<i>Nagelbrist. Unguis incarnatus. Paronychia.</i>	<i>Bindvävsinflammation. Inflammad. Pilegrone. Abcessus.</i>	<i>Rind. Furunculor. Carbunculus.</i>	<i>Hörsår. Ulcus.</i>	<i>Brand. Gangrena.</i>	<i>Andra sjukdomar i huden eller bindväven.</i>	<i>XVII. Syfilis. Tumör.</i>
IV. arméfördelningen.																
1	Svea livgarde	—	1	1	7	17	—	—	1	1	26	11	1	—	3	9
2	Göta	4	2	2	1	7	—	—	—	5	22	5	1	—	9	1
3	Livregementets grenadjärer	—	1	2	7	20	4	—	—	6	58	51	3	—	5	7
4	Södermanlands regemente	—	—	1	2	6	—	—	—	6	37	50	3	—	9	7
5	Vaxholms grenadjärregemente	—	—	—	1	14	—	—	—	4	8	40	3	—	6	6
6	Livgardet till häst	1	—	—	—	6	—	—	—	2	9	1	—	—	1	1
7	Svea artilleriregemente	6	1	—	3	4	—	—	—	1	25	9	—	—	3	7
8	Positionsartilleriregementet	—	2	2	7	8	—	—	1	—	13	2	1	—	—	1
9	Svea ingenjörkar, 1.—4. komp.	1	—	—	4	4	—	—	—	—	18	6	—	—	—	4
10	Svea 5. komp.	—	—	—	—	2	—	—	—	5	6	8	—	—	—	1
11	Fälttelegrafkåren	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2	7	—	—	2	—
12	Svea trängkår	1	—	2	1	5	—	—	—	—	6	79	2	—	4	1
13	Krigsskolan	10	1	—	—	2	—	—	—	1	4	—	—	—	1	—
Summa		24	8	10	33	96	4	—	2	31	234	269	14	—	42	44
V. arméfördelningen.																
14	Upplands infanteriregemente	—	2	1	—	12	—	—	—	8	79	109	—	—	2	4
15	Dalregementet	1	1	3	—	4	—	—	—	7	49	23	—	—	1	2
16	Västmanlands regemente	—	1	2	—	8	—	2	—	3	34	53	1	—	5	4
17	Värmlands	—	1	4	—	7	—	—	2	7	44	62	2	—	17	7
18	Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
19	Livregementets dragoner	—	—	1	—	1	—	—	—	1	11	17	1	—	1	—
20	Skånska husarregementets det. i Uppsala	—	—	—	—	2	—	—	—	—	16	18	—	—	1	—
21	Upplands artilleriregemente	—	1	3	—	3	—	—	—	2	57	98	6	—	2	5
22	Västmanlands trängkår	—	2	5	—	2	1	—	—	2	—	16	—	—	—	1
23	Intendenturskolan i Uppsala	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	—	—	1
Summa		1	11	19	—	39	1	2	2	33	291	399	10	—	29	24
VI. arméfördelningen.																
24	Hälsinge regemente	—	2	—	—	13	—	—	—	1	21	7	1	—	1	1
25	Västerbottens regemente	—	—	1	—	3	—	—	1	—	12	54	—	—	1	5
26	Jämtlands fältjägarregemente	2	2	1	3	3	—	—	—	2	35	40	—	—	3	3
27	Västernorrlands regemente	—	2	2	2	12	2	—	1	4	41	16	—	—	2	3
28	Norrlands dragonregemente	—	—	—	—	12	1	—	—	—	12	15	—	—	—	—
29	Norrlands artilleriregemente, I. o. II. div.	—	—	1	—	1	—	—	—	—	9	3	—	—	—	2
30	Norrlands trängkår	—	1	—	1	5	1	—	1	1	5	15	—	—	2	—
Summa		2	7	5	6	49	4	—	3	8	135	150	1	—	9	14

145	146	147 a	147 b	148a	148b	149	150	151a	151b	151c	152	153	154a	154b	154c	155a	155b	155c	156	157	158	159	160	161					
XVIII. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar																													
Sjukdom av obestämmd art																													
Observationspatienter																													
Självmod. Självmodors-förso.																													
Andra skador.																													
Akut förgiftning.																													
Solstyg. Värmeslag.																													
Kylskada																													
Skada, orsakad av förbränning eller explosion.																													
Ridsår.																													
Skoskav. Skavsår eller skidbrottning e. d.																													
Skottsår, inlägg.																													
Skottsår, komplic.																													
Skottsår, enkelt.																													
Sår av skarp eller spetsigt vapen.																													
Stöt och krossning. Krossår.																													
Hembrott, komplic.																													
Hembrott, enkelt.																													
Luxation, komplic.																													
Luxation, enkel.																													
Ledvrickning.																													
Mekelbristning. Senbrist-mez. Senbrist-kning.																													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18												

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
		I.	II. Akuta infektions-															
Truppförband		Bildningsfel och medförda sjukdomar.	Halstuss, <i>Angina tonsillaris</i> .	Akut ledgångsreumatism, <i>Rheumat, artrit, arthrit, arthralgi</i> .	Blodförgiftning, <i>Varicella, Septicæmia, Pyæmia</i> .	Sepsis lymfader och lymf-körtelinflammation, <i>Lymphangitis et lymphadenitis septica</i> .	Kos, <i>Erysipelas</i> .	Stelkramp, <i>Tetanus</i> .	Rödsot, <i>Dysenteria</i> .	Inhemsk kolera, <i>Cholera nostras</i> .	Asiatisk kolera, <i>Cholera asiatica</i> .	Famulus, <i>Febris typhoides</i> .	Fläcktyfus, <i>Typhus exanthematicus</i> .	Rash, <i>Rubeola</i> .	Mässling, <i>Morbilli</i> .	Scharlakansfeber, <i>Scarlatina</i> .	Vattenkoppor, <i>Varicella</i> .	Smittkoppor, <i>Varicella</i> .
Bodens trupper.																		
1	Norrbottnens regemente			3	1	9												
2	Norrlands artillerireg:s det. i Boden.				1	11												
3	Bodens artilleribataljon.....			1	2	1												
4	Bodens ingenjörkår				1													
5	Intendenturskolan i Boden																	
	Summa			3	1	5	21											
Gottlands trupper.																		
6	Gottlands infanteriregemente			1	2	29		1										
7	Gottlands artillerikår.....			1	2	12		1										
	Summa			2	4	41		2										
Summa summarum			7	37	139	362	976	2	199		1			59	796	33	630	8 060

17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31 a	31 b-i	32	33 a	33 b	34	35	36	37	38	39	40	41	
Sjukdomar										III. Zooparasitära sjukdomar				IV. Kroniska infektionssjukdomar				V. Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar									
Andra ämnesomsättnings- och blodsjukdomar.	Sockerersjuka. <i>Diabetes mellitus.</i>	Gikt. <i>Arthritis vera sine urica.</i>	Blodarsjuka. <i>Hæmophilæ.</i>	Skörbjugg. <i>Scorbutus.</i>	Blodfläcksjuka. <i>Morbus macul. Werthoffi.</i>	Purpura. <i>Morbus Werthoffi.</i>	Hjelsot. <i>Blindbist. Culo-rosa. Andemia.</i>	Andra kroniska infektions-sjukdomar.	Heddiverande syfilis. <i>Syphilis recidivans.</i>	Nyförvärvad syfilis. <i>Syphilis recens.</i>	Trakom. <i>Conjunctivitis trachomatosa.</i>	Tuberkulos i andra organ. <i>Tuberculosis organorum ceterum.</i>	Lungtuberkulos. <i>Tuberculosis pulmonum.</i>	Andra zooparasitära sjukdomar.	Skabb. <i>Scabies.</i>	Mäsksjukdom. <i>Helminthiasis.</i>	Trikinsjukdom. <i>Trichinosis.</i>	Andra akuta infektions-sjukdomar.	Feber av obeständ art. <i>Febricula. Febris ephemeræ.</i>	Finkelt veneriskt sår. <i>Ulceræ molle. Chancre.</i>	Dröppel. <i>Gonorrhoea (med följsjukdomar).</i>	Epidemisk hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis cerebro-spinalis epidemica.</i>	Akut barneförmämning. <i>Poliomyelitis anterior oculi.</i>	Influensa. <i>Influenza epidemica.</i>	Kikhosta. <i>Pertussis.</i>	Pässjuka. <i>Parotitis epidemica.</i>	Difteri. Styrpsjuka. <i>Diphtheria. Group.</i>
16	4	285	44	37	27	13	1	1	50	7	57	6	19	9	12	7	1	3	2	1	2	—	—	—	—	—	
17	4	406	81	7	—	—	—	—	64	2	11	5	—	—	16	14	6	—	—	3	—	—	—	—	—	—	
—	88	607	1	—	—	—	—	—	64	—	—	—	—	—	13	—	1	1	—	4	1	—	—	—	—	—	
174	1429	52452	8	—	—	—	—	—	104	1	19	82	21	365	85	2	112	34	3	133	7	—	—	—	—	—	

Truppförband		42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54a	54b	55	56	57	58	59
		VI. Kron. förgiftningssjukdomar		VII. Slimesjukdomar	VIII. Nervsystemets sjukdomar									IX. Ögonsjukdomar						
		Andra kroniska förgiftningssjukdomar. <i>Kronisk alkoholförgiftning. Alcoholismus chron.</i>			<i>Nervinflammation. Neuritis. Polyneuritis.</i>	<i>Nervsmärta. Neuralgia.</i>	<i>Perifer förlamning. Paralysis. Paralyse.</i>	<i>Fallandesot. Epilepsia.</i>	<i>Nervsvärhet. Neuralgicæ.</i>	<i>Hjerninflammation. Meningitis cerebriæ.</i>	<i>Hjernmärgsinflammation. Myelitis.</i>	<i>Hjärnhäming. Hämorrhagiæ cerebri.</i>	<i>Andra sjukdomar i nervsystemet.</i>	<i>Conjunctivitis catarrhalis.</i>	<i>Conjunctivitis phlyctenulosa.</i>	<i>Keratitis.</i>	<i>Iritis.</i>	<i>Retinopathia.</i>	<i>Refraktionsanomalier.</i>	<i>Andra ögonsjukdomar.</i>
Bodens trupper.																				
1	Norrbottnens regemente	—	—	3	7	3	3	1	1	—	—	—	—	34	2	1	—	—	—	7
2	Norrlands artillerireg:s det. i Boden.	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Bodens artilleribataljon	—	—	2	1	4	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
4	Bodens ingenjörkår	—	—	1	3	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—	—	1
5	Intendenturskolan i Boden	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa		—	—	7	11	9	3	1	6	—	1	—	1	37	1	3	—	—	—	9
Gottlands trupper.																				
6	Gottlands infanteriregemente	—	—	—	2	2	—	—	7	—	—	—	4	12	3	—	—	—	—	1
7	Gottlands artillerikår	—	—	1	7	7	—	—	4	—	—	—	—	6	1	—	—	—	—	1
Summa		—	—	1	9	9	—	—	11	—	—	—	4	18	4	—	—	—	—	2
Summa summarum		10	—	41	59	197	29	22	155	1	3	5	55	39	44	46	29	1	2	140

60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77 a	77 b	78	79	80	81	82	83	84			
X. Öronsjukdomar				XI. Cirkulationsorganens sjukdomar										XII. Andningsorganens sjukdomar														
Infektion i örat. <i>Parotidus men. mda.</i>	Infektion i hörselröret. <i>Otitis externa dif. fusa.</i>	Infektion i mellanöret. <i>Otitis media purulenta.</i>	Katarr i mellanöret. <i>Otitis media purulenta.</i>	Andra öronsjukdomar.	Inflammation i hjärtat. <i>Myocarditis. Endocarditis.</i>	Inflammation i hjärtats organer. <i>Myocarditis. Endocarditis.</i>	Hjärthypertrofi. <i>Hypertrophica cordis.</i>	Organiskt hjärtfel. <i>Vitium organicum cordis.</i>	Inflammation i hjärtat. <i>Myocarditis. Endocarditis.</i>	Inflammation i hjärtatsäcken. <i>Pericarditis.</i>	Nervös hjärtsjukdom. <i>Neurosis cordis.</i>	Akut svaghetstillstånd hos hjärtat. <i>Insufficiencia cordis acuta.</i>	Blodåderbräck. <i>Varix.</i>	Blodpropp. <i>Thrombosis Embolia.</i>	Andra sjukdomar i cirkulationsorganen.	Sjukdomar i näsan och dess bihålor.	Strupkatarr. <i>Laryngitis. Tracheitis.</i>	Ödem i struphuvudet. <i>Oedema laryngis, glottidis.</i>	Akut lufttrubbskatarr. <i>Bronchitis chronica.</i>	Kronisk lufttrubbskatarr. <i>Bronchitis chronica.</i>	Astma. <i>Asthma bronchiale.</i>	Lungemfysem. <i>Emphysema pulmonum.</i>	Hämorrhagi i lungorna. <i>Hæmorrhagia pulmonum.</i>	Kataral lunginflammation. <i>Bronchopneumonia. Pneumonia lobularis.</i>	Krupps lunginflammation. <i>Pneumonia cruposa streptococci.</i>	Lungabscess. <i>Pleuritis.</i>	Andra sjukdomar i andningsorganen.	
8	2	15	4	—	—	—	—	4	—	—	10	—	18	—	—	—	12	68	—	400	—	—	—	5	30	21	—	1
—	1	4	—	2	—	—	—	3	—	—	8	—	6	—	—	1	1	5	—	39	—	—	—	1	6	3	—	2
3	—	1	—	—	1	—	—	—	9	—	—	—	9	—	—	—	2	—	98	1	—	—	—	28	4	—	3	6
1	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	30	4	—	—	10	5	6	1	4	5
12	3	22	6	—	1	2	—	7	—	—	19	—	45	—	—	1	15	77	—	579	5	—	1	2	17	69	37	1
8	—	31	—	—	—	—	—	9	—	—	4	4	6	—	2	—	9	—	202	—	2	—	—	12	—	12	—	6
—	—	6	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	108	1	—	—	—	4	7	—	7	
8	—	37	—	—	—	11	—	—	—	—	5	4	7	—	2	—	9	—	310	1	2	—	—	13	4	19	—	—
133	213	525	62	9	20	256	7	261	58	345	12	21	43	91	452	40	5419	63	18	3	34	105	396	404	50	—	—	

		85	86	87 a	87 b	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102
		XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar																		
Truppförband		Inflammation i mun o. hals. Stomatitis.	Inflammation i svalget, matstrupen och öfverstycket. Ösophagitis.	Akut magkatarr. Gastritis acuta.	Kronisk magkatarr. Gastritis chronica.	Funktionell magsjukdom. Neurosis ventriculi.	Magsår. Ulcus duodeni.	Utvändig av matsäck. Dilatatio ventriculi.	Magkatarr. Enteritis.	Magkatarr. Gastro-enteritis.	Blindtarmsinflammation. Appendicitis.	Tarmhindret. Ictus. Volvulus. Invagination.	Bräck. Hernia.	Förstoppning. Obstipatio.	Peripneumoni. Pneumonia.	Andlärms- kontraktur. Fascia.	Bukkinneinflammation. Peritonitis.	Gulsot. Icterus co- terrenal.	Gallsten. Cholelithiasis.	Andra sjukdomar i mat- smältningsorganen.
Bodens trupper.																				
1	Norrbottens regemente	—	21	30	—	1	1	—	33	147	16	—	13	4	—	—	—	3	—	3
2	Norrlands art.-reg:s det. i Boden	—	—	4	4	—	—	—	5	1	3	—	2	—	1	—	—	2	—	2
3	Bodens artilleribataljon	—	2	4	—	—	5	—	5	21	1	5	4	—	—	—	—	1	—	—
4	Bodens ingenjörkår	2	—	14	3	—	—	—	1	12	2	—	4	—	1	—	—	1	—	—
5	Intendenturskolan i Boden	—	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa		2	23	56	7	1	6	—	44	182	22	5	23	4	2	—	—	7	—	5
Gottlands trupper.																				
6	Gottlands infanteriregemente ...	4	—	109	1	1	6	—	57	37	15	—	4	—	—	—	—	5	—	1
7	Gottlands artillerikår	—	—	24	—	4	1	—	1	15	8	—	1	—	—	—	—	2	—	—
Summa		4	—	133	1	5	7	—	58	52	23	—	5	—	—	—	—	7	—	1
Summa summarium		34	59	184	116	64	144	7	646	2603	450	11	288	61	17	7	8	161	6	196

103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129			
XIV. Urin- och könsorganens sjukdomar												XV. Rörelseorganen och bensystemets sjukdomar																	
Njurinflammation. Nephritis.	Njursten. Lithiasis renalis.	Äggeteurin. Albuminuria.	Katarr. inflammation i urin-blåsan. Cystitis.	Katarr. inflammation i urin-blåsan. Cystitis.	Funktionell blåsjukdom. Neurosis vesicae urinaria. Enuresis nocturna.	Blåskörtelinflammation. Prostatitis. Abscessus prostatici.	Urinrösförträngning. Stricture urethrae.	Förträngning av förhuden. Phimosis. Paraphimosis.	Epithelium. Orchitis.	Valenbräck. Pungsvullnad. Hydro. Hemato. Pyocoe.	Pungåderbräck. Varicocele.	Andra sjukdomar i urin- och könsorganen.	Muskelinflammation. Muskelreum. Myositis. Rheum. musc.	Inflammation i senkskida. Tendovaginitis.	Senknuta. Ganglion.	Inflammation i stamspäck. Bursitis. Hygroma.	Fäsk ledsättning. Scoliosis. Genu valgum. Patavaria. Halter valgus etc.	Ledslyvhet. Anchylosis.	Inflammation i ledgång. Synovitis. Arthritis.	Kron. ledgångsreumatism. Rheum. artic. chron.	Corpus mobile in articulo.	Ledmus. Mus. articularis.	Oedem. Oedem. articuli.	Ben- o. benmärgsinflammation. Osteitis. Osteomyelitis.	Benhinneinflammation. Periostritis.	Ansträngningsperiostit. Periostitis tibiae ab exercitio.	Marschsvulst. Symplicitis. metatarsi.	Fotödem. Oedema pedis.	Andra sjukdomar i rörelseorganen och bensystemet.
1	1	—	—	—	1	1	1	2	3	1	—	1	119	24	1	5	—	—	10	2	1	1	—	—	10	6	1	1	1
1	1	1	1	1	2	—	—	—	—	1	1	—	4	3	—	1	—	—	4	6	1	1	—	—	—	1	—	—	—
3	3	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	14	6	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	7	—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	1	—	—	—	4	1	1	2	3	4	—	1	141	40	1	6	1	—	21	9	3	—	—	5	—	12	7	5	5
9	—	1	2	—	—	—	—	1	5	4	—	1	113	64	1	3	1	—	46	10	—	—	2	10	37	—	—	—	1
—	1	—	1	—	2	—	—	1	—	—	—	—	34	5	—	1	—	—	6	1	—	1	4	—	—	2	—	—	—
9	1	1	3	2	—	—	—	2	5	4	—	1	147	69	1	4	1	—	52	10	—	3	14	—	39	—	—	1	1
23	13	105	27	19	1	6	31	31	35	27	67	1580	824	15	124	26	14	807	136	20	27	221	68	334	35	119	119	119	

Truppförband	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144
	XVI. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven														XVII. Svulst. Tumör.
	<i>Erythema multiforme et nodosum.</i>	<i>Urticaria.</i>	<i>Herpes zoster.</i>	<i>Psoriasis.</i>	<i>Eczema.</i>	<i>Impetigo. Ecthyma.</i>	<i>Favus.</i>	<i>Herpes tonsureus. Syccosis.</i>	<i>Nagellång. Unguis incarnatus. Paronychia.</i>	<i>Bindvävsinflammation. Bulnad. Pilegmoner. Abscesser.</i>	<i>Bild. Furunculus. Carbunculus.</i>	<i>Rödsar. Ulcus.</i>	<i>Brand. Gangrena.</i>	<i>Andra sjukdomar i huden eller bindväven.</i>	
Bodens trupper.															
1 Norrbottens regemente	—	2	3	2	37	4	—	2	17	13	85	—	—	7	16
2 Norrlands artilleriregimens det. i Boden	—	—	—	1	3	2	—	—	—	1	4	—	—	4	—
3 Bodens artilleribataljon	—	1	1	—	7	1	—	1	2	32	14	10	—	8	1
4 Bodens ingenjörkår	—	1	—	—	2	1	—	1	2	7	31	—	—	2	—
5 Intendenturskolan i Boden	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—
Summa	—	4	5	3	49	8	—	4	22	54	136	10	—	21	17
Gottlands trupper.															
6 Gottlands infanteriregemente	—	1	1	2	15	—	—	1	8	12	74	—	—	1	2
7 Gottlands artillerikår	3	1	4	1	9	1	—	—	6	6	28	2	—	1	1
Summa	3	2	5	3	24	1	—	1	14	18	102	2	—	2	3
Summa summarum	58	56	74	89	447	26	3	23	180	1 462	2 072	106	—	186	141

145	146	147 a	147 b	148a	148b	149	150	151a	151b	151c	152	153	154a	154b	154c	155a	155b	155c	156	157	158	159	160	161		
XVIII. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar																							Sjukdom av obesänd art	Observationspatienter	Summa	
Muskelbistning. Senbistning. Senstrickning.	Ledvrickning.	Luxation, enkel.	Luxation, komplic.	Benbrott, enkelt.	Benbrott, komplic.	Stöt och krossning. Krossår.	Spår av skarpt eller spetsigt vapen.	Skotsår, enkelt.	Skotsår, komplic.	Skotsår, inlägg.	Skotsår, Skavsår efter skidbindning e. d.	Ridsår.	Skada, orsakad av förbränning eller explosion			Kylskada			Solstyg. Värmeslag.	Akut förgiftning.	Andra skador.	Självmord. Självmords-försök.				
													1. graden	2. graden	3. graden	1. graden	2. graden	3. graden								
11	49	—	—	6	50	68	2	—	—	—	52	—	4	2	4	2	—	—	8	—	—	—	5	71	2 458	1
1	4	—	—	1	16	2	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	292	2
3	34	—	—	2	29	14	—	—	—	—	5	5	3	—	2	1	—	—	1	—	—	—	5	3	608	3
7	—	—	—	—	15	11	—	—	—	—	19	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	381	4
—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	74	5
22	94	2	—	3	6	112	2	—	—	—	79	4	9	6	4	4	1	—	—	9	—	—	10	82	3 808	
22	33	50	—	4	—	28	—	—	—	—	94	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	41	2 432	6
7	19	1	—	1	1	67	14	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	736	7
29	52	51	—	5	1	95	128	—	—	—	94	1	1	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	43	3 168	
348	1742	137	4	226	18	2417	1111	92	3	3	1530	31	67	97	17	19	14	3	6	10	58	6	48	941	57 746	

Tab. 11. De veneriska sjukdomarna bland fast anställda och värnpliktiga inom armén år 1914.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	Dröppel (<i>gonorrhoea</i>) med följd-sjukdomar					Enkelt veneriskt sår (<i>ulcus molle, chancre</i>) med följd-sjukdomar					Nyförvärvat syfilis (<i>Syphilis recens</i>)					Recidiverande syfilis (<i>Syphilis recidiv.</i>)				
	Behäftade med sjukdomen vid installationen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden		Summa insjuknade	Sammanlagt antal sjukdagar	Behäftade med sjukdomen vid installationen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden		Summa insjuknade	Sammanlagt antal sjukdagar	Behäftade med sjukdomen vid installationen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden		Summa insjuknade	Sammanlagt antal sjukdagar	Behäftade med sjukdomen vid installationen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden		Summa insjuknade	Sammanlagt antal sjukdagar
		Smittade inom förlägningsorten	Smittade utom förlägningsorten				Smittade inom förlägningsorten	Smittade utom förlägningsorten				Smittade inom förlägningsorten	Smittade utom förlägningsorten				Smittade inom förlägningsorten	Smittade utom förlägningsorten		
Fast anställda och värnpliktiga.																				
I. arméfördelningen	43	46	44	133	1 942	4	6	2	12	209	7	4	3	14	121	2	—	1	3	53
II. »	53	13	16	82	2 411	3	—	1	4	283	7	1	1	9	431	4	1	1	6	173
III. »	71	25	27	123	2 852	5	2	—	7	89	6	1	8	15	497	6	—	—	6	64
IV. »	165	196	41	402	8 583	24	14	7	45	874	15	9	4	28	857	2	6	—	8	90
V. »	64	44	17	125	3 811	1	1	—	2	115	8	2	2	12	553	5	—	—	5	154
VI. »	65	29	7	101	2 414	2	—	—	2	109	5	5	1	11	374	11	—	1	12	123
Bodens trupper	5	24	4	33	1 059	1	1	—	2	72	3	—	—	3	298	—	—	—	—	—
Gottlands trupper ...	9	16	3	28	397	—	—	—	—	—	—	1	—	1	7	1	—	—	1	4
Summa	475	393	159	1 027	23 469	40	24	10	74	1 751	51	23	19	93	1 138	31	7	3	41	661
Därav																				
Värnpliktiga.																				
I. arméfördelningen	40	17	36	93	.	4	2	2	8	.	6	2	2	10	.	2	—	1	3	53
II. »	49	4	11	64	.	3	—	1	4	283	7	—	1	8	.	4	—	1	5	.
III. »	69	9	18	96	.	5	—	—	5	.	6	1	6	13	.	5	—	—	5	.
IV. »	165	130	37	332	.	24	8	7	39	.	15	6	4	25	.	1	4	—	5	.
V. »	62	24	13	99	.	1	—	—	1	.	7	—	—	7	.	5	—	—	5	154
VI. »	62	18	7	87	.	2	—	—	2	109	4	1	—	5	.	11	—	—	11	.
Bodens trupper	4	18	3	25	.	1	1	—	2	72	3	—	—	3	298	—	—	—	—	—
Gottlands trupper ...	9	7	3	19	.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	7	1	—	—	1	4
Summa	460	227	128	815	.	40	11	10	61	.	48	11	13	72	.	20	4	2	35	.

Anm. Här angivna siffror avvika en smula från de i Tab. 9 meddelade. — Sjukdagarna hänföra sig även till de från föregående år kvarliggande sjuka.

¹ Inkl. Krigsskolans kadetter.

Tab. 12. Dödlighet bland arméns manskap inom olika områden och efter ålder år 1914.

	Dödsorsaker	Summa döda	Summa döda i % av medelpreensstyrkan
I. arméfördelningen	99. Själmord. <i>Suicidium</i> .	3	17
II. »	98. Ulyckshändelse. <i>Casus mortiferi</i> .	1	12
III. »	90. Beninflammation. <i>Osteomyelitis</i> .	2	18
IV. »	89. Ak. ledgångsvenitism. <i>Polyarthritis rheum. ac.</i>	5	24
V. »	87. Ak. njursjukd. <i>Nephritis ac.</i>	2	8
VI. »	77. Blindtarmsinfl. <i>Appendicitis</i> .	1	10
Bodens trupper	75. Tarmhinder. <i>Hæus</i> .	—	10
Gottlands trupper	71. Bronchopneumonia ac.	6	8
Alder.	69. Ak. lunginfl. <i>Pneumonia acuta</i> .	4	10
Under 21 år	67. Ak. luftträsinf. <i>Brochitis acuta</i> .	1	64
21—25 år	66. Lungsåksinf. <i>Pleuritis</i> .	1	19
Över 25 år	62. Kronisk hjärtsjukdom. <i>Endocarditis. Myocarditis</i> .	1	—
Summa	60. Hjärtsåksinf. <i>Pericarditis</i> .	1	—
	56. Öroninfl. <i>Otitis media purulenta</i> .	1	—
	51. Mors thymica	—	—
	47. Soekersjuka. <i>Diabetes mellitus</i> .	—	—
	29 b. Annan tuberkulos. <i>Tub. organismum aliorum</i> .	1	—
	29 a. Lungot. <i>Tub. pulm.</i> .	2	—
	26. Akut barntorflamning. <i>Poliomyelitis anterior ac.</i> .	1	—
	25. Epidemisk hjarntfeber. <i>Mening. cerebrosp. epid.</i> .	2	—
	21. Nervfeber. <i>Feluria typhoides</i> .	—	—
	17. Differt. <i>Diphtheria</i> .	1	—
	16. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i> .	—	—
	15. Mässling. <i>Morbilli</i> .	1	—
	12. Verfeber. <i>Septicæmia. Pyæmiæformata</i> .	1	—
Summa		3	102

Anm. Tabellen upptager dödsfall bland arméns manskap samt befäl av manskaps grad. — Här angivna antal dödsfall avviker från det i Tab. 2 anförda på grund av olika bokföringsprinciper (särskilt beträffande våldsamma dödsorsaker).

¹ Därav 4 drunknade, en död av krossår i huvudet under slagsmål, en av Luxatio vertebrae colli under brottning, två av kullridning under övning, en av kvävning under mathandriäckning, en av Commotio cerebri (störtade sig på huvudet i för grunt vatten), två omkommo av skottskador och en blev överkörd av järnvägståg. — ² Självmördarne voro: 3 *korpraler*, som sköto sig med gevär (orsak uppgives hava varit olycklig kärlek i ett fall, nedstämdhet ett fall och i ett fall okänd); en *1:sta konstapel*, en *dist. korpral* samt två *v. konstaplar* sköto sig med karbin (två av okänd anledning, en på grund av alkoholism samt en sannolikt av sjuklighet); 5 *värnpliktige* togo sig av daga, därav en med browningpistol, en genom hängning, en genom dränkning och en kastade sig från tak (såsom anledning uppgives kärleksgrubbel i två fall, tungsinteth i ett fall samt var i två fall okänd); en *volontärrekryt* dränkte sig (alkoholism).

Truppförband	Antal revacci- nerade	Resultat		
		Gott	Osäkert	Intet
Västmanlands trängkår	102	47	1	54
Hälsinge regemente	99	40	1	58
Västerbottens regemente	12	1	2	9
Jämtlands fältjägarregemente	70	54	—	16
Västernorrlands regemente	26	13	1	12
Norrlands dragonregemente	76	1	—	75
Norrlands artilleriregemente	219	27	—	192
Norrlands trängkår	15	4	8	3
Norrbottens regemente	78	53	—	25
Norrlands artilleriregementes detaschement i Boden	22	13	—	9
Bodens artilleribataljon	21	12	4	5
Bodens ingenjörkår	59	42	4	13
Gottlands infanteriregemente	185	151	—	34
Gottlands artillerikår	48	20	—	23
Summa	14 995	7 916	809	6 270

Tab. 14. Å garnisonssjukhusen vårdade sjuka år 1914.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Sjukhus	Kvarliggande från föreg. år	Inkomna					Summa vårdade	Utskrivna					Kvarliggande vid årets slut	Antal underhållsdagar
		Under 21 år	21—25 år	26—40 år	Över 40 år	Summa		Dugliga till fortsatt krigstjänst	Odugliga till fortsatt krigstjänst	Överflyttade till annan sjukvårdsanstalt	Döda	Summa		
Stockholm	60	635	2 601	697	58	3 991	4 051	3 725	130	48	29	3 982	119	65 123
Karlsborg	5	166	498	70	6	740	745	725	11	2	3	741	4	9 734
Boden	8	71	755	337	8	1 171	1 179	1 101	32	1	7	1 141	38	18 247
Skövde	2	63	346	91	—	500	502	471	13	—	7	491	11	9 269
Visby	3	42	284	204	7	537	540	486	23	2	2	513	27	6 340
Sjukhus ¹ Å Gottland	—	13	328	123	6	470	470	312	14	126	—	452	18	3 938
Summa	78	990	4 812	1 522	85	7 409	7 487	6 820	223	179	48	7 270	217	112 651

Anm. Här angivna antal vårdade sjuka ingår ej bland de i Tab. 9 anförda.

¹ Tillfälligt.

Tab. 15. Å garnisonssjukhusen vårdade sjukdomsfall år 1914.

1		2	3	4	5	6	7	8
N:r	Sjukdomar	Garnisonssjukhuset i					Tillfalligt sjukhus på Gotland	Summa sjuk- domsfall
		Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby		
	I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar.	11	—	—	—	—	—	11
	II. Akuta infektionssjukdomar.							
1	Smittkoppor. <i>Variola</i>	—	—	—	—	—	—	—
2	Vattenkoppor. <i>Varicellæ</i>	2	—	4	2	—	—	8
3	Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	4	4	1	1	—	—	10
4	Mässling. <i>Morbilli</i>	18	26	4	93	1	—	142
5	Rash. <i>Rubeola</i>	128	—	31	3	—	—	162
6	Fläcktyfus. <i>Typhus exanthematicus</i>	—	—	—	—	—	—	—
7	Tarmtyfus. <i>Febris typhoides</i>	2	2	11	1	2	—	18
8	Asiatisk kolera. <i>Cholera asiatica</i>	—	—	—	—	—	—	—
9	Inhemsk kolera. <i>Cholera nostras</i>	—	—	—	—	—	—	—
10	Rödsot. <i>Dysenteria</i>	—	—	—	—	—	—	—
11	Stelkramp. <i>Tetanus</i>	—	—	—	—	—	—	—
12	Ros. <i>Erysipelas</i>	3	1	1	2	—	—	7
13	Septisk lymfåder- o. lymfkörtelinflammation. <i>Lymphangitis et lymphadenitis septica</i> ...	55	5	7	6	3	2	78
14	Blodförgiftning. Varfeber. <i>Septichæmia</i> . <i>Pyæmia</i>	1	—	—	2	—	1	4
15	Akut ledgångsreumat. <i>Rheumat. artic. ac.</i>	109	5	27	20	5	—	166
16	Halsfluss. <i>Angina tonsillaris</i>	66	132	61	18	20	69	366
17	Difteri. <i>Diphtheria</i>	5	20	4	2	—	—	31
18	Påssjuka. <i>Parotitis epidemica</i>	174	23	6	4	77	2	286
19	Kikhosta. <i>Pertussis</i>	1	—	—	—	—	—	1
20	Influensa. <i>Influenza epidemica</i>	153	—	72	—	124	35	384
21	Ak. barnförslamning. <i>Poliomyelitis ant. ac.</i>	—	—	—	—	—	—	—
22	Epid. hjärnhinneinfl. <i>Mening. cerebrosp. epid.</i>	—	—	1	1	—	—	2
23	Dröppel. <i>Gonorrhoea</i> . a. <i>Urethritis gonorrhoeica</i>	563	20	45	11	24	3	666
	b. <i>Prostatitis gonorrhoeica</i>	83	1	—	—	—	1	85
	c. <i>Cystitis gonorrhoeica</i>	—	1	—	2	—	—	3
	d. <i>Epididymitis gonorrhoeica</i>	102	—	2	3	—	—	107
	e. <i>Conjunctivitis gonorrhoeica</i>	—	—	—	1	—	—	1
	f. <i>Rheumatismus gonorrhoeicus</i>	5	—	—	—	—	—	5
24	Enkelt vener. sår. <i>Ulcus molle</i> (o. följsjukd.)	78	2	1	2	—	—	83
25	Feber av obestämd art. <i>Febric. Febr. ephem.</i>	5	27	6	10	14	8	70
26	Andra akuta infektionssjukdomar	—	—	3	2	—	—	5
	III. Zooparasitära sjukdomar.							
27	Trikinsjukdom. <i>Trichinosis</i>	—	—	—	—	—	—	—
28	Masksjukdom. <i>Helminthiasis</i>	8	—	8	—	2	1	19
29	Skabb. <i>Scabies</i>	145	6	82	12	11	2	258
30	Andra zooparasitära sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—

Anm. Denna tabell avser endast under året inträffade sjukdomsfall; rörande antalet under året insjuknade personer se Tab. 14. — Här angivna sjukdomsfall ingå givetvis ej bland de i Tab. 9 uppgivna.

		1	2	3	4	5	6	7	8
N:r	Sjukdomar	Garnisonssjukhuset i					Tillfälligt sjukhus på Gottland	Summa sjuk- domsfall	
		Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby			
IV. Kroniska infektionssjukdomar.									
31	Tuberkelsjukdom. <i>Tuberculosis</i> .								
	a. Lungtuberkul. <i>Tuberculosis pulmonum</i>	92	4	12	9	12	8	137	
	b. Körteltub. <i>Tubercul. glandul. lymphat.</i>	10	1	14	—	—	—	25	
	c. Ben- o. ledgångstub. <i>Tub. ossium et artic.</i>	3	—	3	—	—	—	6	
	d. Hudtuberkulos. <i>Tuberculosis cutis</i> ...	—	—	—	—	—	—	—	
	e. <i>Lupus vulgaris</i>	—	—	1	—	—	—	1	
	f. Urogenitaltub. <i>Tub. urogenitalis</i>	4	—	—	—	—	—	4	
	g. Hjärn- o. hjärnhinnetub. <i>Tub. cerebri.</i> <i>Men. tub.</i>	—	—	—	—	—	—	—	
	h. Allmän tub. <i>Tub. univ. Tub. mil. ac.</i>	—	—	—	—	—	—	—	
	i. Andra former av tuberkulos	6	3	7	2	—	—	18	
32	Trakom. <i>Conjunctivitis trachomatosa</i>	—	—	—	—	—	—	—	
33	Syfilis.								
	a. Nyförvärvad. <i>Syphilis recens</i>	85	5	13	—	1	6	110	
	b. Recidiverande. <i>Syphilis recidivans</i> ...	61	4	—	—	1	—	66	
34	Andra kroniska infektionssjukdomar	8	—	—	2	—	—	10	
V. Ämnesomsättnings- och blod- sjukdomar.									
35	Bleksot. Blodbrist. <i>Chlorosis. Anæmia</i> ...	6	1	1	1	—	2	11	
36	Blodfläcksjuka. <i>Morbus macul. Werlhofii.</i>	—	—	—	—	—	—	—	
37	Skörbjugg. <i>Scorbutus</i>	—	—	1	—	—	—	1	
38	Blödaresjuka. <i>Hæmophilia</i>	—	—	—	—	—	—	—	
39	Gikt. <i>Arthritis vera sive urica</i>	1	—	—	—	—	—	1	
40	Sockersjuka. <i>Diabetes mellitus</i>	4	—	1	—	—	—	5	
41	Andra ämnesomsättnings- o. blodsjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	
VI. Kroniska förgiftnings- sjukdomar.									
42	Kronisk alkoholförg. <i>Alcoholismus chron.</i>	34	1	3	—	—	—	38	
43	Andra kroniska förgiftningssjukdomar	1	—	—	—	—	—	1	
VII. Sinnessjukdomar.									
44	Sinnessjukdom	14	—	8	4	—	—	26	
VIII. Nervsystemets sjukdomar.									
45	Nervinflammation. <i>Neuritis. Polyneuritis</i>	30	—	1	—	—	—	31	
46	Nervsmärta. <i>Neuralgia</i>	6	4	5	8	2	2	27	
47	Perifer förlamning. <i>Paresis. Paralysis</i> ...	7	1	1	—	—	—	9	
48	Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	4	1	2	—	—	1	8	
49	Nervsvaghet. <i>Neurasthenia</i>	67	6	4	11	1	3	92	
50	Ryggmärgsinflammation. <i>Myelitis</i>	—	—	1	—	—	—	1	
51	Hjärnhinneinflamm. <i>Meningitis cerebialis.</i>	1	—	—	—	—	—	1	
52	Hjärnblödning. <i>Hæmorrhagia cerebri</i>	2	—	1	—	—	—	3	
53	Andra sjukdomar i nervsvstemet	6	—	2	—	—	—	8	

1		2	3	4	5	6	7	8
N:r	Sjukdomar	Garnisonssjukhuset i					Tillfälligt sjukhus på Gotland	Summa sjuk- domsfall
		Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby		
IX. Ögonsjukdomar.								
54	a. <i>Conjunctivitis catarrhalis</i>	15	1	1	3	2	4	26
	b. " <i>phlyctenulosa</i>	8	—	2	—	—	—	10
55	<i>Keratitis</i>	2	4	3	3	—	—	12
56	<i>Iritis</i>	1	—	—	1	—	—	2
57	<i>Panophthalmitis</i>	—	—	—	—	—	—	—
58	Refraktionsanomalier.							
	a. <i>Myopia</i>	—	—	—	—	—	—	—
	b. <i>Hyperopia</i>	—	—	—	—	—	—	—
	c. <i>Astigmatismus</i>	—	—	—	—	—	—	—
59	Andra ögonsjukdomar	51	1	4	3	1	—	60
X. Öronsjukdomar.								
60	Inflamm., böld i hörselgången. <i>Otitis externa diffusa. Furunculus meatus auditorii</i> ...	1	4	—	—	—	1	6
61	Katarr i mellanörat. <i>Catarrhus cavi tympani</i>	7	4	—	1	1	—	13
62	a. Varig inflammation i mellanörat. <i>Otitis media purulenta</i>	64	14	15	5	9	6	113
	b. Varig inflamm. i mellanörat m. komplikat. åt omgivande delar. <i>Mastoiditis etc.</i>	16	1	2	—	—	—	19
63	Andra öronsjukdomar	8	1	2	—	—	—	11
XI. Cirkulationsorganens sjukdomar.								
64	Inflammation i hjärtsäcken. <i>Pericarditis</i> ...	1	—	1	4	—	—	6
65	Inflamm. i hjärtat. <i>Myocard. Endocard.</i>	4	—	2	—	—	—	6
66	Organiskt hjärtfel. <i>Vitium organ. cord.</i> ...	8	2	—	3	1	9	23
67	Hjärtförstoring. <i>Hypertrophia cordis</i>	16	—	—	—	—	—	16
68	Nervös hjärtsjukdom. <i>Neurosis cordis</i>	9	5	4	4	—	—	22
69	Ak. svaghetsstillst. hos hjärtat. <i>Insuff. cord. ac.</i>	—	—	—	—	—	—	—
70	Blodåderbräck. <i>Varix</i>	111	5	53	20	17	4	210
71	Blodåderinflammation. <i>Phlebitis. Periph.</i>	6	—	—	—	—	—	6
72	Blodpropp. <i>Thrombosis. Embolia</i>	1	—	1	—	1	—	3
73	Andra sjukdomar i cirkulationsorganen	1	—	—	—	—	—	1
XII. Andningsorganens sjukdomar.								
74	Sjukdomar i näsan och dess bihålor.....	14	1	—	1	—	—	16
75	Strupkatarr. <i>Laryngitis. Tracheitis</i>	26	9	5	4	—	—	44
76	Ödem i struphuvudet. <i>Oedema lar., glott.</i>	—	—	—	—	—	—	—
77	Luftrörskatarr. <i>Bronchitis</i> .							
	a. Akut. <i>Bronchitis acuta</i>	179	55	48	3	11	50	346
	b. Kronisk. <i>Bronchitis chronica</i>	—	—	1	—	—	—	1
78	Astma. <i>Asthma bronchiale</i>	—	—	—	1	1	—	2
79	Lungemfysem. <i>Emphysema pulmonum</i>	4	—	—	1	1	—	6
80	Lungblödning. <i>Hæmorrhagia pulmonum</i> ...	1	6	—	—	—	—	7
81	Katarral lunginflammation. <i>Bronchopneumonia. Pneumonia lobularis</i>	35	4	73	22	10	5	149
82	Krup. lunginflamm. <i>Pneum. croup. sive lob.</i>	92	8	—	2	—	—	102

N:r	Sjukdomar	Garnisonssjukhuset i						Tillfälligt sjukhus på Gotland	Summa sjukdomsfall
		Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby			
83	Lungsäcksinflammation. <i>Pleuritis</i> .								
	a. Torr. <i>Pleuritis sicca sive fibrinosa</i> ...	74	3	9	6	10	12		114
	b. serös. <i>Pleuritis serosa</i>	1	11	18	3	1	—	—	34
	c. Varig. <i>Empyema pleuræ</i>	7	—	5	3	—	—	—	15
84	Andra sjukdomar i andningsorganen.....	1	—	—	1	—	—	—	2
XIII. Matsmältningsorganens sjukd.									
85	Inflammation i mun och tunga. <i>Stomatitis</i> .								
	<i>Glossitis</i>	14	2	—	—	1	—	—	17
86	Inflammation i svalg och matstrupe. <i>Pharyngitis</i> .								
	<i>Oesophagitis</i>	1	—	5	—	—	—	—	6
87	Magkatarr. <i>Gastritis</i> .								
	a. Akut. <i>Gastritis acuta</i>	1	40	23	6	23	17		118
	b. Kronisk. <i>Gastritis chronica</i>	148	1	—	4	1	—	—	154
88	Funktion. magsäckssjukd. <i>Neurosis ventric.</i>	—	—	—	4	—	—	—	4
89	Magsår. <i>Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni</i> ..	45	—	5	2	2	11		65
90	Utvidgning av magsäcken. Sänkning av magsäcken. <i>Dilatatio ventriculi. Gastropotosis</i>	3	—	—	—	—	—	—	3
91	Mag-tarmkatarr. <i>Gastro-enteritis</i>	6	32	—	1	2	8		49
92	Tarmkatarr. <i>Enteritis. Colitis etc.</i>								
	a. Akut. <i>Enteritis etc. acuta</i>	26	16	42	5	5	3		97
	b. Kronisk. <i>Enteritis etc. chronica</i>	—	—	—	—	—	—	—	—
93	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	70	6	28	2	20	16		142
94	Tarmhinder. Tarmvred. <i>Ileus. Volvulus</i> .								
	<i>Invaginatio</i>	1	—	—	—	—	—	—	1
95	Bräck. <i>Hernia</i> .								
	a. Rörligt. <i>Hernia mobilis</i>	86	5	42	8	5	6		152
	b. Inklämt. <i>Hernia incarcerata</i>	3	—	—	—	—	—	—	3
96	Förstopning. <i>Obstipatio</i>	4	2	6	1	—	—	—	13
97	Inflammation kring ändtarmen. Ändtarmsfistel. <i>Periproctitis. Fistula ani</i>	17	4	1	—	2	4		28
98	Ändtarmssprieka. Ändtarmskontraktur. <i>Fissura. Contractura ani</i>	5	—	2	—	—	—	—	7
99	Bukhinneinflammation. <i>Peritonitis</i>	21	—	—	—	—	—	—	21
100	Gulsot. <i>Icterus catarrhalis</i>	16	9	11	1	1	7		45
101	Gallsten. <i>Cholelithiasis</i>	4	—	—	—	—	—	—	4
102	Andra sjukdomar i matsmältningsorganen...	7	8	2	3	—	—	—	20
XIV. Urin- och könsorganens sjukd.									
103	Njurinflammation. <i>Nephritis</i> .								
	a. Akut. <i>Nephritis acuta</i>	11	2	5	—	3	1		22
	b. Kronisk. <i>Nephritis chronica</i>	—	—	2	3	—	—	—	5
104	Njursten. <i>Lithiasis renalis</i>	5	1	—	—	—	—	—	6
105	Äggviteurin. <i>Albuminuria</i>	16	2	2	1	1	3		25
106	Katarr, inflammation i urinblåsan. <i>Cystitis</i>	6	2	—	—	1	1		10
107	Funktionell blåssjukdom. <i>Neurosis vesicae urinariae. Enuresis nocturna</i>	3	—	4	1	—	1		9
108	Blåskörtelinflammation. <i>Prostatitis. Abscessus prostaticæ</i>	2	—	—	—	—	—	—	2

1		2	3	4	5	6	7	8
Nr	Sjukdomar	Garnisonssjukhuset i					Tillfalligt sjukhus på Gotland	Summa sjukdomsfall
		Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby		
109	Urinrörsförträngning. <i>Strictura urethrae</i> ...	4	—	—	—	—	—	4
110	Förträngning av förhuden. <i>Phimosis. Paraphimosis</i>	7	—	2	1	2	—	12
111	Testikelinflamm. <i>Epididymitis. Orchitis.</i>	4	1	—	—	—	1	6
112	Vattenbräck. Pungsvullnad. <i>Hydrocele. Haematocele. Pyocele</i>	13	—	6	—	3	1	23
113	Pungåderbräck. <i>Varicocele</i>	40	—	7	—	2	2	51
114	Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	86	—	5	1	1	—	93
XV. Rörelseorganens och ben-systemets sjukdomar.								
115	Muskelinflammation. Muskelreumatism.							
	a. Akut. <i>Myitis ac. Rheumat. muscul. ac.</i>	45	16	2	13	34	33	143
	b. Kronisk. <i>Myitis chr. Rheumat. muscul. chr.</i>	2	—	—	—	2	—	4
116	Inflammation i senskida. <i>Tendovaginitis</i> ...	6	2	4	—	—	5	17
117	Senknuta. <i>Ganglion</i>	1	1	1	—	—	—	3
118	Inflammation i slem säck. <i>Bursitis. Hygroma</i>	19	3	7	3	2	1	35
119	Falsk ledställning. <i>Scoliosis. Genu valgum. Pes varus. Hallux valgus etc.</i>	30	—	—	—	1	—	31
120	Ledstyvhed. <i>Anchylosis</i>	1	—	1	1	—	—	3
121	Inflammat. i ledgång. <i>Synovitis. Arthrosis</i>	15	2	7	10	3	2	39
122	Kronisk ledgångsreum. <i>Rheumat. artic. chr.</i>	6	1	—	3	—	—	10
123	Ledmus. <i>Mus. artic. Corpus mob. in artic.</i>	3	1	2	—	—	—	6
124	Ben- och benmärgsinflammation. <i>Osteitis. Osteomyelitis</i>	7	—	1	—	1	—	9
125	Benhinneinflammation. <i>Periostitis</i>	15	1	4	5	—	1	26
126	Fotödem. <i>Oedema pedis</i>	—	—	—	—	—	—	—
127	Marschsvulst. <i>Syndesmitis metatarsae</i>	—	—	2	—	3	1	6
128	Ansträngningsperiostit. <i>Periostitis tibiae ab exercitio</i>	—	1	—	—	—	—	1
129	Andra sjukd. i rörelseorg. och bensystemet	26	—	1	1	—	—	28
XVI. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven.								
130	<i>Erythema multiforme et nodosum</i>	8	5	—	2	—	1	16
131	<i>Urticaria</i>	1	—	1	—	—	—	2
132	<i>Herpes zoster</i>	2	3	1	—	—	—	6
133	<i>Psoriasis</i>	30	2	5	6	1	—	44
134	<i>Eczema</i>	48	4	20	9	3	5	89
135	<i>Impetigo. Ecthyma</i>	—	1	4	—	—	—	5
136	<i>Favus</i>	—	—	—	—	—	—	—
137	<i>Herpes tonsurans. Sycosis</i>	6	1	1	1	—	4	13
138	Nageltrång. <i>Unguis incarnatus. Paronychia</i>	15	2	22	6	3	5	53
139	Bindvävsinflamm. Bulnad. <i>Plegmon. Absc.</i>	75	12	14	6	2	6	115
140	Böld. <i>Furunculus. Carbunculus</i>	17	24	5	3	—	4	53
141	Rötsår. <i>Ulcus</i>	2	—	—	—	—	—	2
142	Brand. <i>Gangrena</i>	—	—	—	—	—	—	—
143	Andra sjukdomar i huden eller bindväven	37	2	11	9	—	—	59

N:r	Sjukdomar	Garnisonssjukhuset i					Tillfalligt sjukhus på Gotland	Summa sjuk- domsfall
		Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby		
	XVII. Svulster.							
144	Svulst. <i>Tumor</i>	34	1	16	6	1	3	61
	XVIII. Genom våld el. olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.							
145	Muskelbristning. Senbrist. Sensträckning.	5	7	—	—	2	5	19
146	Ledvrickning	33	13	6	—	2	4	58
147	Luxation. a. Enkel	15	—	1	4	1	1	22
	b. Komplicerad	—	—	—	—	—	—	—
148	Benbrott. a. Enkelt	68	2	8	5	5	7	95
	b. Komplicerat	5	2	—	—	—	—	7
149	Stöt och krossning. Krossår	76	19	12	4	6	3	120
150	Sår av skarpt eller spetsigt vapen	25	8	15	4	8	27	87
151	Skottsår. a. Enkelt. Skottsår i mjukdelarna	3	—	4	2	—	—	9
	b. Kompliserat. Skottfraktur	—	—	—	—	—	—	—
	c. Inträngande	1	—	—	—	—	—	1
152	Skoskav. Skavsår efter skidbindning e. d.	1	5	—	—	2	1	9
153	Ridsår	—	—	—	—	—	—	—
154	Skada, orsakad av förbränning el. explosion.							
	a. 1. gradens förbränning	—	—	—	—	—	—	—
	b. 2. gradens förbränning	2	—	—	1	—	—	3
	c. 3. gradens förbränning	1	—	—	—	—	—	1
155	Kylskada. a. 1. gradens förfrysning	—	—	¹ 5	—	—	—	¹ 5
	b. 2. gradens förfrysning	—	1	—	—	—	—	1
	c. 3. gradens förfrysning	—	—	—	—	—	—	—
156	Solstyg. Värmeslag	—	—	—	—	—	—	—
157	Akut förgiftning.							
	a. Av alkohol	1	—	—	—	—	—	1
	b. Av narkotiska ämnen	—	—	—	—	—	—	—
	c. Av kolos eller lysgas	—	—	—	—	—	—	—
	d. Av metallsalter	—	—	—	—	—	—	—
	e. Av syror eller alkalier	—	—	—	—	—	—	—
	f. Av födoämnen	—	—	—	—	—	—	—
	g. Av andra gifter	—	1	—	—	—	—	1
158	Andra skador	1	1	4	4	—	—	10
159	Själv-mord. Själv-mordsförsök	2	1	—	—	—	—	3
160	Sjukdom av obestämd art	2	—	—	—	—	—	2
161	Observationspat., simulanter, konvalescenter	205	17	74	22	14	32	364

¹ Grad ej angiven.

Tab. 16. Operationer utförda å garnisonssjukhusen år 1914.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Operation (Enl. K. Med.-styrels. cirk. den 11 dec. 1891)	Antal	Sjukdom	Den sjukas ålder			Operatio- nens ut- gång			Sjukhus				
			Under 15 år	15—55 år	Över 55 år	God	Mindre god	Dålig	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby
1. Amputation													
b) å underarm	1	Laceratio	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—
c) å lår	2	Laceratio	—	2	—	1	1	—	—	1	—	—	1
e) å fingrar och tår	2	Sarcoma fossæ popliteæ	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—
3. Uppmejsling af ben	4	Laceratio	—	2	—	2	—	—	—	—	1	—	1
4. Sekvestrotomi	4	Caries	—	4	—	4	—	—	1	—	—	2	1
6. Bensöm	3	Osteomyelitis	—	3	—	3	—	—	—	—	3	—	—
8. Trepanation	1	Fractura patellæ	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
9. Bortmejsling	3	Empyema antr. Hgmoni	—	3	—	3	—	—	—	—	3	—	—
Excochleation	10	Contractura	—	10	—	10	—	—	9	—	—	1	—
10. Exartikulation, ej spec.	1	Osteochondroma femoris	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—
e) i handled	1	Osteoperiost. gumm. stern.	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
g) i tå- o. fingerleder	1	Actinom. mandibul.	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
12. Arthrotomi och led- punktion	2	Contractura	—	2	—	2	—	—	—	—	2	—	—
13. Reposition av luxat.	1	Laceratio	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
14. Sensöm	2	Felställd tå	—	2	—	2	—	—	—	—	—	1	1
18. Andra operationer å ledgångar, senor etc.	4	Contractura	—	4	—	4	—	—	4	—	—	—	—
Operat. enl. Dahlgren	1	Coxit. ac. suppur.	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—
21. Operat. för varicer	24	Synov. et haemarthr. genu	—	24	—	24	—	—	10	1	5	8	—
22. Nervsöm	3	Luxatio et rupt. menisci	—	3	—	3	—	—	3	—	—	—	—
33. Transpl. enl. Thiersch	6	Corp. mob. in art. genu	—	6	—	6	—	—	3	1	2	—	—
34. Exstirp. av lymfkörtl.	8	Luxatio humeri et cubiti	—	8	—	8	—	—	6	—	2	—	—
35. Exstirpation av	1	patellæ	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—
b) sarkom	3	Vulnus incis., ruptura muscul.	—	2	1	2	1	—	2	1	—	—	—
c) cysta	17	Contractura tend. Achill.	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—
h) fibrom	2	Hygroma	—	17	—	17	—	—	6	—	8	3	—
i) lipom	3	Contract. Dupuytren	—	2	—	2	—	—	1	—	1	—	—
	6	Bursitis ac. supp.	—	3	—	3	—	—	3	—	—	—	—
	6	Tendovagin. sept. et tuberc.	—	6	—	2	4	—	4	1	1	—	—
	1	Luxatio habii. humeri	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	166	Varices	—	166	—	165	1	—	79	4	53	17	13
	1	Laceratio carpi	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—
	2	Defect. cut.	—	2	—	2	—	—	2	—	—	—	—
	18	Lymphomata colli	—	18	—	18	—	—	5	1	11	1	—
	3	axillæ	—	3	—	3	—	—	—	—	3	—	—
	1	Sarcoma anticur.	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	1	Lymphosarc. foss. il.	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	36	Cysta ateromat.	—	36	—	36	—	—	7	1	27	1	—
	5	dermoid.	—	5	—	5	—	—	3	—	—	2	—
	1	epiteloid. traum.	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	2	Fibroma	—	2	—	2	—	—	2	—	—	—	—
	7	Lipoma	—	7	—	7	—	—	4	—	2	1	—

TAB. 16 (FORTS.). OPERATIONER UTFÖRDA Å GARNISONSSJUKHUSEN ÅR 1914. 129

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Operation (Enl. K. Med.-styrs cirk. den 11 dec. 1891)	Antal	Sjukdom	Den sjukes ålder			Operatio- nens ut- gång			Sjukhus				
			Under 16 år	16—65 år	Över 65 år	God	Mindre god	Dålig	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby
j) kondrom	1	<i>Chondroma</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	1	<i>Osteo-chondr. mult. man.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	1	<i>Osteo-chondroma fibul.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
l) andra svulster ...	11	<i>Clavi et verrucæ</i>	—	11	—	11	—	—	6	—	3	2	—
	3	<i>Condylomata acuminata</i>	—	3	—	3	—	—	2	—	1	—	—
39. Tonsillotomi	28	<i>Hypertroph. tons.</i>	—	28	—	28	—	—	—	—	27	—	1
40. Oper. för näspolyp.	1	<i>Polypus narium</i>	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—
	2	<i>Hypertroph. conchæ.</i>	—	2	—	2	—	—	—	—	2	—	—
48. Excisio	1	<i>Struma colloid.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
52. Exstirpation	1	<i>Basedowi</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	1	<i>Branchiogen broskbildn.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Excochleation	1	<i>Cysta med. colli</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	1	<i>Actinomyc. buccal.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
54. Torakocentes	25	<i>Pleuritis serosa</i>	—	25	—	25	—	—	—	6	13	3	3
55. Torakotomi	22	<i>Empyema pleuræ</i>	—	22	—	18	—	4	8	—	7	5	2
56. Torakoplastik	1	<i> </i>	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—
58. Laparatomi	1	<i>Gangræna pulm.</i>	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—
	2	<i>Adhæstiones intest.</i>	—	2	—	2	—	—	—	—	2	—	—
	1	<i>Perihepatitis fibrosa</i>	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
	1	<i>Peritonitis tuberc.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
61. Resect. pyloriet duod.	1	<i>Ulcus chron. duodeni</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Exclusio pylori	1	<i> </i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
64. Cholecystectomi ...	1	<i>Cholelithiasis</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
67. Nephrektomi	1	<i>Hydronephrosis</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	1	<i>Tuberc. renis.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
69. Mag- o. tarmsöm ...	1	<i>Vuln. scoplet. abdom.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
71. Oper. f. perityphlitis	100	<i>Appendicitis</i>	—	100	—	99	1	—	72	4	20	—	4
73. Enterostomi	1	<i>Ileus paralyticus</i>	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—
76. Radikaloper. f. bräck	121	<i>Hernia inguinalis</i>	—	121	—	121	—	—	77	5	31	5	3
	4	<i> cruralis</i>	—	4	—	4	—	—	2	—	1	1	—
	8	<i> pariet. abdom.</i>	—	8	—	8	—	—	3	—	5	—	—
77. Operat. för ileus ...	1	<i>Ileus paralyt. traum.</i>	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—
78. Op. f. ändtarmsfistel	6	<i>Fistula ani</i>	—	5	1	6	—	—	5	—	—	—	1
79. Op. f. hemorroidal- tumör	27	<i>Tumores hæmorrhoidales</i>	—	27	—	27	—	—	6	2	9	3	7
91. Op. för phimosis ...	9	<i>Phimosis</i>	—	9	—	9	—	—	5	—	2	1	1
92. " " hydrocele...	19	<i>Hydrocele</i>	—	19	—	19	—	—	9	—	7	—	3
93. " " varicocele...	38	<i>Varicocele</i>	—	38	—	38	—	—	29	—	6	—	3
94. Exstirp. av test. o. ep.	5	<i>Tub. testis vel epidid.</i>	—	5	—	5	—	—	1	—	4	—	—
95. Dilatation forcée ...	3	<i>Fissura ani</i>	—	3	—	3	—	—	2	—	—	1	—
Radikaloperation ...	4	<i>Abscessus ad anum</i>	—	4	—	4	—	—	—	4	—	—	—
Op. för retentio testis	7	<i>Retentio et ectopia testis</i>	—	7	—	7	—	—	6	—	1	—	—
Prostatektomi	1	<i>Hypertrophia prost.</i>	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—
Exstirpation	1	<i>Elephant. præput.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	1	<i>Fistula urethræ gon.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
122. Op. för ectropium	2	<i>Ectropium</i>	—	2	—	2	—	—	2	—	—	—	—
125. Bowmansoperation	10	<i>Stenosis canalis lacrym.</i>	—	10	—	10	—	—	7	—	2	—	1
	5	<i>Eversio punct. lacrym.</i>	—	5	—	5	—	—	5	—	—	—	—
127. Op. för chalazion	10	<i>Chalazion</i>	—	10	—	10	—	—	7	—	3	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Operation (Enl. K. Med.-styr:s cirk. d. 11 dec. 1891)	Antal	Sjukdom	Den sjukes ålder			Operationens ut- gång			Sjukhus				
			Under 15 år	15—55 år	Över 55 år	God	Mindre god	Dålig	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby
128. Op. för pterygium	1	<i>Pterygium</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
129. » » symbleph.	1	<i>Symblepharon</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
132. Galvanokaustik ...	1	<i>Ulcus corneæ</i>	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—
144. Enukleation	1	<i>Phthisis bulbi</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	1	<i>Luxatio bulbi</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	1	<i>Laceratio bulbi</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
147 Op. för strabismus	3	<i>Strabismus</i>	—	3	—	3	—	—	3	—	—	—	—
148. Extraktion	5	<i>Corp. alien. corn.</i>	—	5	—	5	—	—	3	—	2	—	—
Incision	5	<i>Hordeolum</i>	—	5	—	5	—	—	3	—	—	2	—
Elektropunktur ...	1	<i>Trichiasis</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
151. Paracent. av trumh.	5	<i>Otitis med. purul. chr.</i> ..	—	5	—	5	—	—	—	—	2	3	—
153. Uppmejsl. av cell. mast.	12	<i>Ot. med. ac. supp. c. mast.</i> ..	—	12	—	11	—	1	10	—	2	—	—
154. Radikaloperation ...	1	» » » » »	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
XII. Övr. operationer...	49	<i>Unguis incarnatus</i>	—	49	—	49	—	—	15	2	21	7	4
	1	<i>Hematoma subung.</i>	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
	1	Skottskada	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—
	29	<i>Vulnera cæsa et contusa</i> ..	—	29	—	29	—	—	4	—	23	2	—
		<i>Abcessus, phlegmone,</i> <i>lymphadenitis septica</i>	—	151	—	150	1	—	78	—	49	20	4
	9	<i>Carbunculus</i>	—	9	—	9	—	—	6	—	1	2	—
	13	<i>Angina phlegmonosa</i> ...	—	13	—	13	—	—	3	—	2	1	7
	10	<i>Fractura</i>	—	10	—	10	—	—	1	—	6	3	—
	2	<i>Syphilis recens</i>	—	2	—	2	—	—	—	—	2	—	—
Excis. av prim.-scl.													
Extract. av corp. alien.	6	<i>Manus</i>	—	6	—	6	—	—	2	—	4	—	—
	3	<i>Femoris</i>	—	3	—	3	—	—	—	—	3	—	—
	1	<i>Dorsi</i>	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—
	2	<i>Region. suræ</i>	—	2	—	2	—	—	—	—	—	2	—
Summa	1168		—	1165	3	1146	12	10	573	37	393	104	61

Anm. Rörande operationer å tillfälliga sjukhuset å Gottland hava inga uppgifter lämnats; sannolikt hava sådana ej förekommit i nämnvärd grad.

TABELLER
RÖRANDE VETERINÄRVÄSENDET

Tab. 17. Tablå över trupp-

1	2	3	4	5	6	7
D e b e t						
	Reser- vation från år 1913 kronor	1914 års anslag kronor	Extra upp- börd kronor	Extra anvis- ningar kronor	Summa kronor	Brist till år 1915 kronor
Kavalleri.						
1 Livgardet till häst	3 402'51	6 032'97	616'22	1 540'83	11 592'53	—
2 Livregementets dragoner.....	1 280'79	6 362'97	656'56	—	8 300'32	—
3 Livregementets husarer	2 714'96	6 625'95	711'82	—	10 052'73	—
4 Smålands husarregemente	2 222'61	6 753'93	502'09	—	9 478'53	—
5 Skånska husarregementet i Helsingborg	212'47	5 725'14	697'39	—	6 635'00	—
6 Skånska husarregementets avd. i Landskrona	1 142'69	3 726'99	119'98	—	4 989'66	—
7 Skånska dragonregementet.....	5 035'70	11 293'08	284'88	—	16 613'66	—
8 Kronprinsens husarregemente	4 837'01	6 331'32	1 127'80	—	12 296'13	—
9 Norrlands dragonregemente	3 815'97	6 601'74	249'99	—	10 667'70	—
Artilleri.						
10 Svea artilleriregemente	—	5 464'75	2 377'45	—	7 842'20	—
11 Göta artilleriregemente	2 472'83	5 622'34	1 554'62	—	9 649'79	—
12 Vendes artilleriregemente	4 092'28	7 721'18	1 695'08	—	13 508'54	—
13 Norrlands artilleriregemente	1 255'77	3 255'50	1 129'41	—	5 640'68	—
14 Norrlands artilleriregementes detachement i Boden	547'00	1 458'98	203'00	—	2 208'98	—
15 Upplands artilleriregemente	2 051'27	6 945'01	851'48	—	9 847'76	—
16 Smålands artilleriregemente	2 719'71	4 675'97	1 659'66	—	9 055'34	—
17 Gottlands artillerikår	516'14	946'86	16'20	—	1 479'20	—
18 Boden-Karlsborgs artillerireg. { I. b:n	42'47	31'76	946'00	—	1 020'23	—
19 { II. b:n	—	117'64	73'70	—	191'34	—
20 Positionsartilleriregementet	—	1 287'36	2 344'70	—	3 632'06	—
Ingenjörtrupper.						
21 Svea ingenjörkår	587'63	873'99	522'53	—	1 984'15	—
22 Göta ingenjörkår	774'55	923'56	330'66	—	2 028'77	—
23 Fälttelegrafkåren	15'63	746'62	81'86	—	844'11	—
24 Bodens ingenjörkår	38'29	173'03	6'00	—	217'32	—
Träng.						
25 Svea trängkår	1 005'27	1 085'52	648'12	—	2 738'91	—
26 Göta trängkår	102'40	699'48	762'94	—	1 564'82	26'26
27 Norrlands trängkår	717'87	746'50	649'30	—	2 113'67	—
28 Skånska trängkåren.....	97'50	646'61	648'40	—	1 392'51	—
29 Västmanlands trängkår	376'73	663'60	11'70	490'98	1 543'01	—
30 Östgöta trängkår	85'09	635'56	75'25	—	795'90	—

¹ Värdet av till andra truppförband översänd materiel.

veterinärvårdsanslaget år 1914.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
K r e d i t				Antal tjänst- görings- dagar	Kostnad per häst och dag i öre											
Brist från år 1913 kr.	Utgifter kronor	Summa kronor	Reserva- tion till år 1915 kronor		Naturavården	Material för skoning	Medikamenter	Förbrukning av materiel	Nyansakning av materiel	Underhåll av materiel	Tvätt	Transportkostn.	Diverse	Utgifter m. anl. av epizotier	Summa kostnad	
—	11 097 ¹⁰	11 097 ¹⁰	495 ⁴³	201 099	1 ²⁸	2 ⁸⁰	0 ³¹	0 ¹⁰	0 ¹⁵	0 ⁰⁶	0 ⁰²	—	—	—	4 ⁷⁵	1
—	7 234 ⁹⁵	7 234 ⁹⁵	1 065 ³⁷	212 099	1 ²¹	1 ⁵⁴	0 ³⁸	0 ⁰³	0 ¹²	0 ⁰⁶	—	0 ⁰⁴	—	—	3 ⁴¹	2
—	8 904 ²¹	8 904 ²¹	1 148 ⁵²	220 865	1 ¹¹	1 ⁵⁸	0 ⁶⁰	0 ⁰⁸	0 ¹⁰	0 ⁰⁶	—	—	0 ²¹	—	4 ⁰³	3
—	7 238 ⁰⁰	7 238 ⁰⁰	2 240 ⁵³	225 131	0 ³⁴	2 ¹¹	0 ³³	0 ⁰⁷	0 ²⁴	0 ⁰⁶	—	0 ⁰¹	0 ⁰¹	—	3 ²¹	4
—	5 371 ⁴⁶	5 371 ⁴⁶	1 263 ⁵⁴	190 838	0 ³⁴	1 ⁶⁵	0 ⁵¹	0 ⁰¹	0 ¹⁶	0 ⁰⁵	—	—	0 ⁰¹	—	2 ⁸¹	5
—	4 437 ²⁶	4 437 ²⁶	552 ⁴⁰	124 233	0 ⁴⁵	2 ⁷⁶	0 ²⁵	0 ⁰¹	—	0 ⁰⁴	—	—	0 ⁰²	—	3 ⁵⁷	6
—	12 936 ³⁹	12 936 ³⁹	3 677 ²⁷	376 436	0 ⁴⁵	2 ⁴⁷	0 ³⁰	0 ⁰¹	0 ⁰⁵	0 ⁰⁵	—	0 ⁰²	0 ⁰⁴	—	3 ⁴³	7
—	5 598 ⁰²	5 598 ⁰²	6 698 ¹¹	211 044	0 ²⁷	1 ⁴⁷	0 ⁵⁴	0 ⁰²	0 ¹⁴	0 ¹³	0 ⁰¹	0 ⁰²	0 ⁰¹	—	2 ⁶⁵	8
—	5 888 ²⁸	5 888 ²⁸	4 779 ⁴²	220 058	0 ⁴⁹	1 ⁵¹	0 ³⁹	0 ⁰²	0 ¹⁵	0 ⁰⁶	—	0 ⁰¹	—	—	2 ⁶⁷	9
527 ⁰³	5 878 ⁷¹	6 405 ⁷⁴	1 436 ⁴⁶	197 407	0 ⁴⁶	1 ⁶⁶	0 ⁶⁶	0 ⁰⁷	0 ⁰²	0 ⁰⁵	—	—	0 ⁰²	—	2 ⁹⁷	10
—	4 536 ⁸²	4 536 ⁸²	5 112 ⁹⁷	197 531	0 ¹⁷	1 ⁷⁶	0 ³²	—	—	—	—	—	0 ⁰¹	—	2 ²⁹	11
—	6 141 ³³	6 141 ³³	7 367 ²¹	265 445	0 ¹⁰	1 ⁰³	0 ⁶⁷	0 ⁰¹	—	0 ⁰⁴	0 ⁰³	—	—	0 ³⁰	2 ³¹	12
—	3 348 ⁶²	3 348 ⁶²	2 292 ⁰⁶	113 945	0 ²⁶	1 ⁹⁶	0 ⁴⁸	0 ⁰¹	0 ⁰⁴	0 ⁰⁹	0 ⁰³	0 ⁰¹	0 ⁰¹	—	2 ⁹⁴	13
—	1 892 ⁹⁷	1 892 ⁹⁷	316 ⁰¹	49 960	0 ⁶⁸	2 ³²	—	—	0 ⁴⁷	0 ⁰³	—	0 ²⁷	—	—	3 ⁷⁸	14
—	8 847 ⁵⁴	8 847 ⁵⁴	1 000 ²²	162 055	0 ¹⁸	3 ⁰³	1 ³⁴	—	0 ⁰¹	0 ⁰⁵	—	0 ⁰¹	0 ⁰¹	0 ⁷⁸	5 ⁴⁵	15
—	4 803 ¹⁹	4 803 ¹⁹	4 252 ¹⁵	159 824	0 ²⁵	2 ¹⁹	0 ³⁵	0 ⁰⁵	0 ⁰⁶	0 ⁰⁵	—	—	—	—	3 ⁰⁰	16
—	595 ²⁶	595 ²⁶	883 ⁹⁴	31 702	0 ⁹⁶	0 ⁴⁴	0 ³⁹	0 ⁰¹	—	0 ⁰⁵	—	—	—	—	1 ⁸⁷	17
—	70 ⁰⁰	70 ⁰⁰	950 ²³	1 381	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 ⁰⁰	18
13 ⁴⁹	23 ¹⁰	36 ⁵⁹	154 ⁷⁵	5 115	0 ²⁶	0 ¹⁷	—	0 ⁰⁶	—	0 ¹⁶	—	0 ⁰⁴	—	—	0 ⁷¹	19
255 ⁹²	3 084 ⁶⁸	3 340 ⁶⁰	291 ⁴⁶	49 339	0 ⁷⁰	4 ⁴⁹	0 ⁷³	0 ⁰⁴	0 ²²	—	—	0 ⁰⁴	—	—	6 ²⁵	20
—	1 369 ³³	1 369 ³³	614 ⁸²	31 967	0 ⁶²	2 ⁶⁴	0 ⁸³	—	—	0 ⁰⁷	0 ⁰⁷	—	—	—	4 ²⁸	21
—	1 143 ¹⁵	1 143 ¹⁵	885 ⁶²	33 019	0 ⁷⁷	1 ⁸³	0 ⁷⁴	0 ⁰⁵	—	—	—	0 ⁰⁴	—	—	3 ⁴⁶	22
—	784 ⁴²	784 ⁴²	59 ⁶⁹	27 908	0 ³⁵	1 ⁹⁶	0 ³⁷	—	0 ⁰⁹	—	—	—	—	—	2 ⁸¹	23
—	196 ¹⁷	196 ¹⁷	21 ¹⁵	6 412	1 ³²	1 ¹²	0 ³⁹	—	—	—	—	—	—	—	3 ⁰⁵	24
—	1 018 ⁴³	1 018 ⁴³	1 720 ⁴⁸	27 386	0 ⁰³	2 ²²	0 ³⁴	—	0 ⁰⁴	0 ⁰⁵	—	—	—	—	2 ⁷²	25
—	1 591 ⁰⁸	1 591 ⁰⁸	—	23 955	1 ⁸⁰	4 ²⁸	0 ⁶⁷	—	0 ²⁵	0 ⁰⁶	—	—	0 ⁰⁵	—	6 ⁶⁴	26
—	1 348 ⁸¹	1 348 ⁸¹	764 ⁸⁶	25 662	1 ⁶²	2 ⁷⁶	0 ⁴⁶	0 ⁰¹	0 ¹⁵	—	—	0 ¹⁷	0 ⁰⁵	—	5 ²⁵	27
—	860 ⁷²	860 ⁷²	531 ⁷⁹	22 390	0 ⁶¹	2 ³³	0 ⁷⁵	—	—	0 ¹²	—	—	—	—	3 ⁸⁴	28
—	959 ⁷⁵	959 ⁷⁵	583 ²⁶	22 967	0 ⁷⁹	2 ⁸⁵	0 ²²	0 ¹²	—	0 ¹⁴	—	—	0 ⁰³	—	4 ¹⁷	29
—	603 ⁵⁸	603 ⁵⁸	192 ³⁷	21 784	0 ⁶⁷	1 ⁷⁷	0 ¹²	—	0 ⁰²	—	—	0 ¹⁶	—	—	2 ⁷⁷	30

Tab. 18. Sammandrag av hästsjukbesked för år 1914.

a) Från arméns truppförband.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Sjukdomar	Egna tjänste- och stambästar								Lejda hästar						Antal sjukdagar	Medeltal sjukdagar ¹
	Kvarstående från föregående år	Insjuknade	Summa	Avförda				Kvarstående till nästa år	Insjuknade	Avförda						
				Tjänstbara	Otjänstbara	Döda eller dödade	Summa avförda			Tjänstbara	Sjuka vid lejningens tidens slut	Fullt ersatta	Sjuka vid lejningens tidens slut			
														Döda eller dödade		
<i>I. Infektionssjukdomar.</i>																
Kvarka	2	111	113	101	—	4	105	8	193	183	6	—	4	193	4 655	15·3
Lunggröta.....	84	311	395	379	—	11	390	5	12	11	—	—	1	12	7 730	23·9
Övriga sjukdomar	2	162	164	150	—	14	164	—	4	3	—	—	1	4	1 951	11·7
<i>II. Invasions-sjukdomar.</i>																
	—	7	7	7	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	15	2·1
<i>III. Konstitution-sjukdomar.</i>																
	—	2	2	2	—	—	2	—	10	9	—	—	1	10	279	23·3
<i>IV. Nervsystemets sjukdomar.</i>																
	—	13	13	5	3	4	12	1	4	2	—	—	2	4	381	22·4
<i>V. Synorganens sjukdomar.</i>																
	2	174	176	173	1	—	174	2	40	35	5	—	—	40	2 454	11·5
<i>VI. Andnings-organens sjukd.</i>																
Katarr i de övre luftvägarne	2	117	119	113	—	—	113	6	186	159	27	—	—	186	3 949	13·0
Övriga sjukdomar	—	55	55	46	—	7	53	2	59	51	6	—	2	59	1 759	15·4
<i>VII. Cirkulations-organens sjukd.</i>																
Sjukd. i hjärtat...	—	7	7	1	—	6	7	—	3	—	—	—	3	3	168	16·8
Lymfkärnsinflammation	7	314	321	310	—	1	311	10	44	35	9	—	—	44	4 416	12·3
Övriga sjukdomar	—	31	31	28	—	3	31	—	2	2	—	—	—	2	575	17·4
<i>VIII. Digestions-organens sjukd.</i>																
Halsinflammation.	—	42	42	41	—	—	41	1	34	30	4	—	—	34	869	11·4
Kolik	1	555	556	529	—	27	556	—	125	102	—	—	23	125	1 366	2·0
Övriga sjukdomar	5	127	132	111	2	18	131	1	41	29	3	—	9	41	1 224	7·3

¹ Räknet på samtliga under året i varje sjukdom (el. sjukdomsgrupp) insjuknade.

TAB. 18 (FORTS.). SAMMANDRAG AV HÄSTSJUKBESKED FÖR ÅR 1914. 135

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Sjukdomar	Egna tjänste- och stamhästar								Lejda hästar								Antal sjukdagar	Medeltal sjukdagar ¹
	Kvarstående från föregående år	Insjuknade	Summa	Avförda				Kvarstående till nästa år	Insjuknade	Avförda				Summa avförda				
				Tjänstbara	Öfjänstbara	Döda eller dödade	Summa avförda			Tjänstbara	Sjuka vid lejnings-tidens slut	Fullt ersatta	Döda eller dödade					
															Delvis ersatta			
IX. Urin- o. könsorganens sjukd.	—	8	8	7	—	1	8	—	8	7	—	—	1	8	118	7.4		
X. Rörelseorganens sjukdomar.																		
Benbrott och ben-spricka	3	99	102	39	5	45	89	13	34	—	3	—	31	34	2 840	21.4		
Böjsene- och sen-skideinflamm. ...	38	909	947	854	44	7	905	42	74	62	12	—	—	74	26 035	36.7		
Inflamm. i ben-hinna o. överben	3	333	336	327	—	—	327	9	11	11	—	—	—	11	8 038	23.4		
Ledinflamm. och ledvrickningar ...	27	975	1 002	932	22	6	960	42	164	132	25	2	5	164	20 884	18.3		
Rheumatism	1	30	31	29	1	1	31	—	8	8	—	—	—	8	462	12.3		
Spatt	9	104	113	70	30	5	105	8	19	17	2	—	—	19	5 403	43.9		
Ringkota	4	47	51	22	21	5	48	3	3	3	—	—	—	3	2 345	46.9		
Övriga sjukdomar	20	445	465	385	52	18	455	10	75	57	11	2	5	75	11 111	21.4		
XI. Hudens och underhudbindvävens sjukdomar.																		
Mugg	3	165	168	162	—	—	162	6	44	39	5	—	—	44	1 951	9.3		
Sår och kontusion	54	2 909	2 963	2 869	10	6	2 885	78	835	700	133	—	2	835	49 598	13.7		
Tryckskada	2	397	399	384	—	—	384	15	496	352	143	—	1	496	9 568	10.7		
Ringorm	—	120	120	118	—	—	118	2	44	38	6	—	—	44	2 982	18.2		
Övriga sjukdomar	20	1 004	1 024	994	3	1	998	26	254	228	25	—	1	254	17 254	13.7		
XII. Hovens sjukdomar.																		
Fång	1	49	50	36	8	4	48	2	30	26	1	1	2	30	1 801	22.8		
Krontramp	5	657	662	644	2	—	646	16	50	43	7	—	—	50	6 182	8.7		
Spiktramp	2	227	229	225	—	3	228	1	28	27	1	—	—	28	3 089	12.0		
Övriga sjukdomar	35	1 521	1 556	1 489	14	2	1 505	51	260	232	27	—	1	260	28 524	16.0		
XIII. Svalster.	2	51	53	45	3	1	49	4	7	7	—	—	—	7	1 089	18.8		
Summa	334	12 078	12 412	11 627	221	200	12 048	364	3 201	2 640	461	5 95	3 201	231 065	15.1			

¹ Räknet på samtliga under dret i varje sjukdom (el. sjukdomsgrupp) insjuknade.

b) Från remontdepåerna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Sjukdomar	Egna tjänste- och stambästar							
	Kvarstående från föregående år	Insjuknade	Summa	Avförda				Kvarstående till nästa år
				Tjänstbara	Ojämstbara	Döda eller dödade	Summa avförda	
I. Infektionssjukdomar.								
Kvarka	—	272	272	265	—	7	272	—
Övriga sjukdomar	—	9	9	7	—	2	9	—
II. Nervsystemets sjukdomar.	—	1	1	—	—	1	1	—
III. Synorganens sjukdomar.	1	6	7	7	—	—	7	—
IV. Andningsorganens sjukdomar.	—	1	1	1	—	—	1	—
V. Cirkulationsorganens sjukdomar.	—	4	4	—	—	4	4	—
VI. Digestionsorganens sjukdomar.								
Kolik	—	15	15	15	—	—	15	—
Övriga sjukdomar.....	—	1	1	—	—	1	1	—
VII. Rörelseorganens sjukdomar.								
Benbrott	—	2	2	—	—	2	2	—
Ledinflammation och ledvrickning	—	6	6	5	1	—	6	—
Övriga sjukdomar.....	2	17	19	19	—	—	19	—
VIII. Hudens och bindvävens sjukdomar.								
Mugg	2	—	2	2	—	—	2	—
Sår och kontusion	9	218	227	224	—	—	224	3
Övriga sjukdomar.....	2	5	7	5	—	1	6	1
IX. Hovens sjukdomar.								
Spiktramp	—	5	5	5	—	—	5	—
Övriga sjukdomar.....	—	72	72	66	—	1	67	5
Summa		16	684	650	621	1	19	641
								9

Tab. 19. Döda hästar.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Truppförband	Orsak till döden					S u m m a	Döda hästar % av trupp- förbandets hästar.	Medelålder
	Infektionsjukdom	Sjukdom i andningssorganen	Sjukdom i cirkulationsorganen	Sjukdom i digestionsorganen	Bembrott			
Livgardet till häst	—	3	1	3	—	7	1·3	10·7
Livregementets dragoner.....	—	1	1	—	1	3	0·6	7·8
Livregementets husarer	3	—	—	1	3	7	1·3	6·4
Smålands husarregemente	—	—	—	1	—	1	0·3	16·0
Skånska husarregementet	5	—	—	3	1	9	0·9	10·4
Skånska dragonregementet	2	—	—	6	1	9	0·9	9·0
Kronprinsens husarregemente	—	—	—	2	2	4	0·7	7·5
Norrlands dragonregemente	—	1	1	3	—	5	0·8	9·4
Svea artilleriregemente	3	1	—	2	—	6	1·5	11·3
Göta artilleriregemente	—	—	—	1	—	1	0·2	7·0
Wendes artilleriregemente	4	—	1	7	1	13	2·1	8·7
Norrlands artilleriregemente	1	—	—	3	—	4	1·1	9·3
Upplands artilleriregemente	3	1	—	6	1	11	2·3	9·7
Smålands artilleriregemente	1	—	—	4	1	6	1·5	9·3
Gottlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—
Positionsartilleriregementet	—	—	—	1	—	1	1·7	9·0
Svea ingenjörkår	—	—	—	1	—	1	1·9	12·0
Göta ingenjörkår	—	1	—	—	—	1	1·3	6·0
Fälttelegrafkåren	1	—	—	—	—	1	3·8	9·0
Svea trängkår	—	—	—	2	—	2	3·8	7·5
Göta trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrlands trängkår	—	—	—	2	—	2	3·3	12·5
Skånska trängkåren	—	—	2	—	—	2	3·8	9·0
Västmanlands trängkår	—	—	—	1	—	1	1·9	4·0
Östgöta trängkår	—	—	1	—	—	1	1·9	13·0
Summa eller medeltal	23	8	7	49	11	98	1·0	9·3
I varje sjukdomsgrupp döda hästar på 100 av samtliga döda hästar	23·5	8·2	7·1	50·0	11·2	100·0		
D:o d:o på 1000 av samtliga stambästar	2·4	0·8	0·7	5·1	1·2	10·2		

Tab. 20. Dödade hästar.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Truppförband	Orsak till dödandet								S u m m a	Dödade hästar i % av truppförbandets	Medeltider
	Infektionsjukdom	Sjukdom i nervsystemet	Sjukdom i cirkulationsorganen	Senkomma	Ledkomma	Illokomma	Annan åkomma i rörelseorganen	Sår och fistel			
Livgardet till häst	—	—	—	1	2	1	4	—	8	1·5	10·9
Livregementets dragoner.....	1	—	—	8	4	2	4	1	20	3·4	11·2
Livregementets husarer	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0·2	8·0
Smålands husarregemente	—	1	—	—	—	—	4	—	5	0·8	12·6
Skånska husarregementet	—	2	1	4	1	2	5	3	18	1·8	13·6
Skånska dragonregementet.....	—	—	—	1	—	—	5	2	8	0·8	13·6
Kronprinsens husarregemente	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0·2	13·0
Norrlands dragonregemente	—	2	—	—	2	1	—	1	6	1·0	11·5
Svea artilleriregemente	—	1	—	—	—	—	2	—	3	0·7	9·7
Göta artilleriregemente	—	—	—	—	—	1	1	1	3	0·7	9·3
Wendes artilleriregemente	1	—	—	—	—	—	3	1	5	0·8	11·0
Norrlands artilleriregemente	—	—	—	—	—	—	4	1	5	1·4	10·2
Upplands artilleriregemente	—	1	—	—	4	1	1	—	7	1·8	11·9
Smålands artilleriregemente	1	—	—	—	2	—	1	—	4	1·0	7·0
Gottlands artillerikår	—	—	—	—	2	—	—	—	2	2·4	16·0
Positionsartilleriregementet	—	—	1	—	1	—	2	—	4	6·8	13·5
Svea ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göta ingenjörkår	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1·8	9·0
Fälttelegrafkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göta trängkår	—	—	—	—	2	—	1	—	3	5·7	9·3
Norrlands trängkår	—	—	—	—	—	—	3	—	3	4·9	11·3
Skånska trängkåren	—	—	—	—	1	—	1	—	2	3·8	10·0
Västmanlands trängkår	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1·9	11·0
Östgöta trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa eller medeltal	3	7	2	14	22	8	44	10	110	1·2	11·6
Inom varje sjukdomsgrupp dödade hästar på 100 av samtliga dö- dade hästar	2·7	6·4	1·8	12·7	20·0	7·3	40·0	9·1	100·0		
D:o d:o på 1000 av samtliga stamhästar	0·3	0·8	0·2	1·5	2·3	0·8	4·6	1·0	11·5		

Tab. 21. Kasserade hästar.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Truppförband	Orsak till kassationen														S u m m a	Kasserade hästar i % av truppförbandets	Medelålder
	Sjukdom i nervsystemet	Sjukdom i andningsorganen	Sjukdom i cirkulationsorganen	Sjukdom i digestionsorganen	Allmän stelhet och slapphet	Spatt	Ringkota	Annan leddkomma	Sensitiddegalla	Annan senäkomma	Hoväkomma	Annan åkomma i rörelseorganen	hud och blindväv	Sjukdom i såsom ridhäst			
Livgardet till häst...	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—	1	1	—	—	8	1'5	10'5
Livreg:ts dragoner...	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0'2	18'0
Livreg:ts husarer.....	—	—	—	—	23	5	4	1	—	8	1	—	—	1	43	8'1	7'0
Smålands husarreg....	—	—	—	—	1	2	4	3	2	1	1	1	—	—	16	2'6	11'7
Skånska husarreg....	—	—	—	—	18	4	3	4	—	5	2	4	—	—	41	4'1	14'2
Skånska dragonreg...	1	—	—	2	15	9	2	8	2	12	4	8	—	—	63	6'4	13'8
Kronpr:s husarreg....	—	—	—	—	3	3	2	—	1	5	4	1	1	—	20	3'6	14'6
Norrlands drag-reg...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	—	5	0'8	11'2
Svea artillerireg.	—	—	—	—	2	3	4	1	—	2	—	5	—	—	17	4'2	11'9
Göta artillerireg.	—	—	3	—	—	1	2	2	—	1	1	—	—	—	10	2'4	11'6
Wendes artillerireg...	—	3	—	—	10	1	2	1	—	4	2	6	—	—	37	5'9	13'6
Norrlands art.-reg....	—	—	—	—	2	2	3	2	—	2	2	2	—	—	6	5'7	10'7
Upplands art.-reg....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Smålands art.-reg....	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	3	0'8	12'3
Gottlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1'2	10'0
Positionsart.-reg....	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3'4	19'5
Svea ingenjörkår	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5'6	17'7
Göta ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1'8	9'0
Fälttelegrafkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea trängkår	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1'9	4'0
Göta trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1'9	15'0
Norrlands trängkår...	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	4	6'6	12'3
Skånska trängkåren ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västmanlands tr.-kår	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3'8	18'5
Östgöta trängkår	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	4	7'5	12'3
Summa el. medeltal	2	3	4	4	81	33	30	29	6	41	20	32	3	16	304	3'2	12'3
Inom varje sjukd.-gr. kasserade på 100 av samtl. kasser. hästar	0'7	1'0	1'3	1'3	26'6	10'9	9'9	9'5	2'0	13'5	6'6	10'5	1'0	5'3	100'0		
D:o d:o på 1000 av samtl. stamhästar..	0'2	0'3	0'4	0'4	8'6	3'5	3'1	3'0	0'6	4'3	2'1	3'4	0'3	1'7	31'9		